

Facultade de Dereito

Presentación

Benvidos/as á Facultade de Dereito da Universidade de Vigo, un centro de educación superior onde preto de cincuenta profesionais e cincocentos estudantes se dedican día a día á **docencia**, á **investigación** e ao **estudo** no ámbito xurídico.

Alguns dos nosos signos de identidade son persoal docente e investigador, persoal de administración e servizos e alumnado **altamente cualificado**; traballo en **grupos reducidos**; atención **personalizada**; apoio de **novas tecnoloxías**; variada **oferta académica**; formación xurídica teórica e práctica, exhaustiva e de calidade en todas as ramas do dereito; excelentes **perspectivas profesionais** para os nosos titulados/as; compromiso coa igualdade de xénero como un dos seus valores centrais; investigación e transferencia de resultados baixo criterios óptimos de excelencia; localización nun cómodo campus urbano perfectamente integrado na cidade de Ourense; e vocación de servizo á sociedade que xustifica a nosa existencia.

As titulacións xurídicas do Grao en Dereito [coas mencións en Dereito xudicial e Dereito da UE e desenvolvemento sostible], o programa conxunto ADE-Dereito e o Mestrado universitario en avogacía, impartido en colaboración co Ilustre Colexio de Avogados de Ourense, constitúen os piares centrais da nosa oferta formativa. Proporcionanlles aos titulados/as as competencias e as habilidades necesarias para acceder ao emprego público nas distintas administracións, ao emprego privado en postos con formación xurídica altamente cualificados e ao exercicio de profesións xurídicas; ademais de comportarse de xeito ético e con responsabilidade social como profesionais do dereito.

Información xeral

DATOS DO CENTRO

Facultade de Dereito, Edificio Xurídico Empresarial
Campus Universitario As Lagoas s/n
32004 - Ourense
Ourense
España

sdefdo@uvigo.es

Tlf.: +34 988 368 700 - +34 988 368 900

Fax: +34 988 368 923

Web <http://dereito.uvigo.es>

Grao en Dereito

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
--------	------	--------------	-----------

003G081V01101	Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito	1c	6
003G081V01102	Dereito: Teoría do dereito	1c	9
003G081V01103	Dereito: Dereito constitucional I	1c	9
003G081V01104	Dereito: Dereito romano	1c	6
003G081V01201	Economía: Principios de economía	2c	6
003G081V01202	Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas	2c	6
003G081V01203	Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa	2c	6
003G081V01204	Dereito: Dereito constitucional II	2c	6
003G081V01205	Historia: Historia do dereito	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G081V01301	Dereito civil I. Obrigas e contratos	1c	6
003G081V01302	Dereito penal I	1c	9
003G081V01303	Dereito internacional público	1c	9
003G081V01304	Dereito da Unión Europea	1c	6
003G081V01401	Dereito administrativo I	2c	9
003G081V01402	Dereito penal II	2c	6
003G081V01403	Sistema xudicial español e proceso civil	2c	9
003G081V01404	Dereito civil II. Dereitos reais	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G081V01501	Dereito civil III. Familia e sucesións	1c	6
003G081V01502	Dereito mercantil I	1c	9
003G081V01503	Dereito administrativo II	1c	6
003G081V01504	Dereito do traballo e da seguridade social	1c	9
003G081V01601	Dereito procesual penal	2c	6
003G081V01602	Dereito internacional privado	2c	9
003G081V01603	Dereito financeiro e tributario I	2c	9
003G081V01604	Xurisdicións contenciosa-administrativa e social	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
003G081V01701	Dereito financeiro e tributario II	1c	6
003G081V01702	Dereito mercantil II	1c	6

003G081V01801	Procesos especiais e métodos alternativos de solución de conflitos	2c	6
003G081V01911	Dereito mercantil europeo	1c	6
003G081V01912	Libre circulación de traballadores e políticas sociais europeas	1c	6
003G081V01913	Unión Europea, constitución e medio ambiente	1c	6
003G081V01914	Dereito tributario da Unión Europea e internacional	2c	6
003G081V01915	Litigación internacional e sostibilidade	2c	6
003G081V01921	Argumentación e interpretación xurídica	1c	6
003G081V01922	Sistemas xurídicos contemporáneos: Dereito continental e dereito anglosaxón	1c	6
003G081V01923	Dereito de defensa da competencia	1c	6
003G081V01924	Dereito penal e procesual de menores	2c	6
003G081V01925	Criminoloxía e dereito penitenciario	2c	6
003G081V01926	Dereito de danos e responsabilidade civil	2c	6
003G081V01981	Prácticas externas	2c	6
003G081V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito**

Materia	Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito			
Código	O03G081V01101			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Informática			
Coordinador/a	Borrajo Diz, María Lourdes			
Profesorado	Borrajo Diz, María Lourdes			
Correo-e	lborrajo@uvigo.es			
Web	http://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	Proporcionar ás/ós xuristas ferramentas e coñecementos apropiados para saber resolver, na práctica profesional, os problemas relacionados co uso das novas tecnoloxías. As competencias básicas adquiridas seranlles de gran utilidade ás/ós alumnas/os, tanto para os seus estudos universitarios, como para o seu futuro exercicio profesional.			
	Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliografías para o seguimento da materia en inglés b) atender as titorías en inglés c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código			
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.		
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.		
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.		
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.		
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.		
CE22	CE28 - Dominar as novas tecnoloxías aplicadas ao dereito		
CE23	CE29 - Ser capaz de manexar fontes xurídicas informatizadas		
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.		
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.		
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.		

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Coñecer e comprender os principios e conceptos básicos de Informática e a súa relación co Dereito	CB1 CB3 CB4 CB5	CE22	CT4
Desenvolver habilidades e destrezas para a procura e tratamento da información xurídica	CB2 CB4 CB5	CE22 CE23	
Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico	CB2 CB4 CB5	CE22	CT1 CT3

Contidos

Tema

CONTIDOS TEÓRICOS

Relación entre informática e Dereito.	1.1. Introducción 1.2. Informática xurídica. 1.3. Dereito informático. 1.4. Informática forense.
Compoñentes dun sistema informático.	2.1. Definición e elementos dun sistema informático. 2.2. Estrutura dos computadores.
Aplicacións informáticas. Uso de software.	3.1. Introducción. 3.2. Aplicacións de usuario. 3.3. Programas específicos para avogados. 3.3.1. Bases de datos xurídicas. 3.3.2. Xestión de despachos de avogados.
Novas tecnoloxías de Información e comunicación.	4.1. Redes de Computadores. 4.2. Internet.
A Seguridade nos Computadores (Fundamentos Básicos).	5.1. Conceptos básicos de seguridade informática. 5.2. Configuración segura dun computador. 5.3. Seguridade na rede.

CONTIDOS PRÁCTICOS

Ferramentas para a procura de información xurídica	Bases de datos xurídicas Outras fontes de información xurídica
Aplicacións informáticas específicas para o exercicio profesional no ámbito do Dereito	Procesador de textos Folla de Cálculo
Servizos proporcionados polas redes de computadores	Ferramentas de ofimática en liña Ferramentas colaborativas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	20	20	40
Presentación	2	2	4
Resolución de problemas	13	24.5	37.5
Lección maxistral	11	25	36
Exame de preguntas obxectivas	4.5	18	22.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminarios específicos para a configuración e o uso de servizos proporcionados polas redes
Presentación	Presentación de actividades realizadas en grupos que requiren a participación activa e a colaboración entre os estudantes
Resolución de problemas	Realización de exercicios prácticos na aula de informática
Lección maxistral	Exposición de contidos conceptuais. Cada unidade temática e ferramenta informática empregada na parte práctica será presentada polo profesorado con base na bibliografía asignada ou outra pertinente

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	As titorías realizaranse, preferentemente, por medios telemáticos: correo electrónico ou a través do despacho persoal do profesorado no campus remoto da universidade, dentro do horario de titorías do profesorado (publicado na páxina web do centro). Será necesario contactar previamente co profesorado por correo electrónico para fixar a hora da titoría.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse cuestionarios online. Resultados de aprendizaxe: - Coñecer e comprender os principios e conceptos básicos de Informática e a súa relación co Dereito - Desenvolver habilidades e destrezas para a procura e tratamento da información xurídica - Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico	50	CB5	CE22 CE23	CT1 CT4
Resolución de problemas e/ou exercicios	A avaliación das probas realizarase empregando rúbricas. Resultados de aprendizaxe: - Manexar ferramentas informáticas apropiadas para o desenvolvemento profesional no ámbito xurídico. - Desenvolver habilidades e destrezas para a procura e tratamento da información xurídica	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CE22 CE23	CT1 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Observacións xerais Lémbrese a todo o alumnado a prohibición do uso de dispositivos móbiles ou computadores portátiles en exercicios, prácticas e probas, en cumprimento do artigo 13.2.d) do Estatuto do Estudante Universitario, relativo aos deberes do estudiantado universitario, que establece o deber de "Absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade."

O alumno poderá elixir o sistema de avaliación que lle será aplicado na materia. Para iso debe optar, nos primeiros 15 días do cuadrimestre, entre avaliación continua ou avaliación final (un único exame ao final do cuadrimestre). Para tal fin, habilitarase un contrato que deberá ser asinado por todo aquel alumno que desexe seguir un método de avaliación continua. Se algún alumno non asina este contrato enténdese que opta pola avaliación final (un único exame ao final do cuadrimestre).

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

Criterios xerais de avaliación A materia divídese en dous partes: contidos teóricos (20%) e contidos prácticos (80%).

Os contidos teóricos avaliaranse mediante probas de resposta curta (10%) e exame de preguntas obxectivas (10%).

A parte de contidos prácticos divídese en catro bloques: 1. Bases de datos xurídicas (15%) que se avaliará mediante exame de preguntas obxectivas. 2. Procesador de textos avanzado (15%) realizaranse probas prácticas que se avaliarán mediante rúbricas. 3. Folla de cálculo (15%) que se avaliará mediante exame de preguntas obxectivas. 4. Redes (35%) realizaranse probas prácticas que se avaliarán mediante rúbricas.

A nota final obtense aplicando a seguinte fórmula para o cálculo da media ponderada: $\text{Nota teoría} \times 20\% + \text{nota bases de datos xurídicas} \times 15\% + \text{nota procesador de textos avanzado} \times 15\% + \text{nota folla de cálculo} \times 15\% + \text{nota redes} \times 35\%$

Será necesario, para poder aplicar esta fórmula e calcular a nota final, obter unha cualificación mínima de 4 en cada un dos bloques nos que se divide a materia.

Para superar a materia o alumno debe obter, como nota final, unha cualificación igual ou superior a 5.

Si nalgún dos bloques o alumno obtén unha nota inferior a 4, aínda que a nota media sexa igual ou superior a 5, a materia estará suspensa e a cualificación final que figurará en acta será Suspenso (4).

Criterios de avaliación para asistentes 1ª edición de actas Todos os alumnos que asinen o contrato serán avaliados de maneira continua mediante a realización de probas e actividades, desenvolvidas ao longo do cuadrimestre, aplicando os criterios xerais de avaliación, descritos no apartado anterior.

Criterios de avaliación para non asistentes 1ª edición de actas Todos os alumnos que non asinen o contrato serán avaliados cun exame final único (100% da nota) que englobará todo o visto ao longo do cuadrimestre, aplicando os criterios xerais de avaliación descritos anteriormente.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

Criterios de avaliación para 2ª edición de actas e fin de carreira Na segunda oportunidade (Xullo) e na convocatoria de fin de carreira os estudantes serán avaliados cun exame final único (100% da nota) que englobará todo o visto ao longo do cuadrimestre, aplicando os criterios xerais de avaliación descritos anteriormente.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Davara Rodríguez Miguel Angel, **Manual de Derecho Informático**, 2008,

Norton Peter, **Introducción a la computación**, 2006,

Bibliografía Complementaria

Beekman George, **Introducción a la informática.**, 2005,

Artemi Rallo Lombarte (Coordinadores), Ricard Martínez Martínez, **Derecho y Redes Sociales**, 2010,

---

Recomendacións

Outros comentarios

1. Como soporte á docencia, utilizaranse plataformas de aprendizaxe virtual.
  2. É conveniente que o alumno active a conta de correo electrónico que lle proporciona a Universidade de Vigo.
-

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Todas

* Metodoloxías docentes que se modifican

Ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As titorías realizaranse, preferentemente, por medios telemáticos: correo electrónico ou a través do despacho persoal do profesorado no campus remoto da universidade, dentro do horario de titorías do profesorado (publicado na páxina web do centro). Será necesario contactar previamente co profesorado por correo electrónico para fixar a hora da titoría.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non se modifican os contidos

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Facilitarase ao alumnado, a través de documentos on-line ou enlaces web, a través da plataforma Moovi

* Outras modificacións

Non procede

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Tanto no caso da docencia mixta como da docencia non presencial, a avaliación realizarase a través de medios telemáticos, aplicando os mesmos criterios de avaliación descritos na guía docente para a docencia presencial.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Teoría do dereito				
Materia	Dereito: Teoría do dereito			
Código	003G081V01102			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Álvarez González, Susana			
Profesorado	Álvarez González, Susana Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Correo-e	sualvago@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de formación básica do Grao en Dereito (9 ECTS). Esta materia supón un achegamento do alumnado ao fenómeno xurídico dende un marco de reflexión mais abstracto e filosófico que as asignaturas propias da dogmática xurídica			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE7	CE7 - Reconstruír e avaliar argumentacións xurídicas complexas
CE8	CE8 - Coñecer dende a Teoría do Dereito as principais institucións xurídicas, as funcións do Dereito, as características dun ordenamento xurídico: unidade, coherencia, integridade; os principios e valores constitucionais coa finalidade de poder aplicar estes coñecementos na resolución pacífica dos problemas dunha sociedade actual, utilizando a interpretación e argumentación xurídicas como consecuencia dun pensamento crítico, lóxico e creativo
CE33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
CE34	CE42 - Saber interpretar e aplicar a nova normatividade xerada polas devanditas transformacións
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
O obxectivo básico desta materia é formar aos estudantes no coñecemento e aplicación do Dereito como sistema de resolución pacífica dos conflitos sociais dende un marco de referencia mais abstracto que os das materias propias da dogmática xurídica, cun acercamento dos xuristas ao concepto e as funcións do Dereito, ao estudo do Ordenamento xurídico e da teoría da norma xurídica, das principais institucións, dos principios e valores recoñecidos na Constitución e das relacións do Dereito con outros ordenamentos normativos.	CB1 CG1 CE7 CT1 CB2 CG2 CE8 CT2 CB3 CG3 CE33 CT3 CB4 CG4 CE34 CT4 CB5 CT5

Contidos

Tema

I. O Dereito como forma de organización social e como sistema normativo.

TEMA 1. O concepto de Dereito. Positivismo e lusnaturalismo. O Dereito como sistema normativo. Validez, eficacia e xustiza do Dereito.
TEMA 2. O Dereito como forma de organización social. O control social e o Dereito. Dereito e cambio social. As funcións do Dereito.
TEMA 3. O Dereito e outras ordes normativas. O Dereito e os usos sociais. O Dereito e a moral. Distincións e conexións. Ética pública e ética privada. O Dereito como realización da moralidade: moral legalizada.
TEMA 4. Dereito e forza. Dereito e poder político. Aproximación histórica. Aproximación sistemática. O punto de vista externo. O punto de vista interno: o Dereito como organización do poder. O Estado de Dereito e os seus tipos.

II. A ciencia do Dereito.

TEMA 5. O coñecemento científico sobre o Dereito: a polémica sobre a súa posibilidade. A dogmática xurídica. Ciencia do Dereito, Filosofía do Dereito e Socioloxía do Dereito. Dereito e cultura popular.

III. Teoría do Dereito: a norma xurídica e o sistema xurídico.

TEMA 6. A norma como proposición prescritiva. Principais dimensións da norma xurídica. Clasificación das normas xurídicas. Principios e regras.
TEMA 7. O ordenamento xurídico como sistema. A unidade do ordenamento xurídico. A coherencia do ordenamento xurídico e o problema das antinomías. A plenitude do ordenamento xurídico e as lagoas.
TEMA 8. A produción normativa. O Dereito legal e o Dereito xudicial. Outras normas de produción normativa: especial referencia ás fontes do Dereito da Unión Europea.

IV. Interpretación e aplicación do Dereito.

TEMA 9. Interpretación e aplicación do Dereito. Dereito e linguaxe. Criterios de interpretación. A argumentación xurídica.

V. Conceptos xurídicos fundamentais.

TEMA 10. A relación xurídica. Dereito subxectivo e deber xurídico. Responsabilidade. Ilícito e delito. A sanción e os seus tipos.

VI. Os problemas do Dereito xusto e a eficacia do Dereito.

TEMA 11. Xustiza e Dereito. Teorías da Xustiza. Isunaturalismo e positivismo xurídico.
TEMA 12. Lexitimidade do poder e xustiza do Dereito. A xustiza formal: a seguridade xurídica. A xustiza material: liberdade, igualdade e solidariedade. Os dereitos fundamentais, os valores e os principios como desenvolvemento da idea de xustiza. Perspectiva de xénero e Dereito.
TEMA 13. A obediencia ao Dereito. Obriga moral e obriga xurídica. Obediencia e resistencia ao Dereito. A desobediencia civil e a obxección de conciencia

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	22	44	66
Debate	1	0,5	1,5
Lección maxistral	49	92	141
Práctica de laboratorio	3	10	13
Observación sistemática	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	2,5	0	2,5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Análise de contidos específicos, resolución de supostos prácticos
Debate	Intervencións, debates e actividades en grupo sobre os diferentes contidos da materia
Lección maxistral	Exposición de contidos estruturais e esenciais da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos dos contidos da materia. A titorización académica poderá realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros das plataformas de teledocencia da Universidade, ...) baixo a modalidade de concertación previa_

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaluadas			
Práctica de laboratorio	<p>Probas de carácter periódico destinadas a valorar a correcta comprensión e aplicación dos contidos da materia, a análise e o razoamento críticos.</p> <p>Para superar a materia será preciso acadar nas probas una nota media de 5 puntos nesta parte da asignatura.</p> <p>A avaliación desta parte da materia está dirixida a adquisición do resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente</p>	30	CB1 CB2 CB3 CB4	CG1 CG2 CG3 CG4	CE7 CE8 CE33 CE34	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Observación sistemática	<p>Avaliación periódica das intervencións e capacidade de exposición, debate, comprensión e razoamento crítico na aula.</p> <p>A avaliación desta parte da materia está dirixida a adquisición do resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente</p>	10	CB3 CB4	CG3 CG4	CE7 CE33	
Exame de preguntas obxectivas	<p>Proba obxectiva dirixida a provocar a lembranza da aprendizaxe previa. Poderá consistir na realización dunha pregunta longa, de varias preguntas curtas e/ou nunha proba tipo test.</p> <p>Para superar a materia será necesario acadar nesta proba un mínimo de 5 puntos. Con esta metodoloxía avalíase o resultado de aprendizaxe que figura no apartado segundo da guía docente.</p>	60	CB1 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE7 CE8 CE33 CE34	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS: Parte teórica e parte práctica: para superar a materia de Teoría do Dereito será necesario aprobar tanto a parte teórica como a parte práctica. As probas están especificadas nos apartados anteriores, así como as competencias que deben adquirir os estudantes e os resultados de aprendizaxe.

Requisitos para manterse na avaliación continua:

a) Parte teórica: superar cada una das probas obxectivas de avaliación.

b) Parte práctica:

-Que a media das probas realizadas sexa de 5 puntos.

-Asistencia ao 80% das clases.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS. Avaliación de competencias para os/as alumnos/as que non se sometan á avaliación continua: proba obxectiva teórica e proba práctica consistente nun exame final da materia que abarca contidos teórico-prácticos. As competencias que deben adquirir os estudantes e os resultados de aprendizaxe son as descritas no primeiro apartado. Para superar a materia de Teoría do Dereito será necesario aprobar tanto a parte teórica como a parte práctica

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA. A adquisición de competencias na segunda oportunidade avaliarase a través dunha proba obxectiva consistente nun exame final de cada unha das partes nas que se divide a materia. Nas devanditas probas avaliaranse as competencias non adquiridas previamente así coma os resultados de aprendizaxe vinculados ás mesmas.

As datas e días das probas da 1ª oportunidade, 2ª oportunidade e de fin de carreira serán os fixadas pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 21/2022 publicadas no taboleiro oficial de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Peces-Barba Martínez, Gregorio, **Curso de Teoría del Derecho**, Marcial Pons,

Pérez Luño, Antonio Enrique y otros,, **Teoría del Derecho**, Tecnos,

Bobbio, Norberto, **Teoría General del Derecho**, Debate,

Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **Introducción á teoría do dereito**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Vigo,

Casanovas, P. y Moreso, J. J.,, **El ámbito de lo jurídico**, Crítica,

Kelsen, Hans, **Teoría Pura del Derecho. Introducción a los problemas de la Ciencia jurídica**, Trotta,

Hart, H.L.A.,, **El Concepto de Derecho**, Abeledo Perrot,,

Ross, Alf., **Sobre el derecho y la justicia**, Eudeba,

Dworkin, Ronald,, **Los derechos en serio**, Ariel,

Prieto Sanchís, Luís y otros, **Lecciones de Teoría del Derecho**, Mac Graw Hill,,

De Lucas, Javier y otros, **Introducción a la teoría del Derecho**, Tirant lo Blanc,
Atienza, Manuel, **El sentido del Derecho**, Ariel,
Alchourrón, C. y Bulygin, E., **Análisis lógico y Derecho**, CEC,
Nino, Carlos Santiago,, **Introducción al análisis del derecho**, Depalma,
Garzón Valdés, Ernesto, **Derecho, ética y política**, CEC,
Kennedy, Duncan, **Izquierda y derecho. Ensayos de teoría jurídica crítica**, Buenos Aires: Siglo XXI.,
Marí, Enrique E. y otros, **Materiales para una teoría crítica del derecho**, Buenos Aires: Abeledo-Perrot.,
Entelman, Ricardo, Pierre Legendre y otros, **El discurso jurídico. Perspectiva psicoanalítica y otros abordajes epistemológicos**, Buenos Aires: Hachette.,
Correas, Oscar (ed.), **El otro Kelsen**, México:UNAM,
Calvo González, José, **El escudo de Perseo. La cultura literaria del Derecho**, Granada: Comares,
Dworkin, R., **Justicia para los erizos**, Bs. As.FCE,
Dworkin, R., **Una cuestión de principios**, Bs. As. Siglo XXI,
McKinnon, C., **Feminismo inmodificado**, Bs. As. Siglo XXI,
GRAEBER, DAVID, **La utopía de las normas**, Ariel,
Bonorino, P., **Argumentación, derecho y justicia**, Eolas,
Lumia, G, **Principios de teoría e ideología del derecho**, Debate,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Argumentación e interpretación jurídica/O03G081V01921

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito internacional público/O03G081V01303

Plan de Contingencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mantéñese para a modalidade virtual todas as metodoloxías previstas na guía docente.

No caso de que a docencia teña que ser impartida de xeito virtual polas circunstancias descritas con anterioridade, a modalidade de docencia será sincrónica, tanto na parte teórica coma na parte práctica, mediante a utilización do campus remoto da Universidade de Vigo ou campus integra que se combinará co uso da plataforma TEMA ou moddle para o contacto co alumnado e para subir material.

* Metodoloxías docentes que se modifican

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Utilización do correo electrónico institucional e dos despachos virtuais do profesorado

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

Non procede.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que a avaliación final non poida realizarse presencialmente mantense os criterios de avaliación xa previstos na guía docente.

De manterse a situación de excepcionalidade na segunda oportunidade, a adquisición de competencias avaliarase a través de dunha proba obxectiva, consistente nun exame final de cada unha das partes nas que se divide a materia -parte teórica e parte práctica- Para esta proba utilizaranse as ferramentas que indiquen os órganos competentes. Nas devanditas probas avaliaranse as competencias non adquiridas previamente así como os resultados de aprendizaxe vinculadas ás mesmas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito constitucional I**

Materia	Dereito: Dereito constitucional I			
Código	003G081V01103			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	González-Ares Fernández, José Agustín			
Profesorado	González-Ares Fernández, José Agustín			
Correo-e	ares@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O Dereito Constitucional I (un dos dous bloques nos que se estrutura a docencia de Dereito Constitucional) céntrase basicamente no estudo dos seguintes puntos: teoría da Constitución; constitucionalismo histórico español; principios ordenadores do sistema constitucional; fontes do Dereito; descentralización territorial do poder e estrutura, composición e funcionamento dos órganos constitucionais (Coroa, Cortes Xerais, poder executivo e poder xudicial).			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE30	CE38 - Coñecer a teoría constitucional e as normas constitucionais que fundamentan a organización do Estado Español, en especial a creación normativa e os diferentes órganos do Estado así como a súa composición, funcionamento e funcións
CE31	CE39 - Saber interpretar e aplicar as normas constitucionais
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978.	CB2	CG1	CE30	CT1
	CB3	CG2	CE31	CT4
	CB5	CG3		CT5
		CG4		

Contidos

Tema	
1. Orixes e evolución do constitucionalismo e modelos de Estado constitucional. Concepto de Constitución.	Orixes do constitucionalismo. O Estado constitucional. Transformacións do constitucionalismo. Concepto de Constitución.
2. Historia do constitucionalismo español. A Constitución española de 1978: características.	Orixe do constitucionalismo en España. As Constitucións españolas do século XIX. Características do constitucionalismo na historia española. A Transición política española. Características Constitución de 1978.

3. Principios estruturais básicos, principios do ordenamento xurídico e valores da Constitución de 1978.	Constitución e ordenamento xurídico. Principios estruturais básicos da Constitución de 1978. Valores básicos da Constitución de 1978. Principios da estrutura do ordenamento xurídico establecidos na Constitución de 1978.
4. O sistema constitucional de produción de Dereito. Principios articuladores.	A creación do Dereito na Constitución de 1978. Principios articuladores do ordenamento xurídico.
5. Fontes do Dereito. Análise das súas formas, efectos e relacións.	As fontes do Dereito na Constitución de 1978. Tipoloxía. Definición. Efectos.
6. Sistema democrático.	Democracia directa. Democracia representativa. Representación. Partidos políticos. Réxime electoral.
7. Os poderes do Estado. Organización e división dos poderes do Estado: principios da súa actuación, composición, funcións, procedemento.	Xefatura do Estado. Cortes Xerais. Goberno e Administración. Poder Xudicial.
8. Organización territorial do Estado.	Principios xerais da organización territorial do Estado. Estado Autonómico. Estatutos de Autonomía. Comunidades Autónomas. Especial referencia á Comunidade Autónoma de Galicia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	49.75	49.75	99.5
Estudo de casos	22.5	22.5	45
Autoavaliación	3	1.5	4.5
Traballo	0.3	0.7	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	73	75

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Poderanse incluír probas tipo test para comprobar estes obxectivos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en grupos pequenos, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación o proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho).
Probas	Descrición
Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas coa elaboración de traballos sobre temas das materia propostos polo profesorado.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse no seu caso para medir o grao de coñecemento das materias, para o que se poderán utilizar probas de preguntas curtas e tipo test, o resultado dos debates e exposicións.	10	CB2 CB3	CE30 CE31	CT1 CT4 CT5
	Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978.				
Autoavaliación	Probas obxectivas encamiñadas a que os estudantes poidan asumir e ser conscientes dos seus puntos fortes e débiles no seu propio proceso de aprendizaxe.	10	CB5 CG1 CG2 CG3	CE30 CE31	CT1 CT4 CT5
	Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978.				
Traballo	Avaliarase a presentación por escrito e defensa oral de traballos realizados sobre temas da materia propostos polo profesorado.	10	CB2 CB3 CB5	CG3 CG4	CE30 CE31 CT4 CT5
	Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978.				
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s sobre os contidos da materia.	70	CB5 CG3	CG1 CG2 CG3	CE30 CE31 CT4 CT5
	Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do significado e elementos dunha Constitución, en particular da de 1978, os seus principios e valores estruturais básicos e a organización do sistema de poderes, as súas relacións entre estes e os cidadáns, así como os principios básicos do ordenamento xurídico e o sistema de fontes de Dereito na Constitución de 1978.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o artigo 13.2 d) do Real Decreto 1791/2010, do 30 de decembro, polo que se aproba o Estatuto do estudante Universitario, os/as estudantes deberán "absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade".

En relación coa materia, sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de desenvolvemento de resposta/s longa/s. PRIMEIRA CONVOCATORIA: Ao comezo do curso o/a alumno/a deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. Para ese efecto o/a alumno/a deberá facelo constar na ficha da asignatura nun determinado prazo. A avaliación continua supón un 30% sobre o total da cualificación final e o exame suporá o 70% restante. Este consistirá nunha proba de desenvolvemento de pregunta/s sobre o contido da materia. Aqueles/as alumnos/as que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/é prácticas no desenvolvemento do curso poderán, a xuízo do profesor, presentar un traballo acorde á/s práctica/s correspondentes. Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un exame final que implicará por unha banda o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s do programa e suporá o 70% de cualificación final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) así como a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante, nos que se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

SEGUNDA CONVOCATORIA: a) Aos alumnos que superando a avaliación continua non alcanzasen un cinco no exame de preguntas de desenvolvemento na primeira convocatoria conservaráselles a nota desta e realizaráselles un exame similar ao da primeira convocatoria. b) Os alumnos que non sigan no desenvolvemento do curso a avaliación continua ou que non a superaron terán dereito a un exame final que

constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 70% da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) e unha pregunta práctica que suporá o 30 % restante, nos que se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NOTA: En caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase se se comunica ao profesor a nota de avaliación continua para o seguinte curso.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA:A avaliación constará de pregunta/s de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% da nota final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 30% da nota final. Se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AGUDO ZAMORA, M. y otros, **Manual de Derecho Constitucional**, 9ª ed.,

BALAGUER CALLEJÓN, F. (coord.), **Manual de Derecho Constitucional. Vol. I. Constitución y fuentes del Derecho, Derecho Constitucional, Estado autonómico**, 12ª ed.,

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Las Constituciones de la España contemporánea. Del Estatuto de Bayona a las Leyes Fundamentales del franquismo**,

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Leyes constitucionales españolas (1808-1978)**, 2ª ed.,

Bibliografía Complementaria

ÁLVAREZ CONDE, E., **Curso de Derecho Constitucional. Vol. II. Los órganos constitucionales. El Estado autonómico**, 6ª ed.,

BLANCO VALDÉS, R. L., **Introducción a la Constitución de 1978**, 11ª ed.,

CARRO FERNÁNDEZ-VALMAYOR, J. L. (dir.), **Comentarios al Estatuto de Autonomía de la Comunidad Autónoma de Galicia**,

DÍEZ PICAZO, L., **Ordenamiento constitucional español**, 2020

GARRIDO FALLA, F. (dir.), **Comentarios a la Constitución**, 3ª ed. (amp.),

LÓPEZ GUERRA, L. y otros, **Derecho Constitucional. Vol. II. Los poderes del Estado. La organización territorial del Estado**, 11ª ed.,

MOLAS, I., **Derecho Constitucional**, 4ª ed.,

MUÑOZ MACHADO, S., **Derecho público de las Comunidades Autónomas**, 2ª ed.,

PÉREZ CALVO, A., **El Estado constitucional español**, 2ª ed., 1ª imp.,

RODRÍGUEZ-ZAPATA, J., **Teoría y práctica del Derecho Constitucional español**, 4ª ed.,

SÁNCHEZ FERRIZ, R., **El Estado Constitucional**, 2020

VILLANUEVA TURNES, A. (coord.), **40 años de Monarquía parlamentaria**,

Revistas, **Revista de Derecho Político**, **Revista de Estudios Políticos**, **Revista Española de Derecho Constitucional**, **Teoría y Realidad Constitucional**,

Bases de datos: **Aranzadi**, **Eur-Lex**, **Iber-Lex**, **Tirant on line**, **Calex**,

Páxinas web: **www.cepc.es**, **www.boe.es**, **www.congreso.es**, **www.senado.es**, **www.poderjudicial.es**, **www.tribunalconstitucional.es**, **www.defensordelpueblo.es**, **www.xunta.es**, **www.aelpa.org**,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou

parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS

Metodoloxías docentes que se manteñen:

1.- Lección maxistral

Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.

2.- Estudo de casos

Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Poderanse incluír probas tipo test para comprobar estes obxectivos.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Tanto as leccións maxistrais como os Estudos de casos adaptaranse a situación de non presencialidade utilizando as ferramentas de teledocencia proporcionadas pola Universidade de Vigo.

Para iso poderán utilizarse as aulas virtuais proporcionadas pola Universidade de Vigo e as ferramentas de intercambio existentes en FAITIC.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

A través do campus remoto no despacho virtual asignado ao profesor, nos horarios previstos, e proporcionado a clave de acceso aos/as alumnos/as. Excepcionalmente a través do correo electrónico ou outro método, videoconferencias, etc.

Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe:

Á parte dos temas, resumos e documentos complementarios dos mesmos que se subirán a FAITIC e os títulos facilitados na guía docente, comunicaranse outros recursos idóneos que proporcione a Universidade de Vigo como o acceso a distintas publicacións que a Universidade proporcione e ás que se poida acceder de feito sen custo cuxas instrucións para o seu acceso facilitaranse no seu momento a través de FAITIC.

En principio recoméndanse os seguintes manuais:

-

<https://editorial.tirant.com/é/libro/compendio-de-derechoconstitucional-espanol-3-edicion-2018-agustin-ruiz-robledo9788491696766>

[-https://editorial.tirant.com/é/libro/leccións-de-dereito-constitucionalde-espana-e-de-a-union-europea-volume-i-diego-lopez-garrido9788491697657](https://editorial.tirant.com/é/libro/leccións-de-dereito-constitucionalde-espana-e-de-a-union-europea-volume-i-diego-lopez-garrido9788491697657)

-López Guerra, L.; Espín, E.; e outros: Dereito Constitucional Vol. II: Os poderes do Estado. A organización territorial do Estado, 11ª ed., 2018

[-https://www.casadellibro.com/libro-dereito-constitucional-volume-i-11-edicion-2018/9788491907329/7363670](https://www.casadellibro.com/libro-dereito-constitucional-volume-i-11-edicion-2018/9788491907329/7363670)

[-https://www.dykinson.com/libros/comentario-a-a-constitucion-espanola-libro-homenaxe-a-luis-lopez-guerra/9788491905073](https://www.dykinson.com/libros/comentario-a-a-constitucion-espanola-libro-homenaxe-a-luis-lopez-guerra/9788491905073)

Reforzase a información sobre enlaces para a aprendizaxe e outros documentos.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN

Probas xa realizadas:

Sen modificacións.

Probas pendentes que se manteñen:

As probas serán as mesmas e manterase a mesma porcentaxe sobre a nota final.

Cambio da modalidade: proba tipo test sobre o contido do programa.

Sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba tipo test.

Avaliación continua: modalidade das probas sen modificacións salvo circunstancias excepcionais.

Si unha parte da avaliación continua fíxose presencial e outra parte virtual, a porcentaxe do 30 % ponderaríase en función da nota das presenciais e das non presenciais.

Probas que se modifican:

Primeira convocatoria:

O exame teórico consistirá nunha proba de preguntas sobre o contido da materia tipo test, realizada a través das plataformas que a Universidade de Vigo habilite ao efecto.

Segunda convocatoria:

De producirse na mesma situación que a primeira convocatoria aplicaranse as mesmas modalidades de probas e porcentaxes e mínimo esixido na primeira convocatoria tanto para o exame teórico como para a avaliación continua cuxa nota se conservará.

No caso de cambio das circunstancias, que permitan a súa realización presencial, o exame realizarase conforme ao previsto para todos os efectos na guía docente normal.

Convocatoria fin de carreira:

A avaliación consistirá nunha proba de preguntas sobre o contido da materia tipo test, realizada a través das plataformas que a Universidade de Vigo habilite ao efecto (70 % da nota final) e dun desenvolvemento dun caso práctico (30% da nota

final).

Alumnado que non se acolleu ou que non superou a avaliación continua:

Primeira e segunda convocatoria:

Quen non sigan durante cúrsoo o sistema de avaliación continua, ou que non o superasen, terán dereito a un exame final, igual e coas mesmas normas que o feito polos seus compañeiros, xa sexa na primeira ou segunda convocatoria.

Información adicional:

Quen teñan problemas para conectarse virtualmente a través das plataformas virtuais que estableza a Universidade de Vigo deberán comunicalo ao profesorado canto antes, remitindo un correo electrónico con todos os seus datos para cursalo ao servizo correspondente da Universidade para que lle dean unha solución.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Dereito romano**

Materia	Dereito: Dereito romano			
Código	O03G081V01104			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Suárez Blázquez, Guillermo			
Profesorado	Suárez Blázquez, Guillermo			
Correo-e	gsuarez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia preténdese a adquisición da base necesaria e imprescindible para abordar o estudo de todas as demais ramas e institucións do Dereito, sexan de dereito público ou de dereito privado, de dereito procesual, civil, laboral ou comunitario e internacional.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE13	CE17 - Coñecer o ordenamento xurídico romano, que é a base de todos os ordenamentos xurídicos europeos
CE14	CE18 - Ser capaz de resolver calquera problema xurídico, teórico ou práctico, de Dereito privado
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer e saber analizar desde un punto de vista teórico e práctico as fontes e institucións do Dereito romano. Manexar toda a terminoloxía e o vocabulario xurídico.	CB1	CG1	CE13	CT1
	CB2	CG2	CE14	CT4
	CB3	CG3		CT5
	CB4	CG4		
	CB5			

Contidos

Tema	
I. Introducción histórica ao dereito Romano	TEMA 1. Evolución histórica do Dereito romano. 1. Periodificación histórica. 2. Dereito romano arcaico. 3. A República. 4. O principado. 5. O dominado. 6. Justiniano. TEMA 2. Fontes do Dereito romano. 1. O Dereito romano primitivo: a lei das XII táboas. 2. O Dereito na época republicana: ius civile, ius gentium e ius honorarium. 3. O Dereito clásico durante o principado: a xurisprudencia. 4. O Dereito romano postclásico: Dereito vulgar. 5. O Corpus Iuris Civilis de Justiniano.

TEMA 1. A persoa como suxeito de Dereito. 1. Concepto romano de persoa. 2. Nacemento e extinción da persoa física. 3. Proba do nacemento e da morte. 4. Capacidade xurídica de obrar. 5. Causas modificativas da capacidade de obrar. TEMA 2. Os status da persoa física (1) 1. Status libertatis: libres e escravos. 2. Situación xurídica e social do escravo. 3. Causas da escravitude. 4. Modos de extinción da escravitude. Manumisiones. TEMA 3. Os status da persoa física (2) 1. Status civitatis: Cives romani, latini, peregrini. 2. Adquisición e perda da cidadanía. 3. Status familiae: o Paterfamilias e os sometidos ao seu poder (patria potestas, manus, mancipium). 4. A capitis deminutio. TEMA 4. Introdución ao estudo do proceso romano. 1. Da xustiza privada á administración pública da xustiza. 2. Conceptos previos: proceso e relación procesual, xurisdición, acción e Dereito subxectivo. 3. Distintos tipos de procesos ordinarios civís. 4. A administración da xustiza en Roma. TEMA 5. O procedemento das legis actiones. 1. Nocións xerais. 2. Clases: Legis actio sacramento, Legis actio per iudicis arbitrive postulationem, Legis actio per conditionem, Legis actio per manus iniectioem, Legis actio per pignoris capionem. 3. Valoración de conxunto. TEMA 6. O procedemento formulario: nocións introductorias. 1. Orixe e características do procedemento formulario. 2. A organización xudicial: maxistrados, a competencia e os demais límites da iurisdictio. Xuíces. 3. Clases de accións. 4. Capacidade e legitimación procesual. 5. A representación procesual. 6. Partes auxiliares e pluralidade de partes. TEMA 7. A fase in iure. 1. Actos preparatorios. Editio actionis, In ius vocatio, Vadimonium. 2. A causae cognitio do maxistrado e o seu contido. 3. Posibles causas de paralización do proceso. 4. Autorización da fórmula. TEMA 8. A fórmula e a litis contestatio. 1. Estrutura e contido da fórmula: partes ordinarias e extraordinarias. 2. Fórmulas civís e pretorias. 3. A litis contestatio e os seus efectos. TEMA 9. A fase apud iudicem e a execución da sentenza. 1. Desenvolvemento e práctica das probas. 2. A sentenza: orzamentos e requisitos; clases, efectos e remedios contra a sentenza. 3. Execución da sentenza: Actio iudicati, execución patrimonial, privilexios na execución. TEMA 10. Delimitacións conceptuais. 1. As cousas e a súa clasificación. 2. Terminoloxía e tipos de propiedade romana: Dominium, In bonis habere, propiedade peregrina, propiedade provincial. 3. Limitacións legais da propiedade romana. 4. A antítese entre dereitos reais e de obrigación. TEMA 11. Adquisición da propiedade. 1. Clasificación dos modos de adquirir a propiedade. 2. Modos orixinais: ocupación, adquisición do tesouro, accesión, especificación, confusio e commixtio, adquisición de froitos, adiudicatio, litis aestimatio. 3. Modos derivativos: Mancipatio, in iure cessio, traditio, usucapio e longi temporis praescriptio. A usucapión justiniana. TEMA 12. Protección procesual do propietario. 1. Acción reivindicatoria. 2. Acción publiciana. 3. Protección da propiedade provincial e peregrina. 4. Outros recursos procesuais. TEMA 13. A posesión. 1. Fundamento da protección posesoria. 2. Terminoloxía e evolución histórica. 3. A posesión pretoria e os interdictos posesorios. 4. A posesión civil: adquisición e perda da posesión. 5. Desenvolvemento ulterior da doutrina da posesión: a quasi-possessio. TEMA 14. As servidumes. 1. Orixe e evolución histórica. 2. Principios xerais. 3. Tipos de servidumes. 4. Constitución e extinción. 5. Defensa procesual. TEMA 15. O usufructo. 1. Concepto e orixe histórica. 2. Contido: significado do binomio uti-frui. 3. Responsabilidade do usufructuario: a caución usufructuaria. 4. Suxeito e obxecto do usufructo. 5. Constitución e extinción. 6. Defensa procesual. 7. O case-usufructo. 8. O dereito de uso e habitación. 9. Operae servorum.

Obrigas e contratos

TEMA 1. A obligatio. 1. Concepto e evolución histórica da obligatio. 2. A prestación: clases e caracteres. 3. Clases de obrigacións. 4. Lugar e tempo do cumprimento das obrigacións: a maura. 5. Obligatio e actio: as chamadas obrigacións naturais. 6. Fontes das obrigacións: época clásica, sistematización postclásica. TEMA 2. Transmisión e extinción das obrigacións. 1. Transmisión das obrigacións. 2. Extinción das obrigacións. TEMA 3. Os contratos. 1. Nocións xerais. 2. Distintas clases de contratos. 3. O principio da vinculación exclusiva dos suxeitos contratantes: estipulacións a favor e a cargo de terceiros. TEMA 4. Contratos reais. 1. Mutuo: concepto e elementos. Efectos: usurae, accións, o Senadoconsulto Macedoniano, foenus nauticum. 2. Comodato: concepto, réxime xurídico. 3. Depósito: depositio ordinario, figuras especiais de depósito. TEMA 5. Contrato formais. 1. Contratos verbais: sponsio e stipulatio. Estrutura da stipulatio. Cancelación: a acceptilatio e a stipulatio aquiliana. 2. Contratos literais. TEMA 6. Contratos consensuales. A compravenda. 1. Orixes. 2. Concepto e elementos: o consentimento, a merx, o Pretium. 3. Obrigacións do comprador e do vendedor. 4. Accións. 5. A evicción. 6. A garantía por vicios ocultos. 7. Pactos engadidos á compravenda. TEMA 7. Contratos consensuales. A sociedade e o mandato. 1. O contrato de sociedade. 2. O contrato de mandato. TEMA 8. Contratos consensuales. O arrendamento. 1. Concepto e clases. 2. Arrendamento de cousa. 3. Arrendamento de obra: a lex Rhodia e as modalidades do seguro de risco. 4. A locatio-conductio e as relacións de traballo. 5. A responsabilidade dos navieiros e hostaleiros. TEMA 9. Delitos privados. 1. Delictum e poena: características das accións penais. 2. Delitos de furto: concepto e clases. 3. Delitos de dano: a actio Legis Aquiliae, extensión pretorias. 4. Delitos de lesións: a actio iniuriarum. 5. Delitos varios en Dereito pretorio: accións delictuales in factum, delitos de metus, rescisión de negocios realizados por intimidación, acción de dolo.

IV. Dereito de familia

TEMA 1. A familia. 2. A familia na concepción dos xuristas romanos. 3. Constitución da familia. 4. Filiación, parentela e afinidade. 5. Réxime económico da familia: os peculios. 6. Disolución do vínculo familiar. TEMA 2. Matrimonium. 1. Características do matrimonio romano. 2. Matrimonium cum manu e matrimonium sine manu. 3. O matrimonio clásico

*V. Dereito de sucesións

TEMA 1. Nocións básicas introductorias. TEMA 2. Delación da herdanza. TEMA 3. Adquisición e aceptación da herdanza. TEMA 4. Efectos da adquisición hereditaria. TEMA 5. Sucesión lexítima ab intestato. TEMA 6. Sucesión testamentaria. TEMA 7. Contido do testamento (1): institución do herdeiro. TEMA 8. Contido do testamento (2): legados e fideicomiso. TEMA 9. Sucesión lexítima contra o testamento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	16	32	48
Presentación	5	5.5	10.5
Lección maxistral	33.5	58	91.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Análise de contidos específicos. Resolución de supostos prácticos.
Presentación	Exposición de obras do alumno, intervencións, debates e actividades en grupos sobre os diferentes contidos das materias.
Lección maxistral	Exposición dos contidos esenciais da materia, complementada co uso, no seu caso, de medios audiovisuais, dirixida aos estudantes coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de preguntas teóricas dos temas que forman parte do contido da materia. A titoría académica pódese facer de xeito presencial, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros web de U. Vigo) despois de contactar co profesorado.

Resolución de problemas	Resolución de problemas prácticos que forman parte do contido da materia. A titoría académica pódese facer de xeito presencial, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros web de U. Vigo) despois de contactar co profesorado.
-------------------------	--

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Resolución de problemas	Probas periódicas destinadas a avaliar a comprensión, análise, razoamento crítico e aplicación correcta dos contidos da materia. Para aprobar a materia será necesario acadar unha nota media de 5 puntos nas probas.	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG4	CE13 CE14	
Presentación	Avaliación periódica de intervencións e capacidade de presentación e debate.	15	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE13 CE14	CT1 CT4 CT5
Lección maxistral	Probas obxectivas dirixidas a lembrar o contido anterior adquirido. Pode consistir nunha ou varias preguntas longas ou varias preguntas curtas. Para aprobar a materia será necesario acadar cinco puntos nesta parte. Esta sección avalía o resultado da aprendizaxe que aparece na segunda sección da guía didáctica.	60	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG4	CE13 CE14	

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1a EDICIÓN DE ACTA: Parte teórica e parte práctica: para aprobar a materia Dereito romano será necesario aprobar tanto a parte teórica como a práctica. As probas especificanse nos apartados anteriores. Requisitos para manter a avaliación continua: a) Parte teórica: superar cada unha das probas obxectivas da avaliación. Parte práctica: a) Que a media das probas é de 5 puntos; b) Asistencia ao 85% de todas as clases. Competencias avaliadas: CB1, CB2, CB3, CB4, CB5, CG1, CG2, CG4, CE13, CE14, CT1, CT4, CT5. Resultados da aprendizaxe: saber e saber analizar desde o punto de vista teórico e práctico as fontes e institucións do Dereito romano. Xestionar toda a terminoloxía e vocabulario xurídico.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1a EDICIÓN DE ACTA: Exame final de toda a materia que abrangue os criterios teórico-prácticos. É necesario superar a citada proba con 5. Competencias avaliadas: CB1, CB2, CB3, CB4, CB5, CG1, CG2, CG4, CE13, CE14, CT1, CT4, CT5. Resultados da aprendizaxe: saber e saber analizar desde o punto de vista teórico e práctico as fontes e institucións do Dereito romano. Xestionar toda a terminoloxía e vocabulario xurídico.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA 2a EDICIÓN DE ACTA E FIN DE CARREIRA: Proba obxectiva consistente nun exame final de cada unha das partes nas que se divide a materia. É necesario superar a citada proba con 5. Competencias avaliadas: CB1, CB2, CB3, CB4, CB5, CG1, CG2, CG4, CE13, CE14, CT1, CT4, CT5. Resultados da aprendizaxe: saber e saber analizar desde o punto de vista teórico e práctico as fontes e institucións do Dereito romano. Xestionar toda a terminoloxía e vocabulario xurídico.

As datas e días da primeira oportunidade, segunda oportunidade e probas de Fin de carreira serán as fixadas polo Consello da Facultade de Dereito para o curso 2021/22 e publicadas no taboleiro de anuncios do Centro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

J. Daza Martínez- L. Rodríguez Ennes, **Instituciones de Derecho privado romano**, 4ª (Revisada y ampliada) Universidad Complutense (Madrid, 2001), TIRANT LO BLANCH, 2009

Daza Martínez, Jesús, **Iniciación al Estudio Histórico del Derecho Romano**, 3ª Universidad Complutense (Madrid, 1997), Closas Orcoven, 1997

Antonio Fernández de Buján, **Derecho Privado Romano**, 4 edición, IUSTEL, 2016

Antonio Fernández de Buján, **Derecho Público Romano**, VIGÉSIMA EDICIÓN, THOMSON REUTERS, 2017

Federico Fernández de Buján, **Fundamentos Clásicos de la Democracia y la Administración**, Segunda Edición, Ediciones Académicas, 2015

Antonio Fernández de Buján, Juan Miguel Alburquerque, **Manual de Casos Prácticos de Derecho Romano**, Primera Edición, Dykinson, 2018

Manuel J. García Garrido, Federico Fernández de Buján, **Derecho privado Romano**, 17ª Edición, Ediciones Académicas, 2015

Eduardo Volterra, **Instituciones de Derecho Privado Romano (Traducción, J. Daza Martínez)**, 2ª ed., Editorial Civitas, 1988

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Sistemas xurídicos contemporáneos: Dereito continental e dereito anglosaxón/O03G081V01922

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Sistemas xurídicos contemporáneos: Dereito continental e dereito anglosaxón/O03G081V01922

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia do dereito/O03G081V01205

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Mantéñese para a modalidade virtual todas as metodoloxías previstas na guía docente.

No caso de que a docencia teña que ser impartida de xeito virtual polas circunstancias descritas con anterioridade, a modalidade de docencia será sincrónica, tanto na parte teórica coma na parte práctica, mediante a utilización do campus remoto da Universidade de Vigo ou campus integra que se combinará co uso da plataforma FAITIC, MOOVIE, ou moddle para o contacto co alumnado e para subir material.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Utilización do correo electrónico institucional e dos despachos virtuais do profesorado

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir:

Non procede

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

Non procede.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que a avaliación final non poida realizarse presencialmente mantense os criterios de avaliación xa previstos na guía docente.

De manterse a situación de excepcionalidade na segunda oportunidade, a adquisición de competencias avaliarase a través de dunha proba obxectiva, consistente nun exame final de cada unha das partes nas que se divide a materia -parte teórica e parte práctica- Para esta proba utilizaranse as ferramentas que indiquen os órganos competentes. Nas devanditas probas avaliaranse as competencias non adquiridas previamente así como os resultados de aprendizaxe vinculadas ás mesmas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Principios de economía**

Materia	Economía: Principios de economía			
Código	003G081V01201			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Pintos Clapés, Juan			
Profesorado	Pintos Clapés, Juan Soto Oñate, David			
Correo-e	jpc@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>- A materia adecúase ao perfil profesional e académico ao contribuír á formación básica do alumno no campo da Economía, presente en numerosos aspectos no ámbito do Dereito. Polo tanto, debido ao seu carácter básico, proxéctase en múltiples campos profesionais do Dereito, mais non cabe dúbida de que terá máis repercusión naqueles campos máis próximos á Economía tales como avogacía especializada no ámbito mercantil, financeiro ou laboral, rexistradores da propiedade, notarios, funcionarios do Ministerio de Economía e Facenda, etc.</p> <p>- A materia ten 6 créditos ECTS e posúe carácter obrigatorio. Cúrsase en 1º de Dereito, no 2º cuadrimestre. Inicia ao alumno nos aspectos económicos, xa teñan estes natureza microeconómica ou macroeconómica. Ten claramente unha relación de complementariedade con outras materias deste Grao, como por exemplo: Contabilidade, Dereito Mercantil, Dereito financeiro e Tributario e Dereito Laboral.</p>			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CE11	CE13 - Coñecer os principios de funcionamento que rexen nunha economía de mercado, comprender o comportamento dos distintos axentes económicos e coñecer os principais problemas económicos
CE12	CE14 - Ser capaz de utilizar os principios e conceptos económicos como ferramenta para argumentar economicamente, identificar os problemas económicos e abordar a súa solución a través das políticas adecuadas a cada situación
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Coñecemento dos principios económicos, dos mecanismos de toma de decisión económica por parte dos distintos axentes e da súa interacción no mercado.	CB2	CE11	CT1
	CB3	CE12	CT3
	CB4		

Contidos

Tema	
Módulo A: Introducción	1. Principios de economía 2. Pensar como un economista
Módulo B: Oferta e demanda I: Cómo funcionan os mercados	3. Oferta e demanda: as forzas do mercado 4. Elasticidade e as súas aplicacións
Módulo C: Oferta e demanda II: Mercados e benestar	5. Os consumidores, os produtores e a eficiencia do mercado 6. Aplicación: Os custos de tributación 7. Fallos de mercado e a intervención do Estado

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31.84	80	111.84
Resolución de problemas	18.16	15	33.16
Resolución de problemas e/ou exercicios	2.67	0	2.67
Exame de preguntas obxectivas	2.33	0	2.33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a coa introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Metodoloxía que lle permite ao alumnado aprender de forma efectiva a través da realización de actividades de carácter práctico tales como exercicios e supostos mediante o uso do aprendido nas leccións maxistras. Os obxectivos desta técnica son: acadar unha maior competencia dos contidos aprendidos na teoría e ilustrar as súas potenciais aplicacións.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases de resolución de problemas, que se celebrarán nos grupos GM, os alumnos disporán duns exercicios ao inicio da sesión para a súa posterior resolución na aula. Hacia o final da clase, os estudantes resolverán os exercicios na pizarra coa axuda do profesor. O estudante poderá comentar ao profesor calquera dúbida que lle xurda mentras realiza os devanditos exercicios.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba escrita na que o alumno deberá solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo establecido polo profesor. Deste xeito, o alumno deberá aplicar os coñecementos adquiridos. Porase especial atención no resultado de aprendizaxe: Coñecemento dos principios económicos, dos mecanismos de toma de decisión económica por parte dos distintos axentes e a súa interacción no mercado.	50	CB2 CE11 CT1 CB3 CE12 CT3 CB4
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Porase especial atención no resultado de aprendizaxe: Coñecemento dos principios económicos, dos mecanismos de toma de decisión económica por parte dos distintos axentes e a súa interacción no mercado.	50	CE11 CE12

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Para a edición de **xaño** haberá dúas formas de avaliación:

Opción A: O estudante pode acollerse ao sistema de avaliación continua que se acaba de expoñer. **Entenderase que o alumno se acolle a este sistema de avaliación continua cando se presente a probas que en conxunto representen o 50% ou máis da nota final.** Anunciarase a principio de curso un cronograma donde aparecen as datas das distintas probas de avaliación continua.

Os alumnos que se acollan ao sistema de avaliación continua terán a obriga de colocar unha fotografía tipo carné en Faitic antes da primeira proba de avaliación e de acceder regularmente á plataforma de teledocencia para estar así ao corrente das novidades que se produzan.

Opción B: O estudante que non se acolla o sistema de avaliación continua será avaliado mediante a realización dun examen

final de carácter escrito na data oficialmente establecida coas seguintes ponderacións: proba de preguntas obxectivas (50%) e proba de resolución de exercicios (50%).

Para a opción B da edición de xuño, tanto as competencias avaliadas coma os resultados do aprendizaxe serán os mesmos que para a opción A da edición de xuño.

- Para a edición de **xullo** haberá tamén dúas formas de avaliación:

Opción A: Os estudantes que se acolleran ao sistema de avaliación continua poderán conservar as notas dos dous tipos de probas realizadas. Poderán subir nota nas seguintes partes: Proba de preguntas obxectivas (50%) e Proba de resolución de exercicios (50%).

-Opción B: Os alumnos que non se acolleran ao sistema de avaliación continua terán dereito a un exame final que abarcará unha proba tipo test (50%) e unha proba de resolución de exercicios (50%).

Para a edición de xullo, tanto as competencias avaliadas coma os resultados do aprendizaxe serán os mesmos que para a edición de xuño.

Fin de carreira:

O alumno que opte por examinarse en fin de carreira será avaliado unicamente cun exame teórico-práctico que valerá o 100% da nota.

Para os alumnos de Fin de carreira, tanto as competencias avaliadas coma os resultados do aprendizaxe serán os mesmos que para a edición de xuño.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes edicións son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2021-22. En caso de conflito, prevalecerán as datas publicadas na páxina web da Facultade de Dereito.

É necesario traer o DNI ou documento análogo cando teña lugar a realización dos exames. O incumprimento deste requisito pode ter como consecuencia que o alumno non realice o exame en cuestión.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mankiw, N. G., Taylor, M. P., **Economía**, Ediciones Paraninfo, 2017

Bibliografía Complementaria

Bernanke, B. S. e Frank, R. H., **Principios de Economía**, 3ª edición, McGraw-Hill, 2007

Krugman, P., R. Wells y M. Olney, **Fundamentos de Economía**, 3ª edición, Editorial Reverté, 2015

Samuelson, P. A. e Nordhaus, W. D., **Economía**, 19ª edición, McGraw-Hill, 2010

Acemoglu, D., Laibson, D., List, J. A., **Economía. Un primer curso inspirado en el mundo real**, Antoni Bosch, 2017

Mankiw, N. G., **Principios de Economía**, 6ª edición, Cengage Learning, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

-Con carácter xeral, será necesario o uso de calculadora nas clases da materia e nos exames.

- Por razóns pedagóxicas é altamente recomendable a asistencia regular a clase (tanto ás clases teóricas como prácticas). Neste sentido, recoméndase ao alumno o sistema de avaliación continua.

-É moi recomendable o traballo en grupo. En particular, á hora de realizar os exercicios da materia pode ser frutífero intercambiar ideas sobre as dificultades atopadas; esta estratexia permitirá afondar nos coñecementos da materia.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen

---

atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Se manterán todas a través das aulas do Campus Remoto e de Faitic.

* Metodoloxías docentes que se modifican

Ningunha

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Correo electrónico ou Campus Remoto

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Ningunha

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Ningunha

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación manterase sen cambios, agás que as probas poderán realizarse de xeito non presencial a través do Campus Remoto, Faitic e o correo electrónico.

* Probas xa realizadas

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas pendentes que se manteñen

Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]

...

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas**

Materia	Empresa: Fundamentos de contabilidade e finanzas			
Código	O03G081V01202			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	García Llorens, Luís Vicente			
Profesorado	García Llorens, Luís Vicente			
Correo-e	llorens@uvigo.es			
Web	http://llorens@uvigo.es			
Descrición xeral	A materia Fundamentos da Contabilidade e Finanzas introduce ao alumno de Dereito no ámbito financeiro da empresa, incorporándoo non só no coñecemento da normativa propia da contabilidade asociada ao Dereito mercantil, tanto no ámbito nacional como europeo ou internacional, senón tamén na posibilidade de saber, dende outra perspectiva máis técnica ou económica, como elaborar e interpretar a información financeira publicada polas empresas. Aspectos que serán de grande utilidade para o futuro profesional do Dereito cando se atope con cuestións concernentes á avaliación das empresas mediante as contas contables.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE47	CE55 - Comprender os Estados Financeiros obrigatorios das empresas
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Alcanzar un coñecemento básico das ferramentas de rexistro contable	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG2 CE47 CT1
Alcanzar unha comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas.	CB3 CB4 CB5 CE47 CT1

Contidos

Tema	
Tema 1. Conceptos de contabilidade	1.1. A información contable 1.2. As normas contables 1.3. A ecuación básica da contabilidade 1.4. Introducción aos estados financeiros
Tema 2. O proceso contable de rexistro	3.1. A conta 3.2. O proceso de rexistro 3.3. O balance de comprobación

Tema 3. Os axustes das contas.	3.1. O período. 3.2. Os asentos de axuste básicos. 3.3. O balance de comprobación e os estados financeiros básicos. 3.4 Axustes de periodificación no Plan xeral de Contabilidade.
Tema 4. Peche do ciclo contable	4.1. Uso da folia de traballo. 4.2. Peche de libros. 4.3. Resumo do ciclo contable. 4.4. O balance de situación. 4.5. O peche de contas no Plan Xeral de Contabilidade.
Tema 5: Mercaderías e existencias industriais	5.1. Transaccións con mercaderías según inventario permanente. 5.2. Transaccións con mercaderías según inventario periódico. 5.3. Transaccións con existencias industriais
Tema 6. Deudores y acreedores por operacións comerciais	6.1. Clientes e deudores. 6.2. Provedores e acreedores. 6.3. Normas de valoración de dereitos de cobro e obrigacións de pago por operacións comerciais. 6.4. Efectos comerciais
Tema 7. Operacións financeiras	7.1. Capitalización simple 7.2. Desconto simple 7.3. Capitalización composta 7.4. Rendas constantes

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	30	0	30
Seminario	2	0	2
Lección maxistral	47	0	47
Resolución de problemas de forma autónoma	20	0	20
Traballo tutelado	46	0	46
Exame de preguntas obxectivas	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Estudo e análise económica financeira dunha empresa a partir das súas contas anuais.
Seminario	Ademáis das tutorías personalizadas, se resolverán as dúbidas xerais que poidan aportar beneficio ó coñecemento do grupo.
Lección maxistral	Explicación na aula dos contidos teórico-prácticos que puidesen supor dificultade para o alumno.
Resolución de problemas de forma autónoma	O estudante deberá intentar resolver de forma autónoma os exercicios e problemas plantexados en clase.
Traballo tutelado	Resolución de exercicios baixo a supervisión do profesor nos que pór en práctica os diferentes contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Para a realización do traballo no que se plantexa a resolución dun caso, se atenderán de forma personalizada as dúbidas que lle poidan xurdir o estudante.
Seminario	Se atenderán personal e individualmente as dúbidas plantexadas polo estudante
Traballo tutelado	Se atenderán personal e individualmente as dúbidas plantexadas polo estudante no desenvolvemento dos traballos na aula

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Realización dun/s casos prácticos de forma individual o en grupo. Resultados de aprendizaxe: acadar un coñecemento básico das ferramentas de rexistro contable, comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas.	30	CB1 CG2 CE47 CT1 CB3 CG4

Exame de preguntas obxectivas	Exame final tipo test. Resultados de aprendizaxe: acadar un coñecemento básico das ferramentas de rexistro contable, comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG2 CG4	CE47	CT1
-------------------------------	--	----	---------------------------------	------------	------	-----

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACION PARA ASISTENTES. 1º EDICIÓN DE ACTAS

Os alumnos que sigan a avaliación continua deberán realizar obrigatoriamente así seguintes probas:

1.- Nos GM un suposto de contabilización das operacións dunha empresa, obtindo o Balance final e a Conta de PyG. Dito suposto será valorado nas diferentes sesións do GM, según o seguimento continuado valorando o avance na contabilización das diferentes operacións, e poderá realizarse de forma individual ou en grupo. O final deberá entregarse o Libro Diario, así como a conta de PyG, e Balance de Situación. Valorarase a opción de realizar a actividade de forma manual ou mediante un programa informático. A valoración do devandito suposto será como máximo do 30% da nota final.

2.- Exámen final da materia, que consistirá en 20 cuestións tipo test, e que tendrá una valoración máxima do 70% da nota final.

O alumno deberá alcanzar unha comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas así como un coñecemento das técnicas de rexistro contable.

CRITERIOS DE AVALIACION PARA NON ASISTENTES. 1º EDICIÓN DE ACTAS

Se o alumno non seguiu a avaliación continua será cualificado coa nota que sacase no exame. É necesario sacar un 5 sobre 10 puntos para superar a materia.

O alumno deberá alcanzar unha comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas así como un coñecemento das técnicas de rexistro contable.

Competencias evaluadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe evaluados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

CRITERIOS DE AVALIACION. 2º EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

Os estudantes de avaliación continua que se presentan en xullo se valorarán según os mesmos criterios que na 1ª edición de actas.

Os alumnos de fin de carreira examinaráselle da totalidade da materia. É necesario sacar un 5 sobre 10 puntos para superar a materia

O alumno deberá alcanzar unha comprensión da lexislación contable e da información financeira publicada polas empresas así como un coñecemento das técnicas de rexistro contable.

Competencias evaluadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe evaluados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2021-2022.

No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Muñoz Orcera y Máquez Vigil, **Contabilidad financiera para futuros juristas**, Universidad de Comillas,

Wanden.Berghe Lozano, J.L., Bañón, C., Beñtrán, E., García, M., González, J., Rodríguez, L., Ruiz M, **Contabilidad Financiera**, 1ª Edición,

Socías Salvá, A., Herranz Bascones, R., Pons Florit, D., Horrach Roselló, P., Jover Arbona, G., Llul, **Contabilidad Financiera. El modelo contable básico. Teoría y supuestos**, 1ª Edición,

Omeñaca García, J, **Contabilidad General**, Deusto,

BOE número 160 de 5/7/2007, **LEY 16/2007**, de 4 de julio,

BOE núm 278, de 20 de novembro de 2007, **Real Decreto**, 1514/2007,

Marín Hernández Salvador (coord), **Contabilidad Práctica para todos**, pirámide,

---

Recomendacións

Outros comentarios

Materia que complementa e que permite entender determinados conceptos de dereito Mercantil e Financeiro e Tributario

---

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Estudo de casos, Resolución de problemas e traballo tutelado. A metodoloxía e a mesma, entregando os enunciados os alumnos/as ben presencialmente ou por email ou no Foro de FAITIC, e entregando os alumnos/as os supostos resoltos ben presencialmente ou mediante envío o email de profesor

* Metodoloxías docentes que se modifican

Lección maxistral e seminario. En caso necesario ambas as dúas metodoloxías, se impartiran a través de FAITIC, subindo os diferentes temas e creando os Foros correspondente a cada parte da materia pra solventar as dúbidas oportunas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Correo electrónico e foros específicos de FAITIC

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Non procede. Os contidos son os mesmos tanto na modalidade presencial, como no caso de aplicación do plan de continxencias.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma que na actividade presencial

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Os criterios de avaliación permanecen inalterables, nos porcentaxes. EN caso de aplicar o plan de continxencias, o caso práctico enviarase via email, e o exámen se realizará a través de FAITIC, con mesmos criterios de valoración que si fose o examen presencial

Resolución caso práctico: Peso anterior 30%; Peso Proposto 30%

Exámen: Peso anterior: 70%; Peso proposto: 70%

* Probas pendentes que se manteñen

Non procede

* Probas que se modifican

Non procede

* Novas probas

Non procede

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa**

Materia	Dereito: Introdución ao dereito civil e dereito da persoa			
Código	O03G081V01203			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Abundancia Domínguez, José			
Profesorado	Álvarez Pérez, Zoraida			
Correo-e	j.abundancia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia na que se abordan as seguintes cuestións de Dereito civil: concepto, persoa física e xurídica, cousas, dereitos subxectivos e representación. Materia do programa *English *Fiendly. Os estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés. *b) Atender as *tutorías en inglés. *c) Probas e avaliacións en inglés			

Competencias

Código				
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.			
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar			
CE40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto			
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.			
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.			
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.			
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.			
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Trátase dunha materia formación básica que achega ao concepto de dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como dos dereitos subxectivos.	CB2	CG1	CE40	CT1
Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no dereito civil.	CB3	CG4		CT2
	CB4			CT3
				CT4
				CT5

Contidos

Tema	
Tema I: O Dereito civil: concepto, caracteres, formación histórica, contido.	
Tema II: A codificación. Os Dereitos civís forais e autonómicos. Referencia ao Dereito civil de Galicia.	
Tema III: A persoa: concepto e clases. Capacidade xurídica e capacidade de obrar. Dereitos da personalidade.	

Tema IV: A persoa física: comezo e fin da personalidade. A maior e a menor idade. A emancipación.

Tema V: A incapacitación: causas, requisitos e efectos. A prodigalidade.

Tema VI: A nacionalidade: concepto, adquisición, consolidación, perda e recuperación. Dobre nacionalidade. A veciñanza civil: concepto e réxime xurídico.

Tema VII: O domicilio: concepto e clases. O desaparecido. A ausencia legal. A declaración de falecemento.

Tema VIII: O Rexistro Civil: concepto. Feitos inscribibles. Organización do Rexistro. Asentos rexistrados. A cualificación. Publicidade do Rexistro.

Tema IX: A persoa xurídica: concepto e clases. Adquisición da personalidade. Capacidade. Representación, domicilio e nacionalidade. Extinción. A fundación. A asociación.

Tema X: As cousas: concepto e clasificación. O patrimonio.

Tema XI: O dereito subxectivo: concepto. O exercicio do dereito e os seus límites: a boa fe, o abuso do dereito e a doutrina dos propios actos. Límites temporais: a prescrición e a caducidade.

Tema XII: Feitos, actos e negocios xurídicos. A representación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	35	45.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, e xerar hipótese. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate polos alumnos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Presentación por parte do profesorado dos contidos sobre a materia de estudo.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real, co fin de coñecelo, interpretalo, resolvelo e xerar hipóteses. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate por parte dos estudantes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, e xerar hipótese. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate por parte do alumnado.	20	CB2 CG1 CT1 CB3 CG4 CT3 CB4 CT4 CT5
	Resultados de aprendizaxe: Trátase dunha materia formación básica que achega ao concepto de dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como dos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no dereito civil.		

Exame de preguntas obxectivas	EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS.- Preguntas de resposta breve sobre aspectos fundamentais da materia da materia, e acerca de relacións entre os distintos coñecementos adquiridos. Resultados de aprendizaxe: Trátase dunha materia formación básica que achega ao concepto de dereito civil, a persoa física e a persoa xurídica, as cousas e o patrimonio así como dos dereitos subxectivos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no dereito civil.	80	CB2 CG4	CG1 CE40	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
-------------------------------	--	----	------------	-------------	---------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos asistentes á primeira avaliación da acta.

Todos os estudantes terán que facer un exame final no que se lles farán preguntas relacionadas cos contidos da materia. A cualificación das respostas curtas suporá o 80% da cualificación do exame.

Os alumnos que tomen parte na avaliación continua serán avaliados e cualificados das prácticas realizadas nas clases prácticas, a asistencia e a elaboración de casos, así como a participación na resolución dos casos na aula que serán obxecto desa avaliación.

Para acollerse o sistema de avaliación continua, é obrigatoria a asistencia de polo menos un 80% das clases.

O alumno poderá renunciar á avaliación continua e á nota e ir á parte práctica do exame, nas mesmas condicións que os estudantes que non participaron na avaliación continua.

Os estudantes que non realicen a avaliación continua deberán resolver, ademais do exame final (nas mesmas condicións que os estudantes de avaliación continua), un caso práctico sobre a materia, que será avaliado e poderá obter unha nota de até o 20%. restante.

Para poder sumar a parte teórica e a parte práctica e alcanzar así o aprobado, o alumno deberá obter no exame teórico un mínimo de 3 sobre 8.

No caso de que non alcance esa cifra mínima a cualificación será a da parte teórica do exame sen prexuízo de manterlle a cualificación da parte práctica para terlla en conta na segunda oportunidade.

Estudantes que non asisten á primeira edición da acta.

Os estudantes que non asistan ao exame final non terán unha nota nesta primeira edición da acta (salvo que expresen o contrario), mantendo a cualificación das prácticas para a segunda edición da acta do curso actual.

Estudantes asistentes á segunda edición da acta.

Na segunda edición, os estudantes que realicen a avaliación continua deberán realizar unha proba de resposta curta, mantendo a nota para a práctica realizada durante o cuadrimestre.

Os estudantes que non participen na avaliación continua serán avaliados e cualificados do mesmo xeito que se expresa para a primeira edición da acta

Exame de fin de grao.-

Realizarase do mesmo xeito que para os estudantes que non participan en avaliación continua.

Os exames realizaranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021/2022.

Común á avaliación: o alumno debe obter polo menos 3 puntos na parte teórica para engadir a nota obtida a da parte práctica.

A bibliografía indicada será meramente complementaria ás explicacións docentes.As metodoloxías de avaliación indicadas permiten conseguir as competencias e os resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

ALBALADEJO, M., **Derecho Civil, t. I**, Última edición,

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN, A., **Sistema de Derecho Civil, vol. I**, Última edición,

LASARTE, C., **Principios de Derecho Civil, t. I**, Última edición,

Código Civil, última edición,

Ley de Derecho Civil de Galicia 2/2006,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen.

Lección maxistral e clases prácticas a través de medios virtuais (aulas virtuais do campus remoto), plataforma Faitic e resto mecanismos e medios virtuais da UVigo.

* Metodoloxías docentes que se modifican.

Suspensión da actividade que requira de presencialidade do alumnado.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

Atención ao alumnado a través das ferramentas virtuais a disposición da Uvigo. Actuarase individualizadamente respecto do alumnado que informe ao persoal docente de circunstancias específicas: falta de conexión, aparellos, etc.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir:

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe:

Recurso a fontes de información dixitais, bases de datos, libros dixitais.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Probas prácticas (resolución de casos): Cómputo proporcional

* Probas pendentes que se manteñen:

Probas prácticas (resolución de casos): Cómputo proporcional

* Probas que se modifican: As que requiran *presencialidade do alumnado.

* Novas probas: Realización de exercicios a través de medios virtuais.

* Información adicional:

De concorrer circunstancias extraordinarias que afecten á docencia, buscarase adaptar a metodoloxía docente aos criterios de aprendizaxe e de avaliación previstos para a docencia ordinaria. Primarase a atención personalizada do alumnado.

===ATENCIÓN Ao ALUMNADO===

Atenderase de forma personalizada ao alumnado a través de sesións de *tutoría por medios *telemáticos (correo electrónico, foros, *faitic), baixo a modalidade de concertación previa.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito: Dereito constitucional II				
Materia	Dereito: Dereito constitucional II			
Código	O03G081V01204			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	González-Ares Fernández, José Agustín			
Profesorado	González-Ares Fernández, José Agustín Mosquera Casero, Jose			
Correo-e	ares@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O alumnado deberá alcanzar unha visión comprensiva dos dereitos fundamentais e as liberdades públicas recollidas na Constitución española, dos procedementos que os protexen e dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguarda, así como para a defensa da Constitución en xeral.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE32	CE40 - Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables
CE33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguarda.	CB2	CG1	CE32	CT1
	CB3	CG2	CE33	CT4
	CB5	CG3		CT5
		CG4		

Contidos	
Tema	
1. Dereitos fundamentais. Orixe e evolución	Os dereitos e liberdades fundamentais. Orixe dos dereitos fundamentais. Significado e evolución. Dereitos fundamentais e Estado Constitucional.

2. O sistema de dereitos fundamentais na Constitución española de 1978	Regulación na Constitución. Significado e valor. Artigo 10 CE. Concepto. Tipoloxía. Contido. Límites. Interpretación. Garantía.
3. O significado do Capítulo 1º do Título I da CE de 1978	Capítulo 1º do Título I da CE. Orzamentos previos exercicio pleno de dereitos. Minoría de idade. Espaníais e estranxeiros. Asilo e extradición.
4. Os dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Igualdade. Dereitos da Sección 1ª do Capítulo 2º do Título I: Importancia. Carácter. Os distintos dereitos. As súas garantías.
5. Os dereitos da Sección 2ª do Capítulo 2º do Título I da CE de 1978	Importancia. Carácter. Os distintos dereitos. As súas garantías.
6. Os principios reitores da política social e económica	Natureza e significado. Tipoloxía. Alcance.
7. As garantías das liberdades e dos dereitos fundamentais	Sistema de garantías. Niveis de protección. Garantías obxectivas. Garantías subxectivas.
8. Xustiza constitucional: Caracteres e significados xerais da xustiza constitucional	Caracteres e significado xeral do control da constitucionalidade.
9. Xurisprudencia constitucional e interpretación da Constitución	Tribunal Constitucional e interpretación da Constitución. Especial referencia á interpretación constitucional dos dereitos fundamentais.
10. Suspensión dos dereitos fundamentais	Suspensión individual e suspensión xeral. O estado de excepción. Consideración constitucional e xurídica.
11. O Tribunal Constitucional: composición, competencias e procedementos	Composición Tribunal Constitucional. Competencias. Enumeración de procedementos.
12. Tribunal Constitucional, dereitos fundamentais, poderes do Estado e organización territorial	O Tribunal Constitucional e a protección dos dereitos fundamentais. Especial referencia ao recurso de amparo. O Tribunal Constitucional e a división de poderes. O Tribunal Constitucional e a organización territorial do Estado. Outros aspectos e funcións do Tribunal Constitucional.
13. Reforma constitucional	A reforma na Constitución de 1978. Funcións. Procedementos. Reforma e dereitos fundamentais.
14. Constitución. Dereito Constitucional e unidade económica. Unión Europea e Dereito internacional	Constitución. Dereito Constitucional, Unión Europea e unidade económica. DDFF e Convenios Internacionais de Dereitos Humanos. O CEDH e o TEDH. O TJUE e a CDFUE. Outros organismos internacionais protectores de dereitos humanos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	63	97
Estudo de casos	14.5	28.5	43
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Autoavaliación	2	2	4
Traballo	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Lectura e análise de documentos legais ou feito, un problema ou casos reais estudos con a fin de que o alumno o coñecemento completo, reflexións sobre o particular e interpretar e xerar hipóteses, segundo corresponda. O alumno desenvolverá exercicios ou proxectos de aula, baixo a dirección e supervisión do profesor. Pode ser conectado ao seu desenvolvemento con actividades estudiantís autónomas. Poden incluír probas obxectivos de preguntas curtas ou de proba para comprobar que este tipo obxectivos ea / os alumnos saben valorar-se, e tamén presentacións e debates por parte dos alumnos ao profesor e / ou un grupo de alumnos dun contido de mensaxes materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto ... individualmente ou en grupos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en grupos pequenos, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho).
Probas	Descrición
Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas coa elaboración de traballos sobre temas das materia propostos polo profesorado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Estudo de casos	Avaliarase a resolución de casos relacionados coa materia e as prácticas. Avaliaranse os diversos exercicios ou proxectos na aula baixa as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Utilizaranse no seu caso para medir o grao de coñecemento das materias. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.	10	CB2 CB3	CE32 CE33	CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación do resultado final de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de pregunta/s sobre os contidos da materia. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.	70	CB5	CG1 CG2 CG3	CE32 CE33 CT1 CT4 CT5
Autoavaliación	Avaliación do resultado de aprendizaxe mediante o desenvolvemento de probas obxectivas, curtas ou tipo test, sobre os contidos da materia autocorrexidas polos seus compañeiros coa finalidade de ser capaces de desenvolver criterios para a súa avaliación. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.	10	CB5	CG1 CG3	CE32 CE33 CT1
Traballo	Avaliarase a presentación por escrito e defensa oral de traballos realizados sobre temas da materia propostos polo profesorado. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos dereitos fundamentais e as liberdades recoñecidas na Constitución española, dos procedementos que os garanten, así como dos medios institucionais e xurídicos para o seu salvaguardia.	10	CB2 CB3 CB5	CG4 CE33	CE32 CT1 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Segundo o artigo 13.2 d) do Real Decreto 1791/2010, do 30 de decembro, polo que se aproba o Estatuto do estudante Universitario, os/as estudantes deberán "absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade".

En relación coa materia, sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba de desenvolvemento de resposta/s longa/s. **PRIMEIRA CONVOCATORIA:** Ao comezo do curso o/a alumno/a deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. Para ese efecto o/a alumno/a deberá facelo constar na ficha da asignatura nun determinado prazo. A avaliación continua supón un 30% sobre o total da cualificación final e o exame suporá o 70% restante. Leste consistirá nunha proba de desenvolvemento de pregunta/s sobre o contido da materia. Aqueles/as alumnos/as que, por circunstancias excepcionais persoais ou profesionais, non poidan participar de maneira presencial nalgunha/s da/s sesión/é prácticas no desenvolvemento do curso poderán, a xuízo do profesor, presentar un traballo acorde á/s práctica/s correspondentes. Aqueles alumnos que non sigan durante o curso o sistema de avaliación continua ou que non o superaron terán dereito a un exame final que implicará por unha banda o desenvolvemento por escrito de pregunta/s longa/s do programa e suporá o 70% de cualificación final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) así como a realización dun suposto práctico que suporá o 30% da cualificación restante, nos que se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NA SEGUNDA CONVOCATORIA: a) Aos alumnos que superando a avaliación continua non alcanzasen un cinco no exame de preguntas de desenvolvemento na primeira convocatoria conservaráselles a nota desta e realizaráselles un exame similar ao da primeira convocatoria. b) Os alumnos que non sigan no desenvolvemento do curso a avaliación continua ou que non a superaron terán dereito a un exame final que constará de dous partes: unha teórica de preguntas de desenvolvemento sobre o contido do programa que suporá o 70% da nota (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10) e unha pregunta práctica que suporá o 30 % restante, nos que se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

NOTA: En caso de superar a avaliación continua pero non aprobar a materia, conservarase se se comunica ao profesor a nota de avaliación continua para o seguinte curso.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: A avaliación constará de pregunta/s de resposta longa e o desenvolvemento dun caso práctico. A/s pregunta/s de resposta longa valerán un 70% da nota final (deberán obter nesta parte polo menos un mínimo de 5 puntos sobre 10); o desenvolvemento dun caso práctico valerá o 30% da nota final. Se evaluarán as mesmas competencias que no sistema de avaliación para asistentes e aplicaranse, igualmente, os mesmos resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes.

No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Leyes constitucionales españolas (1808-1978)**, 2ª ed.,

LÓPEZ GUERRA, L. y otros, **Derecho Constitucional. Vol. I. El ordenamiento constitucional. Derechos y deberes de los ciudadanos**, 11ª ed.,

VILLANUEVA TURNES, A. (coord.), **Derechos fundamentales: aspectos básicos y actuales**,

Bibliografía Complementaria

AGUDO ZAMORA, M. y otros, **Manual de Derecho Constitucional**, 9ª ed.,

BALAGUER CALLEJÓN, F. y otros, **Manual de Derecho Constitucional. Vol. II. Derechos y libertades fundamentales**, 13ª ed.,

DE VEGA, P., **La reforma constitucional y el problema del poder constituyente**,

DÍEZ-PICAZO GIMÉNEZ, L. M., **Sistemas de derechos fundamentales**, 4ª ed.,

GIMENO SENDRA, V. y otros, **Los derechos fundamentales y su protección jurisdiccional**, 3ª ed., 2018

GONZÁLEZ-ARES, J. A., **Las Constituciones de la España contemporánea. Del Estatuto de Bayona a las Leyes Fundamentales del franquismo**,

LÓPEZ GARRIDO, D., **Lecciones de Derecho Constitucional de España y de la Unión Europea Volumen II. Los Derechos Fundamentales**, 2020

PÉREZ ROYO, J., **Curso de Derecho Constitucional**, 16ª ed.,

RODRÍGUEZ ZAPATA, J., **Teoría y práctica del Derecho Constitucional español**, 4ª ed.,

Revistas, **Revista de Derecho Político**, **Revista de Estudios Políticos**, **Revista Española de Derecho Constitucional**, **Teoría y Realidad Constitucional**,

Bases de datos: **Aranzadi**, **Eur-Lex**, **Iber-Lex**, **Tirant on line**, **Calex**,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia do dereito/O03G081V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Plan de Continxencias

Descrición

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS

Metodoloxías docentes que se manteñen:

1.- Lección maxistral

Exposición por parte do docente dos contidos referentes á materia obxecto de estudo.

2.- Estudo de casos

Lectura e análise de documentos xurídicos ou un feito, problema ou casos prácticos reais coa finalidade de que o alumno complete coñecementos, reflexións sobre o particular e interprete e xere as hipóteses que considere oportunas. O estudante desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor. Pode estar vinculado o seu desenvolvemento con actividades autónomas do estudante. Poderanse incluír probas tipo test para comprobar estes obxectivos.

Metodoloxías docentes que se modifican:

Tanto as leccións maxistras como os Estudos de caso adaptaranse a situación de non presencialidade utilizando as ferramentas de teledocencia proporcionadas pola Universidade de Vigo.

Para iso poderán utilizarse as aulas virtuais proporcionadas pola Universidade de Vigo e as ferramentas de intercambio existentes en FAITIC.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

A través do campus remoto no despacho virtual asignado ao profesor, nos horarios previstos, e proporcionado a clave de acceso aos/as alumnos/as. Excepcionalmente a través do correo electrónico ou outro método, videoconferencias, etc.

Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe:

Á parte dos temas, resumos e documentos complementarios dos mesmos que se subirán a FAITIC e os títulos facilitados na guía docente, comunicaranse outros recursos idóneos que proporcione a Universidade de Vigo como o acceso a distintas publicacións que a Universidade proporcione e ás que se poida acceder de feito sen custo cuxas instrucións para o seu acceso facilitaranse no seu momento a través de FAITIC.

En principio recoméndanse os seguintes manuais ou manuais:

-

<https://editorial.tirant.com/é/libro/compendio-de-derechoconstitucional-espanol-3-edicion-2018-agustin-ruiz-robledo9788491696766>

[-https://editorial.tirant.com/é/libro/leccións-de-dereito-constitucionalde-espana-e-de-a-union-europea-volume-i-diego-lopez-garrido9788491697657](https://editorial.tirant.com/é/libro/leccións-de-dereito-constitucionalde-espana-e-de-a-union-europea-volume-i-diego-lopez-garrido9788491697657)

-López Guerra, L.; Espín, E.; e outros: Dereito Constitucional Vol. II: Os poderes do Estado. A organización territorial do Estado, 11ª ed., 2018

[-https://www.casadellibro.com/libro-dereito-constitucional-volume-i-11-edicion-2018/9788491907329/7363670](https://www.casadellibro.com/libro-dereito-constitucional-volume-i-11-edicion-2018/9788491907329/7363670)

[-https://www.dykinson.com/libros/comentario-a-a-constitucion-espanola-libro-homenaxe-a-luís-lopez-guerra/9788491905073](https://www.dykinson.com/libros/comentario-a-a-constitucion-espanola-libro-homenaxe-a-luís-lopez-guerra/9788491905073)

Reforzase a información sobre enlaces para a aprendizaxe e outros documentos.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN

Probas xa realizadas:

Sen modificacións.

Probas pendentes que se manteñen:

As probas serán as mesmas e manterase a mesma porcentaxe sobre a nota final.

Cambio da modalidade: proba tipo test sobre o contido do programa.

Sempre será condición imprescindible para contabilizar a avaliación continua obter un mínimo de 5 sobre 10 na proba tipo test.

Avaliación continua: modalidade das probas sen modificacións salvo circunstancias excepcionais.

Si unha parte da avaliación continua fíxose presencial e outra parte virtual, a porcentaxe do 30 % ponderaríase en función da nota das presenciais e das non presenciais.

Probas que se modifican:

Primeira convocatoria:

O exame teórico consistirá nunha proba de preguntas sobre o contido da materia tipo test, realizada a través das plataformas que a Universidade de Vigo habilite ao efecto.

Segunda convocatoria:

De producirse na mesma situación que a primeira convocatoria aplicaranse as mesmas modalidades de probas e porcentaxes e mínimo esixido na primeira convocatoria tanto para o exame teórico como para a avaliación continua cuxa nota se conservará.

No caso de cambio das circunstancias, que permitan a súa realización presencial, o exame realizarase conforme ao previsto para todos os efectos na guía docente normal.

Convocatoria fin de carreira:

A avaliación consistirá nunha proba de preguntas sobre o contido da materia tipo test, realizada a través das plataformas que a Universidade de Vigo habilite ao efecto (70 % da nota final) e dun desenvolvemento dun caso práctico (30% da nota final).

Alumnado que non se acolleu ou que non superou a avaliación continua:

Primeira e segunda convocatoria:

Quen non sigan durante cúrsoo o sistema de avaliación continua, ou que non o superasen, terán dereito a un exame final, igual e coas mesmas normas que o feito polos seus compañeiros, xa sexa na primeira ou segunda convocatoria.

Información adicional:

Quen teña problemas para conectarse virtualmente a través das plataformas virtuais que estableza a Universidade de Vigo deberán comunicalo ao profesorado canto antes, remitindo un correo electrónico con todos os seus datos para cursalo ao servizo correspondente da Universidade para que lle dean unha solución.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Historia: Historia do dereito

Materia	Historia: Historia do dereito			
Código	003G081V01205			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	de Leon Rey, David			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Esta materia, de formación básica, permitirá ao alumno entender a evolución do noso ordenamento xurídico, así como obter unha mellor comprensión da realidade xurídica actual. Esta materia ten como obxectivo o estudo da evolución do Dereito español a través das distintas etapas histórico-xurídicas, dende o Dereito prerromano ata o Constitucionalismo e a Codificación.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CE24	CE30 - Coñecer a historia do Dereito español no seu conxunto, a través das distintas etapas históricas, especialmente as Fontes e as institucións político-administrativas de cada época e comprender a evolución do noso Dereito até a actualidade
CE25	CE31 - Ser capaz de manexar, dominar e interpretar as principais fontes do Dereito histórico español.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
O obxectivo desta materia é lograr que o alumno /a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.	CG1 CG2	CE24 CE25	CT1 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema	
Tema 1. INTRODUCCIÓN. CUESTIÓN PRELIMINARES.	Historia e Historia do Dereito. Obxecto da Historia da Dereito Historiografía Xurídica Española. Escola Histórica do Dereito.
Tema 2. O DEREITO PRERROMANO.	Os pobos da península antes da romanización: distribución xeográfica. Características do Dereito prerromano. Os vínculos de submisión persoal: Clientela e "Devotio Ibérica". Sistemas de organización social, a estrutura matriarcal e patriarcal. Colonias fenicias gregas e cartaxinesas.
Tema 3. O DEREITO NA HISPANIA ROMANA.	Proceso de conquista e dominación. Latinidade cidadanía. Concesións particulares e colectivas de cidadanía e latinidade. Ordenación provincial e municipal en Hispania. As Leis de Colonias e Municipios.
Tema 4. O DEREITO NA ESPAÑA VISIGODA.	Os novos habitantes da península e a poboación hispanorromana. Fusión étnica e integración social e relixiosa. Exame particular das fontes legais visigodas, séculos V ao VII. A Administración Central visigoda: Oficio Palatino e Aula Rexia. Asembleas políticas e eclesiásticas: O Senado visigodo e os Concilios de Toledo.

Tema 5. DEREITO MUSULMÁN.	A constitución do Al-Andalus. Fontes do Dereito musulmán. Administración Central. Administración Territorial e local. Organización xudicial.
Tema 6. DEREITO ALTOMEDIEVAL.	Reconquista e repoboación. Réxime señorial. Fontes do Dereito na España altomedieval.
Tema 7. DEREITO BAIXO MEDIEVAL E INTEGRACIÓN NORMATIVA.	Formación e recepción do "Ius Commune". Dereito romano Xustiniano, canónico e feudal. A nova orde xurídica: a Escola de Bolonia. Os Glosadores, e Comentaristas. A difusión do Dereito Común.
Tema 8. FORMACIÓN DOS SISTEMAS NORMATIVOS MEDIEVAIS DOS DISTINTOS REINOS HISPÁNICOS.	Castela: Unificación Xurídica baixo a obra legislativa de Alfonso X, o Sabio. Fontes. O Ordenamento de Alcalá. Economía e Comercio na Baixa Idade Media. O Dereito dos territorios de Aragón, Navarra, Cataluña, Mallorca e Valencia.
Tema 9. AS CORTES.	Orixe das Cortes. Transformación dunha curia en órgano parlamentario. A fórmula "Quod omnes tangit". Natureza e Competencias das Cortes. Constitución e funcionamento das Cortes. A Deputación de Cortes.
Tema 10. A MONARQUÍA NA IDADE MODERNA.	Tendencia á unificación xurídica. Decretos de Nova Planta Reformismo Borbónico.
Tema 11. O PROCESO RECOPIADOR DA IDADE MODERNA.	Recopilacións castelás: O Ordenamento de Montalvo. Libro das bulas e Pragmáticas de Juan Ramírez, A Nova Recopilación. A Novísima Recopilación.
Tema 12. A CRISE DO ANTIGO REXIMEN. O ESTADO LIBERAL. O CONSTITUCIONALISMO E A CODIFICACIÓN EN ESPAÑA.	Constitucionalismo e Codificación. As Constitucións españolas. A Codificación do Dereito Penal. A Codificación do Dereito Mercantil. A Codificación do Dereito Civil. As Leis de Axuízamento Civil e Criminal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	13	18	31
Lección maxistral	36	36	72
Estudo de casos	1	9	10
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	31	33
Traballo	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecerlo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.

Resolución de problemas Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Tutorías: as tutorías desenvolveranse presencial ou telemáticamente (correo electrónico, videoconferencia, foros das plataformas de teledocencia ...) baixo a modalidade de concertación previa Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial), xa que esta fai referencia á necesidade de asignar a cada alumno un titor desde o primeiro curso da carreira ata que finaliza os estudos universitarios, co obxectivo de ofrecer un soporte permanente e formal naqueles momentos nos que deba tomar decisións.

Probas	Descrición
Traballo	Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a tutorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual). Non se debe confundir atención personalizada con tutoría académica (no Plan de Acción Titorial)

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	<p>Probas nas que se presentan situacións ou problemáticas xa dadas ou que poden darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións da situación etc.</p> <p>Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno /a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.</p>	20	CE25 CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre a materia. A resposta debe ser extensa. A proba realizarase oralmente ao final do cuadrimestre, na data aprobada pola Xunta de Facultade do Centro. Para aprobar, é necesario obter nesta, a nota mínima dun 3,5 sobre 7. Unha vez obtida poderanse acumular a ela, as restantes cualificacións das demais metodoloxías.</p> <p>Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno /a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas desde a antigüidade ata o Dereito actual.</p>	70	CG1 CE24 CG2
Traballo	<p>Nesta proba solicitarase a realización dun Traballo en equipo, e a súa exposición pública, dun tema concreto asignado polo profesor, (así como a previa entrega do mesmo por escrito). Avaliarase o contido e a exposición oral ante o resto dos compañeiros.</p> <p>Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é lograr que o alumno /a obteña un coñecemento da Historia do Dereito español e das institucións político-administrativas dende a antigüidade ata o Dereito actual.</p>	10	CE25 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

As cualificacións obtidas no estudo de casos/análises de situacións e nos traballos e proxectos manteranse soamente nas probas da avaliación das convocatorias de xuño/xullo do curso académico.

AVALIACIÓN NON CONTINUA: Os alumnos/as que por motivos personais ou profesionais non fixesen ningunha das devanditas probas (estudo de casos e/ou traballos e proxectos) durante o curso, por non asistir nunca e non seguir coa avaliación continua, ou aqueles que renunciaran expresamente á avaliación continua no prazo dun mes dende o inicio do segundo cuadrimestre, terán as seguintes opcións:

- A) Nas probas de avaliación de maio xuño/ xullo, poderán realizar xunto co exame de resposta extensa (70% da nota), un estudo de casos, para poder optar ao 90% da cualificación total.

- B) Poderán suplir a realización da proba correspondente a traballos e proxectos (10% da nota), respondendo oralmente durante un tempo máximo de 20 minutos ás preguntas formuladas polo profesor sobre a materia obxecto dos traballos solicitados na avaliación continua. Deste xeito, poderán conseguir o 100% da cualificación final. Esta opción realizarase a continuación do exame final e da proba A.

Os alumnos que elixan a convocatoria fin de carreira serán avaliados polo sistema de cualificación anterior, e aínda que non se lles conserva a nota de avaliación continua, por ser unha convocatoria de seguintes anos académicos, terán a oportunidade de poder realizar xunto ao exame final, a opción A) e/ou B) antes mencionadas para obter o 100% da cualificación.

O exame desta materia, realizarase na data, hora e lugar aprobados na Xunta de Facultade ás que se dará publicidade mediante a súa publicación na páxina web do Centro, e no cronograma que se facilitará a través de Fatic.

as probas de avaliación sinaladas permitirán ao alumnado acadar as competencias e os resultados de aprendizaxe da materia

Os alumnos Erasmus alleos que cursen esta materia serán avaliados mediante un exame test, (70% da cualificación), as prácticas (20%), e o traballo (10%).

Así mesmo, o alumnado con necesidades especiais poderá ter unha avaliación específica, de conformidade co disposto na normativa e Protocolo de Discapacidade da Uvigo.

Durante a realización das probas de avaliación o alumnado ten a obriga de desenrollar un comportamento xurídico e éticamente correcto, tal como dispón o artigo 65 b) do Decreto 13/2019, de 24 de xaneiro, no que foron aprobados os Estatutos da Universidade de Vigo. E cumprir co establecido no artigo 47.2 f) da Resolución do 7 de maio de 2021 pola que se aproba o Regulamento de estudantes desta universidade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Escudero López, J. A., **Curso de Historia del Derecho. Fuentes e instituciones político- administrativas**, 4ª, 2012

Tomás y Valiente, F., **Manual de Historia del Derecho español**, 4ª, 2009

Santos Coronas, **Manual de Historia del Derecho**, 1999

Alvarado Planas, J, y otros, **Lecciones de Historia del Derecho y de las Instituciones**, 1ª, 2002

Pérez- Prendes Muñoz-Arraco, J. M.,, **Historia del Derecho Español**, 1999

García-Gallo, A., **Manual de Historia del Derecho Español**, 1987

Bibliografía Complementaria

López Nevot, J A., **Manual de Historia del Derecho**, 2018

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No caso de non ser posible a modalidade de ensino presencial poderíase establecer un plan de continxencia mantendo os contidos, avaliación e titorías coa excepción de que estas se desenvolverán total ou parcialmente mediante as ferramentas telemáticas proporcionadas pola Universidade de Vigo (aulas e despachos virtuais con concertación de citas previas, a

través do campus remoto, correo electrónico e Faitic).

Neste caso o examen de preguntas de desenvolvemento que figura no apartado 7 relativo a Avaliación que literalmente di
□Exame de preguntas de desenvolvemento que inclúen preguntas abertas sobre un tema. O alumnado debe desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que posúe sobre a materia. A resposta debe ser extensa. A proba realizarase ao final do cuadrimestre, na data aprobada pola Xunta de Facultade do Centro. Para aprobar, é necesario obter nesta, a nota mínima dun 3,5 sobre 7. Unha vez obtida poderanse acumular a ela, as restantes cualificacións das demais metodoloxías□.

Será substituída por □unha proba obxetiva tipo test a través da plataforma faitic, calificada do mesmo xeito, e dicir, ó 70% da calificación total. Sendo necesario igualmente obter nesta proba, a nota mínima dun 3,5 sobre 7. Unha vez obtida poderase acumular a ela, as restantes cualificacións das demais metodoloxías.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito civil I. Obrigas e contratos				
Materia	Dereito civil I. Obrigas e contratos			
Código	003G081V01301			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia obrigatoria do primeiro cuadrimestre do segundo curso, que trata de elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedicase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE39	CE47 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Obrigacións, á Teoría Xeral da Contratación e aos Contratos en particular, con referencia á responsabilidade civil contractual e extracontractual
CE40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos.	CB2	CG1	CE39	CT1
Dedicase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.	CB3	CG4	CE40	CT2
	CB4			CT3
				CT4
				CT5

Contidos
Tema

Tema I: O Dereito Civil Patrimonial. A obriga.
 Fontes.
 Tema II: Estructura da relación obrigatoria. Clases de obrigas.
 Tema III: A modificación e a transmisión das obrigas. A extinción das obrigas: o artigo 1156 do Código civil. O cumprimento das obrigas.
 Tema IV: O incumprimento das obrigas: causas. A protección do crédito.
 Tema V: O contrato: concepto e requisitos. A formación do contrato.
 Tema VI: O precontrato. As condicións xerais da contratación.
 Tema VII: Interpretación e integración do contrato. A eficacia e a ineficacia do contrato.
 Tema VIII: A compraventa no Código civil e nas leis especiais. A permuta. A donación.
 Tema IX: Os arrendamentos urbanos e os rústicos. O contrato de obra. O contrato de servizos.
 Tema X: O mandato. A sociedade. O préstamo. O depósito.
 Tema XI: Os contratos aleatorios. A fianza. A transacción e o arbitraje.
 Tema XII: As obrigas extracontractuais. Os cuasi-contratos e o enriquecemento sin causa. A responsabilidade civil extracontractual.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	49	1	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate polos alumnos

Atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Estudo de casos/análises de situacións Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate polos alumnos.	20	CB2 CG1 CE39 CT1 CB3 CG4 CE40 CT2 CB4 CT3 CT4 CT5

Resultados de aprendizaxe: Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedícase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.

Exame de preguntas obxectivas	Respostas consistentes nunha ou varias palabras, ou unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedícase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.	80	CB2 CB3 CB4	CG1 CG4	CE39 CE40	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
-------------------------------	---	----	-------------------	------------	--------------	---------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

1) Primeira edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta curta; a súa calificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua serán avaliados das prácticas realizadas en clase. Concretamente, a elaboración das mesmas, xunto coa participación na súa resolución, serán o obxecto desa avaliación, que suporá como máximo un 20% da cualificación global.

Enténdese que un alumno se acolle á avaliación continua se entrega unha práctica durante o cuatrimestre, e solamente poderá renunciar a dita avaliación se xustifica que non pudo realizar as demais prácticas por causas alleas a súa vontade (enfermidade, etc.).

Os alumnos que non se acollan á avaliación continua terán que facer o exame final sobre teoría (en iguais condicións que os alumnos que se acollan a avaliación continua) e un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

2) Segunda edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta curta; a súa calificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Se se acolleron á avaliación continua, conservarán a súa cualificación das prácticas realizadas durante o cuatrimestre.

Se non se acolleron á avaliación continua terán que facer un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

A avaliación de fin de carreira levarase a cabo do mesmo xeito que a dos alumnos que non se acolleron á avaliación continua.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2021-2022.

As metodoloxías de avaliación sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Albaladejo, **Derecho de Obligaciones, tomo II, vols. I y II**, Última edición,
 Bercovitz Rodríguez-Cano y otros, **Manual de Derecho Civil. Obligaciones y Contratos, 2 vols.**, Última edición,
 Díez-Picazo y Gullón, **Instituciones de Derecho Civil, vol. I**, Última edición,
 O'Callaghan Muñoz, **Compendio de Derecho Civil, tomo II, vols. I y II**, Última edición,
 Lacruz Berdejo, **Elementos de Derecho Civil, tomo II, vols. I, II y III**, Última edición,
 Lasarte Álvarez, **Principios de Derecho Civil, tomos II y III**, Última edición,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404
 Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: as incluídas no apartado 5, que se desenvolverán a través dos medios telemáticos postos a disposición pola Uvigo (aulas virtuais do Campus remoto e plataforma Faitic)

* Metodoloxías docentes que se modifican: ningunha.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): mediante correo electrónico ou no despacho virtual do profesor baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceden) dos contidos a impartir: non proceden

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non procede

* Outras modificacións: incorporación na plataforma Tem@ dos temas explicados nas clases virtuais.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas que se manteñen: as incluídas no apartado 7, que se desenvolverán a través dos medios telemáticos postos a disposición pola Uvigo (aulas virtuais do Campus remoto e plataforma Faitic)

* Probas que se modifican: ningunha

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito penal I				
Materia	Dereito penal I			
Código	003G081V01302			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Rodríguez Vázquez, Virgilio			
Profesorado	Arias Carral, Manuel Rodríguez Vázquez, Virgilio			
Correo-e	virxilio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia na que se estudan conceptos xerais do Dereito penal, con especial atención na teoría do delito e na teoría da pena. Materia do programa English Friendly. Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE43	CE51 - Coñecer o concepto de Dereito penal, os criterios de aplicación temporal e espacial das normas penais, a Teoría Xeral do delito e as consecuencias xurídicas do delito
CE44	CE52 - Saber interpretar e aplicar as normas de Dereito penal prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer o significado e a función do Dereito penal		CG1	CE43	
Coñecer as fontes do Dereito penal	CB3	CE43	CT5	
	CB5	CE44		
Utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal	CB3	CG4	CE44	CT5
Coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delicto	CB3	CG1	CE43	CT1
		CG2		CT5
		CG3		
Coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena	CB3	CG1	CE43	
	CB5	CG3	CE44	
Coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos	CB3	CG3	CE43	CT1
		CG4	CE44	
Resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinarias e xurisprudenciais para fundamentar xurídicamente a solución	CB2	CG2	CE43	CT5
	CB3	CG3		
	CB5	CG4		

Contidos	
Tema	

INTRODUCCIÓN

Lección 1. Dereito penal. Denominación. Dereito penal obxectivo. Concepto formal de Dereito penal. Concepto material de Dereito penal. Autonomía ou accesoriade do Dereito penal. Parte xeral e Parte especial do Dereito penal.
Lección 2. O ius puniendi ou potestade punitiva (o denominado Dereito penal subxectivo)
Lección 3. Ciencia xurídico penal, ciencias penais e relacións do Dereito penal con outras ramas do Dereito.
Lección 4. Evolución da Ciencia penal e do Dereito penal.
Lección 5. Fontes do Dereito penal. O principio de legalidade penal. A lei penal. Outras fontes do Dereito penal.
Lección 6. Interpretación da lei penal.
Lección 7. Ámbito temporal da lei penal.
Lección 8. Ámbito espacial da lei penal.

O DELITO

Lección 9. Concepto de delito. A estrutura do concepto de delito: a súa evolución. Concepto legal de delito no Dereito español.
Lección 10. A acción ou conduta como fundamento do delito.
Lección 11. Ausencia de acción: causas e supostos. As actuacións das persoas xurídicas.

O DELITO COMISIVO

Lección 12. O tipo de inxusto. Clases de delitos (tipos).
Lección 13. A antixuridicidade. O ben xurídico.
Lección 14. Parte obxetiva do tipo de inxusto. Elementos obxetivos do tipo.
Tipos abertos e elementos especiais da antixuridicidade. Elementos esenciais e accidentais do tipo.
Lección 15. Parte obxetiva do tipo en delitos de resultado: causalidade e imputación obxetiva.
Lección 16. Parte subxetiva do tipo. Introducción. Elementos subxetivos (específicos) do tipo ou do inxusto. O dolo.
Lección 17. Exclusión do dolo: o erro de tipo. Erro de prohibición. Erro directo e inverso (de tipo ou de prohibición). Erro sobre causas de xustificación. Erro sobre causas de atipicidade penal. Erro sobre os tipos abertos.
Lección 18. A imprudencia. O delito imprudente.
Lección 19. Principio de responsabilidade subxetiva e combinacións de dolo e imprudencia.
Lección 20. Parte negativa do tipo: causas de atipicidade.
Lección 21. Parte negativa do tipo: causas de xustificación.
Lección 22. Lexítima defensa.
Lección 23. Estado de necesidade e estado de necesidade defensivo.
Lección 24. Caso fortuito. Risco permitido. Inesixibilidade xurídica xeral.
Lección 25. O cumprimento dun deber e o exercicio lexítimo dun dereito, oficio ou cargo. A cuestión da obediencia debida. O consentimento.
Lección 26. A culpabilidade. A imputabilidade. A lei de responsabilidade penal do menor de idade. A actio libera in causa.Lección 27. A conciencia da antixuridicidade. O erro de prohibición (remisión). O erro sobre as causas de inculpabilidade. A inesixibilidade subxetiva. O medo insuperable. Distintas clases de emocións, afectos ou estados persoais e a súa relevancia. O conflito.
Lección 28. A punibilidade. Condicións obxetivas de punibilidade. Causas persoais de exclusión da punibilidade e de excusas absolutorias ou causas de supresión ou condonación da punibilidade.

O DELITO OMISIVO

Lección 29. A omisión. Clases: tipos de omisión pura e tipos de comisión por omisión. O tipo de omisión pura. O tipo de comisión por omisión. Peculiaridades dos delitos omisivos.

FORMAS DE APARICIÓN DO DELITO

Lección 30. As etapas na realización do delito.
Lección 31. A codelincuencia: a autoría. Conceptos de autor. Distinción entre autoría e participación no sistema da autoría restritiva: consecuencias e criterios. As formas da autoría. A regulación da autoría no Código penal.
Lección 32. A codelincuencia: a participación. As formas de participación no Código penal.
Lección 33. Unidade e pluralidade de delitos. O concurso de leis: regras. O concurso de delitos. Delito permanente e delito de hábito. Delito continuado.

CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS XENÉRICAS	Lección 34. Circunstancias xenéricas. Teoría do delito ou da determinación da pena. Diversos sistemas lexislativos. Clasificación sistemática.
AS CONSECUENCIAS XURÍDICAS DO DELITO	Lección 35. Circunstancias atenuantes. As eximentes incompletas. Lección 36. O sistema de sancións no Dereito penal español. A pena privativa de liberdade. Formas substitutivas da execución das penas privativas de liberdade. Lección 37. Penas privativas de dereitos. A pena de multa. Disposicións comúns sobre as penas, as súas clases e efectos. Lección 38. Aplicación e determinación das penas. Lección 39. As medidas de seguridade. As consecuencias accesorias. Lección 40. Extinción da responsabilidade criminal. Lección 41. A responsabilidade civil derivada de delitos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	51.5	99.5	151
Resolución de problemas	25	44	69
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade de Dereito. Poderá atenderse, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto-integra da Universidade de Vigo.
Resolución de problemas	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade de Dereito. Poderá atenderse, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto-integra da Universidade de Vigo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	O sistema de avaliación continua consistirá na entrega da resolución de exercicios e nun exame final. Valorarase positivamente a resolución argumentada e entregada a través da plataforma de teledocencia dos exercicios sinalados polo profesorado. Outorgaranse 2 puntos na cualificación final a quen entregue resoltos o 100% dos exercicios. No caso de que non se entregue o 100% dos exercicios, o/a alumno/a non poderá acollerse ao sistema de avaliación continua, debendo someterse a un único exame final. Mediante a resolución de problemas e/ou exercicios avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.	20	CB2 CG1 CE43 CT1 CB3 CG2 CE44 CT5 CB5 CG3 CG4

Exame de preguntas obxectivas	<p>Para quen se someta á avaliación continua, o exame final puntuarase sobre un máximo de 8 puntos.</p> <p>O exame final comprenderá a totalidade do temario e constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 4 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. O exame final celebrarase na data oficial da convocatoria ordinaria para a primeira oportunidade, atendendo ao calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.</p> <p>Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma das puntuacións antes indicadas en cada parte (resolución e entrega de exercicios + parte teórica do exame + parte práctica do exame).</p> <p>Mediante estas probas avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal, coñecer as fontes do Dereito penal, utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal, coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e delitos, resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutriniais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.</p>	80	CB2 CG1 CE43 CT1 CB3 CG2 CE44 CT5 CB5 CG3 CG4
-------------------------------	---	----	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª EDICIÓN DE ACTAS

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA

Descríbese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE EXAME FINAL

Para quen non opte polo sistema de avaliación continua, a avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado non se somete á avaliación continua coinciden cos establecidos para o alumnado que se somete á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutriniais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2.ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado que se acolla a estas oportunidades de avaliación coinciden cos establecidos para o alumnado que se acolle á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación

xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinarias e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO (dir.)/TRAPERO BARREALES/DURÁN SECO/ESCOBAR VÉLEZ, **Casos prácticos de Derecho Penal. 1. Introducción y consecuencias jurídicas del delito**, 1.ª, EOLAS, 2012

LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 3.ª, Tirant lo Blanch, 2016

LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), **Derecho Penal en Casos Parte General -Estudio Analítico-práctico-**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2018

LUZÓN PEÑA, (dir.), DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO, (coord.), DE VICENTE REMESAL, PAREDES CASTAÑÓN. OLAIZOLA, **Código Penal**, 5.ª, Reus, 2017

MIR PUIG, Santiago (a cargo de Víctor Gómez Martín), **Derecho penal. Parte general**, 10.ª, Reppertor, 2015

MUÑOZ CONDE, Francisco/GARCÍA ARÁN, Mercedes, **Derecho penal. Parte general**, 9.ª, Tirant lo Blanch, 2015

CARD, Richard/MOLLOY, Jill, **Card, Cross & Jones Criminal Law**, 22.ª, Oxford, 2016

CRAWLEY, Elaine/SPARKS, Richard, **Age of Imprisonment: Work, Life and Death Among Older Men in British Prisons**, 1.ª, Routledge, 2013

DZUR, Albert/LOADER, Ian/SPARKS, Richard, **Democratic Theory and Mass Incarceration**, 1.ª, Oxford, 2016

GARLAND, David/SPARKS, Richard, **Criminology and Social Theory**, 1.ª, Oxford, 2000

HERRING, Jonathan, **Criminal Law Text, Cases, and Materials**, 8.ª, Oxford, 2018

HOPE, Tim/SPARKS, Richard, **Crime, Risk and Insecurity**, 1.ª, Routledge, 2000

HORDER, Jeremy, **Ashworth's Principles of Criminal Law**, 9.ª, Oxford, 2019

LOADER, Ian/SPARKS, Richard, **Public Criminology**, 1.ª, Routledge, 2011

NEWBURN, Tim/ SPARKS, Richard, **Criminal Justice and Political Culture: National and International dimensions of crime control**, 1.ª, Routledge, 2004

ORMEDORD, David/LAIRD, Karl, **Smith, Hogan, & Ormerod's Criminal Law**, 15.ª, Oxford, 2018

SPARKS, Richard/BOTTOMS, Anthony/HAY, Will, **Prisons and the Problem of Order**, 1.ª, Clarendon, 1996

Bibliografía Complementaria

ÁLVAREZ GARCÍA, Javier/GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis (dir.), **Comentarios a la reforma penal de 2010**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2010

BERDUGO GÓMEZ DE LA TORRE, Ignacio, **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal. Tomo I, Introducción al Derecho penal**, 2.ª, Iustel, 2015

BUSTOS RAMÍREZ, Juan/HORMAZÁBAL MALARÉE, Hernán, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 1.ª ed. Reimpresión, Trotta, 2006

CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo III. Teoría jurídica del delito/2**, 1.ª, Tecnos, 2001

CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo II. Teoría jurídica del delito/1**, 6.ª, Tecnos, 1998

CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo I. Introducción**, 6.ª, Tecnos, 2004

COBO DEL ROSAL, Manuel/VIVES ANTÓN, Tomás, **Derecho penal. Parte general**, 5.ª, Tirant lo Blanch, 1999

COBO DEL ROSAL, Manuel/QUINTANAR DÍEZ, Manuel, **Instituciones de Derecho penal español, Parte general**, 2.ª ed. Reimpresión, CESEJ, 2008

COBO DEL ROSAL, Manuel; PERIS RIERA, Jaime Miguel; QUINTANAR DÍEZ, Manuel; SÁNCHEZ DOMINGO, Mª Belén, **Sinopsis de Derecho penal. Parte general libro de estudio**, 1.ª, Dykinson S.L., 2011

CUELLO CONTRERAS, Joaquín, **El Derecho penal español. Parte general. Nociones introductorias. Tomo I**, 3.ª, Dykinson S.L., 2002

CUELLO CONTRERAS, Joaquín, **El Derecho penal español. Parte general. Volumen II. Teoría de delito**, 1.ª, Dykinson S.L., 2009

CUELLO CONTRERAS, Joaquín/MAPELLI CAFFARENA, Borja, **Curso de Derecho penal. Parte general**, 3.ª, Tecnos, 2015

CUERDA ARNAU, María Luisa, **Derecho Penal Parte General Casos prácticos**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2004

DEMETRIO CRESPO, Eduardo (coord.), **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal, Tomo II: Teoría del delito**, 2.ª, Iustel, 2015

DEMETRIO CRESPO, Eduardo, **Prevención general e individualización judicial de la pena**, 2.ª, Editorial B de f, 2016

DE VICENTE MARTÍNEZ, Rosario, **Vademécum de Derecho penal**, 4.ª, Tirant lo Blanch, 2016

DÍEZ RIPOLLÉS, José Luis, **Derecho penal español, Parte General, en esquemas**, 4.ª, Tirant lo Blanch, 2016

GARCÍA-PABLOS DE MOLINA, Antonio, **Introducción al Derecho penal**, 5.ª, Centro de Estudios Ramón Areces, 2012

GIL GIL, Alicia/LACRUZ LÓPEZ, Juan Manuel/MELENDO PARDOS, Mariano/NÚÑEZ FERNÁNDEZ, José, **Curso de Derecho penal, Parte General**, 2.ª, Dykinson S.L., 2015

GÓMEZ RIVERO, Carmen (dir.)/MARTÍNEZ GONZÁLEZ, Isabel/NÚÑEZ CASTAÑO, Elena, **Nociones fundamentales de Derecho penal, Parte general**, 3.ª, Tecnos, 2015

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, **Esquemas: Derecho Penal. Parte General**, 5.ª, Tirant lo Blanch, 2015

- GRACIA MARTÍN, Luis (coord.)/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel/ALASTUEY DOBÓN, Carmen, **Lecciones de consecuencias jurídicas del delito: el sistema de penas, medidas de seguridad. consecuencias accesorias y responsabilidad civil derivadas del delito**, 5.ª, Tirant lo Blanch, 2015
- JESCHECK, Hans-Heinrich/WEIGEND, Thomas, **Tratado de Derecho penal. Parte general. Traducción de la 5.ª edición alemana por OLMEDO CARDENETE**, 5.ª, Comares, 2002
- LANDECHO VELASCO, Carlos María/MOLINA BLÁZQUEZ, Concepción, **Derecho penal español. Parte general**, 10.ª, Tecnos, 2017
- LASCURAIN SÁNCHEZ, Juan Antonio (coord.), **Introducción al Derecho penal**, 2.ª, Civitas Thomson Reuters, 2015
- LUZÓN CUESTA, José María, **Compendio de Derecho penal Parte General**, 23.ª, Dykinson S.L., 2016
- MAPELLI CAFFARENA, Borja, **Las consecuencias jurídicas del delito**, 5.ª, Civitas Thomson Reuters, 2011
- MAQUEDA ABREU, María Luisa/LAURENZO COPELLO, Patricia, **El Derecho penal en casos. Parte general. Teoría y práctica**, 5.ª, Tirant lo Blanch, 2017
- MARTÍNEZ ESCAMILLA, Margarita/MARTÍN LORENZO, María/VALLE MARISCAL DE GANTE, María, **Derecho penal. Introducción. Teoría Jurídica del Delito. Materiales para su docencia y aprendizaje**, 1.ª, Universidad Complutense de Madrid, 2012
- OBREGÓN GARCÍA, Antonio, **Derecho penal. Parte general : elementos básicos de teoría del delito**, 2.ª, Tecnos, 2015
- ORTIZ DE URBINA GIMENO, Íñigo (coord.), **Memento Reforma penal: L.O. 5/2010**, 1.ª, Francis Lefebvre, 2010
- ORTS BERENGUER, Enrique/GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, **Compendio de Derecho penal. Parte General**, 7.ª, Tirant lo Blanch, 2017
- POLAINO NAVARRETE, Miguel, **Lecciones de Derecho penal parte general. Tomo I**, 3.ª, Tecnos, 2017
- POLAINO NAVARRETE, Miguel, **Lecciones de Derecho penal parte general. Tomo II**, 2.ª, Tecnos, 2016
- QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (con colaboración de F. MORALES PRATS), **Parte General del Derecho Penal**, 5.ª, Aranzadi, 2015
- QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (dir.), **La reforma penal de 2010: análisis y comentarios**, 1.ª, Aranzadi, 2010
- QUINTERO OLIVARES, Gonzalo et al. (dir.), **Esquemas de Teoría jurídica del delito y de la pena**, 3.ª, Tirant lo Blanch, 2010
- RIOS, Julián/PASCUAL, Esther/ETXEBARRÍA, Xabier, **Manual sobre las consecuencias jurídicas del delito. Su determinación y aplicación**, 1.ª, Universidad Pontificia Comillas, 2016
- ROCA AGAPITO, Luis, **Las consecuencias jurídicas del delito**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2017
- RODRÍGUEZ RAMOS, Luis, **Compendio de Derecho penal**, 2.ª, Dykinson S.L., 2010
- RODRÍGUEZ VÁZQUEZ, Virgilio, **Responsabilidad penal en el ejercicio de actividades médico-sanitarias**, 1.ª, Marcial Pons, 2012
- ROXIN, Claus (traducción de la 2ª ed. alemana y notas por Diego-Manuel Luzón Peña, Miguel Díaz y Gar, **Derecho penal. Parte general. T.I, Fundamentos. La estructura de la teoría del delito**, 1.ª, Civitas Thomson Reuters, 2008
- ROXIN, Claus (Traducción y notas de Diego-Manuel Luzón Peña (Director), José Manuel Paredes Castañón, **Derecho penal, Parte General, tomo II, Especiales formas de aparición del delito**, 1.ª, Civitas, 2014
- RUBIO LARA, Pedro Ángel, **Teoría de la pena y consecuencias jurídicas del delito**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2017
- RUBIO LARA, Pedro Ángel, **Manual Teórico-Práctico de la Teoría Jurídica del delito (adaptado a las reformas de 2015)**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2017
- SÁNCHEZ MELGAR, Julián (coord.), **Código Penal. Comentarios y Jurisprudencia**, 4.ª, Sepin, 2016
- SÁNCHEZ-OSTIZ, Pablo/ÍÑIGO CORROZA, María Elena, **Delictum 2.0. Materiales para clases prácticas de introducción a la teoría general del delito**, 3.ª, Aranzadi, 2015
- SÁNCHEZ-OSTIZ GUTIÉRREZ, Pablo, **Casos que hicieron doctrina en Derecho penal**, 2.ª, La Ley, 2011
- VARELA CASTRO, Luciano/BARREIRO PRADO, Xosé Xoán, **Diccionario xurídico galego**, 1.ª, Ed. Xerais/Xunta de Galicia, 2011
- ZÁRTAE CONDE, Antonio/GONZÁLEZ CAMPO, Eleuterio, **Derecho penal. Parte General**, 1.ª, La Ley, 2015
- ZUGALDÍA ESPINAR, José Miguel (dir.)/PÉREZ ALONSO, Esteban Juan (coord.)/et al., **Fundamentos de Derecho penal (Parte General)**, 4.ª, Tirant lo Blanch, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito penal II/O03G081V01402
 Criminoloxía e dereito penitenciario/O03G081V01925
 Dereito penal e procesual de menores/O03G081V01924

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103
 Dereito: Dereito romano/O03G081V01104
 Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102
 Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao dereito/O03G081V01101

Outros comentarios

É necesario estudar a materia a través de manuais e do Código Penal vixente.

O manual de referencia é o seguinte: LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 3.ª ed., Valencia, Tirant lo Blanch, 2016.

As prácticas faranse seguindo o libro: LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), Derecho Penal en Casos, Parte General -Estudio Analítico-práctico-, Valencia, Tirant lo Blanch, 2018.

É necesario completar o estudo a través da xurisprudenza. Xa que logo, será preciso o adecuado manexo das Bases de Datos xurídicas (electrónicas).

Plan de Continencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen: mantéñense todas as metodoloxías docentes. Levaráanse a cabo utilizando os recursos telemáticos postos á disposición pola Universidade de Vigo: plataforma de teledocencia, aulas e despachos virtuais no campus remoto-integra.

Metodoloxías docentes que se modifican: non se modifica ningunha metodoloxía docente.

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): atenderase, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto-integra da Universidad de Vigo.

Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: non se modifican os contidos a impartir.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non se require bibliografía adicional. Por esta razón recoméndase ao alumnado que adquira, polo menos, o manual de referencia da materia, LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 3.ª ed., Tirant lo Blanch, Valencia, 2016, e o Libro de casos prácticos LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), Derecho Penal en Casos Parte General -Estudio Analítico-práctico-, Tirant lo Blanch, Valencia, 2018. Ámbolos dous libros están sinalados na bibliografía contida na guía docente e poden adquirirse en formato físico e/ou dixital.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non é necesaria ningunha adaptación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito internacional público**

Materia	Dereito internacional público			
Código	003G081V01303			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Sánchez Ramos, María Belén			
Profesorado	Movilla Pateiro, Laura Sánchez Ramos, María Belén			
Correo-e	bsanchez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende achegar ao alumno un coñecemento da dimensión xurídica da Sociedade Internacional e da función do Dereito Internacional Público como sistema regulador das relacións na orde internacional. Con esa finalidade, o Programa divídese en tres grandes partes: o ordenamento xurídico internacional; os suxeitos do Dereito Internacional Público e a aplicación do Dereito Internacional Público.			
	Materia do programa English Friendly: Os/as estudantes internacionais poderá solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés; b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE35	CE43 - Coñecer o ordenamento xurídico internacional, identificar os seus problemas de aplicación e saber abordar a súa solución
CE36	CE44 - Ser capaz de interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico-internacional
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a sociedade/comunidade internacional, facilitando a comprensión entre o alumnado dos problemas básicos que rodean aquel.

CB1	CG1	CE35	CT1
CB2	CG2	CE36	CT2
CB3	CG3		CT3
CB4	CG4		CT4
CB5			CT5

Desde unha perspectiva xurídico-formal, o Dereito internacional preséntaselle ao alumnado na súa dimensión positiva, ofrecendo o maior número posible de referencias á normativa en vigor. Esta perspectiva complétase cunha aproximación histórico-sociolóxica, expoñendo ao alumnado as realidades subxacentes ás normas e o medio concreto en que estas están chamadas a rexer, posto que para un ensino eficaz da materia é fundamental unha exposición dos acontecementos históricos e dos acontecementos sociolóxicos.

Así mesmo, ambos os enfoques acompañanse dunha aproximación axiolóxica ao dereito internacional, coa finalidade de procurar unha constante valoración da norma co ideal de Xustiza. Desde logo, a dimensión finalista da actividade docente conduce a que o ensino non se reduza a unha descrición do ordenamento xurídico internacional, senón que debe facerse reflexionar o alumno sobre o conxunto de valores que inspiran e aos que aspira este ordenamento. Desta forma, ao ensinar e difundir o Dereito internacional preténdese contribuír, en boa medida, a facer progresar a Sociedade internacional e os suxeitos que a compoñen na vía da paz.

Tendo en conta o contido esencial desta disciplina científica, a súa docencia exponse desde unha visión realista, pero co firme propósito de facer partícipe o alumnado dos valores que inspiran o ordenamento xurídico internacional, apuntando, cando sexa posible, suxestións para a mellora das normas que o integran e insistindo, sobre todo, no seu cumprimento. Neste contexto sitúase unha das funcións máis importantes da docencia do Dereito internacional público: demostrarlle ao estudantado, e convencelo, de que esta é unha disciplina cada vez máis relevante na formación de todo xurista e que tomen conciencia da perspectiva internacional, que lles confire o coñecemento do Ordenamento xurídico internacional, como un elemento imprescindible do mundo interdependente.

A función docente universitaria, en que se combina unha función informativa e outra formativa, debe servir para formar xuristas que poidan atopar saídas profesionais vinculadas cos seus estudos pero, sobre todo, tamén debe servir para formar e potenciar as capacidades intelectuais dos estudantes para que poidan e saiban afrontar de forma crítica os valores e as actitudes sociais que se desenvolven nas sociedades nacionais e internacional de que eles forman parte.

Contidos

Tema

I. O Ordenamento Xurídico-Internacional

Lección 1 .- A Sociedade Internacional e o seu ordenamento xurídico

1. A Sociedade Internacional
  - A) Evolución histórica
  - B) Carácteres básicos
- 2.O Dereito Internacional como ordenamento xurídico da Sociedade Internacional
  - A) Concepto de Dereito Internacional Público
  - B) Carácteres do Dereito Internacional Público
  - C) Funcións do Dereito Internacional Público

Lección 2.- A formación do Dereito internacional público

1. A creación e o desenvolvemento progresivo do Dereito Internacional Público
  - A) O procedemento de celebración dos Tratados
  - B) A aplicación dos Tratados
3. O costume e os principios xerais
4. Os actos unilaterais dos Estados e das Organizacións Internacionais
5. A recepción das normas internacionais nos ordenamentos internos

II. Os suxeitos do Dereito Internacional Público

A) O ESTADO

Lección 3.- O Estado como suxeito primario do Dereito Internacional Público

1. Os elementos constitutivos do Estado
2. O recoñecemento de Estados e o recoñecemento de gobernos
- 3.As inmunidades do Estado
- 4.A sucesión de Estados

Lección 4.- O territorio do Estado

- 1.Concepto e natureza do territorio
- 2.Modos de adquisición do territorio
- 3.A delimitación do territorio
  - A) As fronteiras
  - B) Relacións de veciñanza e cooperación transfronteriza
4. As modificacións no exercicio da competencia territorial do Estado

Lección 5.- A competencia territorial do Estado sobre certos espazos marítimos	<ol style="list-style-type: none"> 1.A evolución do Dereito Mar: factores e intereses 2.Os espazos marítimos suxeitos á soberanía dos Estados 3.Os espazos marítimos suxeitos a certas competencias funcionais dos Estados 4.Os espazos marítimos non suxeitos ás competencias dos Estados e certas situacións especiais
Lección 6.- As competencias estatais sobre os espazos supraterrrestres	<ol style="list-style-type: none"> 1.O espazo aéreo 2.Os espazos supraterrrestres non suxeitos ás competencias territoriais dos Estados: O espazo ultraterrrestre
Lección 7.- Outros espazos de interese internacional	<ol style="list-style-type: none"> 1.Os cursos de auga internacionais 2.As canles internacionais 3.Os espazos polares 4.Espazos e recursos naturais: o medio ambiente e a súa protección internacional
Lección 8.-A poboación do Estado	<ol style="list-style-type: none"> 1.A nacionalidade: competencias do Estado sobre os seus súbditos no estranxeiro 2.A condición xurídica do estranxeiro 3.Réximes cualificados de extranxería
Lección 9.- Os órganos do Estado nas Relacións Internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.Os órganos centrais 2.A representación diplomática 3.As oficinas consulares
B) AS ORGANIZACIONES INTERNACIONAIS	
Lección 10.- Aspectos xerais das Organizacións Internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.Antecedentes e evolución histórica 2.Concepto 3.Estrutura e formación da vontade 4.Personalidade xurídica internacional 5.Clases
Lección 11.-A Organización das Nacións Unidas	<ol style="list-style-type: none"> 1.Antecedentes e evolución histórica 2.Propósitos e principios 3.Os membros 4.A estrutura institucional 5.As principais funcións
C) A PERSONA HUMANA	
Lección 12.- A persoa humana ante o Dereito Internacional Público	<ol style="list-style-type: none"> 1.A subxetividade internacional do individuo 2.A capacidade de actuar do individuo ante órganos internacionais 3.A responsabilidade internacional do individuo 4.A protección dos Dereitos Humanos
III.A APLICACIÓN DO DEREITO INTERNACIONAL PÚBLICO	
Lección 13.-A responsabilidade internacional	<ol style="list-style-type: none"> 1.Codificación e desenvolvemento progresivo do dereito sobre a responsabilidade internacional 2.A responsabilidade internacional por feitos internacionalmente ilícitos 3.A responsabilidade internacional polas consecuencias perxudiciais de actos non prohibidos polo Dereito internacional público
Lección 14.- Os procedementos para asegurar a aplicación das normas internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.A protección diplomática 2.As medidas de autotutela 3.Os procedementos institucionalizados
Lección 15.- Os procedementos pacíficos de solución das controversias internacionais	<ol style="list-style-type: none"> 1.As controversias internacionais 2.Os procedementos non xurisdicionais de solución de controversias 3.Os procedementos xurisdicionais de solución de controversias
Lección 16.-O control do uso da forza	<ol style="list-style-type: none"> 1.A prohibición da ameaza ou do uso da forza 2.A regulamentación dos conflitos armados 3.O Dereito Internacional Humanitario

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	5.5	6.5
Resolución de problemas	27	36	63
Lección maxistral	51.5	98	149.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo que deberán expor na aula e que será obxecto de debate
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución casos prácticos cos que os alumnos deberán manexar os principais instrumentos internacionais
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais presentarase ao alumno os conceptos fundamentais da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral explicaranse os aspectos fundamentais da materia. Calquera dúbida ou cuestión poderá exporse tanto nas devanditas clases, como nas clases prácticas ou no horario de tutorías que se publicará ao iniciar o curso e que se desenvolverá virtualmente
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo, xa sexa en grupo ou individualmente, que despois exporán na aula. O profesor orientará ao alumno na súa elaboración e presentación.
Resolución de problemas	Nos traballos na aula, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos na sesión maxistral mediante a realización de casos prácticos, comentarios de Sentenzas... baixo a orientación e supervisión do profesor.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Exporanse diversos casos prácticos que deberán ser resoltos polos alumnos. A cualificación máxima será dun punto. Para a cualificación terase en conta tanto a asistencia como a participación activa na aula. Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.	10	CB1 CG1 CE35 CT1 CB2 CG2 CE36 CT2 CB3 CG3 CT3 CB4 CG4 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados ao final de curso mediante unha proba escrita que comprenderá toda a materia. Esta proba valorarase até un máximo de 6 puntos. Aqueles alumnos que opten polo sistema de avaliación continúa, deben ter unha nota mínima de tres puntos nesta proba para que se some a nota dos distintos traballos e probas da avaliación continúa. As datas e horarios das probas de avaliación final das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de exames aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022 Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.	60	CB2 CG4 CE35 CT1 CB3 CE36 CT5 CB5
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test que non terán carácter liberatorio. A data da realización das probas serán comunicada polo profesor. Cada unha destas probas cualificarase cun máximo dun punto. Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.	20	CB2 CG1 CE35 CT4 CB3 CG2 CE36 CT5 CB4 CG3

Traballo	Durante o cuadrimestre os alumnos deberán realizar un traballo, individual ou en grupo, que será entregado ao profesor e que tamén se exporá na aula.	10	CB1 CG1 CE35 CT1 CB2 CG2 CE36 CT2 CB3 CG3 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5
	Esta proba cualificarase cun máximo dun punto		
	Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

O primeiro día de clase, entregaraselles unha **ficha de opción de avaliación**, que deberán entregar ao profesor, no prazo dunha semana, e na que deben optar entre o sistema de avaliación continua ou o sistema de avaliación final. Si optan pola avaliación continua, na primeira oportunidade de exame, non poderá acudir á modalidade de avaliación final.

Os alumnos que opten pola avaliación continúa, realizarán ao longo do curso as diferentes probas descritas no apartado "probas", é dicir, dous test, un traballo que será objeto de exposición na aula, así como a resolución de casos prácticos que se plantearán nos grupos medianos. Con estas probas poderán alcanzar un máximo de catro puntos.

Ademais os alumnos realizarán un exame final que se celebrará na data prevista no calendario de examen da facultade e que se puntuará con un máximo de 6 puntos. Se se sumará a calificación das probas da avaliación continua se no examen se alcanza unha nota igual ou superior a tres puntos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES A 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Aqueles alumnos que non se sometan á avaliación continúa, a proba a realizar, **modalidade avaliación final**, constará de dous partes: a realización dunha proba escrita con cuestións de desenvolvemento así como a realización dun caso práctico. A proba escrita calificarase cun máximo de 8 puntos e o caso práctico cun máximo de dous puntos. A nota do caso práctico só se sumará á proba escrita a condición de que a cualificación obtida nesta sexa igual ou superior a catro. En todo caso, as competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

1. Os alumnos que, optando polo sistema de avaliación continúa **non** superen a materia na primeira oportunidade, conservaselles a nota que obtivesen na avaliación continúa cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño e no seu caso, seguinte curso académico), tendo que realizar exclusivamente a parte teórica do exame que consistirá, do mesmo xeito que na primeira oportunidade, en preguntas de desenvolvemento.

2. Aqueles alumnos que **non sigan o sistema de avaliación continua**, o **sistema de avaliación final** será o que se establece nos criterios de avaliación para non asistentes na primeira edición de actas.

3. O exame correspondente á **Convocatoria** Fin de carreira desenvolverase cos mesmos criterios que a avaliación final (criterios de avaliación para non asistentes na primeira edición de actas).

As datas e horarios das probas de avaliación final serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Díez de Velasco, M, **Instituciones de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Díez de Velasco, M, **Las Organizaciones Internacionales**, Última edición,

Sobrino Heredia, JM, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y el Derecho Internacional de los espacios**, 2016,

Bibliografía Complementaria

Carrillo Salcedo, J.A, **El Derecho Internacional en perspectiva histórica**, 1991,

Pastor Ridruejo, J.A, **Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales**, Última edición,

Andrés Sáenz de Santa María, P, **Sistema de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Remiro Brotons y otros, **Derecho Internacional. Curso General**, 2010,

Sánchez, V.M, **Derecho Internacional Público**, Última Edición,

Jiménez Piernas, C, **Introducción al Derecho Internacional Público. Práctica de España y de la Unión Europea**, Última edición,

Casanovas,O; Rodrigo,A, **Compendio de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Casado Raigon, R, **Derecho Internacional. Parte General**, Última edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Unión Europea, constitución e medio ambiente/O03G081V01913

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Outros comentarios

Para a preparación desta materia recoméndase o manual do Prof. Díez de Velasco e a Recopilación de textos do Prof. Sobrino Heredia

---

Plan de Continxencias

Descrición

No suposto de que se activen medidas extraordinarias tanto de docencia mixta síncrona como non presencial manteranse as diferentes metodoloxías. En ambos os supostos, a docencia impartiríase virtualmente a través do Campus Integra.

Así mesmo, manteríase o sistema de avaliación tanto na docencia mixta síncrona como non presencial cunha única excepción, relativa ao exame final, dado que si este non se puidese celebrar presencialmente, a proba de preguntas de desenvolvemento substituiríase por un exame tipo test a realizar na plataforma Faitic.

Por outra banda, en relación á atención ao alumnado, se as titorías non puidesen realizarse presencialmente, desenvolveríanse virtualmente a través o Campus Integra, por email ou a través da Plataforma Faitic.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito da Unión Europea				
Materia	Dereito da Unión Europea			
Código	003G081V01304			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Sánchez Ramos, María Belén Mosquera Casero, Jose			
Profesorado	González-Ares Fernández, José Agustín Mosquera Casero, Jose Sánchez Ramos, María Belén			
Correo-e	mosquera.casero@gmail.com bsanchez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O estudo desta materia permitirá ao estudante coñecer mellor a súa condición de cidadán europeo e, sobre todo, ampliará a súa comprensión da dimensión xurídica da Unión Europea. Isto último permitiralle constatar a importancia que pode alcanzar o dereito nos procesos de integración.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE37	CE45 - Coñecer a estrutura organizativa e institucional da UE, así como o Ordenamento xurídico comunitario e as súas fontes e incidencia no ordenamento nacional así como as súas relacións co ordenamento xurídico internacional
CE38	CE46 - Ser capaz de manexar e interpretar o ordenamento xurídico comunitario
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
A finalidade desta materia é que o alumno conozca a súa condición de cidadano europeo e comprenda a dimensión xurídica da Unión Europea	CB1 CG1 CE37 CT1 CB2 CG2 CE38 CT3 CB3 CG3 CT4 CB4 CG4 CT5 CB5

Contidos
Tema

Tema 1. Orixe e evolución histórica da Unión Europea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antecedentes históricos da UE 2. O proceso de profundización da UE: la revisión de los Tratados comunitarios 3. A adhesión de novos Estados
Tema 2. A especificidade do fenómeno comunitario fronte o ordenamiento internacional	<ol style="list-style-type: none"> 1. Configuración xurídica: a UE como Organización Internacional 2. Valores, obxectivos e principios 3. O sistema de competencias
Tema 3. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ó dereito interno (I)	<ol style="list-style-type: none"> 1. A integración europea no marco das formas de Estado 2. O "Dereito orixinario" da UE e o concepto de Constitución
Tema 4. A especificidade do Dereito da Unión Europea fronte ó dereito interno (II)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bases constitucionais da pertencencia á Unión Europea 2. A pertencencia á UE e as súas consecuencias sobre o sistema constitucional de fontes do Dereito 3. A pertencencia á Unión Europea e as súas consecuencias sobre a organización territorial do Estado español
Tema 5. Sistema institucional da UE (I)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consideracións xerais: principios e medios 2. O Consello Europeo 3. O Consello
Tema 6. Sistema institucional da UE (II)	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Parlamento Europeo 2. A Comisión 3. Outras institucións e órganos
Tema 7. Ordenamento xurídico da UE (I)	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Dereito orixinario 2. O Dereito derivado 3. O proceso de formación do Dereito derivado
Tema 8. Ordenamento xurídico da UE (II)	<ol style="list-style-type: none"> 1. As relacións entre o Dereito da UE e os Dereitos internos dos Estados membros 2. Os principios de efecto directo, primacía e responsabilidade do Estado 3. Desenvolvemento e execución do Dereito da UE
Tema 9. Sistema xudicial da UE	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Tribunal de Xustiza da UE: organización e funcionamento 2. Sistema de recursos ante o TJUE 3. A cuestión prexudicial: cooperación entre o TJUE e o xuíz nacional
Tema 10. A Aplicación do dereito da Unión Europea (I): Dereitos humanos e cidadanía europea	<ol style="list-style-type: none"> 1. O proceso de incorporación dos Dereitos no Dereito da UE 2. A Carta de Dereitos Fundamentais da Unión Europea 3. A cidadanía europea
Tema 11. A aplicación do dereito da Unión Europea (II): As liberdades fundamentais do mercado interior	<ol style="list-style-type: none"> 1. O proceso de integración económica 2. A libre circulación de mercancías e capitais 3. A libre circulación de persoas e servizos
Tema 12. A Aplicación do dereito da Unión Europea (II): As políticas da UE	<ol style="list-style-type: none"> 1. As políticas comúns da Unión 2. As políticas compartidas da Unión 3. As políticas nas que a Unión dispón de competencias de cooperación, apoio, complemento ou axuda
Tema 13. Acción Exterior da UE: Política exterior e de seguridade común	<ol style="list-style-type: none"> 1. A personalidade internacional da UE 2. As competencias internacionais da UE 3. A Política exterior e de seguridade común
Tema 14. Espazo de liberdade, seguridade e xustiza: tutela xudicial e procesal na Unión Europea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proceso de constitución do Espazo de liberdade, seguridade e xustiza 2. Control de fronteiras, asilo e inmigración 3. Cooperación xudicial civil e penal 4. Cooperación policial en materia penal

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	19	23	42
Lección maxistral	33	62	95
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución de casos prácticos, comentarios de sentenza ...que serán obxecto de presentación na aula
Lección maxistral	Nas sesións maxistras presentárase e explicarase ao alumno os aspectos principais da disciplina

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Lección maxistral	Na sesión maxistral explicaranse as cuestións fundamentais da materia. Calquera dúbida pode ser consultada tanto na aula como nos horarios de titoría que se publicarán na páxina web da facultade e que se realizarán virtualmente
Resolución de problemas	Orientarase ao alumnado na resolución das actividades propostas

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados mediante unha proba escrita na que se exporán cuestións de desenvolvemento. As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2021-2022. Resultado de aprendizaxe: A finalidade desta materia é que o alumno conozca a súa condición de cidadano europeo e comprenda a dimensión xurídica da Unión Europea	80	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE37 CE38	CT1 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	O traballo da aula valorarase en atención a dous criterios: por unha banda, os casos prácticos e traballos que sexan obxecto de exposición na aula, así como, por parte, mediante os traballos ou casos prácticos que deberán ser entregados ao profesor Resultado de aprendizaxe: A finalidade desta materia é que o alumno conozca a súa condición de cidadano europeo e comprenda a dimensión xurídica da Unión Europea	20	CB2 CB3 CB5	CG4		CT1 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A impartición e avaliación desta materia é responsabilidade de dúas áreas de coñecemento: a área de Dereito Constitucional e a área de Dereito Internacional Público:

-A **Área de Dereito Internacional Público impartirá as leccións 1-2; 5-8 e 13.** Estas leccións impartiranse na primeira metade do primeiro cuatrimestre.

- A **Área de Dereito Constitucional impartirá o resto de o temario:leccións 3-4; 9-12e 14.** Estas leccións impartiranse na segunda metade do primeiro cuatrimestre

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN ACTAS

En canto a **avaliación, cada unha de as áreas de coñecemento que participan na materia ten un peso proporcional a a súa carga docente: Dereito Internacional 50% e Dereito Constitucional 50%.** Cada área, a hora de determinar a súa nota, farao seguindo os criterios establecidos na metodoloxía, é dicir, 80% exame final e 20% traballos de aula.

En relación á **proba ou exame final escrito, esta proba constará de dous partes, unha por cada Área de coñecemento.** Cada parte farase en follas independentes, para que cada profesor poida corrixir a súa parte. **Para superar a materia é necesario obter un mínimo do 50% en cada parte, é dicir, 2,5 puntos.**

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN ACTAS

Os **alumnos que non se sometan a a avaliación continua,** a proba a realizar constará de dúas partes: a realización dunha proba escrita con cuestións de desenvolvemento -que se valorará con un máximo de 4 puntos por cada área de coñecemento- así como a resolución dun caso práctico -que se valorará con un máximo de 1 punto por cada área de coñecemento-, exame que, en todo caso, representará o 100% da cualificación final. En todo caso, tanto na proba de desenvolvemento como no caso práctico evaluaránse as mesmas competencias que na avaliación conintúa. **Tanto o exame final como o caso práctico constarán de dous partes, unha por cada Área de coñecemento.** Cada parte farase en follas independentes, para que cada profesor poida corrixir o seu parte. **Para superar a materia é necesario obter un mínimo de o 50% en cada parte, é dicir, 2,5 puntos. En todo caso, avalianse as mesmas competencias e resultados de aprendizaxe que no sistema de avaliación para asistentes**

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

1. Os alumnos **que seguisen o sistema de avaliación continua** e acudan a segunda oportunidade de exame ,só terán que realizar a parte teórica, que consistirá en preguntas de desenvolvemento, posto que conservarán a calificación obtida nos traballos na aula. Aplicaranse os mesmos criterios de avaliación que para asistentes a 1ª edición de Actas.

2. Os **alumnos que non se seguiron o sistema de avaliación continúa**, os criterios de avaliación son os que constan no apartado de criterios de avaliación para non asistentes 1ª edición de Actas.

3. O exame correspondente a a convocatoria "**Fin de carreira**", os criterios de avaliación son os que constan no apartado de criterios de avaliación para non asistentes 1ª edición de Actas. En todo caso, tanta na proba de examen de desenvolvemento como na resolución de problemas evaluaránse as mesmas competencias que na avaliación continúa.

As datas de exame será as aprobadas en Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mangas Martín, A y Liñán Nogueiras, D.J, **Instituciones y Derecho de la Unión Europea**, Última Edición,

Sobrino Heredia, J.M, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, Derecho de la Unión Europea y el Derecho Internacional de los espacios**, 2016,

Bibliografía Complementaria

Alcaide Fernández, J; Casado Raigón, R, **Curso de Derecho de la Unión Europea**, Última Edición,

Díez de Velasco, M (Coordinado por JM Sobrino), **Las Organizaciones Internacionales**, Última Edición,

Sánchez, Víctor, M (dir), **Derecho de la Unión Europea**, Última Edición,

Sánchez Ramos, B (dir), **La Unión Europea como actor global. Algunas cuestiones analizadas desde el Tratado de Lisboa**, 2013,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Unión Europea, constitución e medio ambiente/O03G081V01913

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Dereito internacional público/O03G081V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Plan de Continxencias

Descrición

No caso de que se activen medidas extraordinarias tanto de docencia mixta síncrona como non presencial manteranse as diferentes metodoloxías. En ambos supostos, a docencia impartiríase virtualmente a través do Campus Integra.

Así mesmo, manteríase o sistema de avaliación tanto na docencia mixta síncrona como non presencial cunha única excepción, relativa ao exame final, dado que si este non se puidese celebrar presencialmente, a proba de preguntas de desenvolvemento substituiríase por un exame tipo test

Por outra banda, en relación á atención ao alumnado, se as titorías non se pudesen realizar presencialmente, desenvolveríanse virtualmente a través o Campus Integra, por email ou a través da Plataforma Faitic.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito administrativo I**

Materia	Dereito administrativo I			
Código	003G081V01401			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Bustillo Bolado, Roberto Orlando			
Profesorado	Bustillo Bolado, Roberto Orlando Conde Fernández, Francisco Crespo Pérez, Manuel Antonio			
Correo-e	rbustillo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os obxectivos que persegue o ensino desta materia son o exame e análise do Ordenamento xurídico-administrativo, así como as distintas modalidades de Administracións públicas e os ***instrumentos xurídicos da súa actividade (con particular atención á teoría do acto administrativo e do procedemento, por unha banda, e aos contratos das Administracións, por outra).			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE15	CE19 - Coñecer de forma sistemática contidos propios da parte xeral do Dereito Administrativo manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais
CE16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB1	CG3	CE15	CT1
	CB3	CG4	CE16	CT3
	CB4			CT5

Contidos

Tema	
Tema 1- O Dereito Administrativo e a Administración pública: concepto e caracteres; fontes, en particular o Regulamento.	
Tema 2- Os suxeitos: As Administracións públicas e a súa organización. O administrado	
Tema 3- Fundamentos da actividade administrativa: o principio de legalidade da Administración	
Tema 4- Os actos administrativos: clases, elementos, eficacia, validez. O silencio administrativo	

Tema 5- O procedemento administrativo	.
Tema 6- Os recursos administrativos	.
Tema 7- Coacción administrativa. En particular, a . execución dos actos administrativos	.
Tema 8- Contratos do sector público	.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	38	76	114
Lección maxistral	40.5	48.6	89.1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20.9	21.9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	<p>Desenvolveranse (nos Grupos *B), a título de exemplo, actividades do tipo das seguintes, coa finalidade de repasar ou profundar nos contidos abordados nas sesións maxistras:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Resolución de supostos prácticos. * Análise de contidos específicos (por exemplo, sentenzas sobre contidos do temario). * Postas en común e resolución de dúbidas. <p>O traballo en seminarios DEBERÁ ser complementado pola/polo estudante con traballo autónomo, e PODERÁ voluntariamente ser complementado con *tutorías individualizadas nos días e horas fixados pola Facultade de Dereito.</p>
Lección maxistral	<p>O profesor exporá os contidos da materia obxecto de estudo, expondo sobre a marcha preguntas aos alumnos e convidándolles a participar resolvendo cuestións e casos.</p> <p>O traballo en sesión maxistral DEBERÁ ser complementado pola/polo estudante con traballo autónomo, e PODERÁ voluntariamente ser complementado con *tutorías individualizadas nos días e horas fixados pola Facultade de Dereito.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderase aos alumnos en horario de *tutorías e ao termo de cada sesión en aula.
Seminario	Atenderase aos alumnos en horario de *tutorías e ao termo de cada sesión en aula.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Atenderase aos alumnos en horario de *tutorías e ao termo de cada sesión en aula.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	<p>Avaliarase a capacidade das/vos estudantes para resolver casos prácticos, debater, expor e, en xeral, a súa participación activa. A mera asistencia non se valora.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.</p>	40	CB1 CG3 CE15 CT1 CB3 CG4 CE16 CT3 CB4 CT5
Lección maxistral	<p>Avaliarase a capacidade das/dos estudantes para responder oralmente PREGUNTAS E PROBAS OBXECTIVAS orais que o profesor vaia suscitando ao longo da súa exposición. A mera asistencia non se valora.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.</p>	10	CB1 CG3 CE15 CT1 CB3 CG4 CE16 CT3 CB4 CT5

Resolución de problemas e/ou exercicios	O estudante terá que responder varias preguntas (de corte teórico e/ou práctico), podendo utilizar textos legais. Resultado de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	50	CB1 CB3 CB4	CG3 CG4	CT1 CT3 CT5
---	--	----	-------------------	------------	-------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. AVALIACIÓN CONTINUA.

O 50% da cualificación deriva dunha proba final e o 50% restante deriva da avaliación continua ao longo do cuadrimestre, cos seguintes mecanismos correctores en función do resultado do exame (proba) final:

- de 0,0 a 3,4 puntos no exame final: o 100% da cualificación final será a nota do exame.
- de 3,5 a 6,9 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua.
- de 7,0 a 10 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua sempre que tal media sirva para que o estudante mellore a cualificación do exame, de non ser así (e en beneficio do estudante) computarase só a nota do exame.

A avaliación continua deriva dunha valoración de conxunto do traballo desenvolvido pola/o estudante ao longo do curso. A título orientativo, valorarase nun 10% o traballo nos grupos A, e nun 40% do traballo nos grupos B [incluíndo aquí, de acordo cos contidos da memoria, resolución de casos prácticos (30%) + exposición e debate (10%)].

A presenza física dun estudante en clase non é mérito algún. O mero feito de asistir a clase non é unha actividade que reflecta ningunha actitude nin aptitude do alumno nin favorable nin desfavorable en termos académicos ou intelectuais, nin achega absolutamente ningún dato relevante que sirva para avaliar nin competencias nin habilidades nin o coñecemento e madurez alcanzado respecto dos contidos da materia -que é do que se trata, en definitiva-. En consecuencia, asistir a clase por si só NON SE VALORA. O que si se valora na avaliación continua é a asistencia activa (asistencia + participación).

Valorarase positivamente a disposición voluntaria dos alumnos para efectuar lecturas ou traballos complementarios titorizados polo profesor, así como a participación voluntaria en actividades académicas presenciais complementarias.

SALVO INSTRUCCIÓN EN CONTRARIO DO PROFESOR, OS ESTUDANTES NON PODERÁN UTILIZAR EN CLASES NINGÚN APARELLO ELÉCTRICO Ou ELECTRÓNICO; CALQUERA TIPO DE APARELLO DE TALES CARACTERÍSTICAS DEBERA PERMANECER APAGADO E FÓRA DA VISTA DO ESTUDANTE. SALVO PERMISO EXPRESO EN CONTRARIO QUEDA PROHIBIDO GRAVAR POR CALQUERA MÉTODO A IMAXE E/OU O SON DOS PROFESORES EN CLASES PRESENCIAIS Ou VIRTUAIS.

Para poder acceder á avaliación continua será requisito necesario que a/o estudante incorpore a súa fotografía á ficha correspondente na plataforma TEMA e SOLICITALO EXPRESAMENTE A través da PLATAFORMA *FAITIC NO MES DE OUTUBRO.

A cualificación dos alumnos que (por circunstancias persoais, laborais ou académicas) non participen na avaliación continúa, derivará nun 100% do exame final.

2. EXAMES

Queda prohibido en exames presenciais o uso de calquera tipo de dispositivo eléctrico ou electrónico; calquier dispositivo deberá permanecer apagado e fóra do alcance do estudante. O incumprimento por parte dun/unha estudante desta regra suporá o suspenso cunha cualificación de "0" puntos, sen prexuízo das posibles medidas disciplinarias que resulten pertinentes

- Primeira opción - maio

O exame será oral, e o estudante poderá durante o mesmo consultar textos legais de acordo coas instrucións facilitadas polo profesor. Aos efectos de poder calcular o tempo medio de duración de cada exame e, con iso, poder garantir aos alumnos que os seus exames teña lugar o día da convocatoria oficial, os estudantes que desexen asistir ao exame oral deberán previamente manifestar tal vontade a través da plataforma TEMA.

Os alumnos que o soliciten graciamente coa suficiente antelación, sempre que o profesorado teña dispoñibilidade, poderán realizar un exame oral nunha data ou hora distinta (pero próxima) á da convocatoria oficial de exame. Tal data será previamente fixada polo profesor e será a mesma para todos os solicitantes. A solicitude deberá ser por escrito e incluír renuncia expresa ao dereito a presentarse ao exame na data fixada oficialmente.

- Segunda opción - xullo.

O exame será oral. Poderanse utilizar textos legais de acordo coas instrucións que facilite o profesor.

- Fin de carreira

A avaliación de fin de carreira dependerá nun 100% da nota dun exame escrito con respostas curtas.

- Outros aspectos

En todos os exames da materia avaliarase o resultado de aprendizaxe previsto na guía docente: alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade

ART. 13.2.d do ESTATUTO DO ESTUDANTE UNIVERSITARIO: O art. 13.2.d do Estatuto do Estudante Universitario (aprobado por R.D. 1791/2010, de 30 de decembro) establece como deber de todos os estudantes: absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade. Si o profesor constatase en calquera momento a infracción de tal deber (copiar nun exame; *plagiar todo o parte dun traballo de libros, revistas, páxinas web etc.; presentar como propios traballos total ou parcialmente alleos; etc.), o alumno suspenderá ese curso a materia cun 0, sen prexuízo das posibles medidas disciplinarias que resulten pertinentes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Parada Vázquez, R., **Derecho Administrativo I y II**, última edición, Open Ediciones Universitarias, -

Martín Rebollo, L., **Leyes Administrativas**, Última edición, Aranzadi, -

Martín Rebollo, L., **Manual de las Leyes Administrativas**, última edición, Aranzadi, -

Gamero Casado, E. (Dir.), **Tratado de procedimiento administrativo común y régimen jurídico de las Administraciones Públicas (2 vols.)**, última edición, Tirant lo Blanch, -

Fernández Farreres, G., **Sistema de Derecho Administrativo**, última edición, Aranzadi, -

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo II/O03G081V01503

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social/O03G081V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Outros comentarios

Recoméndase levar a materia "ao día"

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determineno atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

En réxime de semipresencialidade: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e

Faitic.

* Metodoloxías docentes que se modifican

En réxime de semipresencialidade: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e Faitic.

En réxime de NON presencialidade: As clases presenciais en grupos A substitúense por clases online e materiais en Faitic. As clases presenciais en grupos B substitúense por clases online e traballos en Faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

- En función das circunstancias sanitarias, presencial (nos despachos do edificio), ou virtual (a través de correo-e ou Faitic ou o despacho virtual, a criterio do profesorado), baixo a modalidade de concertación previa

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Como a avaliación en Dereito Administrativo é continua (clase a clase, semana a semana), se se interrompese a presencialidade, a avaliación continua presencial valorarase na porcentaxe que corresponda en función do número de semanas en que pudo desenvolverse.

* Probas pendentes que se manteñen

* Probas que se modifican

- Unha vez interrompida a presencialidade, a avaliación continua efectuarase a través das achegas e intervencións do estudante por medios telemáticos.

* Novas probas

* Información adicional

SEMPRE QUE SEXA POSIBLE, O EXAME FINAL SERÁ PRESENCIAL

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito penal II**

Materia	Dereito penal II			
Código	O03G081V01402			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Lago Calvo, Francisco José			
Profesorado	Arias Carral, Manuel			
Correo-e	fjlagocalvo@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Estudo da parte especial do Dereito Penal			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE45	CE53 - Coñecer as distintas figuras delituosas (delitos e faltas) contidas no Código Penal e nas leis penais especiais, o seu ámbito de aplicación e os criterios de interpretación legal, xurisprudencial e doctrinal
CE46	CE54 - Ser capaz de identificar problemas de Dereito penal e de achegar solucións xuridicamente admisibles aos supostos prácticos, manexando adecuadamente as fontes, os principios e valores constitucionais, e a argumentación xurídica
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente os distintos delitos e faltas comprendidos no Código Penal e nas Leis penais especiais.	CB2 CG1 CE45 CT1 CB3 CG2 CE46 CT5
Aplicar correctamente os elementos da teoría xurídica do delito ás concretas figuras delictivas e faltas.	CB5 CG3 CG4
Coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e de delitos.	
Resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.	

Contidos

Tema	
Lección 1. Delitos contra a vida humana independente.	I. Homicidio e as súas formas. 1. Homicidio. 2. Asasinato. 3. Inducción e auxilio ao suicidio. Homicidio-suicidio. A eutanasia.
Lección 2. Delitos contra a vida humana dependente ou en formación.	I. Aborto. II. Lesións ao feto. III. Delitos relativos á manipulación xenética.
Lección 3. Delitos contra a saúde e a integridade persoal.	I. Lesións.
Lección 4. Delitos contra a liberdade.	I. Detencións ilegais e secuestros. II. Ameazas. III. Coaccións
Lección 5. Delitos contra a integridade moral e trata de seres humanos	I. Das torturas e outros delitos contra a integridade moral. II. Da trata de seres humanos.
Lección 6. Delitos contra a liberdade e indemnidade sexuais	I. Agresións sexuais. II. Abusos sexuais. III. Abusos e agresións sexuais a menores de dezaseis anos. IV. Acoso sexual. V. Delitos de exhibicionismo e provocación sexual. VI. Delitos relativos á prostitución e a explotación sexual e corrupción de menores. VII. Disposicións comúns.

Lección 7. Omisión do deber de socorro.	I. Omisión do deber de socorro.
Lección 8. Delitos contra a intimidade, o dereito á propia imaxe e a inviolabilidade do domicilio.	I. Descubrimento e revelación de segredos. II. Allanamiento de morada, domicilio de persoas xurídicas e establecementos abertos ao público.
Lección 9. Delitos contra o honor.	I. Calumnia. II. Inxuria. III. Disposicións xerais.
Lección 10. Delitos contra as relacións familiares.	I. Matrimonios ilegais. II. Suposición de parto e alteración da paternidade, estado ou condición do menor. III. Delitos contra os dereitos e deberes familiares. 1. Quebrantamento dos debres de custodia e inducción de menores ao abandono de domicilio. 2. Sustracción de menores. 3. Abandono de familia, menores ou persoas con discapacidade necesitadas de especial protección.
Lección 11. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica.	I. Furtos. II. Robos. III. Extorsión. IV. Robo e furto de uso de vehículos. V. Usurpación. VI. Disposicións comúns.
Lección 12. Delitos contra o patrimonio e a orde socioeconómica (continuación)	I. Defraudacións. 1. Estafas. 2. Administración desleal. 3. Apropiación indebida. 4. Defraudacións do fluído eléctrico e análogas II. Danos. III. Receptación e branqueo de capitais.
Lección 13. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros.	I. Delitos contra os dereitos dos cidadáns extranxeiros
Lección 14. Delitos relativos á ordenación do territorio e o urbanismo, á protección do patrimonio histórico e ao medio ambiente.	I. Delitos sobre a ordenación do territorio e o urbanismo. II. Delitos sobre o patrimonio histórico. III. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente. IV. Delitos relativos á protección da flora, fauna e animais domésticos. V. Disposicións comúns.
Lección 15. Delitos contra a seguridade colectiva.	I. Delitos contra a saúde pública. II. Delitos contra a seguridade vial.
Lección 16. Falsedades.	I. Falsificación de moeda e efectos timbrados. II. Falsedades documentais. 1. Falsificación de documentos públicos, oficiais e mercantís e dos despachos transmitidos polos servizos de telecomunicación. 2. Falsificación de documentos privados. 3. Falsificación de certificados. 4. Falsificación de tarxetas de crédito e débito e cheques de viaxe. III. Disposición xeral. IV. Usurpación do estado civil. V. Usurpación de funcións públicas e intrusismo.
Lección 17. Delitos contra a Administración Pública.	I. Prevaricación dos funcionarios públicos e outros comportamentos inxustos. II. Cohecho. III. Tráfico de influencias. IV. Malversación. V. Outros delitos contra a Administración pública.
Lección 18. Delitos contra a Administración de Xusticia.	I. Prevaricación. II. Omisión dos deberes de impedir delitos ou de promover a súa persecución. III. Encubrimento. IV. Realización arbitraria do propio dereito. V. Acusación e denuncia falsas e simulación de delitos. VI. Falso testimonio. VII. Obstrucción á xusticia e deslealtade profesional. VIII. Quebrantamento de condena. IX. Delitos contra a Administración de Xusticia da Corte Penal Internacional.
Lección 19. Delitos contra a orde pública.	I. atentados contra a autoridade, os seus axentes e os funcionarios públicos, resistencia e desobediencia. II. Desordes públicas. III. Tenencia, tráfico e depósito de armas, municións ou explosivos. IV. Organizacións e grupos criminais. V. Organizacións e grupos terroristas e delitos de terrorismo. 1. Organizacións e grupos terroristas. 2. Delitos de terrorismo

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	27	42
Lección maxistral	33.5	69.5	103
Exame de preguntas obxectivas	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O/a alumno/adebe desenvolver as solucións adecuadas adoita empregarse como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderase no horario de titorías habitual dos profesores publicado no centro. De ser preciso, as titorías desenvolveranse telemáticamente (mediante correo electrónico ou a través das plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.

Resolución de problemas	Atenderase no horario de titorías habitual dos profesores publicado no centro. De ser preciso, as titorías desenvolveranse telemáticamente (mediante correo electrónico ou a través das plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
-------------------------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	<p>Resolución de problemas: O sistema de avaliación continua consistirá na entrega da resolución de exercicios e nun exame final. Valorarase positivamente a resolución argumentada e entregada a través da plataforma de teledocencia dos exercicios sinalados polo profesorado. Otorgaranse 2 puntos na cualificación final a quenes entreguen resoltos o 100% dos exercicios. No caso de que non se entregue o 100%, o alumno non poderá acollerse o sistema de avaliación continua, debendo someterse a un único exame final.</p>	20	CB2 CG1 CE45 CT1 CB3 CG2 CE46 CT5 CB5 CG3 CG4
Exame de preguntas obxectivas	<p>Exame de preguntas obxectivas: Para aqueles que se someten a avaliación continua, o exame final puntuarase con un máximo de 8 puntos. O exame final incluíra a totalidade do temario e constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se puntuarán de 0 a 4 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en proebas de tipo test, para a súa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuándose as deixadas en branco. A parte práctica consistirá en resolver un ou máis casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. O exame final levarase a cabo na data oficial da convocatoria ordinaria de acordo co calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o ano académico 2020-2021. Para aprobar a asignatura a través do sistema de avaliación continua e necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma das puntuacións indicadas en cada parte (resolución e entrega dos exercicios + parte teórica do exame + parte práctica do exame). A través de estas probas evalúanse os seguintes resultados de aprendizaxe: saber o significado e a función do dereito penal, a saber as fontes do dereito penal, utilizar diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados a un caso práctico, coñecer, comprender, interpretar e analizar correctamente as categorías e conceptos da teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas nos concursos de leis e de delitos, resolver casos prácticos en materia penal, manexar adecuadamente as aportacións doctrinais e xurisprudenciais para fundamentar xurídicamente a solución.</p>	80	CB2 CG1 CE45 CT1 CB3 CG3 CE46 CT5 CG4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Outros comentarios sobre a avaliación:

1. CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª EDICIÓN DE ACTAS

a) SISTEMA DE EVALUACIÓN CONTINUA

Descrito nas seccións anteriores.

b) SISTEMA DE EXAME FINAL

Para aqueles que non opten polo sistema de avaliación continua, a avaliación da asignatura consistirá nun único exame final, na data establecida no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o ano académico 2021-2022. Este exame, que incluíra a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da asignatura, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se puntuarán de 0 a 5 puntos cada unha. A parte teórica consistirá en probas de tipo test, para a calificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia e necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ambas partes.

2. CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA ASISTENTES 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

A avaliación da asignatura consistirá nun único exame final, na data establecida no calendario oficial

aprobado pola Xunta de Facultade para o ano académico 2021-2022. Este exame, que incluírá a totalidade do temario e constitúe o 100% da calificación da asignatura, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se puntuarán de 0 a 5 puntos cada unha. A parte teórica consistirá en probas de tipo test, para cuia calificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuándose as deixadas en branco. A parte práctica consistirá en resolver un ou mais casos prácticos. A calificación final do exame será a suma das calificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da calificación de ambas partes.

As probas sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MUÑOZ CONDE, Francisco., **Derecho penal, parte especial**, 21ª ed, Tirant lo Blanch,, 2017

SILVA SÁNCHEZ, Jesús María (Dir)/RAGUÉS I VALLÉS (Coord.), **Lecciones de Derecho penal: Parte Especial**, 6ª ed., Atelier, 2019

Bibliografía Complementaria

GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis (Coord.)/VIVES ANTÓN, Tomás S./ MARTÍNEZ-BUJÁN PÉREZ, Carlos/ORTS BERENGU, **Derecho penal. Parte Especial**, 5ª ed., Tirant lo Blanch,, 2016

QUERALT JIMÉNEZ, Joan Josep, **Derecho penal español. Parte especial**, 7ª ed., Tirant lo Blanch, 2015

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.),, **Nociones fundamentales de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen I.**, 3ª ed., Tecnos, 2018

GÓMEZ RIVERO, Mª del Carmen (Dir.),, **Nociones fundamentales de Derecho Penal. Parte Especial. Volumen II.**, 2ª ed, Tecnos,, 2015.

BOIX REIG, Javier (Dir.), **Derecho Penal. Parte Especial. Volumen I La protección penal de los intereses jurídicos personales (Adaptado a la reforma de 2015 del Código Penal)**, 2ª ed., lustel, 2016

CORCOY BIDASOLO, Mirentxu (Coord.),, **Manual de Derecho Penal. Parte Especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados. Tomo 1**, Tirant lo Blanch, 2015.

SERRANO GÓMEZ, Alfonso/SERRANO MAÍLLO, Alfonso/SERRANO TÁRRAGA, Mª Dolores/VÁZQUEZ GONZÁLEZ, Carlos, **Curso de Derecho Penal. Parte Especial**, 5ª ed., Dykinson,, 2019

ROMEY CASABONA, Carlos Mª/SOLA RECHE, Esteban/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel (Coords.), **Derecho Penal. Parte Especial. (Conforme a las Leyes Orgánicas 1 y 2/2015, de 30 de marzo)**, Comares, 2016

MORILLAS CUEVA, Lorenzo (Coord.),, **Sistema de Derecho penal. Parte Especial**, 2ª ed., Dykinson, 2016

MENDOZA CALDERÓN, Silvia/GÓMEZ RIVERO, Mª Carmen, **Casos prácticos de Derecho Penal. Parte Especial**, 3ª ed, Tirant lo Blanch,, 2015.

QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (Dir.),, **Comentarios a la Parte Especial del Derecho Penal**, 10ª ed, Aranzadi, 2016

RODRÍGUEZ RAMOS, Luis (Dir.), **Código Penal. Concordado y comentado con Jurisprudencia y Leyes penales especiales y complementarias**, 5ª ed., La Ley, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.),, **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo I. Parte General. Artículos 1-137**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.),, **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo IV. Delitos contra el medio ambiente, el patrimonio histórico, la ordenación del territorio y contra la seguridad colectiva. Artículos 319-385 ter**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.),, **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo III. Delitos contra el patrimonio y socioeconómicos. Artículos 234-318 bis**, Aranzadi,, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel (Dir.),, **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo V. Delitos de falsedades, contra la Administración Pública y contra la Administración de Justicia. Artículos 386-471 bis**, Aranzadi, 2015

GÓMEZ TOMILLO, Manuel/JAVATO MARTÍN, Antonio Mª (Dirs.),, **Comentarios prácticos al Código Penal. Tomo VI. Delitos contra la Constitución, el orden público. Delitos de traición y contra la paz o la independencia del Estado y relativos a la defensa nacional. D**, Aranzadi,, 2015

TERRADILLOS BASOCO, Juan María (Coord.),, **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo III (2 volúmenes). Derecho Penal. Parte Especial**, 2ª ed., lustel, 2016

TERRADILLOS BASOCO, Juan María (Coord.),, **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho Penal. Tomo IV: Derecho penal. Parte Especial (Derecho Penal Económico)**, 2ª ed., lustel, 2016

VVAA, **Memento Práctico Penal 2017**, Francis Lefebvre, 2016

LAMARCA PÉREZ, Carmen (Coord.), **Delitos. La parte especial del Derecho penal**, 4, Dykinson, 2019

AGUDO FERNÁNDEZ, Enrique/JAÉN VALLEJO, Manuel/PERRINO PÉREZ, Ángel Luis, **Derecho penal aplicado. Parte Especial. Delitos contra el patrimonio y el orden socioeconómico**, Dykinson, 2018

AGUDO FERNÁNDEZ, Enrique/JAÉN VALLEJO, Manuel/PERRINO PÉREZ, Ángel Luis, **Derecho penal aplicado. Parte Especial. Delitos contra intereses colectivos o difusos**, Dykinson, 2019

VENTURA PÜSCHEL, Arturo (Coord.)/ÁLVAREZ GARCÍA, Francisco Javier (Dir.), **Tratado de Derecho penal español. Parte especial**, Tirant lo Blanch, 2019

SÁNCHEZ-OSTIZ GUTIÉRREZ, Pablo/ÍÑIGO CORROZA, Elena/PEREIRA GARMEDIA, Mario M., **Crimina 3.0**, Eunsa, 2018

ROIG TORRES, Margarita, **Últimas reformas legales en los delitos de violencia de género. Perspectiva comparada**, Tirant lo Blanch, 2018

ESQUINAS VALVERDE, Patricia (Coord.)/MARÍN DE ESPINOSA CEBALLOS, Elena (Dir.), **Lecciones de Derecho Penal. Parte especial**, Tirant lo Blanch, 2018

ZÁRATE CONDE, Antonio (Coord.), **Derecho penal. Parte especial. Obra adaptada al temario de oposición para el acceso a la carrera judicial y fiscal**, 2, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2018

RUBIO LARA, Pedro Ángel, **Manual teórico de Derecho penal II. Parte especial de Derecho penal**, Tirant lo Blanch, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Criminoloxía e dereito penitenciario/O03G081V01925

Dereito penal e procesual de menores/O03G081V01924

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito penal I/O03G081V01302

Outros comentarios

É imprescindible acudir á aula co texto do Código Penal vixente.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a inerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantizando a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sea preceptivo, o desenrolo da docencia de un modo máis áxil e eficaz o ser coñecido previamente (ou con unha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Levaranse a cabo utilizando os recursos telemáticos postos a disposición pola Universidade de Vigo: plataforma de teledocencia, aulas e despachos virtuais no campus remoto-integra.

* Mecanismo non presencial de atención o alumnado (titorías): atenderase, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto-integra da Universidade de Vigo

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non se require bibliografía adicional. Por esta razón recoméndase ao alumnado que adquira o manual de referencia da materia (LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, *Lecciones de Derecho penal. Parte general*, 3.ª ed., Tirant lo Blanch, Valencia, 2016) e o Libro de casos prácticos (LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), *Derecho Penal en Casos Parte General -Estudio Analítico-práctico-*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2018). Ambos libros están sinalados na bibliografía contida na guía docente e pódense adquirir en formato físico e/ou dixital.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non é necesaria ningunha adaptación.

As probas de avaliación realizaranse telemáticamente a través das ferramentas proporcionadas pola Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema xudicial español e proceso civil**

Materia	Sistema xudicial español e proceso civil			
Código	003G081V01403			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Iglesias Canle, Ines Celia			
Profesorado	Iglesias Canle, Ines Celia			
Correo-e	ines@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Sistema Xudicial Español e Proceso Civil estruturase en dúas partes. Na primeira parte, á que se dedicará 1/3 da carga lectiva, estúdase basicamente, o concepto e garantías da xurisdición, a organización dos órganos xurisdicionais, o persoal dos órganos xurisdicionais e o colaborador, así coma os principios rectores do proceso. A segunda parte, que ocupará os 2/3 da carga lectiva, dedícase ao estudo do proceso civil: suxeitos e obxecto do proceso; desenvolvemento do proceso nas súas distintas modalidades; a proba no proceso civil; as medidas cautelares; os recursos e a execución forzosa.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE26	CE32 - Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E., a organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza, así como as institucións básicas do proceso civil e as súas modalidades procedimentais.
CE27	CE33 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter civil e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual civil
CE32	CE40 - Coñecer os Dereitos fundamentais recoñecidos na Constitución española así como os sistemas de garantías deses dereitos e as normas aplicables
CE33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais.	CG1	CE32	
	CG2	CE33	
	CG3		
	CG4		
Familiarizarse co funcionamento práctico do proceso civil nas súas diversas modalidades procedimentais.	CB2	CE26	CT1
	CB3	CE27	CT3
	CB4		CT4
			CT5

Contidos

Tema

I.- A Xurisdicción e os órganos xurisdicionais	Tema 1.-A Xurisdicción como "función" e como "poder" do Estado: 1.- O conflito e os seus medios de solución. 2.- Funcións específicas da Xurisdicción. Extensión e límites da Xurisdicción- 3.- O Poder Xudicial e os outros Poderes do Estado. Tema 2.- Garantías da Xurisdicción: 1.- A independencia do Poder Xudicial. 2.- A exclusividade da Xurisdicción. 3.- O principio de unidade xurisdiccional. 4.- A responsabilidade do Estado polo funcionamento da Xustiza. Tema 3.- Organización da Xurisdicción ordinaria. Tribunais especiais constitucionalizados: 1.- Ordes xurisdicionais. 2.- Os órganos xurisdicionais ordinarios e as súas competencias. 3.- O Tribunal Constitucional. 4.- A Xurisdicción militar. 5.- O Tribunal del Contas. 6.- Tribunais supranacionais.
II.- Os Xuíces e Maxistrados. O Ministerio Fiscal. Avogados e Procuradores. A Oficina Xudicial. Órganos colaboradores co sistema judicial.	Tema 4.- Personal xurisdiccional: 1.- Clases e categorías. 3.- Estatuto dos xuíces e maxistrados. 3.- Órganos de goberno do Poder Xudicial. Tema 5.- A oficina xudicial: 1.- A oficina xudicial. 2.- Os Letrados da Administración de Xustiza 3.- Corpo de funcionarios da administración de xusticia. 4.- Outros profesionais que cooperan coa Administración de Xustiza.- 5. A Policía Xudicial. Tema 6.- Persoal colaborador: 1.- O Ministerio Fiscal. 2.- Avogados e Procuradores
III.- Dereito á tutela xudicial efectiva.	Tema 7.- A persoa ante a Administración de Xusticia: 1.- Dereito á tutela xudicial efectiva. 2.- Dereito a un proceso con todas as garantías. 3.- Dereito á asistencia xurídica gratuita.
IV.- O proceso e os seus principios rectores. Actos procesuais e actos de comunicación.	Tema 8.- Concepto e principios informadores do proceso. Os presupostos procesuais: 1.- Concepto, natureza, contido e función do proceso. 2.- Os principios informadores do proceso o do procedemento. 3.- Os presupostos procesuais: relativos ao órgano xudicial, relativos ás partes e relativos ao obxecto do proceso. 4.- Estrutura básica do proceso. 5.- Efectos do proceso. Tema 9.- Os actos procesuais. Actos de comunicación e auxilio xudicial: 1.- Os actos procesuais: concepto e clases; lugar, tempo e forma dos actos procesuais 2.- Actos de comunicación. 3.- Actos de auxilio xudicial
V. O proceso civil: conceptos xerais e presupostos procesais.	Tema 10.- O proceso civil y o Dereito procesal civil: 1.- Concepto, función e natureza do proceso civil. 2.- Fontes. 3.- Principios e estrutura básica do proceso civil. Tema 11.- Suxeitos do proceso civil (I). Órgano xurisdiccional: 1.- Orde xurisdiccional civil: órganos xurisdicionais e competencia. 2.- A competencia obxectiva, funcional e territorial. 5.- Tratamento procesal da competencia. Tema 12.- Suxeitos (II). As partes: 1.- Capacidade para ser parte. 2.- Capacidade procesal 3.- Lexitimación. 4.- Postulación. 6. Pluralidade de partes: litisconsorcio e intervención procesal. Tema 13.- O obxecto do proceso: 1.- Elementos que identifican o obxecto do proceso. 3.- Pluralidade de obxectos: Acumulación de acción e de procesos.

VI. Proceso civil: Actos previos. Demanda y contestación a la demanda. Audiencia previa. Juicio. Medios de prueba. Sentencia. Terminación anticipada del proceso. Efectos del proceso. Los costes del proceso. La asistencia jurídica gratuita.	Tema 14.- Actos previos ao proceso civil. A demanda: 1.- Actos previos ao proceso civil. 2.- A demanda e o seu contido. 3.- Documentos que deben presentarse coa demanda. 4.- Efectos da interposición da demanda. Tema 15.- Posicións do demandado fronte á demanda: 1.- Contestación á demanda. Excepcións. 2.- A reconvencción. 3.- A ausencia do demandado no proceso: a rebeldía. Características e efectos. Tema 16.- A audiencia previa ao xuízo: 1.- A audiencia previa. 2.- Proposición e admisión da proba. Sinalización do xuízo. 3.- Feitos novos ou de nova noticia. O escrito de ampliación. Tema 17.- A proba. 1.- Concepto. 2.- Fontes e medios de proba. 3.- Obxecto da proba. 4.- Carga da proba. 5.- Illicitude da proba. 6.- A valoración da proba. 7.- Procedemento probatorio. Tema 18.- Os medios de proba: 1.- A proba documental. 2.- Reprodución da palabra, o son e a imaxe. 3.- O interrogatorio das partes. 4.- A proba de testemuñas. 5.- A proba de informes. 6.- Dictamen de peritos. 7.- A proba de recoñecemento xudicial. 8.- As presuncións: concepto e clases. Tema 19.- O xuízo ou vista. A sentenza. A cousa xulgada. 1.- Desenrolo do xuízo ou vista. 2.- Conclusións e informes. 3. Dilixencias finais. 4. A sentenza. 5.- A cousa xulgada formal e material. 6.- Rescisión de sentencias firmes. O proceso de revisión. A audiencia ao rebelde. Tema 20.- Terminación anticipada do proceso. 1.- Renuncia. 2.- Allanamento. 3.- Desistimento. 4.- Transacción. 5.- Satisfacción extraprocésual. 6.- Caducidade na instancia. 7.- Sobresemento Tema 21.- As costas procesuais. 1.- As costas procesuais: criterio da LEC respecto ao pago das costas. 2.- Excepcións e limitacións á condena de costas. 3. A tasación de costas. 4.- A taxa xudicial.
VII. Os recursos	Tema 22.- Recursos. Os recursos contra resolucións interlocutorias. O recurso de apelación: 1.- Concepto e fundamento dos recursos. 2.- Clases. 3.- Presupostos. 4.- Recursos contra resolucións interlocutorias. 5.- Recurso de apelación. 6.- A execución provisional. Tema 23.- O recurso extraordinario por infracción procesal. Recurso de casación: 1.- Recurso extraordinario por infracción procesal. 2.- O recurso en interés de lei. 3.- O recurso de casación
VIII. As medidas cautelares	Tema 24.- As medidas cautelares: 1.- Concepto e características. 2.- Competencia. 3.- Presupostos. 4.- Medidas cautelares específicas. 5.- Procedemento de adopción e oposición. 6.- Caucción sustitutoria. 7.- Modificación e alzamento
*IX. Execución. A xurisdición voluntaria. A cooperación xudicial interna e internacional.	Tema 25.- O proceso de execución: 1.- Títulos executivos: concepto e clases. 2.- Recoñecemento de títulos estranxeiros. 3.- Partes na execución. 4.- Tribunal competente. 5.- A demanda executiva e documentos que deben acompañala. O despacho de execución. 6.- Oposición na execución. Tema 26.- Tipos de execución: 1.- Execución dineraria. Requirimento de pago. 2.- O embargo. 3.- Localización dos bens do executado. 4.- A tercería de dominio. 5.- Realización dos bens embargados: o procedemento de prema. 6.- Particularidades da execución de bens hipotecados e pignorados. 7.- A execución dineraria. 8. A xurisdición voluntaria. 9. A cooperación xudicial interna e internacional.
X. Modalidades procedimentais: procesos ordinarios, sumarios e especiais.	Tema 27.- Procesos declarativos ordinarios. 1.- Xuízo ordinario. 2.- Xuízo verbal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	85	125
Estudo previo	0	32.8	32.8
Estudo de casos	36	24.2	60.2
Estudo de casos	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenrolar polo estudante.
Estudo previo	Busca e lectura de forma autónoma por parte do alumnado da documentación recomendada polo profesor que lles facilite o seguimento posterior das sesións maxistrais.

Estudo de casos	No horario de titorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbidas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
-----------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, persoalmente no despacho, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo previo	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, persoalmente no despacho, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Estudo de casos	Na data indicada polo profesor realizarase unha proba de carácter práctico consistente en o estudo dun caso. Esta proba versará sobre a parte de Proceso Civil. Dentro deste apartado se evaluará tamén o traballo dos alumnos relativo a Traballo "en grupo, exposición e debate" desenvolvido previamente durante as clases prácticas. Todo iso en conxunto corresponderase con un 25 % de a cualificación. Resultado de aprendizaxe que se evalúa: Familiarizarse con o funcionamento práctico de o proceso civil en as súas diversas modalidades procedimentales.	25	CB2 CB3 CB4	CG1	CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas dúas probas de preguntas obxectivas (1 da parte de sistema xudicial español e outra da parte de proceso civil). Estas probas non liberan materia con vistas ao exame final. Resultado de aprendizaxe que se evalúa: coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; organización e funcións do persoal xurisdiccional e ao servizo da Administración de Xustiza e as institucións básicas do proceso civil e as súas modalidades procedimentales.	25	CB2 CB3 CB4		CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame teórico escrito que comprende toda a materia. Salvo na convocatoria de fin de carreira, onde o exame final teórico será tamén escrito. Resultado de aprendizaxe que se avalía: Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais.	50		CG3 CG4	

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Primeira edición de actas: O estudante debe elixir entre un sistema de avaliación continua ou a realización dun exame final. a) Criterios de avaliación para asistentes: Avaliación continua: O estudante que se someta a avaliación continua realizarase durante o cuadrimestre dúas probas teóricas escritas, cuxa nota media constituirá o 25% da calificación final, e unha proba práctica escrita que constituirá tamen o 25% da calificación final. A avaliación completárase co exame final que será escrito e realizase na data fixada no calendario oficial de exames. Este exame representa o 50% da nota final, pero ten que ser superado cun 5 sobre 10 para que se sume á nota media obtida na avaliación continua. *b) Criterios de avaliación para non asistentes: Exame final: O estudante que non se someta ou non supere a avaliación continua por non aprobar con polo menos un 5 sobre 10 todas e cada unha das partes en que consiste a avaliación continua, realización dun exame final que representa o 100% da calificación da materia. O exame consistirá de dous partes: unha teórica escrita e unha práctica escrita. Para superar o exame e ter a condición de aprobado esíxese superar cada unha das partes, a parte teórica e a parte práctica. Unha vez superadas, a nota global resultará da media de ambas. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que o sistema de avaliación para asistentes. 2. Criterios de avaliación para segunda edición de actas e fin de carreira: Consistirá para todos os alumnos nun exame final único que representa o 100% da calificación da materia, dado que non se tendrá en conta a avaliación continua. O exame constará de dous partes: unha teórica escrita e outra práctica escrita. Para superar o exame e ter a condición de

aprobado esíxese superar cada unha dos seus partes, a parte práctica e a teórica. Unha vez superadas cada unha delas, a nota resultará da media de ambas. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que o sistema de avaliación para asistentes. As datas e horarios das probas de avaliación das distintas convocatorias (1ª edición de actas, segunda edición de actas e Fin de Carreira) serán as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Introducción al Derecho Procesal**, última edición, Tirant lo Blanch,

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho procesal civil. Parte General**, última edición, Tirant lo Blanch,

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte Especial**, última edición, Tirant lo Blanch,

MONTERO AROCA, J.; GÓMEZ COLOMER, J. L.; MONTÓN REDONDO, A.; BARONA VILAR, S., **Derecho Jurisdiccional II.**

Proceso Civil, última edición, Tirant lo Blanch,

GIMENO SENDRA, V., **Introducción al Derecho Procesal**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil. I. El proceso de declaración. Parte general**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,

GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil. II. Los procesos especiales**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito procesal penal/O03G081V01601

Dereito penal e procesal de menores/O03G081V01924

Procesos especiais e métodos alternativos de solución de conflitos/O03G081V01801

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determineno atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

A impartición de docencia na situación xerada por unha eventual emerxencia sanitaria realizarase por medio da plataforma de teledocencia moovi e o campus remoto da Uvigo, co mesmo modelo de avaliación e idéntica planificación docente.

* Metodoloxías docentes que se modifican

As correccións dos casos prácticos e demais metodoloxías docentes realizaranse por medio do campus remoto e a plataforma de *teledocencia moovi.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

*Tutorías en liña por medio do correo electrónico institucional e por medio do despacho virtual do docente.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Manuais, artigos científicos e xurisprudencia, recomendados en formato en liña que se descargan directamente da *pagina web da biblioteca da Uvigo por medio do acceso á subscripción da base de datos de tirantonline

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense integramente o sistema de avaliación, na modalidade de avaliación continua, aínda que, as probas obxectivas tipo test será realizada por medio da plataforma moovi, do mesmo xeito que o caso práctico. A avaliación final consistirá nun exame final oral por medio do campus virtual.

Quen non superen a avaliación continua por non superar todas as probas cun 5 sobre 10, ou ben por non haberse presentado a algunha delas, deberán facer un exame final oral por medio do campus virtual. Este sistema de avaliación final será de aplicación tanto para os alumnos de primeira edición de actas, como de segunda edición de actas e fin de carreira.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil II. Dereitos reais**

Materia	Dereito civil II. Dereitos reais			
Código	003G081V01404			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia de carácter obrigatorio que trata do concepto de dereito real, o seu adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade registral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
CE41	CE49 - Coñecer as normas civís relativas aos Dereitos Reais en canto á súa adquisición, extinción e perda, cun específico estudo do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto cos modos de publicidade dos devanditos Dereitos reais
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias				
Materia que trata do concepto do dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito Civil.	CB2	CG1	CE40	CT1	
	CB3	CG4	CE41	CT2	
	CB4			CT3	
				CT4	
				CT5	

Contidos

Tema

<p>Tema I: A ocupación. A accesión. A usucapión.</p>	<p>I. A ocupación.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto e requisitos. 2. Bens excluídos do ámbito da ocupación. 3. O hallazgo. 4. O tesoro oculto. 5. Animais escapados. <p>II. A accesión.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Accesión de inmovible a inmovible. 2. Accesión de moble a inmovible. 3. Accesión invertida. 4. Accesión de moble a moble. <p>III. La usucapión.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ideas xerais. 2. Clases de usucapión: ordinaria e extraordinaria. 3. Suceso e obxecto. 4. Requisitos da posesión. 5. Requisitos especiais da usucapión ordinaria. 6. Os prazos posesorios. 7. Renuncia da usucapión.
<p>Tema II. Adquisición e extinción dos dereitos reais.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. A adquisición dos dereitos reais: art. 609 do Código Civil. 2. Adquisición originaria e derivativa dos dereitos reais. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Adquisición originaria. 2.2. Adquisición derivativa. 3. A adquisición o transmisión derivativa <ol style="list-style-type: none"> 3.1. O sistema do título e do modo. <ol style="list-style-type: none"> 3.1.1. O título 3.1.2. O modo ou tradición. <ol style="list-style-type: none"> 3.1.2.1. Concepto. 3.1.2.2. Clases. 4. A extinción dos dereitos reais: causas.
<p>Tema III. A propiedade.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evolución histórica e concepto actual. 2. O contido da propiedade. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. O poder o facultade de exclusión. 2.2. A facultade de goce 2.3. Límites e limitacións ao poder de goce. 2.4. As relacións de vecindad. 2.5. A medianería. 2.6. A facultade de disposición. 2.7. As prohibicións de dispoñer. 3. As propiedades especiais.
<p>Tema IV. A copropiedade. A propiedade horizontal.</p>	<p>I. A copropiedade.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunidade e copropiedade. 2. As comunidades [romana] e [germánica]. 3. A copropiedade por cuotas. Réxime xurídico. <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Facultades e deberes dos comuneros en relación coa cosa común. 3.2. Enaxenación ou disposición da cuota privativa. 4. A división da cosa común. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. A acción da división. 4.2. O pacto de indivisión. 4.3. Procedementos para a división da cosa. 4.4. Efectos da división. <p>II. A propiedade horizontal.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regulación legal. 2. Constitución da propiedade horizontal. O título constitutivo. Os Estatutos da Propiedade Horizontal e os reglamentos de réxime. 3. Elementos comúns e privativos. 4. A cuota de participación. 5. Dereitos e obrigacións dos propietarios. 6. Réxime de administración e representación da propiedade horizontal. Órganos. 7. Extinción.

Tema V. A protección da propiedade.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A acción reivindicatoria. 2. Referencia á acción publiciana. 3. A acción negatoria. 4. A acción de cerramento de fincas. 5. A acción de deslinde e amoxonamento.
Tema VI. A posesión.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. Clases. 3. Suxeitos da posesión. 4. O obxeito da posesión. 5. Adquisición da posesión. 6. A continuación da posesión: as presunciones posesorias. 7. A perda da posesión. 8. Os efectos da posesión. 9. A liquidación do estado posesorio. 10. A adquisición a non dominio. 11. A protección da posesión.
Tema VIII. O usufructo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. Constitución. 3. Elementos obxetivos e subxetivos. 4. Contido do usufructo. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Obrigacións e dereitos do usufructuario. 4.2. Obrigacións e dereitos do nudo propietario. 5. Extinción do usufructo. 6. Os dereitos de uso e habitación.
Tema IX. Outros dereitos reais de goce.	<ol style="list-style-type: none"> I. As servidumbres. <ol style="list-style-type: none"> 1. As servidumbres: prediais e personais. Concepto. 2. Clasificación das servidumbres. 3. As servidumbres legais. 4. As servidumbres voluntarias. 5. Contido. 6. Constitución. 7. Servidumbres personais. II. O dereito de superficie. <ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto e caracteres. 2. Regulación e clases. 3. Os denominados dereitos reais de vó e subsuelo.
Tema X. Os dereitos reais de garantía: a prenda.	<ol style="list-style-type: none"> 1. As garantías reais. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Concepto. 1.2. Caracteres. 1.3. Facultades de venda do ben gravado e de cobro preferente. 2. A prenda. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Concepto e caracteres. 2.2. Contido . 2.3. Extinción prenda.
Tema XI: A hipoteca.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto e características. 2. Constitución da hipoteca. 3. A obligación garantizada da hipoteca. 4. Facultades do acreedor hipotecario. 5. Bens susceptibles de hipoteca. 6. Dereitos reais no hipotecables. 7. Extensión natural e obxetiva da hipoteca. 8. Distribución da responsabilidade hipotecaria. 9. A venda da finca hipotecada.
Tema XII: Os dereitos reais de adquisición preferente.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ideas xerais. 2. O tanteo e retracto. 3. O retracto legal. 4. O retracto convencional. 5. O dereito de opción.
Tema XIII: O Dereito Inmobiliario Rexistral.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O Rexistro da Propiedade. 2. Sistema de folio real e libros rexistrais. 3. A finca rexistral. 4. Os principios rexistrais. Especial referencia á fe pública rexistra. 5. Procedemento rexistral. 6. Os asentos rexistrais.

(*)Tema XIII: El Derecho Inmobiliario Registral.

(*)1. El Registro de la Propiedad.

2. Sistema de folio real y libros registrales.

3. La finca registral.

4. Los principios registrales. Especial referencia a la fe pública registra.

5. Procedimiento registral.

6. Los asientos registrales.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	As dúbidas que se plantexen serán resoltas en titorías, ben presencialmente, ben telemáticamente (mediante correo electrónico ou plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo de casos	As dúbidas que se plantexen serán resoltas en titorías, ben presencialmente, ben telemáticamente (mediante correo electrónico ou plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Proba na que se presenta unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Dita situación ou problemática será obxecto de exposición e debate por parte dos alumnos. Resultados de aprendizaxe: Materia que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.	20	CB2 CG1 CE40 CT1 CB3 CG4 CE41 CT2 CB4 CT3 CT4
Exame de preguntas obxectivas	Respostas consistentes nunha ou varias palabras, ou unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: Materia que trata do concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción, do dereito real de propiedade e dos dereitos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.	80	CB2 CG1 CE40 CT1 CG4 CE41 CT2 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1) Primeira edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta curta; a súa calificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua serán avaliados das prácticas realizadas en clase. Concretamente, a elaboración das mesmas, xunto coa participación na súa resolución, serán o obxecto desa avaliación, que suporá como máximo un 20% da cualificación global.

Enténdese que un alumno se acolle á avaliación continua se entrega unha práctica durante o cuatrimestre, e solamente

poderá renunciar a dita avaliación se xustifica que non pudo realizar as demais prácticas por causas alleas a súa vontade (enfermidade, etc.).

Os alumnos que non se acollan á avaliación continua terán que facer o exame final sobre teoría (en iguais condicións que os alumnos que se acollan a avaliación continua) e un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

2) Segunda edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta corta; a súa cualificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Se se acolleron á avaliación continua, conservarán a súa cualificación das prácticas realizadas durante o cuatrimestre.

Se non se acolleron á avaliación continua terán que facer un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

A avaliación de fin de carreira levarase a cabo do mesmo xeito que a dos alumnos que non se acolleron á avaliación continua.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2021-2022.

As metodoloxías de avaliación sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

O`CALLAGHAN, X., **Compendio de Derecho Civil, tomo III**, última edición,

ALBALADEJO, M., **Derecho Civil, tomo III**, última edición,

BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, B., **Derechos Reales y Derecho Inmobiliario Registral**, última edición,

LASARTE, C., **Principios de Derecho Civil, tomos IV y V**, última edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Outros comentarios

O alumnado deberá dispor e levar a clase unha edición do Código Civil actualizado tanto para as clases teóricas como para as prácticas

---

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: as incluídas no apartado 5, que se desenvolverán a través dos medios telemáticos postos a disposición pola Uvigo

* Metodoloxías docentes que se modifican: ningunha.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): mediante correo electrónico ou no despacho virtual do profesor baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceden) dos contenidos a impartir: non proceden

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non procede

* Outras modificacións: incorporación na plataforma Tem@ dos temas explicados nas clases virtuais.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas que se manteñen: as sinaladas no apartado 7, que se desenvolverán a través dos medios telemáticos postos a disposición pola Uvigo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito civil III. Familia e sucesións**

Materia	Dereito civil III. Familia e sucesións			
Código	003G081V01501			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Abundancia Domínguez, José			
Profesorado	Álvarez Pérez, Zoraida			
Correo-e	j.abundancia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia impartida no primeiro cuadrimestre de 3º curso do Grao de Dereito na Facultade de Dereito de Ourense. Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de Familia e ao dereito de sucesións, permitindo coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.			

Competencias

Código	
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CE42	CE50 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Familia con especial referencia ao matrimonio, as súas crises e ás institucións de custodia e garda de menores e incapacitados, así como ao dereito de sucesións desde a perspectiva do dereito común e do dereito territorial galego
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	CG1	CE42	CT1 CT3 CT5

Contidos

Tema	
Tema 1.- O Dereito de familia. A familia e as relacións familiares. As unións de feito. Os alimentos.	Novos tipos de familia. As parellas de feito na Lei de Dereito civil de Galicia. O parentesco.
Tema 2.- O matrimonio: o sistema matrimonial español, o expediente matrimonial e os efectos da celebración do matrimonio.	Formas de celebración do matrimonio. Requisitos formais. Ineficacia do matrimonio.
Tema 3.- As capitulaciones matrimoniais. As doazóns por razón de matrimonio. Os réximes económico matrimoniais e da convivencia.	As capitulaciones no Código civil e no Dereito civil de Galicia. As doazóns propter nuptias e os seus efectos. A sociedade de gananciales e o réxime de separación de bens.
Tema 4.- As crises matrimoniais: nulidade, separación e divorcio. Efectos. A garda e custodia dos fillos. A mediación familiar.	Efectos persoais e patrimoniais nas crises matrimoniais. Concepto, regulación e oportunidade legislativa da custodia compartida. A conveniencia da mediación familiar en separacións e divorcios.
Tema 5.- A patria potestade. A filiación e as relacións de filiación. A adopción. Institucións tutelares.	Dereitos e obrigacións dos pais respecto dos seus fillos. Os efectos persoais e patrimoniais derivados da filiación. Dereitos dos adoptados.
Tema 6.- Dereito de sucesións. A sucesión mortis causa. Apertura da sucesión, a delación. Capacidade para suceder, o dereito de acrecer. O obxecto da sucesión.	O iter sucesorio no Código civil. Vicisitudes e capacidade do sucesor.
Tema 7.- A herdanza yacente. A adquisición da herdanza e as súas clases. Efectos.	Situación especial da herdanza yacente. Formas de adquisición da mesma.
Tema 8.- A comunidade hereditaria e a partición da herdanza. As operacións particionales.	Modalidades de partición hereditaria. Regras establecidas polo lexislador.

Tema 9.- A sucesión testamentaria. Clases de testamento.	Testamento pechado, aberto e ológrafo. Testamentos especiais.
Tema 10.- O contido do testamento. A ineficacia do testamento. A sucesión testada en Galicia.	Causas de ineficacia do testamento.
Tema 11.- As substitucións hereditarias. O legado. A revogación do testamento. O testamenteiro.	Modalidades de substitución hereditaria. Causas de revogación do testamento. Suxeitos que poden ser testamenteiros.
Tema 12.- A sucesión forzosa: a lexítima e a mellora. A lexítima dos decedentes, do cónxuxe viúvo e dos ascendentes. As lexítimas no Dereito civil de Galicia. As reservas.	A sucesión forzosa no Código civil e na Lei de Dereito civil de Galicia. Diferenzas.
Tema 13.- A sucesión non testamentaria: sucesión intestada e sucesión paccionada.	Os pactos sucesorios no Dereito civil de Galicia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	38	72
Estudo de casos	16.5	13.5	30
Exame de preguntas obxectivas	1	33.5	34.5
Estudo de casos	1	12.5	13.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula. De ser preciso, a atención será telemática (mediante correo electrónico e plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Lección maxistral	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula. De ser preciso, a atención será telemática (mediante correo electrónico e plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.

Probas	Descrición
Estudo de casos	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula. De ser preciso, a atención será telemática (mediante correo electrónico e plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Exame de preguntas obxectivas	Atenderase aos alumnos de forma personalizada nas concretas cuestións que poidan expor, facendo extensivas as explicacións ao resto dos alumnos presentes na aula. De ser preciso, a atención será telemática (mediante correo electrónico e plataformas de teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Respostas consistentes nunha ou varias palabras, ou unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	80	CG1 CE42 CT1 CT3 CT5

Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Dita situación ou problemática será obxecto de exposición e debate polos alumnos. Resultados de aprendizaxe: trátase dunha materia obrigatoria que achega ao alumno ao dereito de familia e ao dereito de sucesións, permitíndolle coñecer institucións xurídicas esenciais nos devanditos ámbitos.	20	CG1	CE42	CT1 CT3 CT5
-----------------	---	----	-----	------	-------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para os alumnos asistentes á primeira avaliación da acta.

Todos os estudantes terán que facer un exame final no que se lles fará preguntas relacionadas cos contidos da materia. A cualificación das respostas curtas suporá o 80% da cualificación do exame.

Os alumnos que tomen parte na avaliación continua serán avaliados e cualificados das prácticas realizadas nas clases prácticas, a asistencia e a elaboración de casos, así como a participación na resolución dos casos na aula que serán obxecto desa avaliación.

Para acollerse o sistema de avaliación continua, é obrigatoria a asistencia de a lo menos un 80% das clases.

O alumno poderá renunciar á avaliación continua e á súa nota e ir á parte práctica do exame, nas mesmas condicións que os estudantes que non participaron na avaliación continua.

Os estudantes que non realicen a avaliación continua deberán resolver, ademais do exame final (nas mesmas condicións que os estudantes de avaliación continua), un caso práctico sobre a materia, que será avaliado e poderá obter unha nota de ata o 20%. restante.

Para poder sumar a parte teórica e a parte práctica e alcanzar así o aprobado, o alumno deberá obter no examen teórico un mínimo de 3 sobre 8. No caso de que non alcance esa cifra mínima a calificación será a da parte teórica do examen sen perxuízo de manterlle a calificación da parte práctica para terla en conta na segunda oportunidade.

Estudantes que non asisten a primeira edición da acta.-

Os estudantes que non asistan ao exame final non terán unha nota nesta primeira edición da acta (salvo que expresen o contrario), mantendo a cualificación das prácticas para a segunda edición da acta do curso actual.

Estudantes asistentes a segunda edición da acta.-

Na segunda edición, os estudantes que realicen a avaliación continua deberán realizar unha proba de resposta curta, mantendo a nota para a práctica realizada durante o semestre.

Os estudantes que non participen na avaliación continua serán avaliados e cualificados do mesmo xeito que se expresa para a primeira edición da acta

Exame de fin de grao.-

Realizarase do mesmo xeito que para estudantes que non participan en avaliación continua.

Os exames realizaranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021/2022.

Común á avaliación: o alumno debe obter polo menos 3 puntos respecto á parte teórica para engadir a nota obtida na parte práctica.

A bibliografía indicada será meramente complementaria ás explicacións docentes.

As metodoloxías de avaliación indicadas permiten acadar as competencias e os resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Albaladejo García, **Derecho civil III**, Edersa,

Lasarte Alvarez, **Principios de Derecho civil III**, Marcial Pons,

Bercovitz Rodríguez-Cano, **Derecho de Familia**, Bercal,

AAVV, **Código civil**,

AAVV, **Ley de Derecho civil de Galicia 2/2006**,

Vela Sánchez Antonio, **Derecho Civil para el Grado. Derecho de Familia**, Dykinson,

Vela Sánchez Antonio, **Derecho Civil para el Grado. Derecho de Sucesiones**, Dykinson,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías de ensino que se manteñen.

Clase maxistral e clases prácticas a través de medios virtuais (aulas virtuais-Campus remoto), plataforma Fatic e outros mecanismos e medios virtuais de UVigo.

* Metodoloxías de ensino que se modifican.

Suspensión da actividade que require a presenza do alumnado.

* Mecanismo de non asistencia para a atención ao alumno (titorías):

Atención ao alumnado mediante ferramentas virtuais dispoñibles para Uvigo.

Actuará individualmente con respecto aos alumnos que informen ao profesorado de circunstancias específicas como a falta de conexión, a falta de dispositivos, etc.

* Bibliografía adicional para facilitar a autoaprendizaxe:

Recurso a fontes de información dixitais, bases de datos, libros dixitais.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Probas prácticas (resolución de casos): cómputo proporcional (ensinanzas de aula e non presenciais).

* Probas pendentes que se manteñen:

Probas prácticas (resolución de casos): cómputo proporcional (docencia presencial e non presencial)

* Probas que se modifican: Quedan suspendidas as que requiran asistencia dos estudantes.

* Novas probas: realización de exercicios a través de medios virtuais (campus remotos, faitic, correo electrónico)

* Información adicional:

En caso de circunstancias extraordinarias que afecten á docencia, intentarase adaptar a metodoloxía docente aos criterios de aprendizaxe e avaliación establecidos para o ensino ordinario. Prevalecerá a atención personalizada dos estudantes.

=== ATENCIÓN A ALUMNOS ===

Os estudantes serán atendidos de xeito personalizado a través de sesións de titoría que se realizarán por medios telemáticos (correo electrónico, foros, faitic), baixo a modalidade de acordo previo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito mercantil I				
Materia	Dereito mercantil I			
Código	003G081V01502			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Couto Calviño, Roberto Menor Conde, Sara			
Profesorado	Couto Calviño, Roberto de los Ríos Sánchez, Juan Manuel Menor Conde, Sara			
Correo-e	rcouto@uvigo.es saramc@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	DEREITO MERCANTIL I é unha asignatura que se imparte no primeiro cuatrimestre do terceiro curso do Grado en Dereito. Nela examínanse desde unha perspectiva xurídica diversos aspectos do fenómeno empresarial: a figura do empresario no mercado, o seu estatuto xurídico, as súas formas de organización e o réxime dos seus colaboradores. Así mesmo abórdanse a chamada propiedade industrial e outros aspectos tan relevantes como a regulación da competencia e a das situacións de crises que a empresa pode atravesar.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE3	CE3 - Coñecer o concepto e fontes do Dereito Mercantil, así como o réxime xurídico do empresario individual e as sociedades mercantís
CE4	CE4 - Saber interpretar e aplicar as normas mercantís relativas ao empresario individual e social
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer o estatuto xurídico do empresario, a regulación da competencia e da propiedade industrial, as principais características das sociedades de capital e un esquema básico do proceso concursal e aplicar devanditos coñecementos no tráfico mercantil	CB2 CG1 CE3 CT3 CB3 CG2 CE4 CT5 CB4 CG4 CB5

Contidos	
Tema	
1. CONCEPTO E FONTES DO DEREITO MERCANTIL	1.1. Orixe e evolución histórica do Dereito mercantil. 1.2. Concepto e elementos do Dereito mercantil. 1.3. Fontes do Dereito mercantil.
2. ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO	2.1. Conceptos fundamentais: empresa, establecemento. empresario. 2.2. A representación mercantil 2.3. O estatuto xurídico do empresario.

3. DEREITO DE SOCIEDADES	3.1. Consideracións xerais e tipoloxía. 3.2. Sociedades personalistas. 3.3. Sociedades de capital. 3.4. Unións de empresas e outras formas societarias.
4. PROPIEDAD INDUSTRIAL	4.1. Protección xurídica das invencións. 4.2. Protección do deseño industrial. 4.3. Protección dos signos distintivos.
5. REGULACIÓN DA COMPETENCIA	5.1. Réxime xurídico da publicidade. 5.2. A defensa da competencia . 5.3. A competencia desleal.
6. DEREITO CONCURSAL	6.1. O "precurso" de acreedores. 6.2. Declaración do concurso. 6.3. Administración concursal. 6.4. Masas concursais. 6.5. Solución do concurso. 6.6. Calificación e conclusión do concurso. 6.7. O mecanismo de segunda oportunidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	49	111	160
Resolución de problemas	20	43	63
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, as súas bases teóricas e, en ocasións, as directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que debe desenvolver o estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se plantexan e resolven dúbidas, e se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderáanse as dúbidas e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe, tanto de forma presencial (na aula e nas titorías), como de forma non presencial (a través do correo-e ou do campus virtual).

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Proba que consiste na explicación de puntos concretos dos contidos da materia. Avalía o grao de coñecemento adquirido respecto dos temas indicados no apartado "resultados da aprendizaxe" desde unha perspectiva principalmente teórica. A proba inclúe o desenvolvemento por escrito dos elementos concretamente requiridos.	70	CB3 CG1 CE3 CB4 CG2 CE4 CB5 CG4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que consiste na resolución de un ou varios exercicios prácticos na que o enfoque principal se poñe na aplicación dos contidos da asignatura. Avalía o grao de coñecemento adquirido ao respecto dos temas indicados no apartado "resultados da aprendizaxe" desde un punto de vista principalmente práctico. A proba inclúe a exposición e, no seu caso, o debate sobre os argumentos e conclusións alcanzados no exercicio, que serán tidos en conta para a nota global da mesma.	30	CB2 CG4 CE4 CT3 CB3 CT5 CB5

Outros comentarios sobre a Avaliación

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Os estudantes poderán optar por un sistema de avaliación continua ou por un sistema de avaliación non continua. Os que se acollan ao primeiro terán a consideración de "asistentes"; os que elixan o segundo, a de "non asistentes". A opción por un

sistema ou outro é libre. Quen desexen seguir o de avaliación continua deberán manifestalo durante as dúas primeiras semanas de clase, apuntándose nunha lista e entregando a ficha en papel. Poderá renunciarse á opción en calquera momento.

1ª EDICIÓN DAS ACTAS) ASISTENTES. Durante o período de clases, deberán entregar puntualmente os exercicios prácticos que se esixan. Da cualificación do conxunto dos mesmos resultará o trinta por cento da nota final. O setenta por cento restante obterase dun exame teórico formado por unha serie de preguntas directas sobre o contido da asignatura. B) NON ASISTENTES. A nota obterase nun só exame, composto de dúas partes. A primeira constará dunha serie de preguntas de carácter teórico e computará un setenta por cento da cualificación. A segunda suscitará un ou varios supostos prácticos e computará o trinta por cento restante. As competencias avaliadas son as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Os resultados da aprendizaxe son tamén os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

2ª EDICIÓN DAS ACTAS) ASISTENTES. Gardarase a nota obtida por avaliación continua, así como o seu peso na cualificación final. O setenta por cento restante obterase dun exame formado por unha serie de preguntas sobre o contido da asignatura.

B) NON ASISTENTES. Deberán realizar un exame composto dunha parte teórica e outra práctica. A primeira consistirá nunha serie de preguntas directas sobre o contido da asignatura e computará o setenta por cento da nota final. A segunda, nun ou varios exercicios prácticos e contará o trinta por cento restante. As competencias avaliadas son as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Os resultados da aprendizaxe son tamén os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

FIN DE CARREIRA TODOS os estudantes deberán realizar un só exame de estrutura idéntica á prevista nos apartados anteriores para os NON ASISTENTES. As competencias avaliadas son as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Os resultados da aprendizaxe son tamén os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021/2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

José María de la Cuesta Rute (dir.), **Derecho Mercantil I y II**, última edición, Huygens,

Fernando Sánchez Calero, **Instituciones de Derecho Mercantil**, última edición,

Francisco Vicent Chulià, **Introducción al Derecho Mercantil**, última edición,

Alberto Bercovitz Rodríguez-Cano, **Apuntes de Derecho Mercantil**, última edición,

Manuel Botana Agra y otros, **Lecciones de Derecho Mercantil I**, última edición,

Guillermo Jiménez Sanchez (Coord.), **Lecciones de Derecho Mercantil**, última edición,

Aranzadi West Law,

tirantonline,

Código de comercio y leyes complementarias, última edición,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito de defensa da competencia/O03G081V01923

Dereito mercantil europeo/O03G081V01911

Dereito mercantil II/O03G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Historia: Historia do dereito/O03G081V01205

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial.

As presentes medidas excepcionais procuran exclusivamente a adaptación a unha eventual situación de non presencialidade, total ou parcial, mediante un tránsito doado e manténdose, xa que logo, en todo o non previsto expresamente nas mesmas, os demais aspectos referidos, con carácter xeral, na Guía Docente.

* Metodoloxías docentes:

A impartición da docencia será mediante o Campus Remoto e tamén se fará uso da plataforma de teledocencia MOOVI, a través da que se lle facilitarán ao alumnado os diversos materiais, tanto de carácter teórico como práctico, así como as pautas precisas para o estudo ordenado e autónomo dos contidos docentes preceptivos, debidamente adaptados.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

As sesións de titorización realizaranse de forma telemática, fundamentalmente, a través do correo electrónico ou do Despacho Virtual do profesorado, baixo a modalidade de concertación previa.

*Avaliación:

Os exercicios prácticos a realizar polo alumnado suxeito a avaliación continua (asistentes) durante o período de docencia, ou as probas de avaliación final, nas datas establecidas, levaranse a cabo a través da plataforma MOOVI.

A proba de avaliación final a realizar polo alumnado acollido ao sistema de avaliación continua (asistentes) será tipo test. Para o restante alumnado (non asistentes), a parte teórica tamén será tipo test, e a parte práctica consistirá na resolución de un ou varios exercicios prácticos.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito administrativo II**

Materia	Dereito administrativo II			
Código	003G081V01503			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Bustillo Bolado, Roberto Orlando García Gago, José Javier			
Profesorado	Conde Fernández, Francisco Crespo Pérez, Manuel Antonio García Gago, José Javier			
Correo-e	rbustillo@uvigo.es jjaviergarciag@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Parte especial de Dereito Administrativo (expropiación forzosa, responsabilidade patrimonial, propiedades especiais, emprego público...)			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde a das persoas e empresas interesadas
CE17	CE21 - Coñecer de forma sistemática a nivel introductorio ou de detalle algúns contidos propios da parte especial do Dereito Administrativo, manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB1	CG3	CE16	CT1
	CB2	CG4	CE17	CT3
	CB3			CT5
	CB4			
	CB5			

Contidos

Tema	
1. A defensa do administrado fronte á actividade administrativa: a xurisdición contencioso-administrativa.	Formulación xeral e remisión.
2. O patrimonio das Administracións Públicas.	.

3. Expropiación forzosa e sistema de responsabilidade patrimonial da Administración	
4. Emprego público: introdución ao réxime do persoal ao servizo da Administración.	
5. As formas da actividade administrativa. Sancións administrativas.	
6. Outros elementos de Dereito Administrativo especial.	6.1 Introdución ao dereito Administrativo #ambiental.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	22.5	38.25	60.75
Lección maxistral	30	30	60
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	28.25	29.25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Estudo de casos	(Grupos A e *B) Estudaranse casos e formularanse cuestións que os estudantes deberán contestar; en ocasións deberán traer as respostas como resultado de traballo autónomo fóra de aula, e en ocasións buscaranse as respostas na aula.
Lección maxistral	(Grupos A) O profesor exporá os contidos da materia obxecto de estudo, expondo sobre a marcha preguntas e probas obxectivas para resolver oralmente, convidando ás/os estudantes e convidándolles a participar.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolveranse todas as cuestións sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Isto terá lugar de forma individualizada no horario de titorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida se expoña en clase.
Estudo de casos	Resolveranse todas as cuestións sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Isto terá lugar de forma individualizada no horario de titorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida se expoña en clase.
Probas	Descrición
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resolveranse todas as cuestións sobre os contidos e desenvolvemento da materia. Isto terá lugar de forma individualizada no horario de titorías do profesor, ou ao termo de cada clase, e de forma colectiva cando a dúbida se expoña en clase.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	(AVALIACIÓN CONTINUA) Analizaranse casos e formularán cuestións tanto nos grupos A como nos Grupos B (con máis insistencia nestes últimos), ou, se o estudante solicítalo, mesmo por medio de traballos ou lecturas a través de traballo autónomo tutelado se o estudante solicítalo. Valorarase a participación do estudante, o seu interese e o esforzo por levar a materia ao día. Resultados de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	50	CB1 CG3 CE16 CT1 CB2 CG4 CE17 CT3 CB3 CT5 CB4 CB5
Exame de preguntas de desenvolvemento	(EXAME FINAL) Os estudantes terán que desenvolver por escrito en varias liñas ou parágrafos preguntas curtas (de corte teórico e/ou práctico), podendo utilizar textos legais. Resultados de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	50	CB1 CG3 CE17 CT1 CB2 CG4 CT3 CB3 CT5 CB4 CB5

Outros comentarios sobre a Avaliación

---

1. AVALIACIÓN CONTINUA O 50% da cualificación deriva dunha proba final e o 50% restante deriva da avaliación continua ao longo do cuadrimestre, cos seguintes mecanismos correctores en función do resultado do exame (proba) final: - de 0,0 a 3,4 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua, pero a valoración desta non poderá ser superior á obtida no exame.

- de 3,5 a 6,9 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua.

- de 7,0 a 10 puntos no exame final: 50% exame e 50% avaliación continua, pero a valoración desta non poderá ser inferior á obtida no exame.

A avaliación continua deriva dunha valoración de conxunto do traballo desenvolvido pola/o estudante ao longo do curso. A presenza física dun estudante en clase non é mérito algún. O mero feito de asistir a clase non é unha actividade que reflecta ningunha actitude nin aptitude do alumno nin favorable nin desfavorable en ter académicos ou intelectuais, nin achega absolutamente ningún dato relevante que sirva para avaliar nin competencias nin habilidades nin o coñecemento e madurez alcanzado respecto dos contidos da materia -que é do que se trata, en definitiva-.

Valorarase positivamente a disposición voluntaria dos alumnos para efectuar lecturas, traballos complementarios tutorizados polo profesor e a súa participación en actividades académicas complementarias.

O profesor poderá exigir a entrega anticipada por escrito dos casos prácticos a desenvolver posteriormente nas clases.

Para poder acceder á avaliación continua será requisito necesario que a/o estudante incorpore a súa fotografía á ficha correspondente na plataforma FAITIC, e, tamén a través da plataforma faitic, é necesario manifestar por escrito a súa vontade en tal sentido, antes do remate do mes de setembro.

A cualificación dos alumnos que (por circunstancias persoais, laborais ou académicas) non participen na avaliación continua, derivará nun 100% do exame final.

2. EXAMES -

PRIMEIRA OPCIÓN: O exame consistirá nun número limitado de cuestións de resposta escrita e curta (de corte teórico e/ou práctico). Poderanse utilizar textos legais de acordo coas instrucións que facilite o profesor. Quieta prohibido o uso de calquera tipo de dispositivo eléctrico ou electrónico durante o exame.

SEGUNDA OPCIÓN: XULLO: EXACTAMENTE IGUAL QUE NA PRIMERA OPCIÓN (o mesmo tipo de exame e conservanse as cualificacións de avaliación continua do curso).

EXAME: FIN DE CARREIRA A avaliación de fin de carreira dependerá nun 100% da nota do exame (que será do mesmo tipo que o estandarizado en 1ª opción e xullo)

OUTROS ASPECTOS:

- As datas e horas oficiais dos exames serán en todo caso as fixadas mediante resolución administrativa pola Xunta de Facultade.

- En todos os exames avaliarase a consecución do obxectivo de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte especial do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo. todas as competencias previstas na guía docente.. - As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade -ART. 13.2.d do ESTATUTO DO ESTUDANTE UNIVERSITARIO: O art. 13.2.d do Estatuto do Estudante Universitario (aprobado por R.D. 1791/2010, de 30 de decembro) establece como deber de todos os estudantes: Absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da universidade. Se o profesor constatase en calquera momento a infracción de tal deber (copiar nun exame; plaxiar todo o parte dun traballo de libros, revistas, páxinas web etc.; presentar como propios traballos total ou parcialmente alleos; etc.), o alumno suspenderá ese curso a materia cun 0, e o profesor porá por escrito e a través de rexistro oficial os feitos en coñecemento do Decanato da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MARTÍN REBOLLO, L., **Leyes Administrativas**, Última,

PARADA VÁZQUEZ, R., **Derecho Administrativo**, Última,

GARCÍA DE ENTERRÍA, E. /FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R., **Curso de Derecho Administrativo II**, Última,

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social/O03G081V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Outros comentarios

Recoméndase ""levar a materia ao día"", e esforzarse a diario, cando as clases terminen en comprender e asimilar os contidos explicados en clase, co auxilio dos textos legais e un manual,

---

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

En réxime de semipresencialidade: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e faitic.

* Metodoloxías docentes que se modifican

En réxime de semipresencialidad: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e faitic.

En réxime de NON presencialidad: As clases presenciales en grupos A substitúense por clases online e materiais en faitic. As clases presenciais en grupos B substitúense por clases online e traballos en faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

- En función das circunstancias sanitarias, presencial (nos despachos do edificio), ou virtual (a través de correo-e ou faitic ou o despacho virtual, a criterio do profesor), baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Como a avaliación en Dereito Administrativo é continua (clase a clase, semana a semana), si interrómtese a presencialidade, a avaliación continua presencial valorarase no porcentaxe que corresponda en función do número de semanas presenciais.

* Probas pendentes que se manteñen

* Probas que se modifican

- Unha vez interrompida a presencialidade, a avaliación continua efectuarase a través das achegas e intervencións do

estudiante por medios telemáticos.

* Novas probas

. - Si o exame final non puidese ser presencial, será tipo test.

* Información adicional

SEMPRE QUE SEXA POSIBLE, O EXAME FINAL SERÁ PRESENCIAL

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito do traballo e da seguridade social**

Materia	Dereito do traballo e da seguridade social			
Código	003G081V01504			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández Prieto, Marta			
Profesorado	Fernández Prieto, Marta Fernández Prol, Francisca González Gil, Eduardo			
Correo-e	mfprieto@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Estudo das principais institucións do Dereito do Traballo e da Seguridade Social, desde unha perspectiva fundamentalmente xurídica e orientada por tanto á formación que nesta materia debe adquirirse no Grao en Dereito.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE9	CE9 - Coñecer o marco normativo regulador das relacións laborais individuais e colectivas e de Seguridade Social
CE10	CE10 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito do Traballo e da Seguridade Social e abordar a súa solución mediante o manexo e interpretación de fontes e doutrina xudicial
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, comprender, interpretar e analizar criticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social	CB1 CG1 CE9 CT1 CB2 CG3 CE10 CT5 CB3 CG4 CB4 CB5

Contidos

Tema

PARTE I. INTRODUCCIÓN E FONTES

Tema 1. Concepto e ámbito aplicativo da disciplina

Presupostos configuradores. Especial referencia ao traballo por conta allea e a dependencia. O traballo autónomo. O Estatuto do Traballador Autónomo. O traballador autónomo economicamente dependente. Exclusiones legais. Traballos familiares e servizos benévolos. Conselleiros de sociedades. Funcionarios públicos e demais persoal estatutario. Prestacións persoais obrigatorias. Transportistas. Relacións laborais de carácter especial. Persoal de alta dirección e asimilados. Servidores do fogar familiar. Penados nas institucións penais. Deportistas profesionais. Artistas en espectáculos públicos. Representantes de comercio. Similitude e diferenzas cos axentes mercantís. Traballadores discapacitados en centros especiais. Estibadores portuarios. Avogados en despachos profesionais. Médicos residentes. Outras. Referencia a traballos singulares. Especial consideración ás sociedades laborais e as cooperativas de traballo asociado

Tema 2. Fontes do Dereito do Traballo

Lexislación estatal. A Constitución.- Normas con rango de lei.- Regulamentos.- Normativa das Comunidades Autónomas.- O ámbito de aplicación da Lei do Reino de España. O Regulamento Comunitario 593/2008 (Roma I). O art. 1.4 ET. Normas colectivas. O convenio colectivo. Concepto.- O art. 37 da Constitución. Eficacia do convenio.- Tipoloxía de convenios. Remisión. Lexislación supraestatal. Tratados bilaterais e multilaterais.- Convenios e Recomendacións do OIT.- Normativa da Unión Europea. Outras fontes. Usos e costumes profesionais.- A xurisprudencia e a doutrina xudicial.- Os principios xerais do dereito.- Principios laborais: Respecto aos mínimos, norma máis favorable, condición máis beneficiosa, irrenunciabilidade de dereitos, pro traballador.- O Dereito común.

PARTE II. A RELACIÓN INDIVIDUAL DE TRABALLO

Tema 3. O contrato de traballo

Concepto.- Partes: traballador e empresario.- Capacidade do traballador. A idade.- Estranxeiros e nacionais de Estados membros da Unión Europea.- Nulidade do contrato.- Forma. Presunción de contrato. Copia básica e dereitos de información do traballador.- Período de proba.

Tema 4. Intermediación, fomento do emprego e relacións triangulares de traballo

Servizos públicos de emprego e axencias de colocación. Fomento do emprego. Subvencións e bonificacións. Relacións triangulares de traballo. A descentralización produtiva. Concepto e tipoloxía.- Contratas e subcontratas. Responsabilidade laboral, administrativa e de Seguridade Social. Dereitos informativos.- Cesión de traballadores e tráfico de man de obra.- Empresas de traballo temporal. Requisitos. Contrato de posta a disposición. Contrato de traballo. Relación do traballador coa empresa usuaria.- Sucesión da empresa. Concepto. Responsabilidades solidarias. Facultades dos representantes legais.

Tema 5. Modalidades de contrato de traballo

Contratos indefinidos.- Particularidades en caso de traballo fixo discontinuo.- Cláusulas específicas en contratos indefinidos con incentivos por colectivos. Contratos formativos.- Contrato para a formación e a aprendizaxe.- Contrato en prácticas. Contratos temporais estruturais.- Obra ou servizo determinado.- Eventual.- Interinidade. Modalidades. Contratos temporais de fomento do emprego.- Discapacitados.- De substitución. Regras xerais aplicables a todos os contratos temporais. Contrato a tempo parcial.- Concepto. Forma.- Voluntariedade. Tránsito á xornada completa e viceversa.- Horas complementarias.

Tema 6. Deberes do traballador

Prestación do traballo.- Dilixencia e rendemento normal.- Obediencia e desobediencia lexitima.- A non concorrencia. Pactos de exclusividade e de permanencia.- Invencións [de servizo] e dereitos de explotación da propiedade intelectual.

Tema 7. Dereitos básicos do traballador

Respecto á dignidade, intimidación e protección de datos do traballador e igualdade de trato. Especial atención aos medios telemáticos de vixilancia e control.- O acoso por razón de sexo e o acoso sexual. O acoso moral.- Non discriminación por razón de xénero. Discriminacións directas e indirectas.- Ocupación efectiva.- Formación e promoción profesionais.

Tema 8. A retribución	Concepto. Clases de salarios. Non discriminación por razón de xénero. Presunción de salario.- Percepcións non salariais.- Estrutura salarial. Salario base e complementos salariais.- Salario mínimo interprofesional.- Absorción e compensación.- Gratificacións extraordinarias.- Pago do salario. Mora e anticipos. Documentación.- Aseguramento do pago. O Fondo de Garantía Salarial. Os créditos salariais preferentes. En caso de concurso. Protección procesual común do salario. Inembargabilidade.
Tema 9. A prevención de riscos laborais	A prevención de riscos laborais. A LPRL e a súa normativa de desenvolvemento.- Dereitos e deberes.- Servizos de prevención.- Consulta e participación dos traballadores.- Responsabilidades.
Tema 10. Tempo de traballo	Regulación da xornada de traballo común. Xornada máxima.- Tempos de traballo e tempos de descanso. O dereito á desconexión dixital- Xornadas especiais. Horas extraordinarias. Distribución do tempo de traballo e do descanso. O calendario laboral.- O horario.- Traballo nocturno e a quendas.- Descansos semanais e festivos.- Vacacións anuais.- Permisos e outras ausencias do traballo.- Xornada e conciliación da vida familiar e laboral.
Tema 11. O poder de dirección do empresario e o ius variandi	O poder de dirección do empresario. Concepto.- Vixilancia e control da actividade laboral, utilización de medios telemáticos e dereitos fundamentais do traballador.- A clasificación profesional. O grupo profesional.- O encadramiento e a polivalencia funcional. Mobilidade funcional. Horizontal e vertical. Límites Mobilidade xeográfica. Traslados. Desprazamentos. Referencia aos desprazamentos transnacionais. Modificación substancial das condicións de traballo.
Tema 12. Suspensión do contrato	Concepto e efectos xerais. Reserva de posto e suspensión do salario.- Causas de suspensión: Mutuo acordo e causas validamente consignadas no contrato. Incapacidade temporal e incapacidade permanente. Maternidade, adopción e acollemento. Paternidade. Risco durante o embarazo e lactancia natural. Víctima de violencia de xénero. Privación de liberdade e prestacións persoais obrigatorias. Cargo público representativo e excedencia forzosa. Funcións sindicais.- Suspensións colectivas. Forza maior temporal e causas económicas, técnicas, organizativas e de produción. Folga e lockout. Suspensión disciplinaria. Excedencia para coidado de fillos e para coidado de familiares. Excedencia voluntaria.
Tema 13. A extinción do contrato	Introdución. Concepto. Causas. O recibo de liquidación. Por cumprimento e por vontade das partes. Por causas validamente pactadas.- Expiración do termo.- Por mutuo acordo. Por desaparición ou incapacidade dunha das partes. Por causas que atinxen ao empresario.- Por causas que atinxen ao traballador. Por vontade unilateral do traballador. Dimisión e abandono.- Resolución *causal por decisión do traballador. Por vontade unilateral do empresario. O concepto de despedimento.- Tipoloxía.
Tema 14. O despedimento	O despedimento disciplinario e a potestade disciplinaria. Causas xustas (estatutarias e extraestatutarias).- Forma. Carta de despedimento, audiencia a delegados sindicais e expediente contradictorio. Outras.- Cualificación e efectos. Procedente, improcedente e nulo.- O caso do despedimento tácito.- Outras sancións. Legalidade e tipicidade. Límites legais. Formalidades. Prescrición das infraccións. O despedimento por causas obxectivas. Concepto e causas.- Requisitos e forma.- Cualificación e efectos. O despedimento colectivo. Concepto e causas.- O procedemento de regulación de emprego. Cualificación e efectos
PARTE III. DEREITO COLECTIVO DO TRABALLO	
Tema 15. Liberdade sindical e dereito de asociación empresarial	A liberdade sindical. Concepto.- Ámbito subxectivo.- As asociacións empresariais como suxeitos excluídos.- Contido esencial e adicional.- Tutela da liberdade sindical. Sindicatos e organizacións empresariais. Réxime xurídico. Representatividade sindical e acción sindical. A maior representatividade e a suficiente representatividade.- A representatividade empresarial.
Tema 16. Participación dos traballadores na empresa	Representación estatutaria. Delegados de persoal e comités de empresa.- Comité conxunto e comité intercentros.- Comités de empresa europeos.- Competencias dos representantes. Garantías e prerrogativas. Representación sindical. Seccións sindicais e delegados sindicais. Asemblea de traballadores.

Tema 17. A negociación colectiva	Suxeitos negociadores e ámbitos persoal, funcional, territorial e temporal. A lexitimación para negociar e as unidades de negociación.- A concorrencia de convenios.- Duración e sucesión de convenios.- A negociación colectiva extraestatutaria.- Os acordos de empresa. O proceso de negociación dos convenios. Solicitude de negociación e constitución da comisión negociadora.- Validez. Forma, rexistro e publicación dos convenios.- Control da ilegalidade ou lesividade. Adhesión e extensión. O contido dos convenios e a súa administración. Contido mínimo.- Contido normativo e obrigacional.- Interpretación e aplicación do convenio.
Tema 18. Conflitos colectivos e procedementos de solución	Medidas de conflito colectivo. O dereito de folga. Fontes reguladoras. Titularidade e límites: folgas ilegais e folgas ilícitas ou abusivas. Procedemento de desenvolvemento. Efectos. Folgas en servizos esenciais.- O peche patronal. Procedementos de solución de conflitos colectivos. Especial referencia aos procedementos de conciliación, mediación e arbitraje e ao procedemento de conflito colectivo.
PARTE IV. DEREITO DA SEGURIDADE SOCIAL Tema 19. O Sistema de Seguridade Social	Estrutura do sistema de Seguridade Social. O modelo constitucional de Seguridade Social.- Nivel profesional ou contributivo.- Nivel asistencial ou non contributivo.- Réxime Xeral e Réximes Especiais da Seguridade Social. Xestión da Seguridade Social. Entidades xestoras e servizos comúns.- Entidades colaboradoras. Actos de encadramento. Inscripción, afiliación, altas e baixas. Financiamento do Sistema de Seguridade Social. En particular, no Réxime Xeral. O deber de cotización. Bases, tipos e cuotas
Tema 20. A acción protectora no Réxime Xeral da Seguridade Social	Riscos profesionais e riscos comúns. Accidente de traballo, enfermidade profesional, enfermidade común e accidente non laboral. Referencia ao risco durante o embarazo, á lactancia natural e ao coidado de menores con cancro ou enfermidade grave. Tipoloxía e extensión da acción protectora. Definición, requisitos de acceso e contía: Asistencia sanitaria. Incapacidade temporal. Maternidade, paternidade, risco durante o embarazo e a lactancia e cancro ou enfermidade grave de menor. Incapacidade permanente. Xubilación. Morte e supervivencia. Protección á familia. Desemprego.
Tema 21. A Administración de Traballo e a Xurisdicción Social	Remisión.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	48.5	24	72.5
Estudo de casos	13.5	13.5	27
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	41	42.5
Estudo de casos	13.5	27	40.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	41	42.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Para a atención das titorías, utilizaranse medios non presenciais -fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores da Universidade de Vigo e correos electrónicos, foros e outros medios telemáticos-.
Estudo de casos	Atenderanse as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Para a atención das titorías, utilizaranse medios non presenciais -fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores da Universidade de Vigo e correos electrónicos, foros e outros medios telemáticos-.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación de as competencias adquiridas que inclúen preguntas abertas sobre diferentes temas. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia en unha resposta extensa. Resultado de aprendizaxe: coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.	40	CB1 CB2 CB4 CB5 CG1 CE9
Estudo de casos	Resolución e entrega en prazo dos estudos de casos que posteriormente serán obxecto de resolución na aula. Se avaliarán aleatoriamente dúas das prácticas esixidas. Resultado de aprendizaxe: coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.	20	CB3 CB4 CG3 CG4 CE10 CT1 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas de elección múltiple. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. As probas de tipo test inclúen tamén preguntas de carácter práctico para avaliar as competencias adquiridas en estudos de casos/análises de situacións e, no seu caso, en titorías en grupo. Resultado de aprendizaxe: coñecer, comprender, interpretar e analizar criticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.	40	CB1 CB2 CB5 CG1 CE9

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos/as poden optar entre dous sistemas de avaliación: 1. Sistema de avaliación continua 2. Sistema de avaliación final

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN CONTINUA 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Para acollerse ao sistema de avaliación continua e aprobar a materia mediante este sistema, o alumno/a deberá cumprir os dous requisitos seguintes:

1. Acreditar asistencia a un 80% das clases maxistras e grupos medianos-, sen que, salvo casos excepcionais -ej. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia.
2. Obter unha cualificación de cinco ou superior como nota media que resulte dos tres tipos de probas de avaliación que se realizarán ao longo do cuatrimestre, debendo obter unha cualificación non inferior a 4 en cada unha das probas para poder facer media a efectos de aprobar a materia mediante o sistema de avaliación continua. Se o alumno obtivo menos dun 4 nalguna das tres probas, a cualificación que figurará nas actas da avaliación de decembro/xaneiro será a de suspenso (máximo 4.9). No entanto, poderá continuar en avaliación continua na avaliación correspondente á 2ª edición de actas (xuño-xullo).

AVALIACIÓN 1ª edición de actas (decembro/xaneiro): A nota final será o resultado da suma das cualificacións acadadas nas seguintes probas obrigatorias:

1. Exame de preguntas obxectivas (40% da nota final). Previsiblemente no mes de outubro, os alumnos/as realizarán un exame de preguntas obxectivas con preguntas pechadas de elección múltiple (sinalando unha resposta entre un número limitado de posibilidades). A citada proba tipo test incluírá preguntas de carácter teórico (contidos propios das clases maxistras) e de carácter práctico (contidos propios de grupos medianos) dos temas 1 a 9-10 da guía docente.
2. Estudo de casos (20% de a nota final). No marco dos grupos medianos, formularanse distintas tarefas (estudo de casos) que deberán ser entregadas, todas elas, segundo os prazos previstos no cronograma previamente facilitado. Procederáse á corrección das devanditas tarefas na aula. Con todo, a efectos de cualificación, seleccionaranse dúas tarefas - idénticas para todos os alumnos/as entre as tarefas formuladas-. No entanto, se o/a alumno/a non entregou en prazo únicamente un dos supostos prácticos requiridos, ofreceráselle a posibilidade de continuar no sistema de avaliación continua substituíndo esa entrega pola realización do caso práctico no exame final, avaliándose esa proba, no seu caso, como unha tarefa máis das que o alumno debe realizar nos grupos medianos, en substitución da que non fose puntualmente entregada.
3. Exame de preguntas de desenvolvemento (40% de a nota final). Na data oficialmente sinalada para a avaliación da materia en decembro-xaneiro, os alumnos/as realizarán unha proba de respostas de desenvolvemento dos temas 10-11 a 20 da guía docente.

Se o alumno obtivo menos dun 4 no exame de preguntas obxectivas ou no estudo de casos, permitiráselle presentarse na convocatoria de decembro-xaneiro, ademais de ao exame de preguntas de desenvolvemento, á parte que teña suspensa no exame que se realice para alumnado que non se acolla á avaliación continua. Nesta avaliación, o exame constará de dúas partes -unha teórica, de preguntas de desenvolvemento e outra práctica, con un estudo de casos-. Non haberá proba tipo test, polo que, se a proba suspensa é o exame de preguntas obxectivas, deberá examinarse do contido dos temas 1 a 9-10 mediante unha proba de preguntas de desenvolvemento, que avalía as seguintes competencias: CB1, CB2, CB4, CB5, CG1 y CE9. Si a proba suspensa é a correspondente a o estudo de casos, deberá realizar a parte do exame correspondente ao estudo de casos, na que se avalían as seguintes competencias: CB3, CB4, CG3, CG4, CE10, CT1 y CT5.

Se o alumno de avaliación continua ten algunha das probas suspensa cunha cualificación inferior a catro, a cualificación que figurará na primeira edición de actas será a de suspenso (máximo 4.9), aínda que a cualificación media que obteña sexa superior a 5. Se o alumno/a non se presenta a algunha das partes en decembro/xaneiro, a cualificación que figurará nas actas da primeira avaliación será a de non presentado/a. Nestes casos, na 2ª edición de actas (convocatoria de xuño/xullo), o alumno deberá examinarse da proba ou probas nas que non obteña unha cualificación mínima de 5.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN CONTINUA 2ª EDICIÓN DE ACTAS

Se o alumno/a obtivese unha cualificación superior a 5 nalgunha das probas obrigatorias desenvolvidas durante o primeiro cuatrimestre (exame de preguntas obxectivas, estudo de casos ou exame de preguntas de desenvolvemento) pero non conseguise aprobar a asignatura na primeira edición de actas (decembro/xaneiro), poderá conservar na segunda edición (avaliación de xuño-xullo) a cualificación das probas aprobadas e examinarse únicamente da parte suspensa.

Na avaliación de xuño-xullo, que terá lugar na data oficialmente sinalada, o exame constará de dúas partes -unha teórica, de preguntas de desenvolvemento e outra práctica, con un estudo de casos-. O estudante sometido a avaliación continua quedará exento das preguntas de desenvolvemento que se correspondan coa parte do temario da guía docente que teña aprobado e/ou, no seu caso, do estudo de casos. Aínda que a parte suspensa sexa a correspondente ao exame de preguntas obxectivas, na segunda edición de actas o exame correspondente aos temas 1 a 9-10 será de preguntas de desenvolvemento.

A nota obtida na avaliación continua non se conservará para convocatorias de cursos académicos posteriores. O alumno/a deberá someterse a un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

3. SISTEMA DE AVALIACIÓN FINAL 1ª e 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

O alumno/a que non cumpra os requisitos para acollerse a o sistema de avaliación continua ou que opte por non facelo, terá dereito a ser avaliado mediante un exame final que representa o 100% de a cualificación en a materia. O citado exame final constará de dúas probas:

1. Exame de preguntas de desenvolvemento (80% de a nota final). Competencias avaliadas: CB1, CB2, CB4, CB5, CG1 y CE9.
2. Estudo de casos (20% da nota final). Competencias avaliadas: CB3, CB4, CG3, CG4, CE10, CT1 y CT5.

O exame final terá lugar, nas convocatorias de fin de carreira e na primeira e segunda edición de actas, na data e horario especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

Na convocatoria de fin de carreira, o alumno deberá acollerse necesariamente ao sistema de avaliación final.

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

En todos os casos, as probas indicadas permitirán acadar o seguinte resultado de aprendizaxe: coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as principais institucións e fontes do Dereito do Traballo e da Seguridade Social.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALONSO OLEA, M. y CASAS BAAMONDE, Mª E., **Derecho del Trabajo**, última edición,

MARTÍN VALVERDE, A., RODRÍGUEZ-SANUDO GUTIÉRREZ, F. y GARCÍA MURCIA, J., **Derecho del Trabajo**, última edición,

CRUZ VILLALÓN, J., **Compendio de Derecho del Trabajo**, última edición,

---

AA.VV., **LEGISLACIÓN: Legislación laboral y de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **LEGISLACIÓN: Legislación Social Básica**, última edición,

AA.VV. (Coord. FERNÁNDEZ DOCAMPO, M^a.B. y FERNÁNDEZ PROL, F.), **Casos prácticos de Derecho del Trabajo y de la Seguridad Social**, última edición,

Bibliografía Complementaria

OJEDA AVILÉS, A., **Derecho Sindical**, última edición,

MONTOYA MELGAR, A., **Derecho del Trabajo**, última edición,

RAMÍREZ MARTÍNEZ, J. M., SALA FRANCO, T. y otros, **Curso de Derecho del Trabajo**, última edición,

SALA FRANCO, T., ALBIOL MONTESINOS, I., **Derecho Sindical**, última edición,

BLASCO LAHOZ, J.F., **Seguridad Social. Régimen general, Regímenes Especiales y prestaciones no contributivas**, última edición,

RODRÍGUEZ RAMOS, M.J., GORELLI HERNÁNDEZ, J. y VÍLCHEZ PORRAS, M., **Sistema de Seguridad Social**, última edición,

VIDA SORIA, J., MONEREO PÉREZ, J.L., MOLINA NAVARRETE, C., QUESADA SEGURA, R., **Manual de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **Legislación Laboral y de Seguridad Social**, última edición,

AA.VV., **Código de la Seguridad Social**, última edición,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social/O03G081V01604

Libre circulación de traballadores e políticas sociais europeas/O03G081V01912

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes

De establecerse un sistema de docencia non presencial ou mixto, manteranse as metodoloxías docentes (lección maxistral e estudo de casos) substituíndo as aulas físicas polas aulas virtuais e utilizando, tal e como se realiza coa docencia presencial, a plataforma Faltic como *repositorio de documentación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Para a atención das titorías, utilizaranse medios non presenciais -fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores da Universidade de Vigo e correos electrónicos, foros e outros medios telemáticos-.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas

Mantéñense como probas de avaliación o estudo de casos e a proba obxectiva e substitúese o exame de preguntas de desenvolvemento por unha proba obxectiva. Mantense a *ponderación de cada proba, tanto si realízanse en modalidade presencial como non presencial ou mixta.

A asistencia ás clases presenciais substituirase pola asistencia e participación en clase a través do Campus Remoto.

Para a avaliación do estudo de casos utilizarase a plataforma de teledocencia, nos mesmos termos en que se utiliza cando a docencia é presencial (20%).

Si non resulta posible a avaliación presencial, as probas obxectivas de preguntas tipo test realizaranse mediante un

cuestionario das mesmas características na plataforma de teledocencia (40%+40%).

No caso de que sexa necesario realizar a un ou varios alumnos calquera das probas en data distinta das previstas no cronograma ou no calendario oficial, poderá substituírse por un exame oral sobre o contido obxecto de avaliación.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito procesual penal**

Materia	Dereito procesual penal			
Código	O03G081V01601			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Fernández Fustes, María Dolores			
Profesorado	Fernández Fustes, María Dolores			
Correo-e	dfustes@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia Dereito Procesual Penal estúdanse as institucións básicas do proceso penal, como instrumento tendente á investigación e axuizamento das condutas delituosas, así como o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE28	CE34 - Coñecer as institucións básicas do proceso penal e o funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
CE29	CE35 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter penal e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual penal
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer as institucións básicas do proceso penal, e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	CB2	CG1	CE28	CT1
	CB3	CG2	CE29	CT3
	CB4	CG3		CT4
	CB5	CG4		CT5

Contidos

Tema

PARTE PRIMEIRA: CONCEPTOS XERAIS E
PRESUPOSTOS PROCESUAIS

Lección 1. O PROCESO PENAL

1. Evolución histórica. 2. Os sistemas procesais penais. 3. Fontes. 4. As diversas funcións do proceso penal.

Lección 2. ESTRUTURA E PRINCIPIOS INFORMADORES

1. Estrutura do proceso de declaración. 2. Principios informadores: Xuíz legal. Contradición. Igualdade. Legalidade e oportunidade. Principio acusatorio. Principio de proporcionalidade. Principios de oralidade, intermediación e publicidade.

Lección 3. A COMPETENCIA

1. Presupostos procesuais relativos ao órgano xurisdiccional. Xurisdición. 2. Competencia obxectiva. 3. Competencia funcional. 4. Competencia territorial. 5. A conexión.

Lección 4. AS PARTES NO PROCESO PENAL

1. Concepto e clasificación. 2. Partes acusadoras. 3. Partes acusadas. 4. As partes civís no proceso penal.

Lección 5. FORMAS DE INCOACIÓ

1. A denuncia. 2. O ateigado. 3. A querela. 4. Formas especiais de incoación.

Lección 6. A FASE DE INSTRUCIÓN

1. A Investigación preliminar. 2. A instrución xudicial: concepto e clases. Regras xerais sobre o procedemento. 3. Formulación da imputación polo Xuíz: concepto e significado. Formas de realizar a imputación nos distintos procesos ordinarios.

Lección 7. DILIXENCIAS DE INVESTIGACIÓ

1. Concepto e diferenciación cos actos de proba. 2. Dilixencias para a identificación do delincuente e das súas circunstancias persoais. 3. Dilixencias sobre o corpo do delito. 4. Inspección ocular. 5. Reconstrución dos feitos. 6. Declaración do investigado. 7. Declaracións testificais. 8. Ditames periciais. 9. Outras dilixencias de investigación.

Lección 8. DILIXENCIAS DE ANTICIPACIÓ E ASEGURAMIENTO DA PROBA

1. Proba anticipada e proba preconstituída. Dilixencias para a obtención e aseguramento de fontes de proba. 2. A entrada e rexistro domiciliario. 3. Intervención de comunicacións persoais. 4. Inspeccións e intervencións corporais. 5. Probas alcoholométricas.

Lección 9. AS MEDIDAS CAUTELARES E DE PROTECCIÓN

1. Concepto, características e presupostos. 2. Medidas cautelares persoais: A Detención. Control xudicial das detencións ilegais: o procedemento de habeas corpus. A prisión preventiva. A liberdade provisional. 3. Medidas cautelares limitativas de dereitos. 4. Medidas de protección: orde de afastamento. Orde de protección. 5. Medidas cautelares reais.

Lección 10. A FASE INTERMEDIA

1. A denominada "fase intermedia": función. 2. Desenvolvemento da fase intermedia nos distintos procesos ordinarios. 3. O sobresemento. 4. A apertura do xuízo oral. 5. Os escritos de calificacións provisionais. 6. A conformidade.

Lección 11. O XUÍZO ORAL

1. Actos previos ao xuízo. 2. As "cuestións previas". 3. Práctica da proba. 4. As calificacións definitivas. 5. A "tese" de desvinculación do órgano xurisdiccional (artigo 733 LECrim). 6. Informes e última palabra. 7. A suspensión do xuízo oral.

Lección 12. A SENTENZA PENAL

1. Estrutura e forma. 2. Requisitos. 3. A valoración da proba: presunción de inocencia e principio in dubio pro reo.

Lección 13. EFECTOS DO PROCESO

1. Efectos xurídicos: a "cousa xulgada": concepto e fundamento. Presupostos e límites. Tratamento procesual. 2. Impugnación da cousa xulgada: O proceso de revisión. O recurso de anulación.

PARTE TERCEIRA: O SISTEMA DE RECURSOS

Lección 14. CONSIDERACIÓNS XERAIS. OS RECURSOS INTERLOCUTORIOS

1. O dereito ao recurso no proceso penal. 2. Clases de recursos. 3. Efectos. 4. Recurso de reforma. 5. Recurso de súplica. 6. Recurso de queixa: modalidades da queixa.

Lección 15. O RECURSO DE APELACIÓ

1. Concepto, natureza, competencia e lexitimación. 2. O recurso de apelación contra autos. 3. O recurso de apelación contra sentenzas.

Lección 16. O RECURSO DE CASACIÓ

1. Concepto, natureza, competencia e lexitimación. 2. Resolucións contra as que procede. 3. Motivos de casación. 4. Procedemento.

PARTE CUARTA: A EXECUCIÓN PENAL

Lección 17. A EXECUCIÓN DE PENAL

1. A execución penal. 2. Execución de penas privativas de liberdade. Suspensión da execución. Liberdade condicional. 3. As medidas de seguridade privativas de liberdade. 4. Penas privativas de dereitos e penas accesorias. 5. Medidas de seguridade non privativas de liberdade. 6. Penas de contido patrimonial. 7. Execución da condena por responsabilidade civil.

PARTE QUINTA: TIPOLOGÍA DE PROCESOS PENAIS Lección 18. PROCESOS ORDINARIOS

1. O proceso por delitos graves. 2. O proceso abreviado. 3. O procedemento para o xuízo por delitos leves.

Lección 19. PROCESOS PENAIS ESPECIAIS E CON ESPECIALIDADES

1. O proceso ante o xurado. 2. O axuízamento rápido de delitos e faltas. 3. O proceso de menores. 4. Outros procesos especiais.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31.5	61	92.5
Seminario	15.7	33.5	49.2
Exame de preguntas obxectivas	2.8	0	2.8
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Traballo	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. O traballo na lección maxistral DEBERÁ ser complementado pola/o estudante con traballo autónomo. Ademais, valorarase especialmente a participación activa e fundamentada da/o estudante nas clases maxistrais.
Seminario	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. O traballo no seminario DEBERÁ ser complementado pola/o estudante con traballo autónomo. Ademais, valorarase especialmente a participación activa e fundamentada da/o estudante nos seminarios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	No horario de tutorías fixado polas profesoras e publicado oportunamente polo centro, os estudantes, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar coas profesoras dudas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
Seminario	No horario de tutorías fixado polas profesoras e publicado oportunamente polo centro, os estudantes, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar coas profesoras dudas e cuestións que se lles susciten en relación cos contidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Durante o cuadrimestre realizaranse dous probas tipo test, na data indicada pola docente. A nota media de ambas as probas constituirá o 25% da nota final. Estas probas non liberan materia de face ao exame final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	25	CB2 CG3 CE28 CT4 CG4 CE29 CT5

Resolución de problemas e/ou exercicios	Na data fixada no calendario oficial de exames realizarase unha proba de carácter práctico consistente no estudo dun caso. A nota de esta proba constituirá o 30% de a cualificación final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	30	CB2 CB3 CG3 CG4 CE28 CE29 CT1 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na data fixada no calendario oficial de exames realizarase un exame, que comprende toda a materia. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	35	CB2 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE28 CE29 CT1 CT4 CT5
Traballo	As/os estudantes realizarán un traballo en grupo, que se asignará ao principio do cuadrimestre. Devandito traballo será exposto e debatido nas clases prácticas. Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.	10	CB2 CG4 CE28 CE29 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Primeira oportunidade (maio/xuño):

A/O estudante debe elixir entre un sistema de avaliación continua ou a realización dun exame final.

a) Avaliación continua:

O sistema de avaliación continua consistirá en:

- **Dúas probas teóricas tipo test**, que se realizarán nas datas indicadas ao comezo do cuadrimestre. A nota media obtida nestas probas representará o 25% da cualificación final. Para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua será necesario obter de media en ambas as probas un 4 sobre 10.
- A realización dun **traballo en grupo**, que será exposto e debatido durante as clases prácticas. Para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua o estudante deberá entregar, exponer e debater o seu traballo. A nota obtida no mesmo representará o 10% da cualificación final.
- Unha **proba práctica escrita** consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 30% da cualificación final. Para poder ser avaliado polo sistema de avaliación continua é necesario obter un 5 sobre 10 na proba práctica.

Así mesmo, na avaliación continua valorarase positivamente a participación activa e fundamentada nas clases, nos foros de discusión da materia e noutras actividades organizadas polas docentes responsables da materia.

- A avaliación completarase co **exame final**. Este exame representa o 35% da cualificación final. O exame constará dunha proba teórica sobre toda a materia. O/a estudante terá que aprobar o exame final, para poder sumar as cualificacións obtidas en avaliación continua. A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

b) Exame final:

A/o estudante, que non se someta ao sistema de avaliación continua ou que quede excluído do mesmo, realizará un exame final. Este exame representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dúas partes:

- Unha **proba teórica** escrita sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB4, CB5, CG1, CG2, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 30% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB3, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co

funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, o estudante terá que superar a parte práctica e a parte teórica.

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

2. Segunda oportunidade (xullo):

Consistirá para todas/os as/os estudantes nun **exame final**. Este exame representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dous partes:

- Unha **proba teórica** sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB4, CB5, CG1, CG2, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 30% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB3, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, o estudante terá que **superar cada unha dos seus partes**, a parte práctica e a parte teórica.

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

3. Convocatoria fin de carreira:

Para as/os estudantes que se matriculen na convocatoria fin de carreira, o exame escrito representa o 100% da cualificación da materia. O exame constará de dous partes:

- Unha **proba teórica** escrita sobre toda a materia, que representará o 70% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB4, CB5, CG1, CG2, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.
- Unha **proba práctica** escrita consistente no estudo dun caso. Esta proba representará o 30% da cualificación final.
  - Competencias avaliadas: CB2, CB3, CG3, CG4, CE28, CE29, CT1, CT4 y CT5.
  - Resultado de aprendizaxe: Coñecer as institucións básicas do proceso penal e familiarizarse co funcionamento práctico do mesmo nas súas diversas modalidades procedimentais.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado, a/o estudante terá que **superar cada unha das partes**, a parte práctica e a parte teórica.

A data e o horario das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o presente curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V., CORTÉS DOMÍNGUEZ, V, **Derecho procesal penal**, última edición,

MONTERO AROCA, J., GÓMEZ COLOMER, J. L., MONTÓN REDONDO, A., BARONA VILAR, S., **Derecho Jurisdiccional III. Proceso Penal**, última edición,

DE LA OLIVA SANTOS, A., ARAGONES MARTÍNEZ, S., HINOJOSA SEGOVIA, R MUERZA ESPARZA, J., TOMÉ GARCÍA,, **Derecho procesal penal**, última edición,

GIMENO SENDRA, V., **Manual de Derecho procesal penal**, última edición,

ASENCIO MELLADO, J. M., **Derecho procesal penal**, última edición,

---

RAMOS MÉNDEZ, F., **Enjuiciamiento criminal. Duodécima lectura constitucional**, última edición,

---

Bibliografía Complementaria

MORENO CATENA, V., **El proceso penal : doctrina, jurisprudencia y formularios**, última edición,

GIMENO SENDRA, V., **Los Procesos penales : comentarios a la ley de enjuiciamiento criminal, con formularios y jurisprudencia**, última edición,

Aranzadi Westlaw,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito penal I/O03G081V01302

Dereito penal II/O03G081V01402

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Mantéñense as mesmas metodoloxías docentes que levarán a cabo a través do Campus Remoto e a plataforma Moovi, sen prexuízo doutras medidas que se poidan adoptar para garantir a accesibilidade do alumnado aos contidos docentes.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado: as titorías atenderanse a través do despacho do docente de Campus Remoto, baixo a modalidade de concertación previa; correo electrónico e foros da materia na plataforma Moovi.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: o estudante poderá acceder aos manuais recomendados, a lexislación, os formularios e a xurisprudencia a través da Biblioteca da Universidade de Vigo.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense o mesmo sistema de avaliación, que se levará a cabo por medios telemáticos, a través da plataforma Moovi e despacho do docente no Campus Remoto.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito internacional privado**

Materia	Dereito internacional privado			
Código	003G081V01602			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Gonzalez Jerez, Jose Antonio			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	O Dereito internacional privado está formado polo Dereito procesal civil internacional e o Dereito aplicable ás relacións xurídico privadas internacionais			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE1	CE1 - Coñecer a normativa legal de Dereito internacional privado, nacional, comunitaria e convencional, así como os problemas de aplicación das devanditas normas dado o carácter unitario do ordenamento xurídico.
CE2	CE2 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito internacional privado e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer e poder aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico privadas transfronteirizas	CB2	CG1	CE1	CT1
	CB3	CG2	CE2	CT2
	CB4	CG4		CT3
	CB5			CT5

Contidos

Tema	
Tema 1: Fundamentos.	1. O obxecto, o contido e a estrutura do Dereito internacional privado. 2. As fontes do Dereito internacional privado
PRIMEIRA PARTE: A COMPETENCIA XUDICIAL INTERNACIONAL.	1. Oríxenes e ámbitos de aplicación. 2. Sistema de normas de competencia xudicial.
Tema 2: A competencia xudicial internacional no Regulamento Bruxelas I.	
Tema 3: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia matrimonial e de responsabilidade parental.	1. O Regulamento Bruxelas II. 2. Os Regulamentos en materia de réxime económico matrimonial.

Tema 4: A competencia xudicial internacional nos Regulamentos en materia de alimentos e sucesións.	1. O Regulamento Bruxelas III. 2. O Regulamento sobre sucesións.
Tema 5: A competencia xudicial internacional no Regulamento sobre insolvencia. As normas de competencia do réxime interno.	1 O Regulamento sobre insolvencia. 2. O réxime interno de competencia xudicial internacional.
SEGUNDA PARTE: A COOPERACIÓN XURÍDICA INTERNACIONAL EN MATERIA CIVIL.	1. As competencias derivadas. 2. A litispendencia e a conexidade. 3. A notificación internacional.
Tema 6: A conciliabilidade de procesos. A notificación internacional.	
Tema 7: A proba internacional. A información sobre o Dereito estranxeiro.	1. A proba internacional. 2. A información sobre o Dereito estranxeiro.
Tema 8: O réxime xeral de recoñecemento e execución	1. Aspectos introdutorios. 2. O réxime do Regulamento Bruxelas I. 3. O réxime interno. 4. A execución forzosa internacional.
Tema 9: Os réximes especiais de recoñecemento.	1. En materia matrimonial. 2. En materia de filiación. 3. En materia de alimentos. 4. En materia de sucesións. 5. En materia de insolvencia. 6. Outros réximes especiais.
TERCEIRA PARTE: O DEREITO APLICABLE	1. Métodos presentes. 2. Cuestións específicas do método conflitual. 3. Alegación e proba do Dereito estranxeiro. 4. A lei aplicable ao proceso civil.
Tema 10: Aspectos xerais sobre lei aplicable.	
Tema 11: Lei aplicable aos contratos.	1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma I 2. Determinación da lei aplicable ás obrigacións contractuais segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei aplicable segundo o Regulamento.
Tema 12: Lei aplicable á responsabilidade non contratual.	1. Ámbito de aplicación do Regulamento Roma II. 2. Determinación da lei aplicable ás obrigacións non contractuais segundo o Regulamento. 3. Problemas de delimitación do ámbito da lei aplicable segundo o Regulamento. 4. Outras fontes en materia de lei aplicable á responsabilidade non contratual.
Tema 13: Lei aplicable á persoa, aos bens e aos actos xurídicos.	1. Lei aplicable ás persoas físicas. 2. Lei aplicable ás persoas xurídicas. 3. Lei aplicable á representación. 4. Lei aplicable aos dereitos reais. 5. Lei aplicable á forma dos actos xurídicos.
Tema 14: Lei aplicable ao matrimonio e á filiación.	1. Lei aplicable á celebración do matrimonio. 2. Lei aplicable ao réxime económico matrimonial. 3. Lei aplicable á disolución do matrimonio. 4. Lei aplicable á filiación e a responsabilidade parental.
-	-
Tema 15: Lei aplicable aos alimentos, á sucesión por causa de morte e á insolvencia.	1. Lei aplicable aos alimentos. 2. Lei aplicable á sucesión por causa de morte. 3. Lei aplicable á insolvencia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	23.5	23.5	47
Lección maxistral	49	51	100
Resolución de problemas e/ou exercicios	1.5	15	16.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3.5	42	45.5
Exame de preguntas obxectivas	2	12	14
Debate	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro. Poderá prestarse igualmente por medios telemáticos (correo electrónico, foros de Faitic, videoconferencia...).
Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno prestarase polos profesores no horario de titorías fixado polo centro. Poderá prestarse igualmente por medios telemáticos (correo electrónico, foros de Faitic, videoconferencia...)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...) ás que se refire o punto 2 infra. Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	15	CB2 CB3 CB5 CG1 CG2 CG4 CE1 CE2 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas parciais descritas no punto 3º infra. Ademais, poderase realizar algún control deste tipo no marco do punto 2º infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	60	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CE1 CE2 CT1 CT2 CT3
Exame de preguntas obxectivas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Ver punto 2 infra. Como resultado da aprendizaxe, o alumno coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.	15	CB3 CB4 CG4 CE2 CT5
Debate	□Valórase a asistencia a clase e a participación do alumnado nas distintas actividades, debates ou exposicións. Compróbase a asistencia para evidenciar que, como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece e pode aplicar e interpretar as fontes que rexen as relacións xurídico-privadas transfronteirizas.□	10	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CE1 CE2 CT1 CT2 CT3 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA:

1. Valórase a asistencia e a participación nas clases teóricas e prácticas, ata un 10% de a cualificación final. O profesor indicará ao comezo do curso as condicións e a forma en que se valorará dita asistencia e participación.
- 2.- Poderanse realizar diversos controis teóricos e/ou prácticos non liberatorios ao longo de o curso e que, conxuntamente, suporán o 30% da cualificación final.
- 3.- Haberá, ademais dos anteriores, un mínimo de dous exames parciais sobre os contidos da asignatura, que suporán o 60% da cualificación total, liberatorios si se aproban, podendo ser orais ou escritos, segundo indique o profesor. Para seguir no sistema de avaliación continua, o alumnado debe aprobar o primeiro deles e presentarse a todos, obtendo en cada un unha nota superior ao 35%.

AVALIACIÓN FINAL EN TODAS AS CONVOCATORIAS:

O alumnado que non supere ou non poida seguir o sistema de avaliación continua descrito deberá presentarse, na convocatoria da súa elección, ao exame final único teórico-práctico que suporá o 100% da cualificación (50% parte teórica, 50% parte práctica). A parte teórica poderá ser oral ou escrita, segundo indique o profesor. Este sistema aplicarase na primeira avaliación e nas outras previstas, como a de xullo e extraordinaria de fin de carreira. As competencias que se valorarán serán as mesmas indicadas para as probas na avaliación continua e teranse en conta os resultados de aprendizaxe sinalados con anterioridade.

CRONOGRAMA: A comezo do curso, o profesor fará público un cronograma orientativo do desenvolvemento semanal da asignatura, detallando en particular as datas nas que poida realizarse algún tipo de proba obxecto de avaliación.

DATAS OFICIAIS DE EXAMES: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022 publicadas en www.dereito.uvigo.es.

O alumnado que, a xuízo do profesor, non respecte os compromisos éticos adquiridos coa Universidade de Vigo, en o referente á realización de probas, quedará automaticamente excluído da avaliación continua, sen prexuízo doutras actuacións ás que puidese dar lugar a súa conduta, como pode ser a apertura dun expediente disciplinario.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garcimartin Alférez, F.J., **Derecho internacional privado**, última edición, Thomson Aranzadi,

Fernández Rozas, J. C., **Derecho internacional privado**, última edición, Civitas,

Calvo Caravaca, A. L., **Derecho internacional privado**, última edición, Comares,

aa. vv., **Legislación básica de Derecho internacional privado**, última edición, Aranzadi / Comares / Tecnos,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Outros comentarios

Téngase en conta que os contidos previstos no apartado correspondente desta guía docente desenvolven os descritores básicos da materia incluídos na memoria do grao en Dereito, sendo a correspondencia entrambos como segue:

- Identificación dos presupostos, obxecto, contido e funcións básicas do Dereito internacional privado (Tema 1 Subtema 1)
- Procedementos de produción xurídica (Tema 1 Subtema 2)
- Análise dos problemas de competencia xudicial internacional (Temas 2 a 5)
- Eficacia no foro de actos e resolucións estranxeiras (Tema 7)
- Análise da problemática de Dereito aplicable. Técnicas normativas e problemas de aplicación da norma de conflito (Tema 8)
- Réxime do proceso con elemento estranxeiro (Tema 6 Subtemas 1 e 2)
- Asistencia xudicial internacional (Tema 6 Subtema 3)
- Dereito civil internacional (Temas 9 a 14)

Plan de Continxencias

Descrición

O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos:

Curso virtual na plataforma Moodle (FaiTic, UVigo) e correo electrónico.

Docencia presencial: Seguimento na aula e o seminario de informática da facultade.

Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en FaiTic).

Plan de continxencias

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS:

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidad de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións ea propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde responsabilidade, e garantizando a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial.

Estas medidas xa planificadas garantizan, no momento que sexa preceptivo, o desenrolo da docencia dun xeito mái áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Todas as actividades docentes (leccións maxistras, prácticas de resolución de exercicios, preparación de traballos) se manterán mediante a utilización combinada de FaiTic e Campus Remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modificarán as metodoloxías.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

A atención personalizada realizarase mediante a utilización combinada de FaiTic (foros, corrección comentada de tarefas) e do Campus Remoto (titorías individuais e en grupo).

* Modificacións (si proceden) de los contenidos a impartir:

Non se modificarán los contenidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

Para facilitar o acceso online á bibliografía o profesorado ampliou no posible as referencias a recursos electrónicos e dixitalizados.

O alumnado ten á súa disposición todo o material elaborado polos profesores e utilizado nas clases

* Outras modificacións:

Non se realizarán outras modificacións.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN

Consérvanse as probas e porcentaxes da avaliación da materia

* Información adicional

Os exames realizaranse a través das aulas do Campus Remoto e das actividades, ferramentas e recursos de Faitic.

Cando sexa necesario utilizar materiais específicos, estos poderán proxectarse na aula virtual, y/ou descargarse en faitic

A entrega dos exames realizarase sempre que sexa posible a través dunha tarefa de Faitic. De existir problemas técnicos irresolubles, poderanse utilizar vías alternativas como correo electrónico ou teléfono móbil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito financeiro e tributario I**

Materia	Dereito financeiro e tributario I			
Código	O03G081V01603			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández López, Roberto Ignacio			
Profesorado	Fernández López, Roberto Ignacio Siota Álvarez, Mónica			
Correo-e	rfernandez@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral O "Dereito Financeiro e Tributario I" é unha materia que ten por finalidade o estudo da ordenación xurídica dos ingresos e gastos públicos, así como das relacións xurídicas que xorden entre a Administración e os particulares.

A materia obxecto de estudo estrutúrase en tres grandes apartados. Dun lado, o primeiro apartado serve de introdución ao estudo do Dereito Financeiro, destacando a análise das fontes desta rama xurídica e do poder financeiro nos tres niveis de Facenda (Estado, Comunidades Autónomas e Corporacións Locais). Un segundo apartado dedica especial atención ao Dereito orzamentario, é dicir, ao estudo xurídico do ciclo do gasto público. Por último, o terceiro apartado correspóndese coa denominada "Parte xeral" do Dereito Tributario, a cal -á súa vez- enfróntase por separado ao estudo do tributo e a obrigaón tributaria, á interpretación e aplicación dos tributos, ao dereito sancionador tributario e, finalmente, á revisión dos actos administrativos tributarios, contidos todos eles cuxo coñecemento resulta imprescindible antes de abordar a "Parte especial" do Dereito Tributario ("Dereito Financeiro e Tributario II"), que completa a formación do estudantado no que atinxe ás materias obrigatorias de Dereito Financeiro.

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE18	CE24 - Coñecer o modelo de distribución do poder financeiro en España, así como os ingresos públicos (en especial, os tributos: os seus elementos esenciais e os procedementos de aplicación) e as normas que rexen o gasto público.
CE19	CE25 - Saber interpretar e aplicar as normas do ordenamento xurídico financeiro
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público	CB1	CG1	CE18	CT1
	CB2	CG2	CE19	CT3
	CB3	CG3		CT4
	CB4	CG4		CT5
	CB5			

Contidos

Tema	
PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN AO ESTUDO DO DEREITO FINANCEIRO.	1.- O Dereito Financeiro. Concepto e contido. 2.- As fontes do ordenamento financeiro. 3.- Os principios constitucionais de xustiza no ordenamento financeiro. 4.- O poder financeiro en España. 5.- A aplicación e interpretación das normas financeiras. 6.- O obxecto da actividade financeira. Aspectos xurídicos. 7.- A Débeda Pública.
SEGUNDA PARTE: DEREITO ORZAMENTARIO.	8.- O Dereito Orzamentario. Concepto. Os principios orzamentarios. 9.- Contido e efectos xurídicos do Orzamento. 10.- Fases do ciclo orzamentario. Elaboración, aprobación e execución do Orzamento. 11.- O control do Orzamento.
TERCEIRA PARTE: DEREITO TRIBUTARIO. PARTE XERAL.	12.- Os principios constitucionais en materia tributaria. 13.- A obrigación tributaria. O tributo. 14.- Clases de tributos. 15.- O feito imponible. 16.- As obrigacións subsidiarias e accesorias. 17.- Suxeitos da obrigación tributaria. 18.- A capacidade no ámbito tributario. 19.- A cuantificación da obrigación tributaria. 20.- Réximes de determinación de bases impositivas. Cota e débeda tributaria. 21.- Extinción da obrigación tributaria. 22.- A aplicación dos tributos. A obrigación de proporcionar información á Administración Tributaria. 23.- A asistencia e información aos obrigados tributarios. Normas comúns sobre actuacións e procedementos tributarios. 24.- O procedemento de xestión. 25.- A Inspección dos tributos. 26.- A recadación. O período executivo. 27.- Infraccións e sancións tributarias. O procedemento sancionador. 28.- A revisión de actos administrativos tributarios.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	43.1	96.3	139.4
Seminario	25.2	56.2	81.4
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Observación sistemática	1.2	0	1.2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos estruturais e esenciais da materia.
Seminario	Análise de contidos específicos. Resolución de supostos prácticos. Exposición oral polo estudiantado e/ou presentación escrita sobre un tema proposto polo profesorado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias previstas no apartado correspondente desta guía docente. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.

Seminario	Atenderanse e resolveranse dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias previstas no apartado correspondente desta guía docente. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.
-----------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	<p>Proba final que consta de dúas partes: unha práctica escrita (na que a/ alumna/o terá que demostrar a adquisición das competencias esenciais da materia) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia).</p> <p>Para as/os alumnas/os que se sometan ao sistema de avaliación continua, esta proba representará o 70% da súa nota final.</p> <p>Para as/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	70	CB1 CB2 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE18 CE19 CT1 CT5
Exame de preguntas obxectivas	<p>Nos Seminarios realizaranse probas de resposta curta exclusivamente ás/os alumnas/os que se sometan ao sistema de avaliación continua. A nota media dos distintos exames de preguntas obxectivas constituirá o 20% da nota final de ditas/os alumnas/os.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	20	CB1 CB2 CB4 CG1 CG2 CG4 CE18 CE19
Observación sistemática	<p>O profesorado, a través de diferentes actividades que propoña ao alumnado que se someta a avaliación continua (casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc.), valorará a participación activa e a calidade das intervencións deste tanto nas clases maxistras como, sobre todo, nos seminarios.</p> <p>A participación activa e de calidade do alumnado acollido a avaliación continua suporá o 10% da súa nota final.</p> <p>Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que incumben aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.</p>	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE18 CE19 CT1 CT3 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, ao comezo do cuadrimestre académico, se lle proporcionará ao alumnado un temario máis detallado cos epígrafes que conforman cada lección.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN: 1ª EDICIÓN DE ACTAS.-

1.- Ao comezo do cuadrimestre, a/o alumna/o deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia lle proporcionarán un documento que a/o alumna/o deberá cubrir e asinar nun determinado prazo. Este documento será vinculante, de modo que as/os alumnas/os que o asinen NON poderán, con posterioridade e durante ese curso académico, cambiar de sistema de avaliación.

2.- A/o alumna/o que se acolla ao sistema de avaliación continua, subscribindo o documento sinalado no punto anterior, será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas de resposta curta (20%) e participación activa e de calidade (10%).

Na proba final, o exame de teoría e oral suporá o 80% da calificación e o práctico, por escrito, suporá un 20%. En todo caso, a/o alumna/o deberá acadar unha nota mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non acadar esa nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida na proba final.

A mencionada proba final terá lugar na data, lugar e hora sinalados no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade

para o curso 2021-2022.

3.- As/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua realizarán unha única proba final na que se avaliarán todas as competencias da materia e que constará de dúas partes: un exame teórico e oral, que suporá o 70% da súa calificación final; e un exame práctico e escrito (que será diferente ao que realice o alumnado sometido a avaliación continua), o cal suporá o 30% da súa nota final.

A citada proba final terá lugar na data, lugar e hora sinalados no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

4.- Advertencia para todo tipo de alumnado (con o sen avaliación continua): o estudante que concurra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas probas cunha participación pouco significativa, será calificado como "Non Presentado".

5.- As competencias a avaliar serán, para todo o alumnado, as indicadas máis arriba no apartado "Avaliación". Os resultados de aprendizaxe tanto para o alumnado que se someta a avaliación continua como para o que opte polo sistema de proba final única serán os mesmos: coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que atinxen aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN: 2ª EDICIÓN DE ACTAS.-

1.- No exame de xuño/xullo só se realizará unha proba final, que constará de dúas partes: unha práctica escrita (na que se resolverán un ou varios casos prácticos) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia). A citada proba final terá lugar na data, lugar e hora sinalados no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

2.- As/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán a nota que obtiveron no curso e que representará o 30% da súa calificación total (20% de probas de resposta curta e 10% de participación activa e de calidade). O 70% da nota restante provirá da mencionada proba final. Na devandita proba final, o exame de teoría e oral suporá o 80% da nota e o práctico, por escrito, suporá un 20%. En todo caso, a/o alumna/o deberá acadar unha nota mínima de 4 sobre 10 nesa proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non acadar dita nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida na proba final.

Para as/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua e que non superen a proba final, nin na primeira nin na segunda oportunidade de exame, a nota obtida a través do devandito sistema se lles poderá conservar no curso académico seguinte (2022-2023).

3.- Para as/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito. En ambas probas avaliaranse todas as competencias da materia. A proba práctica escrita será diferente á que realice o alumnado sometido a avaliación continua.

4.- Advertencia para todo tipo de alumnado (con o sen avaliación continua): o estudante que concurra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas probas cunha participación pouco significativa, será calificado como "Non Presentado".

5.- As competencias a avaliar serán, para todo o alumnado, as indicadas máis arriba no apartado "Avaliación". Os resultados de aprendizaxe tanto para o alumnado que se someta a avaliación continua como para o que opte polo sistema de proba final única serán os mesmos: coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do poder financeiro en España, así como as que atinxen aos ingresos, con especial referencia ao tributo, e ao gasto público.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA AS/OS ALUMNAS/OS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA.-

O exame da convocatoria de Fin de Carreira será unha proba escrita con dúas partes, teórica e práctica, cuxa cualificación conformará o 100% da nota final e avaliará todas as competencias da materia e os resultados de aprendizaxe sinalados nesta guía docente. Dita nota estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico e o 30% da cualificación obtida no exame práctico. No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior. O estudante que concurra a unha soa das probas do exame de Fin de Carreira (proba teórica ou proba práctica), ou a ambas probas cunha participación pouco significativa, será calificado como "Non Presentado".

O exame de Fin de Carreira terá lugar na data, lugar e hora sinalados no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso académico 2021-2022.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA AS/OS ALUMNAS/OS QUE SOLICITEN SER EXAMINADOS POR TRIBUNAL (SÓ PARA ALUMNADO QUE SE ATOPE EN 4ª MATRÍCULA E SEGUINTE).-

O exame constará de dúas partes (práctica e teórica) e será exclusivamente escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

FERREIRO LAPATZA, J.J., **Instituciones de Derecho Financiero y Tributario, Primera y Segunda Parte**, Última edición, Marcial Pons,

PÉREZ ROYO, F., **Derecho financiero y tributario. Parte General**, 31ª edición, Civitas, 2021

MARTÍN QUERALT, J.; LOZANO SERRANO, C.; TEJERIZO LÓPEZ, J.M.; y CASADO OLLERO, G., **Curso de Derecho financiero y tributario**, 32ª edición, Tecnos, 2021

SIMÓN ACOSTA, E. y otros, **Código Tributario**, 28ª edición, Aranzadi, 2021

MERINO JARA, I. (Dir.), **Derecho financiero y tributario. Parte General**, 10ª edición, Tecnos, 2021

Bibliografía Complementaria

PITA GRANDAL, A.Mª. (Coordinadora), **Textos y casos prácticos de Derecho Financiero y Tributario**, 2ª edición, Tórculo Edicións, 2001

CALVO ORTEGA, R. (Dir.), **Comentarios a la Ley General Tributaria**, 2ª edición, Civitas-Thomson Reuters, 2009

PITA GRANDAL, A. M., **La prueba en el procedimiento de gestión tributaria**, 1ª edición, Marcial Pons, 1998

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La comprobación de hechos por la Inspección de los tributos**, 1ª edición, Marcial Pons, 1998

RUIZ HIDALGO, C., **La responsabilidad tributaria en el alzamiento de bienes**, 1ª edición, Marcial Pons, 2009

ANEIROS PEREIRA, J., **Las sanciones tributarias**, 1ª edición, Marcial Pons, 2005

MULEIRO PARADA, L. M., **La determinación objetiva: IRPF e IVA**, 1ª edición, Marcial Pons, 2009

SIOTA ÁLVAREZ, M., **Analogía e interpretación en el Derecho tributario**, 1ª edición, Marcial Pons, 2010

CUBERO TRUYO, A. (Dir.), **Estudios sobre el Decreto-Ley como fuente del Derecho Financiero y Tributario**, 1ª edición, Aranzadi, 2016

FERNÁNDEZ LÓPEZ, R. I., **La imprescriptibilidad de las deudas tributarias y la seguridad jurídica**, 1ª edición, Marcial Pons, 2016

PITA GRANDAL, A. M. (Dir.), **Estudios sobre la financiación de los puertos**, 1ª edición, Marcial Pons, 2017

SESMA SÁNCHEZ, B., **La nulidad de las liquidaciones tributarias**, 1ª edición, Aranzadi, 2017

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito: Introducción ao dereito civil e dereito da persoa/O03G081V01203

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Dereito administrativo I/O03G081V01401

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Plan de Continxencias

Descrición

===== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS =====

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determineno atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

===== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS =====

Como metodoloxías docentes seguiranse utilizando a clase maxistral e o seminario, aínda que se adaptarán ao escenario de non presencialidade ou semipresencialidade. En concreto, a súa aplicación farase efectiva a través das aulas virtuais da Universidade co reforzo ou apoio complementario da súa plataforma de teledocencia.

A atención personalizada ao alumnado concretarase en titorías que se desenvolverán por medios telemáticos, preferentemente a través dos despachos virtuais asignados ao profesorado responsable da materia, baixo a modalidade de

concertación previa.

Non se prevén modificacións substanciais dos contidos a impartir.

É aconsellable que, a comezos do cuadrimestre académico en que se imparte a materia, o alumnado provéase de, polo menos, un dos manuais de referencia que figuran recomendados na bibliográfica básica desta guía, ante a eventualidade de que se produza unha suspensión da docencia presencial.

===== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN =====

1ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua, a ponderación ou repartición da nota final queda como segue:
a) Substituiranse as probas de resposta curta e presenciais na aula por probas co mesmo estilo de resposta ou cuestionarios a realizar a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Ditas probas seguirán representando o 20% da nota final.
b) Valorarase o grao de cumprimento e entrega en prazo das tarefas ou exercicios que periodicamente se vaian sinalando a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Este apartado representará un 10% da nota final.
c) O 70% restante da cualificación total provirá dun exame final que constará de dúas probas, as cales se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica (56% da cualificación final), e unha proba escrita e práctica (14% da cualificación final).

En todo caso, a/a alumna/ou deberá alcanzar unha nota mínima de 4 sobre 10 no devandito exame final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar esa nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida no exame final.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Para o alumnado non acollido ao sistema de avaliación continua aplicaranse os seguintes criterios:
Haberá un único exame final, o cal consistirá en dúas probas que se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica (70% da cualificación final), e unha proba escrita e práctica (30% da cualificación final).

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa, cualificaráselle como "Non Presentado".

2ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua aplicaranse as seguintes pautas:

A nota de avaliación continua obtida ao longo do cuadrimestre, que representa o 30% da súa cualificación final, conservarase para esta segunda edición de actas. Nesta segunda oportunidade tamén se manterá o mesmo modelo de exame final que na primeira oportunidade: dúas probas que se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade (proba oral e teórica que representará o 56% da cualificación final, e proba escrita e práctica que suporá o 14% da cualificación final).

Así mesmo, a/a alumna/ou deberá alcanzar unha nota mínima de 4 sobre 10 nese exame final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar dita nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida no exame final.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Para o alumnado non acollido ao sistema de avaliación continua, aplicaranse os seguintes criterios:

O exame final desta segunda edición de actas presentará as mesmas características que na primeira edición, isto é, realizaranse dúas probas a través da plataforma de *teledocencia da Universidade (proba oral e teórica que representará o 70% da cualificación final, e proba escrita e práctica que suporá o 30% da cualificación final).

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa, cualificaráselle como "Non Presentado".

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA.-

O exame da convocatoria de Fin de Carreira consistirá en dúas probas que se realizarán a través da plataforma de *teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica, que representará o 70% da nota final, e unha proba escrita e práctica, que suporá o 30% restante da cualificación final. No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

O estudante que concorra a unha soa das probas do exame de Fin de Carreira (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa, cualificaráselle como "Non Presentado".

O exame de Fin de Carreira realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2021-2022.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xurisdicións contenciosa-administrativa e social**

Materia	Xurisdicións contenciosa-administrativa e social			
Código	O03G081V01604			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público Dereito público especial			
Coordinador/a	Bustillo Bolado, Roberto Orlando			
Profesorado	Bustillo Bolado, Roberto Orlando Conde Fernández, Francisco González Gil, Eduardo			
Correo-e	rbustillo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia "Xurisdicións contencioso-administrativa e social" estrutúrase en dous bloques dedicados, respectivamente, á análise das ordes xurisdiccionais contencioso-administrativa e social. Para ese efecto, examínanse as competencias e estrutura das citadas ordes, así como as actuacións a desenvolver ante as mesmas no marco dos procesos propios de cada unha.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE85	CEI 38 - Coñecer a utilidade e o funcionamento das Xurisdicións Contencioso-administrativa e Social.
CE86	CEI 39 - Adquirir unha formación básica que facilite no futuro o desenvolvemento profesional de actividades en ou ante órganos xudiciais das ordes Contencioso-administrativo e Social.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdiccionais contencioso-administrativa e social.	CB1 CG1 CE85 CT1
	CB2 CG3 CE86 CT4
	CB3 CG4 CT5
	CB4
	CB5

Contidos

Tema	
BLOQUE *I. JURISDICCIÓN CONTENCIOSO-ADMINISTRATIVA	- Fundamentos constitucionais do control de legalidade da actividade administrativa. - Oríxenes e evolución histórica.
TEMA 1. INTRODUCCIÓN	
TEMA 2. ASPECTOS PROCESAUAIS	.

TEMA 3. PROCEDEMENTO EN PRIMEIRA OU ÚNICA .
INSTANCIA.

TEMA 4. PROCEDEMENTO ABREVIADO.

TEMA 5. PROCEDEMENTOS ESPECIAIS.

TEMA 6. RECURSOS.

TEMA 7. EXECUCIÓN DE SENTENZAS

TEMA 8. SOLUCIÓN EXTRAJUDICIAL DE
CONFLICTOS XURÍDICO ADMINISTRATIVOS

BLOQUE II. O PROCESO LABORAL

TEMA 1. A ORDE XURISDICIAL SOCIAL

1. Concepto e fontes reguladoras.- 2. Competencias da orde Xurisdiccional social.- 2.1. Materias incluídas.- 2.2. Delimitación competencial fronte a outras ordes da xurisdición.- 3. O exercicio das accións laborais e a Lei Concursal: competencias atribuídas ao xuíz do concurso no campo laboral.- 4. Planta e regras de competencia funcional e territorial.- 4.1. Os xulgados do social.- 4.2. As salas do Social dos Tribunais Superiores de Xustiza.- 4.3. A Sala do Social da Audiencia nacional.- 4.4. A Sala do Social do Tribunal Supremo.- 5. O Tribunal Constitucional: cuestión de inconstitucionalidade e recurso de amparo.- 6. Referencia á competencia xudicial internacional da orde social.

TEMA 2. O DESENVOLVEMENTO DA ACTIVIDADE
XURISDICIAL

1. Principios informadores do proceso laboral.- 2. As partes do proceso.- 2.1. Capacidade para ser parte.- 2.2. Capacidade procesual.- 2.3. Lexitimación.- 2.4. Postulación.- 3. Pluralidade de partes: litisconsorcio e intervención procesual. Referencia á intervención do Fondo de Garantía Salarial.- 4. Obxecto do proceso: os actos procesuais.- 4.1. Das actuacións procesuais.- 4.2. Presentación de escritos.- 4.3. Resolucións e dilixencias de ordenación.- 4.4. Actos de comunicación.- 5. Clases de procesos.

TEMA 3. O PROCESO LABORAL COMÚN

1. Prescrición e caducidade das accións.- 2. Fase preprocesal.- 2.1. Conciliación ou mediación previa. Laudos arbitrais- 2.2. Reclamación administrativa previa (remisión).- 3. Inicio, desenvolvemento e conclusión do proceso.- 3.1. Actos preparatorios.- 3.2. Demanda.- 3.3. Fase de admisión e medidas precautorias.- 3.4. Citación das partes e conciliación xudicial.- 4.5. Xuízo e práctica de probas. Dilixencias finais- 4.6. Conclusións e sentenza.- 5. Referencia a supostos de acumulación: de accións, de procesos.- 6. O proceso monitorio.

TEMA 4. MODALIDADES PROCESUAIS I

1. Procesos de despedimento disciplinario e de impugnación de sancións.- 2. Procesos derivados da extinción do contrato de traballo por causa obxectivas, por despedimento colectivo e outras causas de extinción.- 3. Procesos especiais por vacacións, materia electoral, mobilidade xeográfica, modificacións substanciais de condicións de traballo e dereitos de conciliación da vida persoal, familiar e laboral recoñecidos legal ou convencionalmente.

TEMA 5. MODALIDADES PROCESUAIS II

1. Procesos especiais en materia de Seguridade Social.- 2. Do procedemento de oficio e do de impugnación de actos administrativos en materia laboral e de Seguridade Social non prestacionais- 3. Do proceso de conflitos colectivos.- 4. Da impugnación de convenios colectivos.- 5. Das impugnacións relativas aos estatutos dos sindicatos e das asociacións empresariais ou a súa modificación.- 6. Da tutela dos dereitos fundamentais e liberdades públicas.

TEMA 6. MEDIOS DE IMPUGNACIÓN E EXECUCIÓN
DE SENTENZAS

1. Medios de impugnación.- 1.1. Recursos contra providencias, autos, dilixencias de ordenación e decretos: recurso de reposición e recurso de queixa.- 1.2. O recurso de suplicación.- 1.3. O recurso de casación.- 1.4. O Recurso de casación para a unificación de doutrina.- 1.4. Remedios e recursos contra sentenzas firmes: audiencia ao demandado rebelde, nulidade de actuación, erro xudicial, revisión de sentenzas e recurso de amparo (remisión).- 2. Execución de sentenzas.- 2.1. Execución provisional e execución definitiva.- 2.2. Execucións dinerarias.- 2.3.- Execucións con especialidades: execución das sentenzas firmes de despedimento; execución de sentenzas firmes fronte a entes públicos; execución provisional de sentenzas condenatorias en materia de Seguridade Social; execución provisional de sentenzas condenatorias recaídas noutros procesos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	15	20	35
Seminario	2	6	8

Lección maxistral	35.5	29.5	65
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. A atención das *tutorías poderá realizarse por medios virtuais como correos electrónicos, e previa concertación mediante foros de *Faitic ou outros medios *telemáticos dispoñibles..
-----------	---

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Proba en que se expón unha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións, da situación, etc. Valoración da participación activa na aula. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	30	CB1 CG1 CE85 CT1 CB2 CG3 CE86 CT4 CB3 CG4 CT5 CB4 CB5
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	35	CB1 CG1 CE85 CT1 CB2 CG3 CE86 CT4 CB3 CG4 CT5 CB5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Resultados da aprendizaxe avaliados: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente as ordes xurisdicionais contencioso-administrativa e social.	35	CB1 CG1 CE85 CT1 CB2 CG3 CE86 CT4 CB3 CG4 CT5 CB4 CB5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. ASPECTOS XERAIS

A avaliación da materia ou nota final será a media aritmética entre o bloque de Xurisdición social e o de Xurisdición Contencioso-administrativa (valorándose en ambos bloques un 30% a avaliación continua e un 70% unha proba -exame-final). Para poder aprobar a materia será requisito non estar por baixo de 3,5 puntos sobre 10 en ningún dos dous bloques.

Se o/o alumno/a non superase a materia en primeira oportunidade, as cualificacións alcanzadas como consecuencia da avaliación da participación activa e das probas finais conservaranse para a convocatoria do mes de xullo, examinándose o alumno na devandita convocatoria do bloque ou bloques non superados na primeira oportunidade.

Si a/o estudante así o manifesta, poderá optar por someterse ao sistema de avaliación final renunciando ás cualificacións alcanzadas no marco da avaliación continua.

Os exames oficiais realizaranse na data, hora e lugar sinalados no calendario aprobado pola Xunta de Facultade.

2. AVALIACIÓN DO BLOQUE DE XURISDICIÓN SOCIAL

A. Avaliación continua (30%) O/a alumno/a que opte polo sistema de avaliación continua, deberá acreditar como requisito para acceder a ser obxecto de avaliación continua a asistencia a un 80% das clases. De non acreditar esta presenza mínima, o/a alumno/a quedará automaticamente excluído do sistema de avaliación continua, debendo, por tanto, someterse ao sistema de avaliación final. As faltas de asistencia só quedarán escusadas nos casos de accidente ou enfermidade graves debidamente xustificadas. Cumprido o requisito da asistencia, a avaliación da participación activa versará sobre a exposición e resolución de distintas tarefas no seo dos grupos medianos -casos prácticos, cuestionarios...- que serán obrigatoriamente entregadas polo/a alumno/a segundo os prazos previstos no cronograma previamente facilitado. Ademais de procederse á corrección das devanditas tarefas na aula, a efectos de cualificación da participación activa, seleccionárase polo profesor unha tarefa -idéntica para todos- entre todas as expostas e resoltas polos alumnos.

B. Exame final (70%) Os/os alumnos/realizarán unha proba tipo test: preguntas pechadas de elección múltiple (sinalando unha resposta entre un número limitado de posibilidades). A citada proba tipo test incluírá preguntas de carácter teórico (contidos propios das clases maxistras) e de carácter práctico (contidos propios de grupos medianos), relativas ao Bloque II da materia. Para superar a materia, o/o alumno/a deberá obter, na devandita proba, unha nota mínima de 3,5 sobre 10. En todo caso, se a nota obtida polo/o alumno/a en esta proba é igual o superior a 3,5 pero inferior a 5, a cualificación final non poderá exceder de 6. Dita proba realízase na data fixada no cronograma da materia, en todo caso ao final da explicación do Bloque de Xurisdición-Social.

c. Proba de xullo: o exame consistirá en preguntas de desenvolvemento.

3. JURISDICCIÓN CONTENCIOSO-ADMINISTRATIVA

A. Aspectos introductorios: O 30 % da cualificación deriva da avaliación continua e o 70% do exame final, cos seguintes mecanismos correctores en función do resultado do exame (proba) final:

- de 0,0 a 3,4 puntos no examen final: o 100% da cualificación final será a nota do exame.

- de 3,5 a 6,9 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua.

- de 7,0 a 10 puntos no exame final: a cualificación será a media entre o exame e a avaliación continua sempre que tal media sirva para que o estudante mellore a cualificación do exame, de non ser así (e en beneficio do estudante) computarase só a nota do exame.

B. Avaliación continua (30%) Terase en conta a asistencia "activa" (asistencia + participación). Valorarase especialmente o esforzo e o interese das/os estudantes sen que, en ningún caso, reconócese valor algún á mera asistencia. Para poder ter acceso á avaliación continua, é requisito previo imprescindible subir ao comezo do curso unha foto actualizada na ficha dos apartado "usuarios" da plataforma TEMA. As/os estudantes que o desexen poderán voluntariamente realizar pequenos traballos ou lecturas de biografía especializada tutelados ou guiados polo profesor.

C. Exame final (proba de respostas curtas) (70%) As/os estudantes realizarán unha proba de respostas curtas relativa ao Bloque I da materia, e poderán utilizar como material de apoio textos legais. A proba será do mesmo tipo en maio, en xullo e en fin de carreira .

4. SISTEMA DE AVALIACIÓN FINAL:

A cualificación dos estudantes que renuncien a avaliación continua derivará nun 100% dun exame nos seguintes termos:

- Bloque de Xurisdición Social (50%) Constará das seguintes probas: A. Proba de respostas de desenvolvemento que representará un 40% da cualificación final. B. Estudo de casos/análises de situacións que representará un 10% da cualificación final.

- Bloque de Xurisdición Contencioso-administrativa (50%) Proba de respostas curtas e escritas con apoio de textos legais. 5.

- Para poder aprobar a materia será requisito non estar por baixo de 3,5 puntos sobre 10 en ningún dos dous bloques

5. CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

- Na convocatoria fin de carreira o/a alumno/a será avaliado por medio dun exame escrito (un por cada bloque), de carácter teórico e práctico, que representará o 100% da nota final.

- Para poder aprobar a materia será requisito non estar por baixo de 3,5 puntos sobre 10 en ningún dos dous bloques.

6. COMPETENCIAS E RESULTADOS DE APRENDIZAXES: as metodoloxías de avaliación sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía Básica

GARCÍA DE ENTERRÍA, E./ FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R, **Curso de Derecho Administrativo. II**, última, Civitas,
ALBIOL MONTESINOS, I., ALFONSO MELLADO, C. L., BLASCO PELLICER, A., GOERLICH PESET, J. M, **Derecho procesal laboral**, última, Tirant lo Blanch,
MONTERO AROCA, J, **Introducción al proceso laboral**, última, Marcial Pons,
Bustillo Bolado, Roberto O., **La aplicación de la Ley de Enjuiciamiento Civil en el Contencioso-administrativo**, Aranzadi, 2005
Martín Rebollo, Luís, **Manual de las Leyes Administrativas**, última, Aranzadi,

Bibliografía Complementaria

MARTÍN REBOLLO, **Leyes administrativas**, última, Aranzadi,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito do traballo e da seguridade social/O03G081V01504

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

PARTE DE XURISDICIÓN CONTENCIOSO_ADMINISTRATIVA-----

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

En réxime de semipresencialidade: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e faitic.

* Metodoloxías docentes que se modifican

En réxime de semipresencialidade: Combinarase o uso das metodoloxías previstas para os grupos A e B co campus remoto e faitic.

En réxime de NON presencialidade: As clases presenciais en grupos A substitúense por clases online e materiais en faitic. As clases presenciais en grupos B substitúense por clases online e traballos en faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tiutorías)

- En función das circunstancias sanitarias, presencial (nos despachos do edificio), ou virtual (a través de correo-e ou faitic ou o despacho virtual).

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir: non proceden

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non proceden

* Outras modificacións: non proceden

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Como a avaliación en XCA é continua (clase a clase, semana a semana), se se interoómpese a presencialidade, a avaliación continua presencial valorarase na porcentaxe que corresponda en función do número de semanas en que pudo desenvolverse.

* Probas pendentes que se manteñen

-

* Probas que se modifican

- Unha vez interrompida a presencialidade, a avaliación continua efectuarase a través das achegas e intervencións do estudante por medios telemáticos.

* Novas probas

- En caso de non presencialidade, os exames serán orais.

* Información adicional

SEMPRE QUE SEXA POSIBLE, O EXAME FINAL SERA PRESENCIAL

PARTE XURISDICIÓN SOCIAL-----

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Mantéñense as metodoloxías docentes (lección maxistral e estudo de casos) substituíndo as aulas física polas aulas virtuais e utilizando, tal e como se realiza coa docencia presencial, a plataforma Fatic para a entrega de documentación e supostos prácticos

Para a atención das titorías, utilizaranse medios non presenciais -fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores da Uvigo e, correos electrónicos e outros medios telemáticos-.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantéñense como probas de avaliación o estudo de casos (parte práctica) e a proba obxectiva (parte teórica) e substitúese o exame de preguntas de desenvolvemento por unha proba tipo test. A parte teórica representará o 40% da cualificación final e a parte práctica o 10% da cualificación final

A asistencia ás clases presenciais substituirase pola asistencia e participación en clase a través do Campus Remoto.

Se non resulta posible a avaliación presencial, as probas tanto teóricas como prácticas, realizaranse cos medios telemáticos dispoñibles

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito financeiro e tributario II**

Materia	Dereito financeiro e tributario II			
Código	003G081V01701			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Siota Álvarez, Mónica			
Profesorado	Fernández López, Roberto Ignacio Siota Álvarez, Mónica			
Correo-e	msiota@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral A materia "Dereito Financeiro e Tributario II" impártese en 4º Curso do Grao en Dereito, e constitúe a denominada "Parte especial" do Dereito tributario".
O seu contido céntrase na análise xurídica dos diferentes tributos que conforman o sistema tributario español no tres niveles de organización territorial: estatal, autonómico e local.
Esta materia aborda o estudo dos tributos en particular, polo que é necesario que a/a alumna/ou coñeza as institucións fundamentais do Dereito privado e do Dereito público que lle permitan comprender a *tributación de determinados contratos civís, mercantís, laborais ou administrativos.
Ademais, é imprescindible que a/o estudante supere a materia "Dereito financeiro e tributario I", de 3º Curso, xa que a comprensión da materia complétase coa mencionada materia.

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE20	CE26 - Coñecer os principais impostos do sistema tributario estatal, autonómico e local
CE21	CE27 - Ser capaz de identificar os elementos esenciais dos devanditos impostos (feito imponible, suxeitos pasivos, etc), así como saber aplicar as súas regras de cuantificación e de determinación da débeda tributaria
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español	CB1	CG1	CE20	CT1
	CB2	CG2	CE21	CT3
	CB3	CG3		CT4
	CB4	CG4		CT5
	CB5			

Contidos	
Tema	
I.- INTRODUCCIÓN	1.- O sistema tributario español. Evolución histórica. Situación actual
II.- IMPOSTOS DIRECTOS	2.- Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas 3.- Imposto sobre Sociedades 4.- Imposto sobre a Renda do Non Residentes 5.- Imposto sobre o Patrimonio 6.- Imposto sobre Sucesións e Doazóns
III.- IMPOSTOS INDIRECTOS	7.- Imposto sobre Transmisións Patrimoniais e Actos Xurídicos Documentados 8.- Imposto sobre o Valor Engadido 9.- Impostos Especiais 10.- Outros impostos indirectos
IV.- TRIBUTOS DAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS	11.- Tributos propios 12.- Tributos cedidos
V.- IMPOSTOS DAS CORPORACIÓNS LOCAIS	13.- Imposto sobre Bens Inmóbles 14.- Imposto sobre Actividades Económicas 15.- Imposto sobre Vehículos de Tracción Mecánica 16.- Imposto sobre Instalacións, Construcións e Obras 17.- Imposto sobre o Incremento de Valor dos Terreos de Natureza Urbana

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	70	103
Seminario	16	26	42
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia obxecto de estudo.
Seminario	Distintas actividades destinadas a traballar sobre unha terma específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. E nas que o alumno -xa sexa de forma individual ou en grupo-: fai unha exposición oral e/ou escrita sobre un tema proposto; resolve casos prácticos aplicando e interpretando o Dereito financeiro e tributario; elabora informes xurídicos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.
Seminario	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final que consta de dous partes: unha práctica escrita (na que a/a alumna/ou terá que demostrar a adquisición das competencias esenciais da materia), e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia). Para as/vos alumnas/vos que se someten ao sistema de avaliación continua esta proba representará o 70% da súa nota final. Para as/vos alumnas/vos que NON se someten ao sistema de avaliación continua, a súa cualificación estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% pola cualificación obtida no exame práctico escrito. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español	70	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE20 CE21	CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Nos Seminarios realizaranse probas de resposta curta e/ou de tipo test exclusivamente ás/vos alumnas/vos que se sometan ao sistema de avaliación continua. A nota media dos distintos exames tipo test ou de resposta curta constituirán o 20% da nota final de ditas/vos alumnas/vos. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE20 CE21	CT1 CT3 CT4 CT5
Observación sistemática	O profesorado, a través de diferentes actividades que propoña ao alumnado que se someta a avaliación continua (casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc.), valorará a participación activa e a calidade das intervencións deste tanto nas clases maxistras como, sobre todo, nos seminarios. A participación activa e de calidade do alumnado sometido a avaliación continua suporá o 10% da súa cualificación final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español	10	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE20 CE21	CT1 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O temario que figura no apartado de contidos constitúe unha versión resumida das leccións que serán obxecto de exame. Oportunamente, ao comezo do curso académico, proporcionaráselle ao alumnado un temario máis detallado cos epígrafes que conforman cada lección.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN 1ª EDICIÓN DE ACTAS

1.-Ao comezo de curso, a/o alumna/o deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia proporcionaránlle un documento que a/o alumna/o deberá cubrir e asinar nun determinado prazo. Este documento será vinculante, de modo que as/os alumnas/os que o asinen NON poderán, con posterioridade e durante ese curso académico, cambiar de sistema de avaliación.

2.- A/o alumna/o que se acolla ao sistema de avaliación continua, subscribindo o documento sinalado no punto anterior, será avaliada/o conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final (70%), probas de resposta curta ou tipo test (20%) e participación activa e de calidade (10%). A proba final constará de dous partes: unha práctica escrita, que supoñerá un 20% da cualificación correspondente á proba final; e unha teórica oral, que supoñerá o 80% da cualificación correspondente á proba final.

En todo caso, a/o alumna/ou deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar esa nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a correspondente á de avaliación continua obtida ao longo do curso -probas de resposta curta (20%) e participación activa e de calidade (10%)-.

A proba final de avaliación realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2020/21.

3.- As/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua realizarán unha única proba final na que se avaliarán todas as competencias da materia e que constará de dous partes: un exame teórico e oral, que supoñerá o 70% da súa cualificación final; e un exame práctico e escrito (que será diferente ao que realicen os alumnos sometidos a avaliación continua), o cal supoñerá o 30% da súa cualificación final.

A proba final de avaliación realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2020/21.

4.- Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica) cualificaráselle como Non Presentado.

5.- As competencias para avaliar serán, para todo o alumnado, as indicadas máis arriba na apartado "Avaliación". Os resultados da aprendizaxe, tanto para o alumnado que se somete a avaliación continua como para o que opte polo sistema de proba final única, serán os mesmos: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN 2ª EDICIÓN DE ACTAS

1.- No exame de xuño/xullo só se realizará unha proba final, que constará de dous partes: unha práctica escrita (na que se resolverán un ou varios casos prácticos) e unha teórica oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da material). A citada proba final realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2020/21.

2.- As/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua ao longo do curso conservarán a nota que obtivesen, e que representará o 30% da súa cualificación final (probas de resposta curta 20% e participación activa e de calidade 10%)-. O 70% da nota restante provirá da mencionada proba final. Dita proba final constará de dous partes: unha práctica e por escrito (que supoñerá un 20% da cualificación correspondente á proba final) e unha teórica e oral (na que se formularán distintas preguntas sobre o temario da materia, e que supoñerá o 80% da cualificación correspondente á proba final).

En todo caso, a/o alumna/o deberá alcanzar unha cualificación mínima de 4 sobre 10 na proba final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar esa cualificación mínima, a nota que se reflectirá na acta será a correspondente á de avaliación continua obtida ao longo do curso. Para as/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua e que non superasen a proba final, nin na primeira nin na segunda oportunidade de exame, poderáselles conservar a nota obtida a través de devandito sistema no curso académico seguinte.

3.- Para as/os alumnas/os que NON se sometan a avaliación continua a súa cualificación final estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico oral e o 30% da cualificación obtida no exame práctico escrito. A proba práctica escrita será diferente á que realice o alumnado sometido a avaliación continua.

4.- Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica) cualificaráselle como Non Presentado.

5.- As competencias para avaliar serán, para todo o alumnado, as indicadas máis arriba na apartado "Avaliación". Os resultados da aprendizaxe, tanto para o alumnado que se somete a avaliación continua como para o que opte polo sistema de proba final única, serán os mesmos: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA AS/OS ALUMNAS/OS QUE CONCORRAN Á CONVOCATORIA DE FIN DE CARRERA:

O exame da convocatoria de Fin de Carrera será unha proba escrita con dous partes, teórica e práctica, cuxa cualificación conformará o 100% da nota final. Dita nota estará integrada polo 70% da cualificación obtida no exame teórico e o 30% da cualificación obtida no exame práctico, nos que se avaliarán todas as competencias da materia e os resultados da aprendizaxe sinalados na guía docente (Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do sistema tributario español). O estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba teórica ou proba práctica) cualificaráselle como Non Presentado.

No exame de Fin de Carrera non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

O exame de Fin de Carrera realizarase na data, lugar e hora especificados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2020/21.

ADVERTENCIA ESPECÍFICA PARA AS/OS ALUMNAS/OS QUE SOLICITEN SER EXAMINADOS POR TRIBUNAL (SÓ PARA ALUMNADO QUE SE ATOPE EN 4ª MATRICULA E SEGUINTE):

O exame constará de dous partes (práctica e teórica) e será exclusivamente escrito.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PÉREZ ROYO, F. (DIRECTOR), GARCÍA BERRO, F., PERÉZ ROYO, I., ESCRIBANO, F., CUBERO TRUYO, A., **Curso de Derecho Tributario. Parte especial**, última edición, Tecnos, 2021

MERINO JARA, I. (DIRECTOR), **Derecho tributario. Parte especial. Lecciones adaptadas al EEES**, última edición, Tecnos, 2021

Código tributario, última edición, Thomson-Reuters Aranzadi, 2021

Leyes del sistema tributario español, última edición, Tecnos, 2021

Bibliografía Complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA,

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA,

CAZORLA PRIETO, L. M., CHICO DE LA CÁMARA, P. (DIRECTORES), **Introducción al sistema tributario español**, última edición, Aranzadi, 2021

CAYÓN GALIARDO, A., TEJERIZO LÓPEZ, J. M., MARTIN QUERALT, J., **Manual de Derecho tributario. Parte especial**, última edición, Aranzadi, 2021

MÁLVAREZ PASCUAL, L. A., RAMÍREZ GÓMEZ, S., SÁNCHEZ PINO, A.J., **Lecciones del sistema fiscal español**, última edición, Tecnos,

MELLADO BENAVENTE, F., ARGENTE ÁLVAREZ, J., **Manual práctico sobre el Impuesto sobre Sociedades**, última edición, CISS KLUWER, 2021

JUÁREZ GONZÁLEZ, J. M., **Todo transmisiones**, última edición, CISS KLUWER, 2021

BARREIRO CARRIL, M^a. C., **Los impuestos directos y el Derecho de la Unión Europea. La armonización realizada por el TJUE**, IEF, 2012

RAMOS PRIETO, J. (Coord.), **Erosión de la base imponible y traslado de beneficios: estudios sobre el plan BEPS de la OCDE**, Thomson-Reuters Aranzadi, 2016

PITA GRANDAL, A. M^a.(Coordinadora), **Estudios sobre la financiación de los puertos**, Marcial Pons, 2017

RUIZ DE VELASCO PUNÍN, C., **La imputación de rentas inmobiliarias en el IRPF**, Thomson-Reuters Aranzadi, 2016

RAMOS PRIETO, J., HORNERO MÉNDEZ, J. M., **Derecho y fiscalidad de de las sucesiones mortis causa en España: una perspectiva multidisciplinar**, Thomson-Reuters Aranzadi, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito tributario da Unión Europea e internacional/O03G081V01914

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dereito mercantil II/O03G081V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Dereito financeiro e tributario I/O03G081V01603

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Como metodoloxías docentes seguiranse utilizando a clase maxistral e o seminario, aínda que se adaptarán ao escenario de non presencialidade ou semipresencialidade. En concreto, a súa aplicación farase efectiva a través das aulas virtuais da Universidade co reforzo ou apoio complementario da súa plataforma de teledocencia.

A atención personalizada ao alumnado concretarase en tutorías que se desenvolverán por medios telemáticos, preferentemente a través dos despachos virtuais asignados ao profesorado responsable da materia, baixo a modalidade de concertación previa.

Non se prevén modificacións substanciais dos contidos a impartir.

É aconsellable que, a comezos do cuadrimestre académico en que se imparte a materia, o alumnado provéase de, polo menos, un dos manuais que figuran recomendados na bibliografía básica desta guía, ante a eventualidade de que se produza unha suspensión da docencia presencial.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

1ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua, a ponderación ou repartición da nota final queda como segue:

- Substituiranse as probas de resposta curta e presenciais na aula por probas co mesmo estilo de resposta ou cuestionarios a realizar a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Ditas probas seguirán representando o 20% da nota final.
- Valorarase o grao de cumprimento e entrega en prazo das tarefas ou exercicios que periodicamente se vaian sinalando a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Este apartado representará un 10% da nota final.
- O 70% restante da cualificación total provirá dun exame final que constará de dúas probas, as cales se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica (56% da cualificación final), e unha proba escrita e práctica (14% da cualificación final).

En todo caso, a/o alumna/o deberá alcanzar unha nota mínima de 4 sobre 10 no devandito exame final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar esa nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida no exame final.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Para o alumnado non acollido ao sistema de avaliación continua aplicaranse os seguintes criterios:

Haberá un único exame final, o cal consistirá en dúas probas que se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica (70% da cualificación final), e unha proba escrita e práctica (30% da cualificación final).

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

-Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa, cualificaráselle como "Non Presentado".

2ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua aplicaranse as seguintes pautas:

A nota de avaliación continua obtida ao longo do cuadrimestre, que representa o 30% da súa cualificación final, conservarase para esta segunda edición de actas. Nesta segunda oportunidade tamén se manterá o mesmo modelo de exame final que na primeira oportunidade: dúas probas que se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade (proba oral e teórica que representará o 56% da cualificación final, e proba escrita e práctica que suporá o 14% da cualificación final).

Así mesmo, a/o alumna/o deberá alcanzar unha nota mínima de 4 sobre 10 nese exame final para que se lle teñan en conta as cualificacións obtidas mediante o sistema de avaliación continua. De non alcanzar dita nota mínima, a cualificación que se reflectirá na acta será a obtida no exame final.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

- Para o alumnado non acollido ao sistema de avaliación continua, aplicaranse os seguintes criterios:

O exame final desta segunda edición de actas presentará as mesmas características que na primeira edición, isto é, realizaranse dúas probas a través da plataforma de teledocencia da Universidade (proba oral e teórica que representará o 70% da cualificación final, e proba escrita e práctica que suporá o 30% da cualificación final). O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

--Advertencia para todo tipo de alumnado (con ou sen avaliación continua): o estudante que concorra a unha soa das probas do exame final (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa, cualificaráselle como "Non Presentado".

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA.-

O exame da convocatoria de Fin de Carreira consistirá en dúas probas que se realizarán a través da plataforma de teledocencia da Universidade: unha proba oral e teórica, que representará o 70% da nota final, e unha proba escrita e práctica, que suporá o 30% restante da cualificación final. O estudante que concorra a unha soa das probas do exame de Fin de Carreira (proba oral e teórica ou proba escrita e práctica), ou a ambas as probas cunha participación pouco significativa,

cualificaráselle como "Non Presentado".

No exame de Fin de Carreira non se terá en conta a nota de avaliación continua que o alumnado, no seu caso, obtivese no curso académico anterior.

O exame de Fin de Carreira realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso académico 2021-2022.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito mercantil II**

Materia	Dereito mercantil II			
Código	003G081V01702			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Tobio Rivas, Ana María Menor Conde, Sara			
Profesorado	Couto Calviño, Roberto Menor Conde, Sara Tobio Rivas, Ana María			
Correo-e	saramc@uvigo.es atobio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudo dos contratos mercantís e os títulos valores			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE5	CE5 - Coñecer a regulación dos títulos-valores e dos contratos mercantís
CE6	CE6 - Saber interpretar e aplicar as normas relativas aos títulos valores e contratos mercantís
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os principais contratos mercantís, títulos valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar os devanditos coñecementos no tráfico mercantil.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CE5 CE6 CT3 CT5

Contidos

Tema	
1. O contrato mercantil en xeral.	1.1. As obrigacións mercantís. 1.2. Doutrina e réxime xeral dos contratos mercantís. 1.3. Outras especialidades da contratación mercantil. 1.4. A contratación electrónica. 1.5. Os contratos sometidos a condicións xerais 1.6. A protección dos consumidores e usuarios na contratación mercantil
2. Os contratos de colaboración.	2.1. Tipos de colaboración. 2.2. Colaboradores subordinados ou dependentes. 2.3. Colaboradores autónomos ou independentes. 2.4. O contrato de comisión. 2.5. O contrato de mediación ou corretaxe.

3. Os contratos de distribución.	3.1. Nocións xerais sobre a distribución comercial. 3.2. O contrato de axencia. 3.3. O contrato de concesión mercantil ou distribución comercial 3.4. O contrato de franquicia.
4. A compravenda mercantil e outros contratos afíns.	4.1. Nocións xerais, elementos e contido da compravenda mercantil. 4.2. Compravendas especiais. 4.3. A compravenda internacional de mercadorías. 4.4. Outros contratos afíns.
5. O contrato de transporte terrestre	5.1. Consideracións xerais sobre o contrato de transporte . 5.2. Transporte de mercadorías 5.3. Transporte de persoas.
6. Os contratos de custodia, garantía e financiamento.	6.1. O contrato de depósito mercantil. 6.2. Os contratos mercantís de garantía. 6.3. Os contratos de financiamento. 6.4. O contrato de conta corrente mercantil.
7. Os contratos bancarios.	7.1. Aspectos xerais da contratación bancaria. 7.2. Contratos bancarios de activo ou de financiamento. 7.3. Contratos bancarios de pasivo ou de captación de fondos. 7.4. Outros contratos e servizos bancarios.
8. O contrato de seguro	8.1. Consideracións xerais sobre o contrato de seguro 8.2. Concepto, clases e características do contrato de seguro 8.3. Elementos persoais 8.4. Formación e documentación do contrato 8.5. Obrigacións das partes 8.6. Os seguros contra danos 8.7. Os seguros de persoas
9. Outros contratos mercantís	9.1. Os contratos publicitarios 9.2. Os contratos turísticos 9.3. Outros
10. Os títulos valores	10.1. Concepto e función 10.2. A incorporación dos dereitos aos títulos valores 10.3. A declaración contida no título 10.4. A desmaterialización dos títulos valores 10.5. Clases de títulos valores
11. A letra de cambio	11.1. Consideracións xerais 11.2. Emisión da letra e relacións extracambiarías 11.3. Requisitos materiais das declaracións cambiarías 11.4. Requisitos formais da letra 11.5. A circulación da letra, a aceptación e o aval 11.6. Cumprimento das obrigacións cambiarías 11.7. Cumprimento forzoso: accións e excepcións cambiarías
12. O pagaré e o cheque	12.1. O pagaré 12.2. O cheque

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27.5	55	82.5
Seminario	25	40	65
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.5	0	1.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo
Seminario	Distintas actividades destinadas a traballar sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Nelas o alumno -xa sexa de forma individual ou en grupo- fai unha exposición oral e/ou escrita sobre un tema proposto; resolve casos prácticos; elabora informes xurídicos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	O profesor manterá entrevistas cos alumnos para asesorarlles nas actividades de aprendizaxe que se propoñan. Así se favorecerá a análise de feitos, caso prácticos ou sucesos reais, coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, resolvelos, completar coñecementos, e mesmo adestrarse en procedementos alternativos de solución.
-----------	---

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Asistencia e participación activa nas clases. Resultado da aprendizaxe: Coñecer os principais contratos mercantís, títulos valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar os devanditos coñecementos no tráfico mercantil.	5	CB3 CG1 CE5 CB4 CG2 CG4
Seminario	Os alumnos que se sometan a avaliación continua realizarán, ao longo das sesións presenciais, casos prácticos, exercicios, cuestionarios ... que versarán sobre os contidos da materia (contratos mercantís e títulos valores). Realizaranse tamén exposicións e debates. Estas actividades poderán ser, eventualmente, recollidas polo profesor. Resultado da aprendizaxe: Coñecer os principais contratos mercantís, títulos valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar os devanditos coñecementos no tráfico mercantil.	25	CB2 CG4 CE5 CT3 CB3 CE6 CT5 CB4
Exame de preguntas obxectivas	Todos os alumnos, con independencia do sistema polo que se opte (avaliación continua ou non), deberán realizar unha proba obxectiva sobre os contidos da materia. Incluiranse preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Resultado da aprendizaxe: Coñecer os principais contratos mercantís, títulos valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar os devanditos coñecementos no tráfico mercantil.	40	CB4 CG1 CE5 CT5 CB5 CG2 CE6
Exame de preguntas de desenvolvemento	Todos os alumnos, con independencia do sistema polo que se opte (avaliación continua ou non), deberán realizar unha proba obxectiva sobre os contidos da materia. Incluiranse preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa. Resultado da aprendizaxe: Coñecer os principais contratos mercantís, títulos valores e demais instrumentos de pago e ser capaz de aplicar os devanditos coñecementos no tráfico mercantil.	30	CB4 CG1 CE5 CT5 CB5 CG2 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao comezo do Curso os alumnos deberán manifestar a súa intención -ou non- de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, o profesor da materia proporcionaralles un documento que aqueles deberán cumprimentar e asinar.

I.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA PRIMEIRA CONVOCATORIA:

A) Os alumnos que se acollan ao sistema de avaliación continua para a súa superación deberán asistir regularmente ás clases prácticas (mínimo dun 80%). O sistema de avaliación continua esixirá, en todo caso, cumprir coa referida asistencia mínima e, ademais, requirirá unha participación activa e regular nas actividades/exercicios propostos que, de forma eventual e aleatoria, poderán ser recollidos polo profesor. Esas actividades representarán un 30% da cualificación global. O 70% restante da cualificación virá determinado pola PROBA FINAL, que consistirá nunha única parte teórica coas características descritas. EN TODO CASO, para aprobar a materia será necesario que na proba final se alcance polo menos unha puntuación mínima de 4 sobre 10.

B) Os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continua ou non o superaran (debido á súa non asistencia regular ás clases prácticas na porcentaxe indicada ou a que non realizaron de xeito satisfactorio as actividades propostas) serán avaliados en base a unha única PROBA FINAL que representará o 100% da cualificación global, e que consistirá nunha parte teórica e unha parte práctica. Cada unha das partes, teórica e práctica, valorarase sobre 10 puntos e para a superación de ambas as partes e, por tanto, da materia, haberá que alcanzar como mínimo un 5 en cada unha delas. A cualificación final virá determinada por un 70% da cualificación obtida na parte teórica e un 30% da cualificación obtida na

parte práctica. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

Xa que logo, a PROBA FINAL constará de dous partes:

1. Parte teórica (70% da cualificación total): obligatoria para todos os alumnos, con independencia do sistema de avaliación que se siga.

2. Parte práctica (30% da cualificación total):

a) terán que realizala os alumnos que, habéndose acollido ao sistema de avaliación continua, non a superaron de xeito satisfactorio;

b) terán que realizala os alumnos que non se acolleron ao sistema de avaliación continua.

II.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA SEGUNDA CONVOCATORIA: Seguirase o mesmo sistema de avaliación que na primeira convocatoria. No exame da segunda convocatoria só se realizará unha proba final obxectiva, cuxa valoración dependerá de se o alumno/a acolleuse ao sistema de avaliación continua e superouno ou non se acolleu ao devandito sistema ou non o superou:

A) Se o alumno/a acolleuse ao sistema de avaliación continua e superouno: 70% da cualificación total.

B) Se o alumno/a non se acolleu ao sistema de avaliación continua ou non o superou: 100% da cualificación final.

Así pois, os alumnos que se acolleron ao sistema de avaliación continua e superárono conservarán a cualificación do devandito sistema. Isto é, se o alumno/a non aprobase a materia na primeira convocatoria non perde a cualificación obtida ao longo do proceso de avaliación, posto que se conservaría dita nota. Con todo, se o alumno/a non aprobase a materia nos citados exames do Curso Académico (primeira ou segunda convocatoria), pasando a outro Curso Académico diferente, terían que someterse obrigatoriamente a un novo proceso de avaliación continua e realizar a proba final obxectiva. Con isto quérese pór de manifesto que as cualificacións obtidas no proceso de avaliación continua non se gardan dun Curso Académico para outro.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

III.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA: Seguirase o mesmo sistema de avaliación que en primeira e segunda convocatoria. Con todo na convocatoria de Fin de Carreira só quedarán exentos de realizar a parte práctica os alumnos que superasen satisfactoriamente a avaliación continua no Curso Académico 2021/2022. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes

* Non terán que realizar a parte práctica -nin no exame da convocatoria de xaneiro, nin no exame da convocatoria de xullo- os alumnos que superasen satisfactoriamente a avaliación continua. Tampouco terán que realizar a parte práctica na convocatoria de Fin de Carreira os alumnos que superasen satisfactoriamente a avaliación continua no Curso Académico 2021/2022.

** DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021/2022.

*** NOTA:

- As horas de clases do grupo B poderán utilizarse para continuar ou complementar as clases do grupo A.

- Poderanse remitir as explicacións dalgúns temas ou cuestións do contido do programa da materia a algún material bibliográfico (manual, capítulo de libro, artigo, etc.) ou outro tipo de documentación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BROSETA PONT, M. / MARTÍNEZ SANZ, F., **Manual de Derecho Mercantil, II tomos**, última edición, Tecnos,

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G. J. / DÍAZ MORENO, A. (Coords.), **Derecho Mercantil**, última edición, Marcial Pons,

SÁNCHEZ CALERO, F. / SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, J., **Instituciones de Derecho Mercantil, II tomos**, última edición, Aranzadi-Thomson Reuters,

---

SÁNCHEZ CALERO, F. / SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, J., **Principios de Derecho Mercantil**, última edición, Aranzadi-Thomson Reuters,
MENÉNDEZ, A. / ROJO, A. (Dir.), **Lecciones de Derecho Mercantil, II tomos**, última edición, Civitas-Thomson Reuters,
MIRANDA SERRANO, L. M^a, **Bases del Derecho de obligaciones y contratos mercantiles**, última edición, Don Folio Ediciones,
BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, A. (Dir.), **Contratos mercantiles, II tomos**, 6^a ed., Aranzadi, 2017
BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, R. (Dir.), **Tratado de contratos**, 2^a ed., Tirant lo Blanch, 2013
CUESTA RUTE, J. M^a de la (Dir.), **Contratos mercantiles**, 2^a ed., Bosch, 2009

Bibliografía Complementaria

URÍA, R. / MENÉNDEZ, A. (Coords.), **Curso de Derecho Mercantil, II tomos**, T. I, 2^a ed., 2006; T. II, 2^a ed., 2007, Civitas,
VICENT CHULIÁ, F., **Introducción al Derecho Mercantil, II tomos**, última edición, Tirant lo Blanch,
GARCÍA-PITA LASTRES, J. L., **Derecho de títulos valores**, Andavira (Tórculo), 2006
MARTÍNEZ SANZ, F. (Dir.), **Manual de Derecho del transporte**, Marcial Pons, 2010

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No caso de que por razóns de seguridade, e conforme ás Medidas extraordinarias e urxentes para o desenvolvemento da organización docente non curso 2021/2022 en caso de crise sanitaria, implantácese un modelo de docencia non presencial ou mixta, no desenvolvemento da docencia tratarase de seguir unha metodoloxía similar á prevista para a docencia presencial, mantendo os mesmos contidos a impartir. Para iso, utilizaranse fundamentalmente os medios virtuais que poña a disposición a Universidade de Vigo, en particular Campus Remoto e a Plataforma de teledocencia Moovi. As clases, tanto teóricas como prácticas, impartiríanse, na medida do posible, telemáticamente a través das Aulas virtuais. A impartición de clases nestas Aulas virtuais permitiría tamén a participación activa dos alumnos, realizando e resolvendo supostos prácticos, presentando traballos e efectuando outro tipo de actividades que lles proporcione unha adecuada aprendizaxe da materia. Na Plataforma de teledocencia Moovi, ou no Moodle do despacho virtual do profesor porase a disposición dos alumnos materiais, documentación, fontes de información e recursos para o estudo do contido da materia. No entanto, a principio de Curso os alumnos deberán proverse dalgún manual básico da materia, para o que poderán escoller algún dos que figuran no apartado de Bibliografía da Guía docente. Tamén a través da Plataforma Moovi, ou do Moodle do despacho virtual do profesor facilitarase aos alumnos materiais e documentación para a realización de actividades prácticas, tales como formulación de supostos prácticos, comentarios de Xurisprudencia e outros materiais.

As probas de avaliación continua, así como a entrega de tarefas e exercicios encomendados aos alumnos realizaranse utilizando os mesmos medios virtuais: a Plataforma Moovi, as aulas e despachos virtuais de Campus Remoto, e tamén o correo electrónico.

Consideraranse evidencias da asistencia e participación dos alumnos nas clases teóricas e prácticas, a asistencia e participación non presencial nas Aulas virtuais, a realización de probas de avaliación continua, así como a realización e entrega de tarefas e exercicios que sexan encomendados.

As tutorías e atención personalizada dos alumnos efectuaranse a través de correo electrónico e os despachos virtuais de Campus Remoto, previa cita concertada.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación da materia levará a cabo de acordo coa forma e criterios previstos na Guía docente.

No suposto de docencia non presencial ou mixta manterase o valor e porcentaxe concedida á avaliación continua e ao

exame final, distinguindo si o alumno acolleuse ou non ao sistema de avaliación continua, tal e como se prevé para a docencia na modalidade presencial.

A proba final na avaliación non presencial constará de dous partes:

1) Parte teórica (70% da cualificación final), que será obrigatoria para todos os alumnos, con independencia do sistema de avaliación que sigan, e que consistirá nunha proba tipo test, que se realizará utilizando as plataformas e medios virtuais para a avaliación non presencial, habilitados ao efecto pola Universidade.

No caso dos alumnos que superasen de maneira satisfactoria a avaliación continua, para aprobar a materia será necesario que na proba teórica final se alcance polo menos unha puntuación mínima de 4 sobre 10.

2) Parte práctica (30% da cualificación final), que levará a cabo utilizando as plataformas e medios virtuais para a avaliación non presencial, habilitados ao efecto pola Universidade. A parte práctica só terán que realizala os alumnos que, habéndose acollido ao sistema de avaliación continua non a superaron de forma satisfactoria, ou que non se acolleron ao sistema de avaliación continua. No caso destes alumnos cada unha das partes do exame, teórica e práctica, valorarase sobre 10 puntos e para a superación de ambas as partes e, por tanto, da materia, haberá que alcanzar como mínimo un 5 en cada unha delas.

A proba de avaliación final non presencial nas distintas oportunidades realizarase na data oficial que sexa publicada ou noutra que poidan establecer os órganos de goberno competentes da Universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Procesos especiais e métodos alternativos de solución de conflitos**

Materia	Procesos especiais e métodos alternativos de solución de conflitos			
Código	O03G081V01801			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Iglesias Canle, Ines Celia			
Profesorado	Iglesias Canle, Ines Celia			
Correo-e	ines@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia está organizada en dous grandes bloques que abordan o estudo dos procesos especiais, civís e penais, e os métodos alternativos de solución de conflitos.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE89	CEI 42 - Coñecer as particularidades dos procesos civís e penais especiais (ou con especialidades) previstos no noso ordenamento xurídico, así como o réxime xurídico dos métodos alternativos de solución de conflitos (MASC).
CE90	CEI 43 - Ser capaz de identificar a canle procesual ou extraprocesual máis adecuado para a solución eficaz dos distintos tipos de conflitos, e de interpretar e aplicar correctamente o seu específico réxime xurídico.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
O coñecemento por parte do estudante dos procesos civís especiais, dos procesos penais especiais e con especialidades e dos métodos alternativos de solución de conflitos.	CB2 CG1 CE89 CT1
	CB3 CG2 CE90 CT3
	CB4 CG3 CT4
	CB5 CG4 CT5

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN	Lección 1. OS PROCESOS ESPECIAIS 1. Consideracións xerais. 2. Procesos civís especiais. 2. Procesos penais especiais.

Lección 2. OS PROCESOS SOBRE CAPACIDADE, FILIACIÓN, MATRIMONIO E MENORES

1. Consideracións xerais: a indispoñibilidade do obxecto do proceso. 2. A postulación. 3. A intervención do Ministerio Fiscal. 4. Especialidades na tramitación.

Lección 3. OS PROCESOS SOBRE CAPACIDADE DAS PERSOAS

1. Consideracións xerais. 2. Competencia. 3. Incapacitación e prodigalidad. 3.1. As partes. 3.2. Postulación. 3.3. A intervención do Ministerio Fiscal. 3.4. Obxecto do proceso. 3.5. Procedemento. 4. Reintegración da capacidade e modificación do alcance da incapacitación. 5. Medidas cautelares. 6. Internamento non voluntario por razón de transtorno psíquico.

Lección 4. OS PROCESOS SOBRE FILIACIÓN, PATERNIDADE E MATERNIDADE E MENORES

1. Procesos sobre filiación, paternidade e maternidade. 1.1. Competencia. 1.2. As partes. Lexitimación. 1.3. Procedemento. 2. Procesos de menores. 2.1. Competencia. 2.2. As partes. 2.3. Procedemento. 2.4. Ingreso de menores con problemas de conduta en centros de protección específicos. 2.5. Entrada en domicilios e restantes lugares para a execución forzosa das medidas de protección de menores. 2.6. Medidas relativas á restitución ou retorno de menores nos supostos de substracción internacional. 2.7. A oposición ás resolucións administrativas en materia de protección de menores. 2.8. Procedemento para determinar a necesidade de asentimiento na adopción.

Lección 5. OS PROCESOS MATRIMONIAIS

1. Consideracións xerais. 2. Competencia. 3. As partes. 4. O proceso contraditorio. 5. O proceso consensual. 6. O proceso para a modificación de medidas.

Lección 6. O PROCESO DE EXECUCIÓN

1. Consideracións xerais. 2. O título executivos. 3. As partes. 4. Competencia. 5. Procedemento.

Lección 7. OS PROCESOS MONITORIO E CAMBIARIO

1. Consideracións xerais. 2. O proceso monitorio. 2.1. Casos en que procede. 2.2. Competencia. 2.3. Procedemento. 3. O xuízo cambiario. 3.1. Casos en que procede. 3.2. Competencia. 3.3. Procedemento.

Lección 8. A DIVISIÓN XUDICIAL DE PATRIMONIOS

1. Consideracións xerais. 2. A división da herdanza. 2.1. Competencia. 2.2. As partes. 2.3. Procedemento. 3. A liquidación do réxime económico matrimonial. 3.1. Competencia. 3.2. As partes. 3.3. Procedemento.

Lección 9. O PROCESO DE DESAFIUZAMENTO

1. Consideracións xerais. 2. Competencia. 3. As partes. 4. Procedemento.

PROCESOS PENAIS ESPECIAIS

Lección 10. O AXUIZAMENTO RÁPIDO DE DETERMINADOS DELITOS

1. Ámbito de aplicación. 2. Actuacións da Policía Xudicial. 3. Procedemento.

Lección 11. O PROCESO ANTE O TRIBUNAL DO XURADO

1. Consideracións xerais. 2. Competencia. 3. Os xurados. 4. Procedemento.

Lección 12. O PROCESO PENAL DE MENORES

1. Consideracións xerais. 2. Competencia. 3. Suxeitos ntervinientes. 4. Procedemento.

MÉTODOS ALTERNATIVOS DE SOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Lección 13. OS MÉTODOS ALTERNATIVOS DE SOLUCIÓN DE CONFLICTOS

1. O conflito e os seus modos de solución. 2. Introducción dos Métodos Alternativos de Solución de Conflitos.

Lección 14. A NEGOCIACIÓN E A MEDIACIÓN

1. A negociación. 2. A mediación. 2.1. Concepto. 2.2. Principios. 2.3. O mediador. 2.4. As partes. 2.5. Procedemento.

Lección 15. A ARBITRAXE

1. Consideracións xerais. 2. O procedemento arbitral. 3. A arbitrase de consumo.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	12	25	37
Presentación	5	2.5	7.5
Lección maxistral	32	70	102
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0	0.5
Traballo	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	<p>Nas clases prácticas levaranse a cabo actividades de:</p> <p>a) Resolución, de xeito autónomo por cada alumno, de casos prácticos formulados por o docente relacionados con os contidos impartidos en as sesións magistrales.</p> <p>b) Actividades de Role Playing relacionadas con os contidos impartidos en as sesións magistrales.</p> <p>c) Elaboración de un proxecto, en grupo e de acordo con as instrucións de o profesor.</p>
Presentación	Nas clases prácticas, os alumnos haberán de expoñer ante o docente os resultados de o proxecto elaborado por grupos.
Lección maxistral	Exposición por parte de o profesor de os contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.
Resolución de problemas	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro e durante o desenvolvemento das clases prácticas, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.,
Presentación	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>No sistema de avaliación continua levará a cabo unha proba consistente na resolución dun caso práctico que poderá referirse a algún dos contidos das Leccións 1 a 15.</p> <p>A proba realizarase na data establecida polo profesor.</p> <p>A nota obtida nesta proba constituirá o 20% da cualificación final.</p> <p>No sistema de avaliación final, realizarase unha proba consistente na resolución dun caso práctico que poderá referirse a algún dos contidos das Leccións 1 a 15 e que constituirá o 30% da cualificación final.</p> <p>Realizarase na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade.</p> <p>Resultados de aprendizaxe: o coñecemento por parte do estudante dos procesos civís especiais, dos procesos penais especiais e con especialidades e dos métodos alternativos de solución de conflitos.</p>	20	CB2 CG2 CE89 CT1 CB3 CG3 CE90 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5

Traballo	No sistema de avaliación continua elaborárase e presentará un traballo ou proxecto, en grupo e de acordo coas instrucións do profesor. Este traballo haberá de presentarse na data establecida polo profesor. A nota deste traballo constituirá o 10% da cualificación final. Resultados de aprendizaxe: o coñecemento por parte do estudante dos procesos civís especiais, dos procesos penais especiais e con especialidades e dos métodos alternativos de solución de conflitos.	10	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 	CE89 CE90	CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	No sistema de avaliación continua levarán a cabo dúas probas de preguntas obxectivas de contido teórico. A primeira proba referirase ás leccións 1 a 9 e a segunda ás leccións 10 a 15. Cada proba realizarase na data establecida polo profesor. A nota media de ambas constituirá o 70% da nota final. No sistema de avaliación final realizarase unha proba de respostas obxectivas de contido teórico que constituirá o 70% da cualificación final e que se realizará na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. Resultados de aprendizaxe: O coñecemento por parte do estudante dos procesos especiais civís e penais e métodos alternativos de solución de conflitos.	70	CB2 CB3 CB4 CB5		CE89 CE90	CT1 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Criterios de avaliación para asistentes primeira edición de actas:

AVALIACIÓN CONTINUA:

¿Qué alumnos poden someterse ao sistema de avaliación continua? Únicamente poderán someterse ao sistema de avaliación continua quen realizara as probas tipo test, a proba de resolución do caso práctico e a elaboración e presentación dun traballo ou proxecto en grupo, previstos para este sistema. No caso de interrupción da docencia presencial, se considerará que os que teñan iniciada a súa avaliación por este sistema optaron por el.

¿En qué consistirá a avaliación polo sistema de avaliación continua?

Realizaranse as seguintes probas:

1. Dúas probas teóricas nas datas fixadas polo profesor. Estas probas terán un contido teórico. A nota media de ambas dúas constituirá o 70% da calificación final tendo que haberse obtido unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 en cada unha de elas para aprobar a materia polo sistema de avaliación continua.
2. Unha proba consistente na resolución dun caso práctico na data fixada polo profesor. A nota obtida nesta proba constituirá o 20% da calificación final tendo que haberse obtido unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 na mesma para aprobala materia polo sistema de avaliación continua.
3. A elaboración e presentación dun traballo ou proxecto, elaborado en grupo e dacordo coas instrucións do profesor, na data fixada polo profesor. A nota obtida neste traballo constituirá o 10% da calificación final tendo que haber obtido unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 para aprobala materia polo sistema de avaliación continua.

2. Criterios de avaliación para non asistentes en primeira edición de actas ou que no teñan superado a materia por avaliación continua:

AVALIACIÓN FINAL:

¿Qué alumnos poden someterse ao sistema de avaliación final?

Poden someterse ao sistema de avaliación final:

- a) os alumnos que non se someteran ao sistema de avaliación continua.
- b) Os alumnos que inicialmente decidirán someterse ao sistema de avaliación continua pero non obtiveran unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 en cada unha das probas previstas para este sistema (as dúas probas teóricas, a proba de resolución do caso práctico e a elaboración e presentación dun traballo ou proxecto, en grupo y dacordo coas instrucións do profesor).

¿En qué consistirá a avaliación polo sistema de avaliación final?

Realizaranse as seguintes probas:

1. Unha proba teórica na data e hora aprobadas pola Xunta de Facultade. Esta proba terá un contido teórico. A nota media desta proba constituirá o 70 por cento da calificación final, tendo que haberse obtido unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 para aprobala materia polo sistema de avaliación final.

2. Unha proba consistente na resolución dun caso práctico na data e hora aprobadas pola Xunta de Facultade. A nota obtida nesta proba constituirá o 30 por cento da calificación final tendo que haberse obtido unha calificación mínima de 5 puntos sobre 10 na mesma para aprobar a materia por este sistema.

Competencias avaliadas: As mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe: Os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

3. Criterios de avaliación para segunda edición de actas e convocatoria fin de carreira:

Realizaranse as seguintes probas:

1. Unha proba obxetiva na data e hora aprobadas pola Xunta de Facultade. Esta proba terá un contido teórico. A nota desta proba constituirá o 70 por cento da nota final, debendo obter como mínimo un 5 sobre 10.

2. Unha proba consistente na resolución dun caso práctico na data e hora aprobadas pola Xunta de Facultade. A nota desta proba constituirá o 30 por cento da nota final, tendo que obter como mínimo un 5 sobre 10.

Competencias avaliadas: As mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe: Os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

As datas e horarios das probas de avaliación para as diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso académico 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cortés Domínguez, Moreno Catena, **Derecho Procesal Civil. Parte Especial**, última edición, Tirant lo Blach,
De la Oliva Santos, Díez Picazo, Vegas Torres, **Ejecución forzosa. Procesos Especiales**, última edición, Centro de Estudios Ramón Areces,

Cortés Domínguez, Moreno Catena, **Derecho Procesal Penal**, última edición, Tirant lo Blanch,

Soletto Muñoz, **Mediación y resolución de conflictos: técnicas y ámbitos**, última edición, Tecnos,

Rodríguez Calvo, Vázquez-Portomeñe Seijas (dirs. y coords.), **La violencia contra la mujer. Abordaje asistencial, médico-legal y jurídico**, Tirant lo Blanch, 2014

Bibliografía Complementaria

Tirant online,

Westlaw,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito penal e procesal de menores/O03G081V01924

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Sistema xudicial español e proceso civil/O03G081V01403

Dereito procesal penal/O03G081V01601

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

A impartición de docencia na situación xerada por unha eventual emerxencia sanitaria realizarase por medio da plataforma de teledocencia faitic e o campus remoto da Uvigo, co mesmo modelo de avaliación e idéntica planificación docente.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A presentación do traballo oralmente realizarase por escrito e por medio do campus remoto.

As correccións dos casos prácticos e demais metodoloxías docentes realizaranse por medio do campus remoto e a plataforma de teledocencia faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

*Titorías en liña por medio do correo electrónico institucional e por medio do despacho virtual do docente.

* Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir: non proceden

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Manuais, artigos científicos e xurisprudencia, recomendados en formato en liña que se descargan directamente da *pagina web da biblioteca da Uvigo por medio do acceso á subscrición da base de datos de *tirantonline

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense integramente o sistema de avaliación, na modalidade de avaliación continua, aínda que, a proba obxectiva tipo test será substituída pola remisión dun traballo autónomo do alumno sobre unha cuestión concreta do programa e/ou un caso práctico.

Quen non superen a avaliación continua por non superar todas as probas cun 5 sobre 10, ou ben por non haberse presentado a algunha delas, deberán facer un exame final oral por medio do campus virtual. Este sistema de avaliación final será de aplicación tanto para os alumnos de primeira edición de actas, como de segunda edición de actas e fin de carreira.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito mercantil europeo**

Materia	Dereito mercantil europeo			
Código	O03G081V01911			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Tobio Rivas, Ana María			
Profesorado	Tobio Rivas, Ana María			
Correo-e	atobio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Aproximar ó alumno ó coñecemento do Dereito Mercantil europeo, a súa aplicación ás relacións xurídico-mercantís de dimensión europea, e a súa influencia nos Ordeamentos xurídicos nacionais, tendente a armonización das lexislacións internas dos Estados membros.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE82	CEI 35 - Coñecer os principios xurídicos comunitarios que rexen a creación dun mercado único europeo e as características básicas dalgunhas políticas comunitarias.
CE83	CEI 36 - Coñecer a incidencia do Ordenamento xurídico da Unión Europea no Dereito Mercantil, así como a normativa da Unión Europea referida á materia xurídico-mercantil en diversos sectores económicos.
CE84	CEI 37 - Ser capaz de manexar fontes xurídico-comunitarias relativas ao ámbito mercantil, identificar problemas xurídicos e solucionarlos segundo a normativa mercantil europea, así como interpretar e analizar criticamente as normas comunitarias referidas a distintos sectores do Dereito mercantil.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O alumno deberá coñecer e comprender a normativa da Unión Europea referida á materia xurídico-mercantil en diversos sectores económicos,	CB1	CG1	CE82	CT1
manexar con soltura as fontes xurídico-mercantil en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-comunitarias referidas ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB3	CG3	CE83	CT2
	CB4	CG4	CE84	CT5

Contidos

Tema	
1. ASPECTOS XERAIS DAS REPERCUSIÓNS DO DEREITO DA UNIÓN EUROPEA NO DEREITO MERCANTIL	1.1. O Dereito Mercantil comunitario 1.2. A incidencia do Dereito Mercantil comunitario no Dereito mercantil nacional dos Estados membros 1.3. Uniformización e armonización: o Dereito Mercantil Europeo
2. MERCADO ÚNICO EUROPEO E LIBERDADES FUNDAMENTAIS	2.1. Do mercado común o mercado interior 2.2. As liberdades fundamentais e a súa interpretación polo TJUE
3. COMPETENCIA DESLEAL E PUBLICIDADE	3.1. Publicidade enganosa e publicidade comparativa 3.2. Prácticas comerciais desleais. A "lista negra"

4. PROPIEDAD INDUSTRIAL E INTELECTUAL: ARMONIZACIÓN E DEREITOS DE ÁMBITO COMUNITARIO	4.1. A regulación da Propiedade Intelectual na UE e a súa armonización 4.2. Protección das patentes, marcas, deseños ou modelos industriais, denominacións e indicacións xeográficas 4.3. Dereitos de autor e dereitos afíns no mercado interior
5. PROTECCIÓN DOS CONSUMIDORES	5.1. A política europea dos consumidores 5.2. Información e seguridade dos consumidores 5.3. Protección dos intereses xurídicos e económicos dos consumidores 5.4. Especial protección nos contratos de consumo. Contratos a distancia e contratos celebrados fora dos establecementos mercantís
6. CONTRATOS	6.1. Principios do Dereito contractual europeo: hacia a unificación do Dereito privado europeo 6.2. Validez e eficacia dos contratos. Remedios fronte o seu incumprimento
7. SOCIEDADES: ARMONIZACIÓN E SOCIEDADES DE DIMENSIÓN EUROPEA	7.1. A armonización comunitaria do Dereito de Sociedades 7.2. A Sociedade Anónima Europea (SE) 7.3. As agrupacións empresariais na UE. A Agrupación Europea de Interese Económico (AIE) 7.4. Economía social na UE: Asociación Europea (AE) e Sociedade Cooperativa Europea (SCE)
8. SERVICIOS FINANCIEROS: BANCA, MERCADO DE VALORES, SEGUROS	8.1. Mercado único de servizos e servizos financeiros 8.2. Banca 8.3. Mercado de Valores 8.4. Seguros
9. DEREITO COMUNITARIO DA COMPETENCIA	9.1. A normativa comunitaria sobre libre competencia 9.2. Normativa aplicable as empresas: conductas colusorias, abuso de posición de dominio, control de concentracións económicas 9.3. Normativa aplicable as axudas públicas 9.4. Normativa aplicable a sectores específicos
10. TRANSPORTES	10.1. A política europea de transportes 10.2. Transporte de mercancías 10.3. Transporte de persoas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	57	87
Seminario	23	38	61
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Seminario	Distintas actividades destinadas a traballar sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Nelas o alumno -xa sexa de forma individual ou en grupo- fai unha exposición oral e/ou escrita sobre un tema proposto; resolve casos prácticos; elabora informes xurídicos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Seminario	O profesor manterá entrevistas cos alumnos para asesorarlles nas actividades de aprendizaxe que se proponhan. Así se favorecerá a análise de feitos, caso prácticos ou sucesos reais, coa finalidade de coñecerlos, interpretalos, resolvelos, completar coñecementos, e mesmo adestrarse en procedementos alternativos de solución.
-----------	--

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Lección maxistral	Asistencia e participación activa nas clases. Resultados de aprendizaxe: O alumno deberá coñecer e comprender a normativa da Unión Europea referida á materia xurídico-mercantil en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-mercantís en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-comunitarias referidas ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	10	CB1 CB4	CG1 CG3	CE82 CE83	CT1 CT2
Seminario	Os alumnos que se sometan a avaliación continua realizarán, o longo das sesións presenciais, exposicións, exercicios, casos prácticos, cuestionarios ... que versarán sobre os contidos da materia obxecto de estudo. Resultados de aprendizaxe: O alumno deberá coñecer e comprender a normativa da Unión Europea referida á materia xurídico-mercantil en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-mercantís en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-comunitarias referidas ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	30	CB3 CB4	CG3 CG4	CE84	CT1 CT2
Exame de preguntas obxectivas	Todos os alumnos, con independencia do sistema que adopten (avaliación continua ou non), deberán realizar unha proba obxectiva sobre os contidos da materia. A proba para a avaliación das competencias adquiridas inclúe preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Resultado de aprendizaxe: O alumno deberá coñecer e comprender a normativa da Unión Europea referida á materia xurídico-mercantil en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-mercantís en diversos sectores económicos, manexar con soltura as fontes xurídico-comunitarias referidas a devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	60	CB1 CB4	CG1	CE82 CE83	CT1 CT2 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao comezo do curso, os alumnos deberán manifestar a súa intención -ou non- de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, o profesor da materia proporcionaralles un documento que aqueles deberán cubrir e asinar.

I.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA PRIMEIRA CONVOCATORIA:

A.- O/a alumno/a que se acolla ao sistema de avaliación continua para a súa superación deberá asistir regularmente ás clases (mínimo dun 80%) e será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba (asistencia, seminario -40% da cualificación- e proba final obxectiva -60% da cualificación-). Os alumnos que superen a avaliación continua nunca serán avaliados mediante un exame final que represente o 100% da cualificación da materia. EN TODO CASO, para aprobar a materia será necesario que na proba final se alcance polo menos unha puntuación mínima de 4 sobre 10.

B.- O/a alumno/a que non cubra e firme o documento presentado polos profesores da materia, ao comezo do curso, non terá dereito a ser avaliado de acordo cun sistema de avaliación continua. Os alumnos que non se acollan ao sistema de avaliación continua ou non a superasen deberán someterse a unha proba final obxectiva (exame final) que representará o 100% da súa cualificación final. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes. Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

II.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA SEGUNDA CONVOCATORIA:

No exame da segunda convocatoria só se realizará unha proba final obxectiva, cuxa valoración dependerá de si o alumno superase o sistema de avaliación continua (60% da cualificación final), ou non (100% da súa cualificación). Así, aos alumnos que superasen o sistema de avaliación continua, conservaráselles a nota do devandito sistema. Isto é, se o/a alumno/a non aprobase a materia na primeira convocatoria, non por iso perdería a cualificación obtida ao longo do proceso de avaliación, xa que se lle conservaría dita nota. Pero, aínda no caso de superar a avaliación continua, para aprobar a materia será necesario que na proba final se alcance polo menos unha puntuación mínima de 4 sobre 10. Con todo, se o/a alumno/a non aprobase a materia nos dous citados exames do curso académico (primeira e segunda convocatoria), pasando a outro curso académico diferente, tería que, obrigatoriamente, someterse de novo ao proceso de avaliación continua e realizar a proba final obxectiva. Con iso quérese pór de manifesto que as cualificacións obtidas no proceso de avaliación continua non se gardan dun curso académico para outro.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

III. CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

No exame da convocatoria de Fin de Carreira só se realizará unha proba final obxectiva, cuxa valoración será o 100% da cualificación final. Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2021/2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G. J. / DÍAZ MORENO, A. (Coords.), **DERECHO MERCANTIL**, última ed., Marcial Pons,

ILLESCAS ORTIZ, R., **DERECHO COMUNITARIO ECONÓMICO**, última ed., Colex,

PÉREZ CARRILLO, E.F., **ESTUDIOS DE DERECHO MERCANTIL EUROPEO**, 2005, Marcial Pons,

PORTAL DE DERECHO DE LA UNIÓN EUROPEA, eur.lex.europa.eu/,

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UE, curia.eu.int/es/index.htm,

DOUE, eurlex.europa.eu/OIndex.do?ihmlang=es,

Tratado de la Unión Europea, Tratado de Funcionamiento y otros actos básicos de la Unión Europea, última ed., Tecnos,

Bibliografía Complementaria

MIGUEL RODRIGUEZ, J. / PÉREZ TROYA, A., **DERECHO DE SOCIEDADES EUROPEO**, 2019, Aranzadi-Thomson Reuters,

GÓRRIZ LÓPEZ, C. / ARENAS GARCÍA, R. (Coords.), **LIBERTAD DE ESTABLECIMIENTO Y DERECHO EUROPEO**, 2017, Atelier,

BELLO MARTÍN-CRESPO, Mª P. / HERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, F., **DERECHO DE LA LIBRE COMPETENCIA COMUNITARIO Y ESPAÑOL**, 2009, Aranzadi-Thomson,

ALBIEZ DOHRMANN, K. J. / PALAZÓN GARRIDO, Mª L. / MÉNDEZ SERRANO, Mª M., **DERECHO PRIVADO EUROPEO Y MODERNIZACIÓN DEL DERECHO CONTRACTUAL EN ESPAÑA**, 2011, Atelier,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito de defensa da competencia/O03G081V01923

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito internacional público/O03G081V01303

Dereito internacional privado/O03G081V01602

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No caso de que por razóns de seguridade, e conforme ás Medidas extraordinarias e urxentes para o desenvolvemento da organización docente non curso 2021/2022 en caso de crise sanitaria, implantácese un modelo de docencia non presencial ou mixta, no desenvolvemento da docencia tratarase de seguir unha metodoloxía similar á prevista para a docencia presencial, mantendo os mesmos contidos a impartir. Para iso, utilizaranse fundamentalmente os medios virtuais que poña a disposición a Universidade de Vigo, en particular Campus Remoto e a Plataforma de teledocencia Faitic ou Moovi. As clases, tanto teóricas como prácticas, impartiríanse, na medida do posible, telemáticamente a través das Aulas virtuais. A impartición de clases nestas Aulas Virtuais permitiría tamén a participación activa dos alumnos, mediante a presentación de traballos e efectuando outro tipo de actividades.

Na Plataforma de teledocencia Faitic ou Moovi, ou no Moodle do despacho virtual do profesor porase a disposición dos alumnos materiais, documentación, fontes de información e recursos para o estudo do contido da materia.

A entrega de tarefas e exercicios encomendados aos alumnos realizaranse utilizando os mesmos medios virtuais: a Plataforma Faitic ou Moovi, as aulas e despachos virtuais de Campus Remoto, e tamén o correo electrónico.

Consideraranse evidencias da asistencia e participación dos alumnos nas clases teóricas e prácticas, a asistencia e participación non presencial nas Aulas virtuais, a realización, presentación e entrega de tarefas e exercicios que sexan encomendados.

As tutorías e atención personalizada dos alumnos efectuaranse a través de correo electrónico e os despachos virtuais de Campus Remoto, previa cita concertada.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

A avaliación da materia levará a cabo de acordo coa forma e criterios previstos na Guía docente.

No suposto de docencia non presencial ou mixta manterase o valor e porcentaxe concedida á avaliación continua e ao exame final, distinguindo si o alumno acolleuse ou non ao sistema de avaliación continua, tal e como se prevé para a docencia na modalidade presencial.

A proba final na avaliación non presencial consistirá nunha proba tipo test, que se realizará utilizando as plataformas e medios virtuais para a avaliación non presencial, habilitadas ao efecto pola Universidade. A valoración da proba final dependerá de si o alumno superase o sistema de avaliación continua (60% da cualificación final), ou non o superou ou non se acolleu a el (100% da cualificación final)

A proba de avaliación final non presencial nas distintas oportunidades realizarase na data oficial que sexa publicada ou noutra que poidan establecer os órganos de goberno competentes da Universidade

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Libre circulación de traballadores e políticas sociais europeas**

Materia	Libre circulación de traballadores e políticas sociais europeas			
Código	O03G081V01912			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández Prol, Francisca			
Profesorado	Fernández Prol, Francisca			
Correo-e	franfernandez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Estudio da política social europea: normativa social europea, institucións e outros actores da política social europea.			

Competencias

Código				
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.			
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual			
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica			
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar			
CE59	CEI 12 - Coñecer as políticas e o Dereito Social da Unión Europea e a súa repercusión no ordenamento interno.			
CE60	CEI 13 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos derivados das políticas e o Dereito Social da Unión Europea e abordar a súa solución mediante o manexo e interpretación de fontes xurídicas comunitarias e internas e a doutrina do Tribunal de Xustiza da Unión Europea.			
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.			
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.			
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.			
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente a política social da Unión Europea, as súas principais fontes e a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza da Unión Europea	CB1	CG1	CE59	CT1
	CB2	CG2	CE60	CT3
	CB3	CG3		CT4
	CB4	CG4		CT5
	CB5			

Contidos

Tema	
------	--

Tema I. A Unión Europea e a súa Política Social	1. Evolución da política social da Unión Europea desde o Tratado de Roma ata o Tratado de Lisboa. 2. O Tratado da Unión Europea e o Tratado de Funcionamento da Unión Europea. 3. A Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea. 4. O aparello institucional. a) O Consello Europeo. b) A Comisión Europea. c) O Consello da Unión Europea. d) O Parlamento Europeo. e) O Tribunal de Xustiza. f) O Comité Económico e Social. g) Outros. 5. As normas da Unión Europea. a) Dereito orixinario e derivado. b) Regulamentos e Directivas. c) Actos non vinculantes: soft law.
Tema II. A libre circulación de traballadores e outras liberdades fundamentais.	1. A libre circulación de traballadores: contido esencial. O Regulamento 492/2011. 2. Ámbito subxectivo e limitacións. 3. Libre prestación de servizos e libre establecemento. 4. Desprazamentos transnacionais de traballadores: a Directiva 96/71/CE. A cesión transnacional de traballadores: a Directiva 2008/104/CE.
Tema III. Os dereitos dos nacionais de terceiros países	1. O Estatuto dos nacionais de terceiros países residentes de longa duración: a Directiva 2003/109/CE. 2. O permiso único de residencia e o traballo de nacionais de terceiros países: a Directiva 2011/98/UE. 3. A posición xurídica subxectiva de nacionais de terceiros países. Especial referencia ao principio de igualdade de tratamento. 4. A prevención e a loita contra a trata de seres humanos e a protección das vítimas: a Directiva 2011/36/UE.
Tema IV. A Seguridade Social dos traballadores migrantes.	1. Marco normativo: Reglamentos 883/2004 e 987/2009. A opción pola coordinación dos Sistemas nacionais de Seguridade Social.- 2. Aplicabilidade dos Convenios Bilaterais anteriores.- 3. Determinación da normativa aplicable.- 4. Principios de coordinación dos Sistemas nacionais de Seguridade Social: principio de igualdade, principios de conservación e de exportación extraterritorial de dereitos, principios de totalización dos períodos contizados e de prorrateo das prestacións.
Tema V. Crises e reestruturacións de empresas	1. Despedimentos colectivos: a Directiva 1998/59/CE. 2. Dereitos dos traballadores en caso de traspaso de empresa, centros de actividade ou partes de centros de actividade: a Directiva 2001/23/CE. Garantías en caso de insolvencia do empresario: a Directiva 2008/94/CE.
Tema VI. Igualdade e non discriminación. Por sexo. Por outras causas	1. As orixes. O mainstreaming. 2. Igualdade retributiva entre mulleres e homes. 3. Igualdade no acceso e nas condicións de traballo. 4. Carga da proba e disposicións horizontais. 5. Igualdade na Seguridade Social. 6. O permiso parental. 7. Protección da maternidade. 8. Discriminación racial: a Directiva 2000/43. 9. Outras causas de discriminación: a Directiva 2000/78/CE.
Tema VII. Seguridade e saúde no traballo. Xeral	1. A Directiva marco e as Directivas específicas. 2. As obrigas da empresa. Avaliación de riscos e planificación da actividade preventiva. 3. Servizos de protección e prevención. 4. Participación dos traballadores. 5. A Directiva 94/33 relativa á protección dos mozos no traballo.
Tema VIII. Seguridade e saúde no traballo. Tempo de traballo.	1. A Directiva 2003/88/CE; xénese e evolución. 2. Cocepto de tempo de traballo. 3. Límites indispoñíbeis e dispoñíbeis. Opting out. 4. Directivas específicas: Directiva 1999/63/CE. Directiva 2002/15/CE. Outras.
Tema IX. Traballadores atípicos. Dereitos de información relativos ao contrato de traballo.	1. Contratos a tempo parcial. a Directiva 1997/81/CE. 2. Contratos temporais. A Directiva 1999/70/CE. 3. Referenza a traballadores de empresas de traballo temporal. 4. A Directiva 2019/1152, relativa a unas condicións laborais transparentes e previsibles na Unión Europea. 5. O Acordo marco europeo do teletraballo.
Tema X. Información e consulta dos traballadores. Diálogo social e negociación colectiva.	1. Marco xeral: a Directiva 2002/14/CE. Comités de empresa europeos: a Directiva 2009/38/CE. 3. Participación na sociedade anónima e na sociedade cooperativa: as Directivas 2001/86/CE e 2003/72/CE. 4. Referencia ás Directivas de crise e reestruturacións. 5. Os interlocutores sociais europeos. 6. Diálogo social e negociación colectiva. 7. Os Acordos Marco europeos.
Tema XI. A política europea de emprego. Flexiseguridade	1. A Estratexia Europea de Emprego. 2. As directrices xerais de emprego e os plans de acción nacionais. 3. O método aberto de coordinación. 4. A flexiseguridade. 5. A rede EURES. 6. O Fondo Social Europeo
Tema XII. Lei aplicable e competencia xudicial	1. A competencia xudicial. O Regulamento UE/1215/2012. En materia de contrato de traballo. 2. Lei aplicable: O Regulamento 593/2008. Doutrina xudicial. 3. Referencia aos traballadores desprazados.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	31.5	31.5	63
Presentación	3	3	6
Estudo de casos	16	32	48

Exame de preguntas obxectivas	3	20	23
Estudo de casos	0	5	5
Presentación	0	5	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevistas, conversacións do docente cos alumnos para resolver dúbidas plantexadas como consecuencia da explicación teórica. Poderán desenvolverse presencialmente ou de modo telemático.
Estudo de casos	Entrevistas, conversacións do docente cos alumnos para resolver dúbidas plantexadas como consecuencia da resolución de casos prácticos, análises de xurisprudencia... Poderán desenvolverse presencialmente ou de modo telemático.
Presentación	Entrevistas, conversacións do docente cos alumnos para resolver dúbidas plantexadas como consecuencia do estudo da temática obxecto de presentación/exposición. Poderán desenvolverse presencialmente ou de modo telemático.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Presentación	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	20	CB1	CG4	CE59	
			CB2		CE60	
			CB3			
			CB4			
			CB5			
	Resultados da aprendizaxe: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente a política social da Unión Europea, as súas principais fontes e a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza da Unión Europea					
Estudo de casos	Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	20	CB2	CG3	CE59	CT3
			CB3	CG4	CE60	CT4
			CB4			CT5
			CB5			
	Resultados da aprendizaxe: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente a política social da Unión Europea, as súas principais fontes e a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza da Unión Europea					
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	60	CB2	CG1	CE59	CT1
			CB3	CG2	CE60	CT4
						CT5
	Resultados da aprendizaxe: Coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente a política social da Unión Europea, as súas principais fontes e a xurisprudencia do Tribunal de Xustiza da Unión Europea					

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos/as poden optar entre dous sistemas de avaliación, determinantes da consecución dos seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer, comprender, interpretar e analizar críticamente a política social da UE, as súas principais fontes e a Xurisprudencia do Tribunal de Xustiza.

1. Sistema de avaliación continua
2. Sistema de avaliación final

1. Sistema de avaliación continua: Para acollerse ao sistema de avaliación continua e aprobar a materia mediante este sistema, o alumno deberá cumprir os requisitos seguintes: A. Acreditar a asistencia a un 80% das clases □maxistras e grupos medianos-, sen que, salvo casos excepcionais □ex. enfermidades de longa duración verificadas con informe médico-, se permita xustificar a ausencia. De non acreditar dita asistencia mínima, o alumno/a quedará automaticamente excluído do sistema de avaliación continua, debendo, por tanto, someterse ao sistema de avaliación final. B. Obter unha cualificación de cinco ou superior como nota media ponderada que resulte das cualificacións obtidas nos distintos bloques de probas que se realizarán ao longo do cuadrimestre. Ao ser as probas a desenvolver liberatorias para as avaliacións de decembro e xaneiro, esixiráselle ao alumno/a, ademais, que nas distintas probas obteña una cualificación mínima de 4 (xa que logo, de 4 ou superior).

I. Avaliación decembro-xaneiro: A avaliación da materia ou nota final será o resultado da suma das cualificacións acadadas nas seguintes probas obrigatorias: - Probas tipo test (60% da nota final). Nas datas que se concretarán no cronograma que se facilitará ao comezo do cuadrimestre -aproximadamente nas semanas cinco, dez e quince do cuadrimestre-, os estudantes realizarán tres probas tipo test de preguntas pechadas de elección múltiple (sinalando unha resposta entre un número limitado de posibilidades). As citadas probas tipo test incluírán preguntas de carácter teórico (contidos propios das clases maxistras) e de carácter práctico (contidos propios de grupos medianos), avaliándose das competencias CB2, CB3, CG1, CG2, CE50, CE60, CT1, CT4, CT5. Para aprobar a materia por avaliación continua, a cualificación media dos tres test debe ser polo menos igual a 5 e o alumno deberá obter nas tres probas tipo test unha cualificación polo menos igual a 4. - Probas en grupos medianos (20% da nota final). No marco dos grupos medianos, formularanse distintas tarefas -casos prácticos, comentarios de sentenzas...□- que serán entregadas ou expostas en clase segundo os prazos previstos no cronograma previamente facilitado. Procederáse á corrección das devanditas tarefas na aula. Con todo, a efectos de cualificación, seleccionaranse dúas tarefas □idénticas para todos- entre todas as formuladas, avaliándose as competencias CB2, CB3, CB4, CB5, CG3, CG4, CE59, CE60, CT3, CT4, CT5. - Presentación/exposición de traballos (20% da nota final). O alumno/a realizará e presentará un traballo froito do estudo e investigación dunha temática concreta obxecto da materia, avaliándose as competencias CB1, CB2, CB3, CB4, CB5, CG4, CE 59, CE60.

O alumno que obteña unha cualificación de 5 ou superior na avaliación continua e obtivese unha cualificación de 4 ou superior nas distintas probas quedará exento do exame final. Se o alumno ten suspensa algunha das probas tipo test ou as probas en grupos medianos cunha cualificación inferior a 4, poderá optar por ir ao exame final, na data oficialmente prevista, con toda a materia ou examinarse unicamente da parte suspensa, pero, neste último caso, a cualificación final desa parte suspensa será unha media ponderada entre a primeira cualificación □inferior a 4- (10%) e a obtida posteriormente (90%). En todo caso, se algún alumno, con motivo suficientemente documentado e xustificado -ex. ingreso hospitalario-, non poidese realizar algunha das probas na data prevista, poderá examinarse desa parte noutra data alternativa ou na convocatoria de decembro/xaneiro sen penalización algunha.

II. Avaliación xuño-xullo: Se o alumno/a obtivese unha cualificación superior ao 5 en algunha das probas obrigatorias desenvolvidas durante o cuadrimestre (tipo test, grupos medianos ou exposición de traballos) pero non aprobouse a materia na avaliación de decembro-xaneiro por non obter unha cualificación media superior ao 5, poderá conservar na avaliación de xuño-xullo a cualificación das probas aprobadas. Neste caso, o estudante quedará exento na avaliación final, na data oficialmente prevista, da proba ou da parte da proba superada, pero, a cualificación final correspondente á parte suspensa será unha media ponderada entre a primeira cualificación □inferior a 4- (20%) e a obtida posteriormente (80%). En todo caso, o alumno/a poderá optar por someterse ao sistema de avaliación final. A nota obtida na avaliación continua non se conservará para convocatorias de cursos académicos posteriores. O alumno/a deberá neses casos someterse a un novo proceso de avaliación continua, agás que opte pola avaliación final teórica e práctica.

2. Sistema de avaliación final: O alumno/a que non cumpra os requisitos para acollerse ao sistema de avaliación continua ou que opte por non facelo, terá dereito a ser avaliado en decembro-xaneiro e en xuño-xullo mediante exame final que represente o 100% da cualificación na materia. O citado exame final constará de dúas probas: - Proba de respostas de desenvolvemento (80% da nota final), avaliándose as competencias CB2, CB3, CG1, CG2, CE59, CE60, CT1, CT4, CT5. - Estudo de casos/análises de situacións (20% da nota final), avaliándose as competencias CB1, CB2, CB3, CB4, CB5, CG3, CG4, CE59, CE60, CT2, CT3, CT4, CT5. Na convocatoria de fin de carreira, o alumno deberá acollerse necesariamente ao sistema de avaliación final.

O exame final terá lugar, nas convocatorias de fin de carreira e nas avaliacións de decembro-xaneiro e xuño-xullo, nas datas aprobadas en Xunta de Facultade e oficialmente publicadas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NAVARRO NIETO, F., RODRÍGUEZ-PIÑERO ROYO, M., GÓMEZ MUÑOZ, J. M., **Manual de Derecho Social de la UE**, última edición, Tecnos,

MELÉNDEZ MORILLO-VELARDE, L., PÉREZ CAMPOS, A. I., **Materiales de Derecho Social Comunitario, teoría y práctica**, última edición, Tecnos,

NOGUEIRA GUASTAVINO, M., FOTINOPOULOU BASURKO, O., MIRANDA BOTO, J. M., **Lecciones de Derecho Social de la UE**, última edición, Tirant Lo Blanch,

MERCADER UGUINA, J. R., GÓMEZ ABELLEIRA, F. J., **Esquemas de Derecho Social de la UE**, última edición, Tirant Lo Blanch,

APARICIO TOVAR, J, **Introducción al Derecho Social de la Unión Europea**, última edición, Bomarzo,

SCIARRA, S. (Dir.), **Manuale di Diritto Sociale Europeo**, última edición, Giappicheli,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito do traballo e da seguridade social/O03G081V01504

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS EN CASO DE DOCENCIA VIRTUAL OU MIXTA:

- Metodoloxías docentes: mantéñense todas as metodoloxías sinaladas na guía (lección maxistral, clases prácticas e estudo de casos), sendo obxecto de implementación a través dos mecanismos telemáticos dispostos pola Universidade de Vigo (Aulas Virtuais a través do Campus Remoto e Plataforma de teledocencia)
- Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): as titorías levaranse a cabo por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia en despachos virtuais, foros...) baixo a modalidade de concertación previa
- Modificacións dos contenidos a impartir: non proceden.
- Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non se modifica a bibliografía recomendada, sendo completada por esquemas e outros materiais facilitados a través da plataforma de teledocencia.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN EN CASO DE DOCENCIA VIRTUAL OU MIXTA:

- Avaliación continua: mantéñense todas as probas previstas (exámenes tipo test, entrega de prácticas e realización e exposición de traballos) que se desenvolverán a través dos mecanismos telemáticos dispostos pola Universidade de Vigo (Aulas Virtuais a través do Campus Remoto e Plataforma de teledocencia).
- Exame final: a proba de preguntas a desenvolver substitúese por un exame tipo test (80% da calificación final), mantense a proba práctica (20% da calificación final).

As probas desenvolveranse nas datas e horarios previstos no cronograma da materia e no calendario oficial aprobado en Xunta de Facultade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Unión Europea, constitución e medio ambiente**

Materia	Unión Europea, constitución e medio ambiente			
Código	003G081V01913			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Mosquera Casero, Jose Movilla Pateiro, Laura			
Profesorado	Mosquera Casero, Jose Movilla Pateiro, Laura			
Correo-e	mosquera.casero@gmail.com lauramovilla@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno sexa capaz de comprender, analizar e manexar a complexa, diversa e dispersa regulación do medio ambiente, desde unha dimensión nacional, internacional e comunitaria			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE37	CE45 - Coñecer a estrutura organizativa e institucional da UE, así como o Ordenamento xurídico comunitario e as súas fontes e incidencia no ordenamento nacional así como as súas relacións co ordenamento xurídico internacional
CE38	CE46 - Ser capaz de manexar e interpretar o ordenamento xurídico comunitario
CE82	CEI 35 - Coñecer os principios xurídicos comunitarios que rexen a creación dun mercado único europeo e as características básicas dalgunhas políticas comunitarias.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias				
O obxectivo desta materia é que o alumno sexa capaz de comprender, analizar e manexar a complexa, diversa e dispersa regulación do medio ambiente, desde unha perspectiva nacional, internacional e comunitaria	CB1	CG1	CE37	CT1	
	CB2	CG2	CE38	CT2	
	CB3	CG3	CE82	CT3	
	CB4	CG4		CT4	
	CB5			CT5	

Contidos	
Tema	
BLOQUE I	
Tema 1: A protección do medio ambiente no constitucionalismo europeo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os precedentes do dereito ambiental do século XIX 2. A consolidación do medio ambiente como defensa global e sistemática da natureza 3. A tutela do medio ambiente: unha función básica da Unión Europea
Tema 2: A obrigação constitucional do conservar o medio ambiente como contido do Estado social: principio reitor da política social e económica	<ol style="list-style-type: none"> 1. O medio ambiente, ben ou interese colectivo, recoñecido en beneficio directo da sociedade 2. Uso racional dos recursos naturais e Estado social
Tema 3: O medio ambiente na Constitución de 1978: o artigo 45 da CE e a súa conexión con outros dereitos constitucionais	<ol style="list-style-type: none"> 1. A conexión entre medio ambiente e desenvolvemento da persoa 2. Dereitos constitucionais conectados co dereito do medio ambiente
Tema 4: Natureza xurídica do dereito a gozar dun medio ambiente adecuado	<ol style="list-style-type: none"> 1. Matizado carácter do dereito a gozar dun medio ambiente adecuado 2. A complexa armazón do medio ambiente e a determinación do lexislador
Tema 5: A función pública de protección do medio ambiente	<ol style="list-style-type: none"> 1. O mandato expreso do art. 45 aos poderes públicos 2. A repartición competencial do medio ambiente e a súa aplicabilidade 3. Relevancia da administración local
Tema 6: O dereito ao medio ambiente na xurisprudencia constitucional española	<ol style="list-style-type: none"> 1. A apertura do recurso de amparo fronte a danos ambientais, sentenza do TC e TEDH 2. Incidencia do carácter complexo do medio ambiente na repartición competencial segundo o TC
BLOQUE II	
Tema 7: Orixe e evolución do Dereito Internacional do Medio Ambiente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Fase conservacionista 3. Fase de loita contra a contaminación 4. Fase do desenvolvemento sustentable 5. Desenvolvementos recentes
Tema 8: Fontes do Dereito Internacional do Medio Ambiente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Introducción 2. Tratados multilaterais ambientais 3. Principios do Dereito Internacional do Medio Ambiente 4. O soft law e a protección internacional do medio ambiente
Tema 9: A aplicación do Dereito Internacional do Medio Ambiente	<ol style="list-style-type: none"> 1. A dimensión institucional do Dereito Internacional do Medio Ambiente 2. Mecanismos de control da aplicación do Dereito Internacional do Medio Ambiente 3. Responsabilidade internacional e mecanismos de resolución de controversias ambientais internacionais
Tema 10: A Unión Europea e o Medio ambiente: a Política de medio ambiente	<ol style="list-style-type: none"> 1. Orixe e desenvolvemento da política ambiental da UE 2. Configuración actual da política ambiental da UE
Tema 11: A aplicación da política de medio ambiente da Unión Europea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os procedementos de adopción da política ambiental da UE 2. O control da aplicación da política ambiental da UE
Tema 12: Contido da política ambiental da Unión Europea	<ol style="list-style-type: none"> 1. Medidas horizontais 2. Principais normativas sectoriais ambientais

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	50	83
Traballo tutelado	10	29	39
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	7	18	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral presentarase ao alumno os conceptos fundamentais da materia
Traballo tutelado	Os traballos na aula dividiranse en diversas actividades nas que o alumno adquire un protagonismo fundamental. Estas actividades centraranse, basicamente, na realización de prácticas e exposición de traballos nas que o alumno debe saber manexar os diferentes instrumentos xurídicos: nacionais, internacionais e europeos

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Lección maxistral	Tanto na sesión maxistral como no horario de tutorías o alumno poderá expor todas as cuestións ou dúbidas relativas á materia
Traballo tutelado	Tanto nas sesións de traballo en aula como nas tutorías o alumno poderá expor todas as dúbidas relativas ás prácticas expostas

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os coñecementos adquiridos na sesión maxistral serán avaliados mediante unha proba escrita na que se exporán cuestións de desenvolvemento sobre epígrafes do programa- Esta proba valorarase ata un máximo de 8 puntos. A data de celebración do exame será a aprobada en Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.	80	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE37 CE38 CE82
	Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é que o alumno sexa capaz de comprender, analizar e manexar a complexa, diversa e dispersa regulación do medio ambiente, desde unha perspectiva nacional, internacional e comunitaria		
Resolución de problemas e/ou exercicios	O traballo na aula valorarase en atención aos traballos prácticos que serán obxecto de exposición na aula. Esta proba valorarase ata un máximo de 2 puntos.	20	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE37 CE38 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
	Resultados de aprendizaxe: O obxectivo desta materia é que o alumno sexa capaz de comprender, analizar e manexar a complexa, diversa e dispersa regulación do medio ambiente, desde unha perspectiva nacional, internacional e comunitaria		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Esta materia se impartirá por dúas áreas de coñecemento: Dereito Constitucional e Dereito Internacional Público. A área de Dereito Constitucional impartirá esta materia durante a primeira metade do primeiro cuatrimestre (bloque I) e a área de Dereito Internacional Público durante a segunda metade do primeiro cuatrimestre (bloque II). CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN ACTAS. En canto o sistema de avaliación, cada área valorará as súas probas sobre un máximo de 5 puntos (4 puntos as probas de desenvolvemento e 1 punto a resolución de problemas ou exercicios) Para superar a asignatura é necesario superar as probas de cada área de coñecemento. Os alumnos que opten por o sistema de avaliación continúa só realizarán o examen teórico, non o examen práctico. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN ACTAS. Para aqueles alumnos que non se sometan a avaliación continua, a proba a realizar, modalidade avaliación final, constará dunha proba escrita na que cada área valorará as súas probas cun máximo de 5 puntos (4 probas de desenvolvemento e a resolución dun caso práctico), exame que, en todo caso, representará o 100% de a cualificación. Para superar a asignatura é necesario superar as probas de cada área de coñecemento. CRITERIOS DE EVALUACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA. 1. Alumnos de avaliación continúa: criterios de avaliación para asistentes 1ª edición Actas. 2. Alumnos que non someten a avaliación continúa e fin de carreira: criterios de avaliación para non asistente, 1ª edición Actas. En todas as convocatorias se avalían as mesmas competencias e resultados de aprendizaxe indicados nesta guía. As Datas de exame das distintas probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as especificadas no calendario de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2021-2022.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Díez de Velasco, M, **Instituciones de Derecho Internacional Público**, Última edición,
Rodrigo, A.J, **El desafío del Desarrollo sostenible**, 2015,
Juste Ruiz, J; Castillo Daudí, M, **La protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en la Unión Europea**, 2014,
Atienza García, J.F, **Manual de Derecho Ambiental**, 2001,
Díez Picazo, L.M, **Constitucionalismo de la Unión Europea**, 2002,
Ruiz Rico, G, **El derecho constitucional del medio ambiente: Dimensión jurisdiccional**, 2001,
Bibliografía Complementaria
Bustillo Bolado, R.O; Gómez Manresa, M.F, **Desarrollo sostenible: análisis jurisprudencial y políticas públicas**, 2014,
Kramer, L y otros, **Derecho medioambiental de la Unión Europea**, 2009,
Kramer, L, **EU Environmental Law**, 2015,
Juste Ruiz, J, **Derecho Internacional del Medio Ambiente**, 2000,
Movilla Pateiro, L, **El Derecho Internacional del agua**, 2014,
Lozano Cutanda.B, **Derecho ambiental administrativo**, 2003,
Alzaga, O, **Comentarios a las leyes políticas. Constitución Española de 1978, vol. IV**, 1985,
Bodansky, D, **The art and craft of International Environmental Law**, 2011,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito internacional público/O03G081V01303

Plan de Continxencias

Descrición

Se a cantidade de alumnado matriculado e as circunstancias sanitarias o esixen, impartirase docencia mixta, a través das Aulas Integra, con rotación do alumnado presente nas aulas.

Se é necesario pasar á modalidade de docencia non presencial, a docencia tanto teórica como práctica será impartida de forma telemática a través do Campus Remoto e o exame teórico final con preguntas de desenvolvemento substituirase por un exame tipo test a través de faitic.

En todas as modalidades de ensino, as sesións de titoría cos profesores pódense establecer por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros FAITIC ...), baixo concertación previa.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito tributario da Unión Europea e internacional**

Materia	Dereito tributario da Unión Europea e internacional			
Código	O03G081V01914			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público especial			
Coordinador/a	Siota Álvarez, Mónica			
Profesorado	Siota Álvarez, Mónica			
Correo-e	msiota@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Unha vez superado o estudo da ordenación xurídica dos ingresos e gastos públicos ("Dereito Financeiro e Tributario I" de 3º Curso), e tras abordar a "Parte especial" do Dereito Tributario ("Dereito Financeiro e Tributario II" de 4º Curso), o "Dereito tributario da Unión Europea e Internacional" céntrase nun sector do ordenamento xurídico de crecente interese socio económico. A pertenza de España á Unión Europea e a emanación de normas tributarias polas institucións da Unión Europea, con clara incidencia nos ordenamentos nacionais, serán obxecto de especial atención nesta materia. Ao mesmo tempo estudaranse, no plano do Dereito internacional tributario, os fundamentos e fins dos Convenios de dobre imposición, así como as medidas e solucións que ofrece o ordenamento xurídico para potenciar o intercambio de información tributaria entre países e loitar contra a fraude fiscal a escala global.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CE67	CEI 20 - Coñecer as implicacións xurídico-tributarias da pertenza de España á Unión Europea.
CE68	CEI 21 - Coñecer os fundamentos e fins dos Convenios de dobre imposición, así como as medidas e solucións que ofrece o ordenamento xurídico para potenciar o intercambio de información tributaria entre países e loitar contra a fraude fiscal a escala global.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional	CB2	CG1	CE67	CT1
	CB3	CG2	CE68	CT3
	CB4	CG3		CT4
	CB5			CT5

Contidos

Tema

PRIMEIRA PARTE: DEREITO TRIBUTARIO DA UNIÓN EUROPEA	1.- O poder normativo tributario da Unión Europea. 2.- Os recursos propios da Unión Europea. 3.- Os impostos indirectos harmonizados. Renda de aduanas. 4.- As Directivas da Unión Europea no ámbito da imposición directa. 5.- A fiscalidade ambiental. 6.- A cooperación entre Administracións tributarias dos Estados membros.
SEGUNDA PARTE: DEREITO INTERNACIONAL TRIBUTARIO	7.- Os Convenios de Dobre Imposición Internacional: concepto, finalidade e interpretación. Os modelos de convenio (OCDE, ONU). 8.- A residencia, o principio de non discriminación fiscal e as medidas antiabuso. 9.- Os paraísos fiscais e as medidas antifraude.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	65	98
Seminario	17	32	49
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Observación sistemática	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos da materia obxecto de estudo.
Seminario	Distintas actividades destinadas a traballar sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. E nas que o alumno -xa sexa de forma individual ou en grupo-: fai unha exposición oral e/ou escrita sobre un tema proposto; resolve casos prácticos aplicando e interpretando Dereito tributario; elabora informes xurídicos, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.
Seminario	Atenderanse e resolverán as dúbidas do alumnado respecto dos contidos, actividades e/ou exercicios que se propuxeron para adquirir as competencias perseguidas. A atención personalizada ao alumnado poderá realizarse, no seu caso, por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, etc.) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final escrita que representa o 20% da nota para as/vos alumnas/vos que se sometan a avaliación continua. Quen, despois de someterse ao sistema de avaliación continua, obtivese nesta última unha nota final mínima de 5 sobre 10 non estará obrigado a realizar a proba final escrita de resposta curta como requisito necesario para superar a materia. Para as/os alumnas/os que NON se sometan ao sistema de avaliación continua, a proba final escrita de resposta curta representa o 100% da súa nota. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.	20	CB2 CG1 CE67 CT1 CB3 CG2 CE68 CT3 CB4 CG3 CT4 CB5 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Probas de avaliación continua previstas, exclusivamente, para as/os alumnas/os que se sometan a este sistema de avaliación. A nota media dos distintos exames tipo test constituirá para ditas/os alumnas/os o 70% da súa nota final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.	70	CB2 CG1 CE67 CT1 CB3 CG2 CE68 CT3 CB4 CG3 CT4 CB5 CT5

Observación sistemática O profesorado, a través de diferentes actividades que propoña ao alumnado que se someta a avaliación continua (casos prácticos, exposición oral dun tema, presentación escrita dun traballo, tarefa colaborativa na aula, etc.), valorará a participación activa e a calidade das intervencións deste tanto nas clases maxistras como, sobre todo, nos seminarios. A participación activa e de calidade do alumnado sometido a avaliación continua suporá o 10% da súa cualificación final. Resultado de aprendizaxe: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.	10	CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3	CE67 CE68	CT1 CT3 CT4 CT5
--	----	--------------------------	-------------------	--------------	--------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS AVALIACIÓN 1ª EDICIÓN DE ACTAS

1.-Ao comezo de curso, a/o alumna/o deberá manifestar a súa intención de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia proporcionaranlle un documento que a/o alumna/o deberá cubrir e asinar nun determinado prazo. Este documento será vinculante, de modo que as/os alumnas/os que o asinen NON poderán, con posterioridade e durante ese curso académico, cambiar de sistema de avaliación.

2.- A/o alumna/o que se acolla ao sistema de avaliación continua, subscribindo o citado documento, será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba: proba final escrita de resposta curta (20%), probas de avaliación continua de tipo test (70%), e participación activa e de calidade (10%), nos que se avaliarán todas as competencias da materia.

Pero a/o alumna/o que, obteña unha nota mínima de 5 sobre 10 tras sumar as cualificacións obtidas nas probas de avaliación continua tipo test (70%) e a participación activa e de calidade (10%), non estará obrigada/o a realizar a proba escrita de resposta curta (20%) como requisito necesario para superar a materia.

3.- Para as/os alumnas/os que NON se sometan ao sistema de avaliación continua, a proba final escrita de resposta curta representará o 100% da súa cualificación, e nela avaliaranse todas as competencias da materia.

A proba final de avaliación realizarase na data e na hora especificadas no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para ou curso académico 2021-22.

4.- Os resultados da aprendizaxe tanto para o alumnado que se somete a avaliación continua como para o que non o fai serán os mesmos: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.

CRITERIOS AVALIACIÓN 2ª EDICIÓN DE ACTAS

1.- As/os alumnas/os que se someteron ao sistema de avaliación continua conservarán, na segunda edición de actas, a nota obtida ao longo do curso (e que derivará das probas de avaliación continua de tipo test -70%- e da súa participación activa e de calidade -10%-). En consecuencia, só terán que realizar unha proba escrita de resposta curta, que representará o 20% da nota final, e que se sumará á cualificación obtida mediante avaliación continua.

2.- Para as/os alumnas/os que NON se someteron ao sistema de avaliación continua, a proba escrita de resposta curta representará o 100% da súa cualificación, e nela avaliaranse todas as competencias da materia.

A proba final de avaliación realizarase na data e na hora especificadas no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para ou curso académico 2021-22.

3.- Os resultados da aprendizaxe tanto para o alumnado que se somete a avaliación continua como para o que non o fai serán os mesmos: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA

O exame de fin de carreira consistirá nunha proba escrita, de resposta curta, que representará o 100% da cualificación das/os alumnas/os que concorran ao devandito exame, e nela avaliaranse todas as competencias da materia.

O mencionado exame realizarase na data e horario especificados no calendario oficial aprobado pola Xunta da Facultade de Dereito para o curso académico 2021-22.

Os resultados da aprendizaxe serán: Coñecer, interpretar e aplicar as normas reguladoras do Dereito tributario da Unión Europea e internacional.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

PÉREZ ROYO, F. (Director), **Curso de Derecho Tributario. Parte especial**, Última edición, Tecnos, 2021

Bibliografía Complementaria

FALCÓN Y TELLA, R. y PULIDO GUERRA, E., **Derecho Fiscal Internacional**, Última edición, Marcial Pons, Última edición

CARMONA, N. (Director), **Convenios fiscales internacionales y fiscalidad de la Unión Europea**, Última edición, CISS, Última edición

CALDERÓN CARRERO, J. M., **Derecho tributario de la Unión Europea**, Wolters Kluwer, 2021

BARREIRO CARRIL. M. C., **Los impuestos directos y el derecho de la Unión Europea : la armonización negativa realizada por el TJUE**, Instituto de Estudios Fiscales, 2012

DE JUAN CASADEVALL, J., **El principio de no discriminación fiscal como instrumento de armonización negativa**, Aranzadi, 2010

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Dereito internacional público/O03G081V01303

Dereito financeiro e tributario I/O03G081V01603

Dereito financeiro e tributario II/O03G081V01701

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Como metodoloxías docentes seguiranse utilizando a clase maxistral e o seminario, aínda que se adaptarán ao escenario de non presencialidade ou semipresencialidade. En concreto, a súa aplicación farase efectiva a través das aulas virtuais da Universidade co reforzo ou apoio complementario da súa plataforma de teledocencia.

A atención personalizada ao alumnado concretarase en tutorías que se desenvolverán por medios telemáticos, preferentemente a través dos despachos virtuais asignados ao profesorado responsable da materia, baixo a modalidade de concertación previa.

Non se prevén modificacións substanciais dos contidos a impartir.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

1ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua, a ponderación ou repartición da nota final queda como segue:

- a) Substituiranse as probas de tipo test e presenciais na aula polo mesmo tipo de probas a realizar a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Ditas probas seguirán representando o 70% da nota final.
- b) Valorarase o grao de cumprimento e entrega en prazo das tarefas ou exercicios que periodicamente se vaian sinalando a través da plataforma de teledocencia da Universidade. Este apartado representará un 10% da nota final.
- c) O 20% restante da cualificación total provirá dun exame final tipo test, que se realizará a través da plataforma de teledocencia da Universidade.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

-O alumnado NON acollido ao sistema de avaliación continua terá que realizar un exame final tipo test a través da plataforma de teledocencia da Universidade que representará o 100% da súa cualificación.

O exame final realizarase na data e hora sinaladas no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

2ª EDICIÓN DE ACTAS.-

- Para o alumnado acollido ao sistema de avaliación continua aplicaranse as seguintes pautas:

A nota de avaliación continua obtida ao longo do cuadrimestre, que representa o 80% da súa cualificación final, conservarase para esta segunda edición de actas. Nesta segunda oportunidade tamén se manterá o mesmo modelo de exame final que na primeira oportunidade: un exame tipo test que se realizará a través da plataforma de teledocencia da Universidade, e que representará o 20% da cualificación final.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinalados no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

-O alumnado NON acollido ao sistema de avaliación continua terá que realizar un exame final tipo test a través da plataforma de teledocencia da Universidade que representará o 100% da súa cualificación.

O mencionado exame final realizarase na data e hora sinaladas no calendario oficial aprobado para ese efecto pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA

O exame de fin de carreira consistirá nunha proba tipo test que se realizará a través da plataforma de teledocencia da Universidade de Vigo, e que representará o 100% da cualificación das/os alumnas/os que concorran ao devandito exame.

O mencionado exame realizarase na data e horario especificados no calendario oficial aprobado pola Xunta da Facultade de Dereito para o curso académico 2021-22.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Litigación internacional e sostibilidade**

Materia	Litigación internacional e sostibilidade			
Código	003G081V01915			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	García Vidal, Javier			
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral	Nesta materia preténdese achegar ao alumnado ao fenómeno do denominado desenvolvemento sustentable desde a perspectiva xurídica internacional			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE48	CEI 1 - Comprender e coñecer o conxunto normativo internacional da sustentabilidade composto por convenios e por regulación ou formularios promovidos por organizacións non gobernamentais.
CE49	CEI 2- Ser capaz de identificar os problemas xurídicos propios do Dereito internacional do desenvolvemento sustentable, abordando a súa solución de modo interdisciplinar, así como ser capaz de interpretar e analizar críticamente os aspectos xurídico-técnicos propios da litigación internacional.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e poder manexar as normas e a xurisprudencia relativa aos litixios sobre sustentabilidade que presentan elemento estranxeiro	CB2 CG1 CE48 CT1
	CB3 CG2 CE49 CT2
	CB4 CG4 CT5
	CB5

Contidos

Tema	
TEMA 1. ASPECTOS XERAIS	1. Concepto, historia e fontes do desenvolvemento sustentable. 2. Desenvolvemento sustentable e Dereito internacional privado: Estados ou empresas en relacións de internacionalidade cos cidadáns.
TEMA 2. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN INTERNACIONAL SOBRE MEDIO AMBIENTE.	1. O Dereito internacional ambiental. 2. A responsabilidade civil internacional por danos ao medio ambiente.
TEMA 3. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN INTERNACIONAL SOBRE DEREITOS HUMANOS	1. Dereito internacional privado e protección dos Dereitos humanos. 2. Estranxeiría e Dereitos humanos.
TEMA 4. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN INTERNACIONAL SOBRE CONSUMO.	1. En relación coa protección internacional dos consumidores. 2. En relación coas accións colectivas internacionais.
TEMA 5. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN INTERNACIONAL SOBRE TRABALLO.	1. En relación coa protección internacional do traballador. 2. En relación co traballador estranxeiro.

TEMA 6. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN INTERNACIONAL SOBRE PROPIEDAD INTELLECTUAL.	1. En relación coa defensa do patrimonio tradicional a través da propiedade intelectual. 2. En relación coa propiedade intelectual como monopolio da industria cultural.
TEMA 7. SUSTENTABILIDADE E LITIGACIÓN SOBRE INVESTIMENTOS ESTRANXEIROS.	1. En relación cos aspectos materiais do Dereito internacional de investimentos. 2. En relación cos aspectos procesuais da arbitraje de investimentos.
Tema 8. LITIXIOS INTERNACIONAIS ENTRE ESTADOS RELATIVOS Ao DESENVOLVEMENTO SUSTENTABLE	-

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20.9	20.9	41.8
Lección maxistral	31.5	31.5	63
Exame de preguntas obxectivas	1.1	12.1	13.2
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20	21
Debate	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado recibe atención personalizada nas titorías. Poderán facerse telemáticamente previa concertación
Resolución de problemas	O alumnado recibe atención personalizada nas titorías. Poderán facerse telemáticamente previa concertación

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse distintas probas teóricas de resposta curta ao longo do curso, para evidenciar que o alumnado adquire as competencias sinaladas. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece e pode manexar as normas e a xurisprudencia relativa aos litixios sobre sustentabilidade que presentan elemento estranxeiro	40	CB2 CG1 CE48 CB3 CG2 CB5 CG4
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. Como resultado da aprendizaxe, o alumnado coñece e pode manexar as normas e a xurisprudencia relativa aos litixios sobre sustentabilidade que presentan elemento estranxeiro	40	CG4 CE49 CT2 CT5
Debate	Proba que se realizará baixo a modalidade dun debate teórico sobre temas do programa, un debate sobre un litixio real ou ficticio, ou ben unha exposición sobre algún tema do programa	20	CG4 CE49 CT2 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

En avaliación continua, realizarase un mínimo de dous parciais liberatorios que valerán un 40% de a nota final. Ademais, realizaranse polo menos dúas probas de tipo práctico que valerán outro 40% da nota final. O 20% restante da nota procederá da asistencia a clase e da participación nos debates e nas actividades que se organicen.

O alumnado que non supere a avaliación continua ou que non a siga por calquera motivo, deberá superar o exame final teórico práctico por valor de o 100% da nota, segundo as convocatorias que se publiquen por parte do decanato da Facultade para o curso 2021-2022. Este sistema aplicarase tamén na avaliación de xullo e nas demais avaliacións finais previstas, como a extraordinaria de fin de carreira, permitindo acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da

materia.

O alumnado que, a xuízo do profesor, incumpla o compromiso ético esixido pola Universidade de Vigo en relación coa realización de probas, será automaticamente expulsado da avaliación continua, sen prexuízo de outras accións que poidan derivar da súa conduta.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Garcimartín Alférez, Francisco J., **derecho internacional privado**, 3ª, civitas, 2016

Bibliografía Complementaria

Fernandez Rozas, José Carlos, **derecho internacional privado**, 9ª, Civitas-Thomson Reuters, 2016

Calvo Caravaca, Alfonso Luis, **derecho internacional privado**, 14ª, Comares, 2014

Velázquez Pérez, Rafael- Andrés, **Claves para una regulación integral del desarrollo sostenible en Cuba**, 978-84-9772-246-9, 1º, Dykinson, 2020

Recomendacións

Outros comentarios

Téñase en conta que os contidos previstos no apartado correspondente desta guía docente desenvolven os descritores básicos da materia incluídos na memoria do grao en Dereito, sendo a correspondencia entre ambos os como segue:

- Caracterización básica do Dereito internacional do desenvolvemento sustentable (Tema 1 pregunta 2)
- Litigación internacional e dimensión ambiental: aspectos xerais (Tema 2 pregunta 1)
- Litigación internacional e dimensión ambiental: casos paradigmáticos (Tema 2 pregunta 2).
- Litigación internacional e dimensión social: aspectos xerais. (Tema 5)
- Litigación internacional e dimensión social: casos paradigmáticos. (Tema 4))
- Arbitraje internacional e sustentabilidade: aspectos xerais. (Tema 8)
- Arbitraje internacional e sustentabilidade: casos paradigmáticos (Temas 6 e 7).

Plan de Continxencias

Descrición

O seguimento realizarase a través dos seguintes recursos:

Curso virtual na plataforma Moodle (FaiTic, UVigo) e correo electrónico.

Docencia presencial: Seguimento na aula e o seminario de informática da Facultade.

Docencia non presencial: Campus Remoto (enlace en FaiTic).

Plan de continxencias:

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS:

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións da propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde responsabilidade, e garantizando a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial.

Estas medidas xa planificadas garantizan, no momento que sexa preceptivo, o desenrolo da docencia dun xeito mái áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS:

* Metodoloxías docentes que se manteñen:

Todas as actividades docentes (leccións maxistras, prácticas de resolución de exercicios, preparación de traballos) se manterán mediante a utilización combinada de FaiTic e Campus Remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican:

Non se modificarán as metodoloxías.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

A atención personalizada realizarase mediante a utilización combinada de FaiTic (foros, corrección comentada de tarefas) e

do Campus Remoto (titorías individuais e en grupo).

* Modificaciónes (se proceden) dos contidos a impartir:

Non se modificarán os contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe:

Para facilitar o acceso online á bibliografía o profesorado ampliou no posible as referencias a recursos electrónicos e dixitalizados.

O alumnado ten a súa disposición todo o material elaborado polos profesores e utilizado nas clases.

* Outras modificaciónes:

Non se realizarán outras modificaciónes.

ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN:

Conservanse as probas e porcentaxes da avaliación da materia.

* Información adicional:

Os exames realizaranse a través das aulas do Campus Remoto e das actividades, ferramentas e recursos de Faitic

Cando sexa necesario utilizar materiais específicos, estes poderán proxectarse na aula virtual, e/ou descargarse en faitic

A entrega dos exames realizarase sempre que sexa posible a través dunha tarefa de Faitic. De existir problemas técnicos irresolubles, poderánse utilizar vías alternativas como correo electrónico ou teléfono móbil.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Argumentación e interpretación xurídica**

Materia	Argumentación e interpretación xurídica			
Código	003G081V01921			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Profesorado	Bonorino Ramírez, Pablo Raúl			
Correo-e	pbonorino@hotmail.com			
Web				
Descrición xeral	A asignatura ten como obxectivo ofrecer ferramentas teóricas para mellorar as prácticas argumentativas e interpretativas dos alumnos. Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE58	CEI 11 - Coñecer as principais teorías da interpretación e da argumentación xurídica contemporáneas.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O obxectivo básico desta materia é a utilización da lóxica e da argumentación xurídica para a resolución pacífica dos conflitos sociais.	CB1	CG1	CE58	CT1
	CB2	CG2		CT2
	CB3	CG3		CT3
	CB4	CG4		CT4
	CB5			CT5

Contidos

Tema

I. DESACUERDOS E DEBATES	<ul style="list-style-type: none"> 1. O concepto de desacuerdo 1.1 Clasificación de desacuerdos 1.2 Análise de desacuerdos 2. Desacuerdos non genuinos 2.1 Desacuerdos meramente verbales 2.2 Definición e desacuerdos verbales 3. Intercambios argumentativos 3.1. Diferenzas de opinión 3.2 Desacuerdos e debate 4. A argumentación en debates
II. ARGUMENTACIONES XURÍDICAS	<ul style="list-style-type: none"> 1. Identificación e reconstrución de argumentos 2. A reconstrución de argumentaciones 3. Un caso paradigmático de razonamiento xurídico: a sentenza xudicial 4. Sentenza xudicial e cuestións estereotipadas 5. Reconstrución de argumentaciones xudiciais
III. LÓXICA DEDUCTIVA	<ul style="list-style-type: none"> 1. Validez e forma lóxica 2. Argumentos deductivos simples 2.1 O modus ponens 2.2 O modus tollens 2.3 O argumento hipotético 2.4 O argumento disyuntivo 2.5 O dilema 3. Argumentos deductivos complexos 4. As cadeas deductivas 5. As formas válidas complexas 5.1 A redución ao absurdo 6. Silogismos
IV. LÓXICA INDUCTIVA	<ul style="list-style-type: none"> 1. O ámbito da probabilidade 2. Que é un argumento inductivo? 3. Algunhas concepcións erróneas sobre a inducción 4. A forza inductiva dun argumento 5. Inducción e probabilidade e 6. Argumentos inductivos 7. As formas inductivas máis usuais na práctica xurídica 7.1 Inferencias por enumeración 7.2 A analogía 7.3 A abducción
V. LÓXICA INFORMAL	<ul style="list-style-type: none"> 1. As falacias na argumentación xurídica 2. Un modelo dialógico e normativo 2.1 Diálogo racional 2.2 Regras positivas e negativas 2.3 A carga da proba en debates orais 3. Falacias non formais 3.1 A apelación á autoridade 3.2 Os ataques persoais 4. Interrogatorios 4.1 Preguntas, contestaciones e respostas 4.2 Tipos de preguntas 4.3 Orzamentos, preguntas e falacias 4.4 Avaliación de interrogatorios
VI. TEORÍAS DA ARGUMENTACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> 1. As teorías da argumentación xurídica contemporáneas 2. Principios constitucionais e argumentación xurídica 3. Modelos descritivos e normativos 3.1 A teoría de Aarnio 3.2 A teoría de Alexy 3.3 A teoría de MacCormick 3.4 A teoría de Toulmin 4. A retórica 4.1 Tópica e retórica 4.2 Perelman e a nova retórica

VII. TEORÍAS DA INTERPRETACIÓN

1. Que é interpretar?
2. Interpretación e significado
3. As teorías contemporáneas da interpretación jurídica
  - 3.1 A posición de Kelsen
  - 3.2 A posición de Ross
  - 3.3 A posición de Hart
  - 3.4 A posición de Dworkin
4. Interpretación e dogmática jurídica
5. Interpretación e aplicación do dereito
6. Interpretación e argumentación
  - 6.1 Argumentos interpretativos

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	16	24	40
Resolución de problemas de forma autónoma	3	12	15
Lección maxistral	26	40.8	66.8
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	15	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	3	7
Debate	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Realización de tarefas de comprensión a partir da aplicación dos coñecementos adquiridos a situacións de relevancia práctica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballos prácticos.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais dirixida aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas teóricas e prácticas. As tutorías levarán a cabo utilizando todos os medios técnicos dispoñibles, segundo as necesidades do alumnado, e baixo a modalidade de concertación previa si a situación sanitaria requirise desenvolvesas de forma non presencial.
Resolución de problemas de forma autónoma	As tutorías levarán a cabo utilizando todos os medios técnicos dispoñibles, segundo as necesidades do alumnado, e baixo a modalidade de concertación previa si a situación sanitaria requirise desenvolvesas de forma non presencial.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Aplicación dos coñecementos da materia a situacións de relevancia práctica.	60	CB1 CG1 CE58 CT1 CB2 CG2 CT2 CB3 CG3 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de casos prácticos.	30	CB1 CT1 CB2 CT3 CB4
Debate	Exposición e debate	10	CB1 CG3 CE58 CT4 CB2 CG4 CB3

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES EN 1ra. EDICIÓN DE ACTAS. Parte teórica e parte práctica: para superar a materia de Argumentación e interpretación xurídica será necesario aprobar tanto a parte teórica como a parte práctica. As probas están especificadas nos apartados anteriores.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTE EN 1ra. EDICIÓN DE ACTAS. Proba obxectiva consistente nun exame final da materia que consiste en responder preguntas, resolver casos prácticos y ejercitar el debate..

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2da. EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA. A adquisición de competencias na segunda oportunidade evaluarase a través dunha proba obxectiva consistente nun exame final das competencias que consiste en responder preguntas, resolver casos prácticos y ejercitar el debate.. Nas probas sinaladas evaluaranse as competencias non adquiridas previamente e que son as mesmas que nas anteriores avaliacións. Conservaranse as partes -teórica ou práctica- da materia aprobadas na avaliación continua. Os resultados de aprendizaxe a avaliar son a utilización da lóxica e da argumentación xurídica para a resolución pacífica dos conflitos sociais (CB1,2,3,4,5; CG1,2,3,4; CE58 e CT1,2,3,4,5).

Os días e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de exames aprobado pola Xunta de Facultade de a Facultade de Dereito para o curso 2021-22.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Alchourrón, C. y Bulygin, E., **Análisis lógico y derecho**, CEC,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **Argumentación en debates**, SPUV,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **Introducción a la lógica jurídica**, Ediciones Suárez,
- Bonorino Ramírez, Pablo Raúl, **El imperio de la interpretación**, Dykinson,
- Alchourrón, C. y Bulygin, E., **Introducción a la metodología de las ciencias jurídicas y sociales**, Astrea,
- Atienza, Manuel, **Las razones del derecho**, CEC,
- García Amado, Juan Antonio, **El derecho y sus circunstancias. Nuevos ensayos de filosofía jurídica**, Universidad del Externado,
- Feteris, Evelin, **Fundamentos de la argumentación jurídica. Revisión de las teorías sobre la justificación de las decisiones judiciales**, Universidad del Externado,
- Copi, Irving M., y Cohen, Carl, **Introducción a la lógica**, Limusa,
- Lifante Vidal, Isabel, **La interpretación jurídica en la teoría del derecho contemporánea**, CEC,
- Marmor, Andrei, **Interpretación y teoría del derecho**, Gedisa,
- Aarnio, Aulis, **Lo racional como razonable. Un tratado sobre la justificación jurídica**, CEC,
- Hernández Marín, Rafael, **Interpretación, subsunción y aplicación del derecho**, Marcial Pons,
- Iturralde Sesma, Victoria, **Aplicación del derecho y justificación de la decisión judicial**, Tirant lo Blanch,
- Vernengo, Roberto, **La interpretación literal de la ley**, Abeledo-Perrot,
- Gimeno Presa, María Concepción, **Interpretación y derecho. Análisis de la obra de Riccardo Guastini**, Universidad del Externado,
- Guastini, Riccardo, **Distinguiendo. Estudios de teoría y metateoría del derecho**, Gedisa,
- Alexy, Robert, **Teoría de la argumentación jurídica. La teoría del discurso racional como teoría de la fundamentación jurídica**, CEC,
- Rodríguez Boente, Sonia, **La justificación de las decisiones judiciales. El artículo 120.3 de la Constitución Española**, SPUV,
- Perelman, Chaim, **Tratado de la argumentación. La Nueva Retórica**, Gredos,
- Atienza, Manuel, **Tratado de argumentación jurídica**, Trotta,
- Gascón Abellán, Marina, **Argumentación jurídica**, Tirant lo Blanch,
- Bonorino, Pablo (ed.), **Argumentación, derecho y justicia**, Eolas,
- Feteris, Eveline, **Fundamentals of Legal Argumentation.**, Springer,
- Walton, Douglas, **Informal Logic**, CUP,
- Marmor, Andrei, **Law and Interpretation**, OUP,
- Vander Nat, Arnold, **Simple formal logic**, Routledge,

Recomendacións

Outros comentarios

NON SE FAN RECOMENDACIÓN S AO ALUMNADO NESTE PUNTO.

Plan de Continxencias

Descrición

En caso de ter que ditar a materia en modalidade mixta ou non presencial, todas as actividades previstas, incluíndo aquelas que se utilizan como medio de avaliación, levaranse a cabo utilizando as ferramentas do Campus Remoto e da plataforma de teledocencia FAITIC. Todos os materiais necesarios para o estudo da materia estarán dispoñibles en formato dixital. En

caso de ter que impartir a materia en modalidade non presencial, estableceranse todas as medidas oportunas para facilitar ao máximo a organización do traballo de forma autónoma por parte do alumnado, para evitar calquera tipo de problema de conciliación e/ou de conectividade á rede. As titorías nestes casos levarán a cabo utilizando todos os medios técnicos dispoñibles, segundo as necesidades do alumnado, e baixo a modalidade de concertación previa.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistemas xurídicos contemporáneos: Dereito continental e dereito anglosaxón**

Materia	Sistemas xurídicos contemporáneos: Dereito continental e dereito anglosaxón			
Código	O03G081V01922			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bravo Bosch, María José			
Profesorado	Bravo Bosch, María José			
Correo-e	bravobosch@gmail.com			
Web	http://bravobosch.es/author/vigrafik/			
Descrición xeral	Esta materia ten por obxecto o estudo das peculiaridades do dereito angloamericano. Materia do programa English Friendly: Los estudiantes internacionales poderán solicitar ao profesorado: a)materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE79	CEI 32 - Coñecer as diferenzas entre os dous grandes sistemas xurídicos contemporáneos: o sistema romano-canónico europeo e o CommonLaw.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Trátase de realizar unha análise comparativa entre os máis importantes sistemas xurídicos imperantes no mundo actual: o anglosaxón e o continental	CB1	CG1	CE79	CT2
-ao que pertence España- ao obxecto de extraer unha serie de ensinanzas que podan servir de base para a necesaria reforma de noso ordenamento xurídico-procesal.	CB2	CG2		CT3
	CB3	CG4		CT4
	CB4			
	CB5			

Contidos

Tema

I. O RENACEMENTO XURIDICO MEDIEVAL E A FORMACION DUN DEREITO COMUN EUROPEO (SÉCULOS XII a XV)

Tema1.- SUPOSTOS CULTURAIS E POLITICOS DO RENACEMENTO XURIDICO MEDIEVAL

1.- Significación do fenómeno na cultura xurídica europea. 2.- Elementos configuradores da identidade político-cultural do Medievo.

Tema 2.- A TRADICION XURIDICA ROMANO CANONICA

1.- Asimilación científica do dereito romano-xustiniano. 2.- Formación dun sistema de dereito común romano-canónico por obra da xurisprudencia. 3.- Difusión do dereito común romano-canónico no continente europeo como fenómeno cultural.

Tema 3. A TRADICION XURIDICA DO COMMON LAW E A EQUITY

1.- Configuración xudicial do dereito inglés. 2.- Incidencia da tradición xurídica romano-canónica na formación do dereito inglés.

II. O DEREITO COMPARADO

Tema 4.- HISTORIA DO DEREITO COMPARADO.

1.- O século XIX. 2.- O periodo de 1918 a 1945. 3.- A época actual. 4.- Funcións do dereito comparado. 4.1.- Unificación do dereito. 4.2.- Entendemento internacional. 4.3.- Un mellor coñecemento do dereito nacional.

III. FAMILIAS XURÍDICAS.

Tema 5. O CONCEPTO DE FAMILIA XURÍDICA.

1. Agrupamento dos dereitos en familias. 2. Elementos variables e constantes no dereito. 3. Criterio para a clasificación dos dereitos en familias.

Tema 6. AS FAMILIAS XURÍDICAS DO MUNDO CONTEMPORÁNEO.

1. Familia romano-xermánica. 2. Familia do Common Law. 3. Relación entre estas dous familias. 4. Familia dos laws e da Equity. 4.1.- Carácter fundamental da distinción. 4.2.- Aplicacións da Equity. 4.3.- A Equity dende 1875. 5.- Importancia do dereito adxectivo. 6.- A norma xurídica (legal rule).

IV. FAMILIA DO COMMON LAW.

Tema 7.- A FAMILIA DO COMMON LAW (1): ESTRUCTURA DO DEREITO INGLÉS

1.- Orixinalidade das categorías e conceptos do dereito inglés. 2.- Explicación histórica da estrutura do dereito inglés. 3.- Función das universidades. 4.- Common Law e Equity.

Tema 8.- A FAMILIA DO COMMON LAW (2): FONTES DO DEREITO

1.- A Lei. 1.1.- A Lei elemento extraño no dereito inglés. 1.2. Importancia actual da Lei. 2.- O costume. 3.- O precedente Xurisprudencial. 4.- Os principios xurídicos.

Tema 9.- A FAMILIA DO COMMON LAW (3): ORGANIZACIÓN DA XUSTICIA INGLESA

1.- Os tribunais ordinarios. 1.1.- Os tribunais inferiores. 1.2.- Os tribunais superiores. 2.- As restantes xurisdiccións. 3.- O Ministerio Público. 4.- Os profesionais. 4.1.- Barristers. 4.2.-Solicitors.

Tema 10.- A FAMILIA DO COMMON LAW (4): O PROCEDEMENTO PENAL INGLES

1. - Principios xerais. 2. - Clasificacións dos delitos. 3.- As penas. 4.- Reglas especiais do procedemento criminal. 4.1.- Iniciación do proceso. 4.2.- Vista preliminar. 4.3.- O procedemento rápido. 5.- Os xuícos con xurado. 5.1.- O xurado. 5.2.- A vista oral. O discurso de apertura.5.3.- As probas. 5.4.- O discurso final. 5.5.- A sentenza.

Tema 11.- A FAMILIA DO COMMON LAW (5): O PROCEDEMENTO CIVIL INGLES.

1.- Principios xerais. 2.- A demanda. 3.- A fase interlocutoria. 4.- A vista oral. 5.- As sentencias e los fallos: a doutrina do precedente. 6.- A execución das sentencias. 7.- O recurso de apelación.

Tema 12: A FAMILIA DO COMMON LAW (6): ALGUNHAS INSTITUCIÓNS TÍPICAS DO COMMON LAW.

1.- Os dereitos reais. 1.1.- O dereito de propiedade: a terra como obxecto da propiedade. 1.2.- Dereitos legais e de equidade sobre inmobles. 1.3.- A propiedade dos bens mobles. (Chattels). 1.4.- Enaxenación da propiedade. 2.- Administracións (trusts). 2.1.- Reglas para a administración dos trusts. 2.2.- Salvaguardas dos trusts. 3.- Torts.

Tema 13. -O COMMON LAW NOS EEUU DE AMÉRICA.

1.- O dereito nos Estados Unidos de América. 1.1.- Factores históricos de diferenciación. 1.2.- Estructura do Dereito nos Estados Unidos. 1.3.- Fontes do Dereito.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	58	91
Resolución de problemas de forma autónoma	16.5	37.5	54
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Presentación	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	En cada sesión maxistral a profesora expoñerá unha lección do temario. Se aclararán as cuestións máis problemáticas, co obxectivo de facilitar o aprendizaxe do alumnado.

Resolución de problemas de forma autónoma

De cando en vez, se plantexará un caso práctico para resolver na aula, e tamén se plantexarán problemas derivados dunha sentenza do Common Law inglés e dos EEUU de América.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na sesión maxistral se permiten preguntas ante as dúbidas que xurdan
Resolución de problemas de forma autónoma	Na resolución de problemas se fará unha atención personalizada para cada persona que teña dúbidas con respecto aos casos prácticos plantexados. As tutorías se realizarán no campus remoto por parte do profesor, no seu despacho virtual, previamente comunicadas polo estudante a través de correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os alumnos responderán por escrito un exame sobre o temario desenvolvido ao longo do curso, que conterá dous ou máis preguntas de desenvolvemento longo, sobre os máis importantes sistemas xurídicos imperantes no mundo actual, así como un caso práctico sobre a materia impartida. Resultado de aprendizaxe: coñecemento comparativo da diferenza entre os dous grandes sistemas xurídicos que existen na actualidade, o anglosaxón e o continental ao que pertence España- con incidencia especial no Common Law, tanto o inglés como o norteamericano.	50	CB1 CB2 CB4 CB5 CG1 CG2 CB4 CB5 CE79 CT2 CT3 CT4
Presentación	Exposición dun sistema xurídico, a elección dos estudantes de acordo co cronograma establecido para preparar a presentación.	50	CB1 CB2 CB3 CB4 CG1 CG4 CE79 CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS: 50% asistencia a clases con discusión, participación e elaboración de documentos, casos prácticos e conclusións sobre o Common Law, exposición dun sistema xurídico contemporáneo; 50% exame escrito.
2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS: 100% resultado do exame escrito final. coñecemento comparativo da diferenza entre os dous grandes sistemas xurídicos que existen na actualidade, o anglosaxón e o continental ao que pertence España- con incidencia especial no Common Law, tanto o inglés como o norteamericano. CB1CB2CB4CB5CG1CG2CE79CT2CT3CT4CB3CG4
3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA : 100% resultado exame escrito final.

O exame escrito final conterá dous ou tres preguntas longas, e un caso práctico da materia que veremos durante todo o curso. Coñecemento comparativo da diferenza entre os dous grandes sistemas xurídicos que existen na actualidade, o anglosaxón e o continental ao que pertence España- con incidencia especial no Common Law, tanto o inglés como o norteamericano. CB1CB2CB4CB5CG1CG2CE79CT2CT3CT4CB3CG4

As datas para os exames de Sistemas Xurídicos Contemporáneos son as que fixe a Xunta de Facultade para o curso 2021/22.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CUÑADO DE CASTRO, F., GÁMEZ GONZÁLEZ, R., **Introducción al Common Law**, 2017, Thomson Reuters- Aranzadi, 2017

Bibliografía Complementaria

ALISTE SANTOS, TOMÁS J., **Sistema de Common Law**, 2013, Editorial Ratio Legis, 2013

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Plan de Continxencias

Descrición

ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

A metodoloxía docente mantense: clases teóricas, resolución de casos prácticos e tamén exposición dalgún sistema xurídico contemporáneo con participación directa dos discentes, coa diferenza de que poderán seguirse tamén no campus remoto.

As tutorías faranse no campus remoto polo docente, no seu despacho virtual, previa comunicación do discente mediante correo electrónico.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas que se modifican.

Modifícase a proba final, que deixa de ser escrita e presencial, e pasa a ser on line e oral. Consistirá en responder a dúas ou tres preguntas, que poden ser de relacionar conceptos, diferenzas, casos prácticos, de comprensión e coñecemento da materia, e non sólo de memorizar.

Proba necesaria.

Exposición sistema xurídico contemporáneo: será obligatoria, online, e non presencial como sería sen circunstancias excepcionais.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito de defensa da competencia**

Materia	Dereito de defensa da competencia			
Código	003G081V01923			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado Dereito público			
Coordinador/a	Couto Calviño, Roberto Conde Fernández, Francisco			
Profesorado	Conde Fernández, Francisco Couto Calviño, Roberto			
Correo-e	rcouto@uvigo.es fconde@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Estudo das institucións xurídicas básicas que participan na protección da competencia, tanto desde un punto de vista privado como público.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE63	CEI 16 - Coñecer de forma sistemática contidos propios do Dereito de Defensa da Competencia relacionados co Dereito Administrativo manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doutriniais e identificar os contidos propios do Dereito de Defensa da Competencia relacionados co Dereito Mercantil manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doutriniais.
CE64	CEI 17 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran un expediente administrativo de defensa da competencia e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde a da persoa interesada, así como de identificar as situacións de restrición da competencia no mercado, de soluciónalas segundo a normativa aplicable e de prever situacións que atenten contra o dereito á libre competencia.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións propios do Dereito de Defensa da Competencia, manexar con soltura o sistema de fontes relativo ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	CB1	CG1	CE63	CT1
	CB3	CG3	CE64	CT2
	CB4	CG4		CT5

Contidos

Tema

BLOQUE *I: DEREITO PRIVADO DA LIBRE COMPETENCIA

*I. FUNDAMENTOS DO DEREITO DA LIBRE COMPETENCIA.

*II. REGULACIÓN DA LIBRE COMPETENCIA: DEREITO ESPAÑOL E COMUNITARIO

*III. CONDUTAS PROHIBIDAS

1. Condutas colusorias
2. Abuso de posición dominante
3. Falseamento da libre competencia por actos desleais
4. Excepcións ás condutas prohibidas
5. Consecuencias civís. Aplicación xudicial privada do Dereito da libre competencia

*IV. CONDUTAS CONTROLADAS

1. Concentracións económicas
2. Axudas públicas

BLOQUE *II: DEREITO PÚBLICO DA COMPETENCIA

*I. A DEFENSA DA COMPETENCIA COMO MANIFESTACIÓN DA CHAMADA ORDE PÚBLICA ECONÓMICO.

*II. A REGULACIÓN DA LIBRE COMPETENCIA: DEREITO COMUNITARIO E ORDENAMENTO ESPAÑOL.

*III. A ORGANIZACIÓN ADMINISTRATIVA DA COMPETENCIA.

1. Aspectos xerais e competenciais.
2. A Comisión Nacional dos Mercados e a Competencia
3. A organización autonómica
4. A resolución dos conflitos que se susciten entre o ámbito de actuación dos órganos estatais e autonómicos de defensa da competencia

*IV. PROCEDEMENTO NACIONAL

1. Disposicións xerais
2. Procedemento sancionador
3. Procedemento de control de concentracións económicas
4. Procedemento de control de axudas ilegais

*V. REXIME SANCIONADOR

VIN. REFERENCIA Ao PROCEDEMENTO E SANCIÓN NO DEREITO COMUNITARIO.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	32.5	65	97.5
Presentación	10	10	20
Estudo de casos	10	10	20
Exame de preguntas obxectivas	2	10.5	12.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	O profesor procederá á exposición dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices de traballo.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Estudo de casos	Análise dun feito, ou suceso real ou adaptado, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, e adestrarse en procedementos alternativos de solución.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O profesor procederá á exposición dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices de traballo.

Estudo de casos	Análise dun feito, ou suceso real ou adaptado, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas		
Lección maxistral	Asistencia e participación activa. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións propios do Dereito de Defensa da Competencia, manexar con soltura o sistema de fontes relativo ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	5	CB3 CB4	CG3 CG4	CT1
Presentación	Exposición e debate de casos e situacións vinculados ó Dereito de Defensa da Competencia. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións propios do Dereito de Defensa da Competencia, manexar con soltura o sistema de fontes relativo ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	10	CB3 CB4	CG1 CG3 CG4	CT1 CT2 CT5
Estudo de casos	Exporanse situacións ou problemáticas xa dadas, ou que poidan darse, partindo dos diferentes factores involucrados, a análise dos antecedentes, condicións... Teranse en conta as formulacións, interpretacións e razoamentos que se poñan de manifesto no desenvolvemento dos casos prácticos. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións propios do Dereito de Defensa da Competencia, manexar con soltura o sistema de fontes relativo ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	15	CB3 CB4	CG1 CG3 CG4	CT1 CT2 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Todos os alumnos, con independencia do sistema que adopte (avaliación continua ou non), deberá realizar unha proba obxectiva, sobre os contidos da materia. Inclúranse preguntas directas sobre aspectos concretos. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Resultado de aprendizaxe: O alumnado deberá alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións propios do Dereito de Defensa da Competencia, manexar con soltura o sistema de fontes relativo ao devandito ámbito e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	70	CB1 CB4	CG1 CG4	CE63 CE64 CT1 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao comezo do curso, o alumnado deberá manifestar a súa intención -ou non- de acollerse ao sistema de avaliación continua. A tal fin, os profesores da materia proporcionaralle un documento que aquel deberá cubrir e asinar.

Primeira oportunidade de exame

(convocatoria de Xaneiro)

A.- O alumnado que se acolla ao sistema de avaliación continua

Deberá asistir regularmente ás clases presenciais e será avaliado conforme aos criterios que se indicaron máis arriba (asistencia, estudo/resolución de casos, exposicións -30% da cualificación- e proba final obxectiva -70%- composta de preguntas curtas). Este alumnado nunca será avaliado mediante un exame final que represente o 100% da cualificación da materia.

B.- O alumnado que non cubra e asine o documento presentado

Non terá dereito a ser avaliado de acordo cun sistema de avaliación continua. Por tanto, este alumnado deberá someterse a unha proba final obxectiva (exame final) que representará o 100% da súa cualificación final.

Segunda oportunidade de exame

(convocatoria de Xullo)

No exame da convocatoria de Xullo só se realizará unha proba final obxectiva. A valoración desta proba dependerá de se o/a alumno/a se acolleu ao sistema de avaliación continua (70% da cualificación final), ou non (100% da súa cualificación).

Así, ao alumnado que se someteu ao sistema de avaliación continua, conservaráselle a nota do devandito sistema. Isto é, se non aprobouse a materia na convocatoria de Xaneiro (primeira oportunidade de exame), non por iso perdería a cualificación obtida ao longo do proceso de avaliación, xa que se lle conservaría tal nota.

Con todo, se non aprobouse a materia nos dous citados exames do curso académico (Xaneiro e Xullo), pasando a outro curso académico diferente, tería que, obrigatoriamente, someterse de novo ao proceso de avaliación continua e realizar a proba final obxectiva. Con iso quérese pór de manifesto que as cualificacións obtidas no proceso de avaliación continua non se gardan dun curso académico para outro.

Convocatoria de Fin de Carreira:

No exame da convocatoria de Fin de Carreira só se realizará unha proba final obxectiva, cuxa valoración será o 100% da cualificación final.

As competencias avaliadas e os resultados da aprendizaxe son os mesmos para todo o alumnado, con independencia de que se escollese o sistema de avaliación continua ou non, ou mesmo que se trate da avaliación de alumnado en convocatoria de fin de carreira.

DATAS DAS PROBAS DE AVALIACIÓN: As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as que se especifiquen no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2021-22.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BELLO MARTÍN-CRESPO, M^a. P. / HERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, F. (Coords.), **Derecho de la libre competencia comunitario y español**, Aranzadi-Thomson, 2009

BENEYTO, José María / MAÍLLO, Jerónimo (Dirs.), **Tratado de Derecho de la Competencia: Unión Europea y España**, 2^a ed., Wolters Kluwer, 2017

BERCOVITZ RODRIGUEZ-CANO, A., **Apuntes del Derecho Mercantil**, última edición, Aranzadi-Thomson,

BROSETA PONT, M. / MARTINEZ SANZ, F., **Manual de Derecho Mercantil, Tomo I**, última edición, Tecnos,

CAMPUZANO LAGUILLO, A. B. / PALOMAR OLMEDA, A. / CALDERÓN, C., **El Derecho de la competencia**, Tirant lo Blanch, 2019

GARCÍA-CRUCES, J. A. (Dir.), **Tratado de Derecho de la competencia y de la publicidad, T. I**, Tirant lo Blanch, 2014

JIMENEZ SANCHEZ, G. J. / DÍAZ MORENO, A., (Coords.), **Derecho Mercantil, Volumen 2**, última edición, Marcial Pons,

LOMA-OSORIO LERENA, D., (Coord.), **Tratado de Derecho de la competencia**, Aranzadi-Thomson Reuters, 2013

MASSAGUER, J. et al. (Dirs.), **Comentario a la Ley de Defensa de la Competencia**, 5^a ed., Civitas-Thomson, 2017

ODRIOZOLA, M. (Dir.) / IRISSARY, B. (Coord.), **Derecho español de la competencia: comentarios a la Ley 15/2007, Real Decreto 261/2008 y Ley 1/2002**, Bosch, 2008

ORTIZ BLANCO, L. / MAÍLLO GONZÁLEZ-ORÚS, J. / IBÁÑEZ COLOMO, P. / LAMADRID DE PABLO, A., **Manual de Derecho de la competencia**, Tecnos, 2008

PAREJO ALFONSO, L. / PALOMAR OLMEDA, A. (Dirs.), **Derecho de la Competencia. Estudios sobre la Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia**, La Ley, 2008

SÁNCHEZ CALERO, F. / SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, J., **Instituciones de Derecho Mercantil, Tomo I**, última edición, Aranzadi-Thomson Reuters,

SIGNES DE MESA, J. I. / FERNÁNDEZ TORRES, I. / FUENTES NAHARRO, M., **Derecho de la competencia**, Civitas Thomson-Reuters, 2013

Bibliografía Complementaria

BERCOVITZ RODRIGUEZ-CANO, A. (Dir.), **Derecho de la Competencia y Propiedad Industrial en la Unión Europea**, Aranzadi-Thomson, 2007

SORIANO GARCÍA, J. E., **La defensa de la competencia en España**, Iustel, 2007

VARELA CARID, F. (Coord.), **Estudios sobre la nueva Ley de la Competencia. Análisis desde la perspectiva gallega**, Xunta de Galicia, 2010

MUÑOZ MACHADO, S. y ESTEVE PARDO, J. (Dirs.), **Derecho de la regulación económica, Vol. I (Fundamentos e instituciones de la regulación)**, Iustel, 2009

ARROYO APARICIO, A., **La aplicación descentralizada de los arts. 81 y 82 del Tratado CE según el Reglamento CE núm. 1/2003**, en **Estudios de Derecho de la competencia (Coord. Font Galán, J. I. y Pino Abad, M.)**, Marcial Pons, 2005, pp. 249-272

ARROYO APARICIO, A., **Capítulo IV: Procedimiento y sanciones para las prohibiciones de los artículos 81 y 82 TCE**, en **Derecho de la Competencia y Propiedad Industrial en la Unión Europea (Dir. Bercovitz, A.)**, Aranzadi-Thomson, 2007, pp. 121-142

COSCULLUELA MONTANER, L. y LÓPEZ BENÍTEZ, M., **Derecho público económico**, Iustel, 2009

GUILLEN CARAMÉS, J., **Libre competencia y Estado autonómico**, Marcial Pons, 2005

PÉREZ FERNÁNDEZ, P., **Acciones de responsabilidad civil por ilícitos anticompetitivos**, Wolters Kluwer, 2019

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito administrativo II/O03G081V01503

Dereito mercantil I/O03G081V01502

Dereito mercantil II/O03G081V01702

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial.

As presentes medidas excepcionais procuran exclusivamente a adaptación a unha eventual situación de non presencialidade, total ou parcial, mediante un tránsito doado e manténdose, xa que logo, en todo o non previsto expresamente nas mesmas, os demais aspectos referidos, con carácter xeral, na Guía Docente.

* Metodoloxías docentes:

A impartición da docencia será mediante o Campus Remoto e tamén se fará uso da plataforma de teledocencia FAITIC, a través da que se lle facilitarán ao alumnado os diversos materiais, tanto de carácter teórico como práctico, así como as pautas precisas para o estudo ordenado e autónomo dos contidos docentes preceptivos, debidamente adaptados.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

As sesións de titorización realizaranse de forma telemática, fundamentalmente, a través do correo electrónico ou do Despacho Virtual do profesorado, baixo a modalidade de concertación previa.

*Avaliación:

Os exercicios prácticos a realizar polo alumnado suxeito a avaliación continua durante o período de docencia, ou as probas de avaliación final, nas datas establecidas, levaranse a cabo a través da plataforma FAITIC.

A proba de avaliación final a realizar por todo o alumnado será tipo test.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito penal e procesual de menores**

Materia	Dereito penal e procesual de menores			
Código	003G081V01924			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Arias Carral, Manuel			
Profesorado	Arias Carral, Manuel			
Correo-e	arias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordaranse cuestións relativas ao Dereito penal e procesual de Menores a partir do estudo promenorizado da Lei Orgánica de Responsabilidade Penal do Menor.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE71	CEI 24 - Coñecer as particularidades do dereito penal e procesual de menores
CE72	CEI 25 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos penais e procesuais e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da LO de Responsabilidade Penal do Menor e o seu regulamento de desenvolvemento.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecemento das particularidades do Dereito penal de menores.	CB2 CB3	CG3 CG4	CE71 CE72	CT1 CT3 CT5
O coñecemento por parte do estudante das especialidades do proceso penal de menores e a súa aplicación práctica.	CB2 CB3	CG3 CG4	CE71 CE72	CT1 CT3 CT5

Contidos

Tema
------

1. ORIXE E EVOLUCIÓN DO DEREITO PENAL DE MENORES	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Concepto e evolución 1.1.1. Dereito penal e Dereito penal do menor 1.1.2. Modelos de xustiza xuvenil 1.1.3. Concepto de menor e criterios para a súa determinación 1.1.4. Consideracións criminolóxicas sobre mozas e menores no ámbito da delincuencia <ul style="list-style-type: none"> 1.1.4.1. Tipoloxía da delincuencia 1.1.4.2. Análise estatística e valoración 1.1.4.3. Valoración da percepción social da delincuencia xuvenil 1.2. O Dereito penal de menores no plano internacional 1.3. Orixe e evolución do Dereito penal de menores en España <ul style="list-style-type: none"> 1.3.1. A Lei de Tribunais Tutelares de Menores de 1948 1.3.2. Precedentes inmediatos da normativa actual: A Lei Orgánica 4/1992, de 5 de xuño (Lei Orgánica Reguladora da Competencia e Procedemento dos Xulgados de Menores) 1.3.3. A normativa sobre menores no Código Penal de 1995. 1.3.4. Lei Orgánica 5/2000 e as súas posteriores reformas.
2. PRINCIPIOS INFORMADORES E ORZAMENTOS BÁSICOS DE APLICACIÓN DA LORPM	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Principios informadores da LORPM <ul style="list-style-type: none"> 2.1.1. Natureza penal/sancionadora-educativa 2.1.2. Vías de desjudicialización: conciliación e reparación 2.1.3. Sistema de garantías 2.1.4. Diferenciación de tramos a efectos procesuais e sancionadores 2.2. Orzamentos básicos para a aplicación da LORPM <ul style="list-style-type: none"> 2.2.1. Ámbito de aplicación 2.2.2. Bases da responsabilidade dos menores.
3. AS MEDIDAS E A SÚA EXECUCIÓN NA LORPM	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Consecuencias xurídico-penais: as medidas <ul style="list-style-type: none"> 3.1.1. Clases de medidas 3.1.2. Períodos das medidas, criterios de elección e de imposición 3.1.3. Regras xerais de aplicación e duración das medidas 3.1.4. Regras especiais de aplicación e duración das medidas 3.2. Principios e competencia na execución das medidas <ul style="list-style-type: none"> 3.2.1. Competencia xudicial 3.2.2. Competencia administrativa 3.3. Regras (xerais) para a execución das medidas <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Liquidación da medida e traslado do menor a un centro 3.3.2. Refundición de medidas impostas 3.3.3. Expediente persoal da persoa sometida á aplicación dunha medida 3.3.4. Informes sobre a execución 3.3.5. Quebrantamento da execución 3.3.6. Substitución das medidas 3.3.7. Presentación de recursos 3.3.8. Cumprimento da medida 3.4. Regras para a execución das medidas privativas de liberdade <ul style="list-style-type: none"> 3.4.1. Centros para a execución das medidas privativas de liberdade 3.4.2. Principio de resocialización 3.4.3. Dereitos dos menores internados 3.4.4. Deberes dos menores internados 3.4.5. Información e reclamación 3.4.6. Medidas de vixilancia e seguridade 3.4.7. Réxime disciplinario.
4. NÚCLEO DA DELINCUENCIA XUVENIL	<ul style="list-style-type: none"> 4.1. O acoso escolar 4.2. O fenómeno das bandas xuvenís 4.3. Os menores de idade e as novas tecnoloxías
5. PROCESO PENAL DE MENORES: CUESTIÓNS XERAIS E SUXEITOS INTERVINIENTES	<ul style="list-style-type: none"> 5.1. A Xustiza Restaurativa. 5.2. Suxeitos intervinientes no proceso penal de menores. <ul style="list-style-type: none"> 5.2.1. Os órganos xurisdiccionais. 5.2.2. O Ministerio Fiscal. 5.2.3. A Policía Xudicial. 5.2.4. O Equipo Técnico. 5.2.5. O menor e o letrado do menor. 5.2.6. A vítima e o prexudicado. 5.2.7. As Administracións Públicas.

6. O EXPEDIENTE DE REFORMA	6.1. Cuestións xerais. 6.2. Recepción da notitia criminis polo Ministerio Fiscal. 6.3. As Dilixencias Preliminares. 6.3.1. O desistimiento do art. 18 LORPM. 6.4. A actividade instrutora. 6.4.1. As dilixencias de instrución. 6.4.2. As medidas cautelares. 6.5. A conclusión do expediente de reforma. 6.5.1. O sobresemento do art. 19 LORPM.
7. A FASE INTERMEDIA OU DE ALEGACIÓNS	7.1. Cuestións xerais. 7.2. Os escritos de alegacións. Acción civil e acción penal 7.2.1. A conformidade do art. 32 LORPM. 7.3. O sobresemento. 7.4. A conclusión da fase intermedia ou de alegacións.
8. A FASE DE AUDIENCIA	8.1. Cuestións xerais. 8.2. A celebración da audiencia. 8.2.1. A conformidade do art. 36 LORPM. 8.3. A publicidade da audiencia.
9. SENTENZA, RÉXIME DE RECURSOS E EXECUCIÓN DAS MEDIDAS	9.1. A sentenza. 9.2. O réxime de recursos. 9.3. Execución das medidas. 9.3.1. A suspensión da execución do fallo do art. 40 LORPM. 9.3.2. A substitución de medidas do art. 51 LORPM.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	18	21	39
Saídas de estudo	2	0	2
Aprendizaxe baseado en proxectos	2	0	2
Lección maxistral	26	76.5	102.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	0	1.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0	0.5
Traballo	2.5	0	2.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Nas clases prácticas levarán a cabo actividades de: a) Resolución, de maneira autónoma por cada alumno, de casos prácticos formulados polo docente relacionados cos contidos impartidos nas clases maxistras. b) Actividades de Role Playing relacionadas cos contidos impartidos nas clases maxistras.
Saídas de estudo	A decisión do docente, realizaranse, ao longo do cuadrimestre, visitas o Xulgado de Menores, ao Centro de Menores e ao Centro Penal.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Nas clases prácticas, os alumnos haberán de expor ante o docente os resultados do proxecto elaborado por grupos.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teórica.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de titorías fixados polo centro e durante o desenvolvemento das clases prácticas.
Lección maxistral	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de titorías fixados polo centro.
Saídas de estudo	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de titorías fixados polo centro.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de titorías fixados polo centro e durante o desenvolvemento das clases prácticas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Exame de preguntas obxectivas	No sistema de avaliación continua levarán a cabo dous probas tipo test de contido teórico. A primeira proba referirase aos temas 1 a 4 e a segunda aos temas 5 a 9. Cada proba realizarase na data fixada polo profesor. A nota media de ambas as probas constituirá o 50% da cualificación final. No sistema de avaliación final realizarase unha proba tipo test de contido teórico que constituirá o 50% da cualificación final e que se realizará na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. Resultados de aprendizaxe: Coñecemento das particularidades do Dereito penal de menores. O coñecemento por parte do estudante das especialidades do proceso penal de menores e a súa aplicación práctica.	50	CG3	CE71 CE72	
Resolución de problemas e/ou exercicios	No sistema de avaliación continua levarán a cabo unha proba consistente na resolución dun caso práctico relacionado cos contidos das Leccións 1 a 9. A proba realizarase na data e hora aprobada pola Xunta da Facultade . A nota da devandita proba constituirá o 30% da cualificación final. No sistema de avaliación final realizarase unha proba consistente na resolución dun caso práctico relacionado cos contidos das Leccións 1 a 9 e que constituirá o 50% da cualificación final. Realizarase na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. Resultados de aprendizaxe: Coñecemento das particularidades do Dereito penal de menores. O coñecemento por parte do estudante das especialidades do proceso penal de menores e a súa aplicación práctica.	30	CB2 CB3	CG3 CG4	CE72 CT5
Traballo	No sistema de avaliación continua realizarase un proxecto ou traballo, en grupo e de acordo coas instrucións do profesor. Este traballo ou proxecto presentarase na data fixada polo profesor e a súa nota constituirá o 20% da cualificación final. Resultados de aprendizaxe: Coñecemento das particularidades do Dereito penal de menores. O coñecemento por parte do estudante das especialidades do proceso penal de menores e a súa aplicación práctica.	20	CB2 CB3	CG3 CG4	CT1 CT3 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno terá a oportunidade de ser avaliado polo sistema de avaliación continua ou polo sistema de avaliación final.

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Que alumnos poden someterse ao sistema de avaliación continua?

Unicamente poderá someterse ao sistema de avaliación continua quen realice as dúas probas tipo test de contido teórico, a proba de resolución de caso práctico e o proxecto ou traballo en grupo e de acordo coas instrucións do profesor. Se algún alumno non se presenta a algunha das probas o traballo que se establecen para a avaliación continua, obterá unha nota de 0 en dita proba, aínda que continuará dentro da avaliación continua.

En que consistirá a avaliación polo sistema de avaliación continua?

Realizaranse as seguintes probas:

- Dúas probas tipo test nas datas fixadas polo profesor. Estas probas terán un contido teórico. A nota media de ambas constituirá o 50% da cualificación final.

- Unha proba de resolución de caso práctico na data e hora aprobada pola Xunta da Facultade. A nota desta proba constituirá o 30% da cualificación final.

- A realización e presentación dun proxecto ou traballo en grupo e de acordo coas instrucións do profesor. O proxecto ou traballo presentarase na data fixada polo profesor. A nota desta actividade constituirá o 20% da cualificación final.

Para superar a materia polo sistema de avaliación continua, será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 nas dúas probas teóricas, na proba de resolución de caso práctico e no proxecto ou traballo en grupo.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA **NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS**

Que alumnos poden someterse ao sistema de avaliación final?

Poden someterse ao sistema de avaliación final os alumnos que non se presentaron á totalidade das probas previstas para o sistema de avaliación continua.

En que consistirá a avaliación polo sistema de avaliación final?

Realizaranse as seguintes probas:

- Unha proba tipo test na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. Esta proba terá un contido teórico e a nota obtida na mesma constituirá o 50% da cualificación final.

- Unha proba de resolución de caso práctico na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. A nota desta proba constituirá o 50% da cualificación final.

Para superar a materia polo sistema de avaliación final, será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 na proba teórica e na proba de resolución de caso práctico .

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA **2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA**

Realizaranse as seguintes probas:

- Unha proba tipo test na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. Esta proba terá un contido teórico e a nota obtida na mesma constituirá o 50% da cualificación final.

- Unha proba de resolución de caso práctico na data e hora aprobada pola Xunta de Facultade. A nota desta proba constituirá o 50% da cualificación final.

Para superar a materia polo sistema de avaliación final, será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos sobre 10 na proba teórica e na proba de resolución de caso práctico

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2021-22.

4.- **OUTROS COMENTARIOS EN SEGUNDA OPCIÓN**

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados do aprendizaxe avaliados: Os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

www.iustel.com,

Pérez Machío, Ana Isabel, **El tratamiento jurídico penal de los menores infractores**, Tirant lo Blanch,

Martín López, M.ª Teresa, **Justicia con menores. Menores infractores y menores víctimas**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Castilla-La Mancha,

Cuello Contreras, Joaquín, **El nuevo Derecho penal de menores**, Civitas,

Mora Alarcón, José Antonio, **Derecho penal y procesal de menores (Doctrina, jurisprudencia y formularios)**, Tirant lo Blanch,

Ventas Sastre, Rosa, **Estudio de la minoría de edad desde una perspectiva penal, psicológica y criminológica**, Edersa,

Vázquez González, Carlos, **Derecho penal juvenil europeo**, Dykinson,

Vázquez González, Carlos, **Delincuencia juvenil: consideraciones penales y criminológicas**, Colex,

Sola Reche, Esteban/Hernández Plasencia, José U./Flores Mendoza, Fátima/García Medina, Pablo (Coords), **Derecho penal y psicología del menor**, Comares,

---

Rivero Fernández, Francisco, **El interés del menor**, Dykinson,

Polo Rodríguez, Javier José/Buendía, Huélamo, **La nueva Ley penal del menor**, Colex,

Pérez Jiménez, Fátima, **Menores infractores: estudio empírico de la respuesta penal**, Tirant lo Blanch,

García Pantoja, Félix (Dir.), **La Ley de Responsabilidad Penal del Menor. Situación actual**, Consejo General del Poder Judicial,

Ornosa Fernández, María Rosario, **Derecho penal de menores. Comentarios a la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores y a su Reglamento aprobado por Real Decreto 1774/2004, de 30 de ju**, Bosch,

Martín Cruz, Andrés/Romeo Casabona, Carlos María, **Los fundamentos de la capacidad de culpabilidad penal por razón de la edad**, Comares,

López López, José Ramón/López Soler, Concepción, **Conducta antisocial y delictiva en la adolescencia**, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia,

López López, Alberto Manuel, **La Ley penal del menor y el reglamento para su aplicación: comentarios, concordancias y jurisprudencia**, Comares,

Landrove Díaz, Gerardo, **Introducción al Derecho penal de menores**, Tirant lo Blanch,

Landrove Díaz, Gerardo, **Derecho Penal de menores**, Tirant lo Blanch,

Jorge Barreiro, Agustín/Feijoo Sánchez, Bernardo, **Nuevo Derecho penal juvenil: una perspectiva interdisciplinar: ¿qué hacer con los menores delincuentes?**, Atelier,

Iglesias Machado, Salvador, **Consideraciones de política criminal: globalización, violencia juvenil y actuación de los poderes públicos**, Dykinson,

Higuera Guimerá, Juan Felipe, **Derecho penal juvenil**, Bosch,

Herrero Herrero, César, **Delincuencia de menores. Tratamiento criminológico y jurídico**, Dykinson,

González-Cussac, J.L./Cuerda Arnau, M.ª L. (Coords.), **Estudios sobre la responsabilidad penal del menor**, Servicio de Publicaciones de la Universitat Jaume I,

González Cussac/Tamarit Sumalla/Gómez Colomer (Coords.), **Justicia penal de menores y jóvenes (análisis sustantivo y procesal de la nueva regulación)**, Tirant lo Blanch,

Gómez Rivero, Carmen (Coord.), **Comentarios a la Ley penal del menor (Conforme a las reformas introducidas por la LO 8/2006)**, Iustel,

García Pérez, Octavio (Dir.), **La delincuencia juvenil ante los Juzgados de Menores**, Tirant lo Blanch,

Dolz Lago, Manuel Jesús, **Comentarios a la Legislación Penal de Menores: incorpora las últimas reformas legales de la LO 8/2006**, Tirant lo Blanch,

Cruz Márquez, Beatriz, **La medida de internamiento y sus alternativas en el Derecho penal juvenil**, Dykinson,

Díaz-Maroto y Villarejo, Julio (Dir.), **Comentarios a la Ley reguladora de la responsabilidad penal de los menores**, Thomson-Civitas,

Cruz Márquez, Beatriz, **Educación y prevención general en el Derecho penal de menores**, Marcial Pons,

Cervelló Donderis, Vicenta, **La medida de internamiento en el Derecho penal del menor**, Tirant lo Blanch,

García Rostán Calvín, Gemma, **El proceso penal de menores**, Aranzadi,

González Pillado, Esther, **Poceso penal de menores**, Tirant lo Blanch,

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito penal I/O03G081V01302
Dereito penal II/O03G081V01402
Dereito procesal penal/O03G081V01601

Outros comentarios

Ao longo do cuadrimestre realizaranse visitas periódicas ao Xulgado de Menores, ao Centro de Menores e ao Centro Penal.

Recoméndase aos estudantes a asistencia ás mesmas, dada a súa gran utilidade práctica.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo *COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Mantéñense as mesmas metodoloxías docentes que levarán a cabo a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado: as titorías atenderanse a través do despacho do docente de Campus Remoto, correo electrónico e foros da materia na plataforma de teledocencia Faitic.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe: o estudante poderá acceder aos manuais recomendados, a lexislación, os formularios e a xurisprudencia a través da Biblioteca da Universidade de Vigo.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense o mesmo sistema de avaliación, que levará a cabo por medios telemáticos, a través da plataforma de teledocencia Faitic e despacho do docente no Campus Remoto.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Criminoloxía e dereito penitenciario**

Materia	Criminoloxía e dereito penitenciario			
Código	003G081V01925			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición				
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Arias Carral, Manuel			
Profesorado	Arias Carral, Manuel			
Correo-e	arias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A asignatura de Dereito Penitenciario e Penoloxía ofértase como optativa no Grao de Dereito, ten unha relación moi estreita coa Parte Xeral de Dereito Penal por regular a pena privativa de liberdade, unha das máis importantes do sistema de penas español. O contido específico e o estudo da execución da pena privativa de liberdade, en particular os dereitos afectados pola privación de Liberdade, e as consecuencias xurídicas do encarceramento.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE76	CEI 29 - Coñecer o concepto, obxecto e funcións propias da Criminoloxía, así como as penas privativas de liberdade e o seu réxime de cumprimento.
CE77	CEI 30 - Saber aplicar as técnicas da investigación criminolóxica, utilizar as regras de determinación da pena e analizar o sistema penal.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer o significado e as funcións da Criminoloxía.	CB2	CG1	CE76	CT1
Coñecer o sistema de penas.	CB3	CG2	CE77	CT3
Coñecer o sistema de execución de penas.	CB5	CG3		CT4
		CG4		CT5

Contidos

Tema	
1. A CRIMINOLOXÍA COMO CIENCIA	1. Introducción al Derecho Penal, Criminología, Penología y Derecho Penitenciario. 2. Concepto y Objeto de la Criminología. 3. Relacións con outras disciplinas 4. Funcións 5. Métodos e técnicas de investigación criminolóxica.

2. DESENVOLVEMENTO HISTÓRICO DA CRIMINOLOXÍA	1. Os distintos modelos explicativos do crime 2. Especial referencia ás teorías integradoras
3. O OBTETO DA CRIMINOLOXÍA	1. O delito 2. O delincente 3. A vítima e a victimoloxía como disciplina 4. O control social
4. A DELINCUENCIA XUVENIL	1. Extensión, evolución e estrutura da delincuencia xuvenil 2. Idade e delito: explicacións teóricas á maior criminalidade dos xóvenes 3. As bandas xuvenís 4. A prevención da criminalidade xuvenil
9. A PREVENCIÓN DO DELITO	1. Os modelos teóricos da prevención do delito 2. Avaliación dos principais programas de prevención
5. DELINCUENCIA ORGANIZADA	1. Concepto e características 2. Organizacións criminais: evolución e tipos 3. Principais manifestacións delictivas do crime organizado 4. A loita contra esta criminalidade 5. A criminalidade económica: principais manifestacións delictivas 6. A criminalidade do pescozo branco: concepto, características e resposta penolóxica
6. CRIMINALIDADE VIOLENTA	1. Agresión e violencia nos delitos contra as persoas e contra o patrimonio 2. Características do delincente violento 3. Predicción e estratexias de prevención 4. A delincuencia terrorista: concepto, causas e estratexias delictivas
7. FACTORES DE CRIMINALIDADE	1. Influencia do alcol e das drogas no delito 2. Enfermedade mental e delito 3. Delincuencia sexual 4. Violencia de xénero e malos tratos no ámbito doméstico
8. O DELITO EN ESPAÑA	1. Estadísticas oficiais 2. Enquisas de victimización 3. Estudos de autoinforme 4. A evolución da delincuencia e a reacción pública ao delito 5. Modelos y sistema de reacción ante el delito.
10. A PRISIÓN	1. Las penas. Concepto, clases y fines. 2. Las medidas de seguridad. Diferencias con las penas. 3. La pena de muerte. Historia y derecho comparado. 4. Las penas privativas de libertad. 5. Los sustitutivos penales. 6. La individualización de la pena. 7. Orígenes históricos 8. Howard e os primeiros sistemas penitenciarios
11. A PRISIÓN EN ESPAÑA	1. Primeiras disposicións 2. A reforma da II República 3. Dos Reglamentos a reforma penitenciaria de 1979
12. SISTEMA PENITENCIARIO VIXENTE EN ESPAÑA	1. Principios constitucionais en materia penitenciaria 2. Ley Orgánica Xeral Penitenciaria e Regramento Penitenciario
13. O DEREITO PENITENCIARIO	1. O Dereito Penitenciario: concepto e natureza 2. A normativa penitenciaria vixente 3. Principios e jurisprudencia constitucional en materia penitenciaria 4. A regulación supranacional en materia penitenciaria
14. A SITUACIÓN DAS PRISIÓN EN ESPAÑA	1. Datos estadísticos 2. Problemática Políticocriminal
15. A RELACIÓN XURÍDICO-PENITENCIARIA	1. A relación jurídica-penitenciaria: natureza e fundamento 2. Dereitos dos internos: clases e límites 3. Sistema de protección e réxime de garantías 4. Deberes dos internos
16. PRESTACIÓNS DA ADMINISTRACIÓN PENITENCIARIA	1. Asistencia sanitaria 2. Hixiene e alimentación 3. Asistencia relixiosa 4. A acción social penitenciaria
17. OS CENTROS PENITENCIARIOS	1. Estrutura e clases 2. Réxime dos diferentes centros penitenciarios 3. Especial referencia ó réxime de preventivos
18. O MODELO ORGANIZATIVO PENITENCIARIO	1. Órganos colexiados: composición e funcións 2. Órganos unipersoais

19. O RÉXIME PENITENCIARIO	<ol style="list-style-type: none"> O ingreso As relacións co exterior: comunicacións e visitas O réxime ordinario O réxime cerrado A seguridade dos centros penitenciarios: interior e exterior Os medios coercitivos
20. O TRATAMENTO PENITENCIARIO	<ol style="list-style-type: none"> Concepto e fines Principios inspiradores A clasificación en grados O principio de individualización científica A central de observación
21. DEREITO Ó TRABALLO	<ol style="list-style-type: none"> A relación laboral penitenciaria Sistema de organización e adxudicación de postos O organismo autónomo de traballo e formación para o emprego
22. OS PERMISOS DE SALIDA	<ol style="list-style-type: none"> Clases, duración e requisitos Procedemento de concesión
23. O RÉXIME DISCIPLINARIO	<ol style="list-style-type: none"> Clasificación das faltas e determinación das sancións Procedimento sancionador Executoriedade Prescripción e cancelación
24. A LIBERDADE CONDICIONAL	<ol style="list-style-type: none"> A liberdade condicional: natureza Requisitos Supostos especiais Revocación La extinción de la responsabilidad penal. Los nuevos modelos de la política criminal.
25. O CONTROL XURISDICCIONAL DA ADMINISTRACIÓN PENITENCIARIA	<ol style="list-style-type: none"> Os xuíces de vixancia penitenciaria: organización e funcións Sistemas de recursos Procedimento

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	17.5	26.5	44
Lección maxistral	35	70	105
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado será atendido nos horarios de titorías publicados na web do centro
Resolución de problemas	O alumnado será atendido nos horarios de titorías publicados na web do centro

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia a desenvolver durante as clases teóricas e prácticas, e que poden supor traballo autónomo do alumnado.	30	CB2 CB3 CG1 CG3 CG4 CE77 CT1 CT3 CT4 CT5
	Resultado de aprendizaxe: Coñecer o significado e as funcións da Criminoloxía. Coñecer o sistema de penas. Coñecer o sistema de execución de penas.		

Exame de preguntas obxectivas	Preguntas formuladas sobre o programa da materia, repartidas en tres probas eliminatorias. No caso de non superarse algunha das probas anteriores, o alumno/a deberá presentarse o exame final coa materia non superada.	70	CB5	CG2	CE76
	Resultado de aprendizaxe: Coñecer o significado e as funcións da Criminoloxía. Coñecer o sistema de penas. Coñecer o sistema de execución de penas.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

O alumnado que queira acollerse ao sistema de avaliación continua deberá manifestar a súa vontade neste sentido asinando un documento que se lle presentará a tal efecto nas primeiras semanas de clase por parte do profesor.

Realizaranse dúas probas tipo test (que supoñen ó 70% da nota final) que serán eliminatorias. A pimeira realizaranse o longo do curso e a derradeira realizarase na data fixada para o exame final. Ese día realizarase a segunda proba tipo test.

O 30% restante acadarase coa realización de actividades, exercicios, etc a desenvolver durante as clases prácticas e teóricas e mediante a realización de traballos que se avaliarán polo profesor.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

O alumno que non se acolla á avaliación continua terá dereito a un exame final (na data e lugar aprobados pola Xunta de Facultade) que constará dunha pregunta de desenvolvemento e 20 preguntas tipo test. Este exame representará o 100% da cualificación.

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

Para todos os alumnos consistirá nun exame final (na data e lugar aprobados pola Xunta de Facultade) que constará dunha pregunta dedesenvolvemento e 20 preguntas tipo test. Este exame representará o 100% da cualificación.

4.- OUTROS COMENTARIOS EN SEGUNDA OPCIÓN

Indicáanse competencias que se avalían e resultados do aprendizaxe na avaliación para non asistentes na primeira opicón e fin de carreira.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados do aprendizaxe avaliados: Os mesmos que no sistema de avaliación para asistentes.

As datas de avaliación correspondentes a 1ª edición de actas, 2ª edición de actas e Fin de carreira, serán aprobadas pola Xunta de Facultade para o curso 2021-2022

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Fernández Areválo, Nistal Burón, García Castaño, **Manual de Dereito Penitenciario**, aranzadi, 2011

Rodríguez Alonso, A., **Leccións de Dereito Penitenciario**, Comares, 2011

García-Pablos de Molina, Antonio., **Tratado de Criminología**, Tirant lo blanch, 2009

Recomendacións

Outros comentarios

Ao longo do cuadrimestre realizaránse visitas a os centros penitenciario e de menores, polo que se recomenda ós estudantes a asistencia ás mesmas, pola súa utilidade práctica.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Mantéñense as mesmas metodoloxías docentes que levarán a cabo a través do Campus Remoto e a plataforma de teledocencia Faitic.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado: as titorías atenderanse a través do despacho do docente de Campus Remoto, correo electrónico e foros da materia na plataforma de teledocencia Faitic.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe: o estudante poderá acceder aos manuais recomendados, a lexislación, os formularios e a xurisprudencia a través da Biblioteca da Universidade de Vigo.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Mantense o mesmo sistema de avaliación, que levará a cabo por medios telemáticos, a través da plataforma de teledocencia Faitic e despacho do docente no Campus Remoto.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito de danos e responsabilidade civil**

Materia	Dereito de danos e responsabilidade civil			
Código	O03G081V01926			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia na que se aborda un estudo en profundidade da responsabilidade civil extracontractual, a través dos seus requisitos, e dos seus dous sistemas: o subxectivo ou por culpa, e o obxectivo ou por risco.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE74	CEI 27- Coñecer as normas civís relativas ao dereito de danos e a responsabilidade civil contractual e extracontractual con especial referencia á responsabilidade por feitos alleos e á responsabilidade obxectiva imposta legalmente.
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Materia na que se aborda un estudo en profundidade da responsabilidade civil extracontractual a través dos seus orzamentos, e dos seus dous sistemas: o subxectivo ou por culpa, e o obxectivo ou por risco.	CB2	CG1	CE74	CT1
	CB3	CG4		CT2
	CB4			CT3
	CB5			CT4
				CT5

Contidos

Tema	
Tema I: O Dereito de danos. O acto ilícito como fonte de obrigacións. Responsabilidade contractual e responsabilidade extracontractual. Sistemas de responsabilidade extracontractual: subxectivo e obxectivo. Normas reguladoras. O papel da xurisprudencia. O seguro de responsabilidade civil.	

Tema II: Orzamentos da responsabilidade extracontractual: acción ou omisión, dano e nexa causal.

Tema III : Responsabilidade extracontractual por feitos alleos: fundamento. Os supostos do artigo 1.903 do Código civil. Responsabilidade extracontractual por danos causados por animais e cousas. A reparación do dano: exercicio da acción.

Tema IV: Responsabilidade extracontractual obxectiva imposta legalmente: notas comúns. Ámbitos: circulación de vehículos de motor; navegación aérea; danos nucleares.

Tema V: Responsabilidade extracontractual obxectiva imposta legalmente. Ámbitos: consumidores e usuarios; edificación; danos ao medio ambiente.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou caso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, e xerar hipótese.

Atención personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Formulación dunha situación ou problemática xa dada ou que pode darse, partindo dos diferentes factores involucrados, o análise dos antecedentes, condicións, etc. Dita situación ou problemática será obxecto de exposición e debate polos alumnos. Resultados de aprendizaxe: Materia na que se aborda un estudo en profundidade da responsabilidade civil extracontractual a través dos seus orzamentos, e dos seus dous sistemas: o subxectivo ou por culpa, e o obxectivo ou por risco.	20	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1
Exame de preguntas obxectivas	Formulación de preguntas que abarcarán todo o contido da asignatura, e cuia resposta terá que consistir nunha ou varias palabras, o unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: Materia na que se aborda un estudo en profundidade da responsabilidade civil extracontractual a través dos seus orzamentos, e dos seus dous sistemas: o subxectivo ou por culpa, e o obxectivo ou por risco.	80	CG4 CE74 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1) Primeira edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta curta; a súa calificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua serán avaliados das prácticas realizadas en clase. Concretamente, a elaboración das mesmas, xunto coa participación na súa resolución, serán o obxecto desa avaliación, que suporá como máximo un 20% da cualificación global.

Enténdese que un alumno se acolle á avaliación continua se entrega unha práctica durante o cuatrimestre, e solamente poderá renunciar a dita avaliación se xustifica que non pudo realizar as demais prácticas por causas alleas a súa vontade (enfermidade, etc.).

Os alumnos que non se acollan á avaliación continua terán que facer o exame final sobre teoría (en iguais condicións que os alumnos que se acollan a avaliación continua) e un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

2) Segunda edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta curta; a súa cualificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Se se acolleron á avaliación continua, conservarán a súa cualificación das prácticas realizadas durante o cuatrimestre.

Se non se acolleron á avaliación continua terán que facer un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

A avaliación de fin de carreira levarase a cabo do mesmo xeito que a dos alumnos que non se acolleron á avaliación continua.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2021-2022.

As metodoloxías de avaliación sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

ALBALADEJO, M., **Derecho civil, t. III, vol. II**, Última edición,

DÍEZ-PICAZO, L./GULLÓN, A., **Sistema de Derecho civil, vol. III**, Última edición,

REGLERO CAMPOS, L. F., y otros, **Lecciones de responsabilidad civil**, Última edición,

ROCA i TRÍAS, E., **Derecho de daños: textos y materiales**, Última edición,

SANTOS BRIZ, J., **La responsabilidad civil**, Última edición,

YZQUIERDO TOLSADA, M., **Sistema de responsabilidad civil contractual y extracontractual**, Última edición,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: as incluídas no apartado 5, que se desenvolverán utilizando os medios telemáticos postos a disposición pola Universidade de Vigo (aulas virtuais do Campus Remoto e plataforma Faitic).

* Metodoloxías docentes que se modifican: ningunha.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): mediante correo electrónico ou no despacho virtual do profesor baixo a modalidade de concertación previa.

* Modificacións (se proceden) dos contidos a impartir: non proceden.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: non procede.

* Outras modificacións: incorporación na plataforma Tem@ dos temas explicados nas clases virtuais.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas que se manteñen: as incluídas no apartado 7, que se desenvolverán utilizando os medios telemáticos postos a disposición pola Universidade de Vigo (aulas virtuales do Campus Remoto e plataforma Faitic).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas externas**

Materia	Prácticas externas			
Código	003G081V01981			
Titulación	Grao en Dereito			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado Dereito público			
Coordinador/a	Álvarez González, Susana Rodríguez Vázquez, Virgilio			
Profesorado	Álvarez González, Susana Rodríguez Vázquez, Virgilio			
Correo-e	sualvago@uvigo.es virxilio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia optativa "práctica externas" ten como obxectivo aplicar os coñecementos teóricos adquiridos no Grado en Dereito á práctica profesional			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CE7	CE7 - Reconstruír e avaliar argumentacións xurídicas complexas
CE23	CE29 - Ser capaz de manexar fontes xurídicas informatizadas
CE33	CE41 - Saber interpretar e aplicar as normas que regulan os dereitos fundamentais así como as súas garantías
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Aplicar os coñecementos teóricos do Dereito á práctica	CB1	CG1	CE7	CT1
	CB2	CG2	CE23	CT2
	CB3	CG3	CE33	CT3
	CB4	CG4		CT4
	CB5			CT5

Contidos

Tema

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	135	0	135
Resolución de problemas de forma autónoma	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realización da práctica externa na empresa ou institución pública asignada ao estudante de conformidade coa normativa de prácticas externas do grao en Dereito da Facultade de Dereito da Universidade de Vigo
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de problemas e elaboración polo/a alumno/a das memorias previstas na normativa de prácticas externas da Facultade de Dereito

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Atención personalizada polo/a titor/a externo/a e académico/a. A coordinación fará unha titorización detallada de forma sistemática e nas datas previstas nos horarios aprobados polo Centro para o curso 2021-2022. A titorización académica poderá realizarse por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia, foros de plataformas de docencia, ...) baixo a modalidade de concertación previa
Resolución de problemas de forma autónoma	Atención e resolución de dúbidas, durante a fase de elaboración de memorias, polo titor/a académico/a

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe realizado polo titor da entidade na que o estudante realice as prácticas. Resultados de aprendizaxe: Aplicar os coñecementos teóricos do Dereito á práctica	50	CB1 CG1 CE7 CT1 CB2 CG2 CE23 CT2 CB3 CG3 CE33 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración, presentación das memoria e avaliación polo titor/a académico/a. Resultados de aprendizaxe: Aplicar os coñecementos teóricos do Dereito á práctica. A entrega do informe intermedio e da memoria final de prácticas externas farase no prazo indicado polo Regulamento de prácticas externas do Grao en Dereito da Universidade de Vigo, aprobado pola Xunta de Facultade o 28 de xullo de 2016.	50	CB1 CG1 CE7 CT1 CB2 CG2 CE23 CT2 CB3 CG3 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliaranse as competencias e aspectos non superados na primeira convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica****Bibliografía Complementaria****Recomendacións****Outros comentarios**

Para cursar a materia "prácticas externas" recoméndase a superación previa de todas as materias dos cursos precedentes do Grao en Dereito para alcanzar o resultado de aprendizaxe previsto na memoria.

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Tendo en conta a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

Non obstante, ao ser a materia de prácticas externas unha materia singular que depende en gran medida tanto da oferta por institucións e empresas como da situación na que estas se atopen no momento da incorporación, haberá que aterse ao que, para cada momento, poda establecer ao efecto o Goberno do Estado ou as autoridades competentes. En ausencia de regulación expresa ou na medida en que sexa compatible coa normativa existente, prevense as pautas seguintes para facilitar o tránsito da docencia presencial á non presencial.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===*** Metodoloxías docentes**

Manterase a metodoloxía prevista na guía docente sendo necesario que as prácticas se desenvolvan en condicións de seguridade, de autoprotección e de distanciamento físico en función da normativa vixente e do estipulado no correspondente Convenio de cooperación educativa. Durante os períodos de docencia mixta ou non presencial, poderán desenvolverse total ou parcialmente baixo a modalidade telemática como dispón a normativa da Universidade de Vigo. No suposto de non poder realizar as prácticas en entidades externas e que non se podan realizar de forma telemática, cada alumno/a redactará unha memoria/informe final de contido práctico de algunha das disciplinas do Dereito que supervisará un titor que teña a condición de titor académico.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Para a atención das titorías dos coordinadores e dos titores de prácticas, utilizaranse medios non presenciais - fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores e correos electrónicos, foros ou outros medios telemáticos-.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

*No suposto de que non exista a posibilidade de realizar prácticas presenciais ou telemáticas nunha empresa ou institución, o estudante ten a única alternativa de redactar un informe/memoria de contido práctico que terá un valor do 100% da nota final. Avaliarase polo titor/a académico/a como responsable das prácticas.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	003G081V01991			
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público Dereito público especial			
Coordinador/a	Fernández Prieto, Marta Sánchez Ramos, María Belén			
Profesorado	Fernández Prieto, Marta Sánchez Ramos, María Belén			
Correo-e	mfprieto@uvigo.es bsanchez@uvigo.es			
Web	http://dereito.uvigo.es/images/files/gobierno/Regulamento-para-elaboración-Traballo-Fin-Grao-Dereito%20-8-setembro-2013.pdf			
Descrición xeral	O TFG consistirá nun traballo académico orixinal e inédito sobre temática xurídica.			

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
CG1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
CG2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
CG3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
CG4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
CT1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
CT2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
CT3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
CT4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
CT5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relacionalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Buscar, ordenar e estruturar información sobre un tema de interese xurídico cun comportamento ético correcto. Coñecer, comprender, interpretar e aplicar críticamente fontes xurídicas. Expresarse correctamente coa linguaxe técnica propio do ámbito xurídico.	CB1	CG1	CT1
	CB2	CG2	CT2
	CB3	CG3	CT3
	CB4	CG4	CT4
	CB5		CT5

Contidos

Tema

Variabes, en función do tema escollido polo/a estudante para o seu TFG, sempre dentro dos contidos abarcados ao longo dos estudos do Grao en Dereito.

O TFG consiste en un traballo académico (como, por exemplo, un traballo de investigación, unha proposta e unha solución de un caso práctico, un comentario jurisprudencial etc.) orixinal e inédito en galego ou en castelán sobre temática xurídica.

O TFG deberá realizarse de modo persoal, autónomo e individual, seguindo as orientacións de un titor académico, e poderá revestir unha orientación teórica e/ou práctica. Sen prejuicio do anterior, excepcionalmente, se a envergadura e a estrutura do traballo o permite, e tras a autorización da comisión, dous alumnos poderán compartir titor e traballo, pero cada un deles deberá presentar e defender o traballo separadamente. Ademais, serán avaliados de modo individual, en aplicación á parte correspondente a cada estudante, dos criterios detallados nos párrafos seguintes.

O TFG estará orientado a mostrar a capacidade de integración dos diversos contidos formativos recibidos e a adquisición das competencias requiridas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	8	0	8
Traballo tutelado	2	132	134
Presentación	0.5	7.5	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte del coordinador/a de las bases teóricas y/o directrices del trabajo que el/la estudiante tiene que desarrollar
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Nas 10 horas de *presencialidade do estudante tense en conta tanto o traballo de *tutorización co seu titor/a en o seu despacho, como atención telefónica como intercambio de correos-e

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O/a estudante realizará baixo a súa propia responsabilidade o TFG contando co asesoramento ou tutela dun PDI.
Lección maxistral	O/a estudante realizará baixo a súa propia responsabilidade o TFG contando co asesoramento ou tutela do coordinador/a da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	O traballo presentado por escrito será avaliado de acordo co previsto no Regulamento interno do centro dispoñible en http://www.dereito.uvigo.es	75	CB1 CG1 CT1 CB2 CG2 CT2 CB3 CG3 CT3 CB4 CG4 CT4 CB5 CT5
	Resultados de aprendizaxe: Buscar, ordenar e estruturar información sobre un tema de interese xurídico cun comportamento ético correcto. Coñecer, comprender, interpretar e aplicar criticamente fontes xurídicas. Expresarse correctamente coa linguaxe técnica propia do ámbito xurídico.		

Presentación	A presentación oral do traballo ante o tribunal será avaliada de acordo co previsto no Regulamento interno de o centro dispoñible en http://www.dereito.uvigo.es	25	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
	Resultados de aprendizaxe: Buscar, ordenar e estruturar información sobre un tema de interese xurídico cun comportamento ético correcto. Coñecer, comprender, interpretar e aplicar criticamente fontes xurídicas. Expresarse correctamente coa linguaxe técnica propio do ámbito xurídico.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

O TFG ha de ser supervisado pola persoa titora asignada ao estudante. Para que o alumno/para poida iniciar a solicitude de defensa a través da secretaría virtual, como regra xeral, esíxese que previamente conte co informe favorable do seu titor/a, tamén xerado telemáticamente. Só excepcionalmente pode o tribunal autorizar a defensa do TFG sen o preceptivo informe favorable do titor, tras unha petición formal e motivada do estudante.

Coa finalidade de que a persoa titora poida realizar o seu labor de supervisión e seguimento do TFG, compatibilizándoa con outras obrigacións académicas (e o estudante poida efectuar, no seu caso, as correccións pertinentes, compatibilizándoas tamén con outras tarefas académicas), o titor/para pode acordar co estudante tutorizado un calendario de entregas parciais e final do traballo.

Salvo que o titor déalle outras indicacións ao estudante, leste deberá entregar ao seu titor un borrador do traballo completo con polo menos quince días naturais de antelación á data de inicio da solicitude do prazo de defensa. A persoa titora responderá o estudante coas observacións e correccións oportunas nun prazo común de 7 días naturais, sen prexuízo de que poida acordar co alumno un prazo maior por motivos xustificados de sobrecarga de traballo ou outras circunstancias razoables concorrente.

Os estudantes deberán cumprir co seu deber de "absterse da utilización ou cooperación en procedementos fraudulentos nas probas de avaliación, nos traballos que se realicen ou en documentos oficiais da Universidade" (art. 13.2.d do R.D. 1791/2010). Se o Tribunal aprecia a conculcación de tal precepto, poderá suspender ao/á estudante cun "0" e poñer o asunto en coñecemento das autoridades correspondentes para os efectos legais que puidesen resultar oportunos.

A avaliación corresponderá ao Tribunal do TFG, que decidirá motivadamente utilizando o modelo de acta contida no Anexo IV e conforme ao Protocolo de avaliación recollido no Anexo V do Regulamento para a Elaboración do Traballo de fin de Grao en Dereito e á rúbrica correspondente.

A defensa do traballo prevista no art. 9 do regulamento desenvolverase da seguinte maneira:

- 1.- Tras serlle concedida a palabra pola/o presidente do tribunal, a/lle estudante efectuará a súa exposición oral nun tempo máximo de 10 minutos.
- 2.- A continuación, os membros do Tribunal, se o consideran oportuno, poderán intervir para (sen superar nunca os cinco minutos cada un) formular ao/á estudante algunha pregunta ou observación directamente vinculada coa súa TFG e, no seu caso, expoñer os motivos que puidesen fundamentar unha valoración negativa dalgún(s) dos aspectos avaliábeis do traballo.
- 3.- O/a presidente do Tribunal concederá novamente a palabra ao/á estudante para que, se fose necesario, brevemente responda as preguntas e, no seu caso, observacións que lle expuxeran os membros do tribunal.

As regras anteriores recollidas no Regulamento para elaborar o TFG en Dereito aplícanse, na medida en que os tempos o permitan, aos distintos prazos de defensa fixados pola Xunta de Facultade ou a Comisión Permanente para o correspondente curso académico. A data e horario da defensa nos diferentes prazos para o presente curso académico concretarase o Tribunal en cada período de defensa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

DÍAZ FERNÁNDEZ, Antonio M., **Ya te puedes ir preparando: guía de inicio a la investigación en el Espacio Europeo de Educación Superior**, 2009,

Biblioteca Universidade de Vigo, **Como afrontar o teu TFG**,

Biblioteca Universidade de Vigo, **Catálogo**,

Biblioteca Universidade de Vigo, **Base de datos**,

Universidad de La Rioja, **Dialnet plus**,

Recomendacións

Outros comentarios

Pode accederse á información do TFG na páxina web da Facultade, en enlácelos docencia ou alumnado cuatrimestre. <http://dereito.uvigo.es/gl/docencia/traballo-fin-de-grao>. Poden tamén descargarse formularios editables no mesmo ligazón.

Recoméndase ter en conta o calendario académico recolleito no art. 12 do Regulamento para elaborar o TFG de Dereito así como as disposicións e formularios contidos no mesmo e nos seus anexos.

O alumno/para deberá seguir as indicacións do seu titor/a en relación coas fontes bibliográficas e os materiais de traballo que haxa de consultar.

A elaboración do TFG debe comezar co inicio do cuatrimestre.

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes

Mantéñense as metodoloxías de traballo tutelado e clase maxistral, aínda que por medios telemáticos.

Nas 10.5 horas de presencialidade do estudante tense en conta:

As horas en aula presencial ou virtual co coordinador da materia e, no seu caso, os membros do tribunal avaliador. As clases presenciais desenvolveranse, no caso de suspensión da docencia, na aula xemelga virtual do Campus Remoto que se asigne no horario inicialmente previsto

O traballo de titorización coa persoa titora, que, no caso de non presencialidade será a través do despacho virtual, atención telefónica, intercambio de correos electrónicos ou outros mecanismos de comunicación que garantan a adecuada titorización, tras a suspensión da docencia presencial.

O acto de defensa ante o tribunal. No caso de non poder desenvolverse presencialmente, realizarase a través das aulas virtuais do Campus Remoto.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Para a atención das titorías da coordinación, utilizaranse medios non presenciais -fundamentalmente, os despachos virtuais dos profesores da Uvigo e correos electrónicos, foros ou outros medios telemáticos-.

* Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe

Sen prexuízo de que os estudantes deban seguir as pautas que, en cada caso, poida facilitarlle o titor, en relación coa procura de bibliografía, en caso de suspensión da docencia presencial, recoméndase aos estudantes utilizar, ademais de *Dialnet, os recursos electrónicos que ofrece a biblioteca da *Universidade de Vigo no ámbito do Dereito para acceder a artigos científicos, *monografías, sentencias, bases de datos, bibliotecas virtuais, buscadores-]. Algúns deses recursos teñen o seu acceso restrinxido á comunidade universitaria con clave ou sen clave- e outros son de acceso libre.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas

No caso de que non sexa posible a defensa presencial do TFG mantéñense, igualmente, os criterios de avaliación previstos na guía docente con lixeiras modificacións, como consecuencia do desenvolvemento virtual das probas finais de avaliación:

O traballo presentado por escrito computarán nun 75% da cualificación final e será avaliado de acordo co previsto no Regulamento interno do centro dispoñible en <http://www.dereito.uvigo.es>

O estudante non terá que entregar o catro exemplares de TFG en versión en papel na área de Grao do Edificio Xurídico-Empresarial. Será suficiente subir o TFG en versión electrónica á plataforma Fatic. A entrega virtual efectuarase nos apartado exercicios da materia Traballo Fin de Grao para ese efecto habilitada no prazo fixado.

A presentación oral do traballo ante o tribunal computarán o 25% restante e será avaliada de acordo co previsto no

Regulamento interno do centro dispoñible en <http://www.dereito.uvigo.es>

A defensa presencial do Traballo de fin de grao, substituirase pola defensa nunha aula virtual. A continuación, os membros do tribunal poderán formular as preguntas que teñan por conveniente.
